

Alisher NAVOIY

FAVOYID UL-KIBAR

ALIF HARFINING OFATLARINING IBTIDOSI «FAVOYID»DIN

1

Ey, yetti manzar tarhig‘a me‘mori sun‘ungdin bino,
Masnu‘lar foniy, vale maslubi soni‘din fano.

Chekmay malak lutfung kuni juz zikr ila tasbih uni
Odam debon qahring tuni har dam «zalamno rabbano».

Hamdnng‘a har ko‘tah nazar ham gungu lol o‘lg‘ay magar
Chunkim demish xayrul bashar ul yerda louhsi sano.

Jinsi bashar yo‘q ogahing, xurshid xoki dargahing,
Ko‘k mahd aro tifli rahing yetti atou to‘rt ano.

Faqr ahli istab qurbating, ahli g‘ino ham toating,
Yetkanga dog‘i furqating ne faqr nofi‘, ne g‘ino.

Vaslingda ishrat xo‘b erur, ayshu tarab marg‘ub erur,
Sensiz manga matlub erur tanda alam, jonda ano.

Ishqingda bir devonalig‘, shavqingda bir farzonalig‘,
Ag‘yordin begonalig‘ aylab o‘zungga oshno.

Jurmu gunahlardin o‘tub, kelturma yuzga qo‘rqutub,
Lola agar sog‘ar tutub, musicha gar qilmish zino.

Bordur Navoiy bekase, ishq ichra andoqkim xase,
Chun o‘rtading ani, base, kuydurma do‘zaxda yano.

2

Ravshandururki mehr, yuzungdin olur safo,
Yo‘qsa, ne vajah ila qamar andin topar ziyo.

G‘arqi muhiti ishqing edi jon ila ko‘ngul,
Ul damki, ruh emas edi tan birla oshno.

Gulda yuzung latofatidin range ko‘rmasa,
Bulbulg‘a ne edi bu fig‘on birla, bu navo.

Bir zarra og‘zi ramzini har kimki angladi,
Yo‘li adam tariqiduru, zodi rah — fano.

Ul zindadil hayoti abad vaslidin topar,
Kim nishi g'amni no'sh deru dardni davo.

Lomeki, vasl ayog'ig'a topmishtur ittisol,
Ul lomdurki, o'rtag'a olmish ani balo.

O'zdin qutul, Navoiyu maqsadg'a yetki, qush
Yetmas chamang'a, bo'lsa qafas ichra muhtalo.

3

Ey, nechukkim, durni maxfiy asrabon Ummon aro,
Gavhari ishqini pinhon asrag'an inson aro?!

Chunki insonni bu gavhar birla aylab bahramand,
Sarfarozi aylab maloyik xayli birla jon aro.

Allamal insong'a chun aylab musharraf yer berib,
Taxti johu ishrat uzra ravzan rizvon aro.

Uylakim, taxt ahlig'a dushmandin o'lmaydur guzir,
Ul xalifa birla dushmanlig' solib shayton aro.

Makridin xorij qilib, mulki dinu aylab nasib,
Qarnlar sargashayu o'voraliq' davron aro.

G'urbatu yolg'uzlug'u mahzunlug'u hasrat bila
Har zamon yuz ming balo ichra solib hijron aro.

Buyla chun rad aylagandpn so'ng yana aylab qabul,
Voli aylab olam otlig' kulbai ahzon aro.

Bu qabulu rad aro hikmatni kimsa anglamoq
Xayli inson ichra sig'mas xayyiz imkon aro.

Ey Navoiy, sen chu qulsen, qullug'ungni yaxshi bil,
Fikrating raxshig'a javlon berma bu maydon aro.

4

Xudoyo, zalol ahlig'a rahnamoyo,
Yuzung jilva aylarga ash'yo maroyo.

Angakim atoyo, tilar sendin ehson,
Navo istaganlarga sendin atoyo.

Asireki, zikringni aylab hadya,
Beribsen xalosig'a yuz ming hadoyo.

Falakda davoyirki, rasm etti sun'ung,

Jahon ganjidek anda yuz ming zavoyo.

Sen etmay qazo, bo‘lmay ijrosi mumkin,
Jahon korgohida o‘tgan qazoyo.

Sening kibriyong ostonida yakson,
Agar xud salotin va gar xud raoyo.

Navoiyni bu jurmu isyonda bilmon
Ki, qo‘yg‘ungmudur yo chiqarg‘ungmu, oyo.

O‘z ilgida chun hech yo‘q ixtiyori,
O‘ziga ani qo‘ymag‘aysen, xudoyo.

Gunahbaxshi sen bo‘lg‘ilu jurmpo‘shi,
Shafoatgarilik xayrul baroyo.

5

Ey, ko‘ngul ichra mayi vasling uchun kom tamanno,
Jong‘a ham furqating o‘ti aro bu xom tamanno.

Garchi vaslingni tilab, jonim aro qolmamish orom,
Lek topmish bu hazin jon aro orom tamanno.

Tunu kun bazmi visoling aro usruklar elidin
Meni labtashnai maxmurg‘a ber jom tamanno.

Garmro‘larg‘a agar hamqadam o‘lmoqqa hadim yo‘q,
Ham alarning so‘ngicha urg‘ali bir gom tamanno.

Kimki ul vahmu xayoli aro zotingni kiyurdi,
Qilmadi g‘ayri xayolot ila avhom tamanno.

Munglug‘ o‘llingg‘a kelibmen, manga rahm aylaki,bo‘lmas
Shohdin buyla gadolarg‘a juz in‘om tamanno.

Tong emas bodiyai ishqinga kirmakki, qilibmen
Bog‘lamoq Ka‘bai ko‘yung sari ehrom tamanno.

Holim og‘ozini bilmon, karam et rahm qilibkim,
Qilmisham xayr ila ko‘ying sari anjom tamanno.

Nuru zulmatni Navoiy netar, ul yuz keraku zulf
Kim, budur ko‘nglida gar subhu gar shom tamanno.

6

Zihi, tojinga gavhari kibriyo,
Bu gavhardin ofoq topib ziyo.

Quyosh chiqqach, andoqki itkay nujum
Ko‘runmay, sen o‘lg‘ach ayon, anbiyo.

Urujungda aynul yaqin ahlining
Ko‘ziga g‘uboring bo‘lib to‘tiyo.

Quyoshning shioi xututin Masih,
To‘quy olmayin hujranga bo‘ryo.

Sening millatingdin chu topib sharaf,
Saodat libosi kiyib ashqiyo.

Qilib toshu tufrog‘ni oltunki, bor
Sening korgohingda bu kimyo.

Sanga ummat o‘limg‘ni istab rusul,
Vale biz sarafroz o‘lub holiyo.

Kelib sidqing ollida siddiqlar,
Aningdekki, siddiqu ahli riyo.

Navoiy netar qoba qavsayn, agar
Topa olsa qoshnng kebi ikki yo.

7

Zihi, hiloling o‘lub oy boshig‘a tig‘i balo,
Bir olmasiz ikki yorg‘on senu quyosh masalo.

Tutub sanga chu mayi lutf soqiyi rahmat,
Shafoating urub ikki jahon eliga salo.

Risolating damidin shar‘i ko‘zgusiga jilo,
Siyosating o‘tidin kufr rohibig‘a jalo.

Ham ahli ravzag‘a firdavs sensizin chahi vayl,
Ham ahli vayl ishi hajring o‘tida vovaylo.

Xumor dofii bo‘lg‘aymu soqiyi kavsar,
Bu dayr ichinda mayi ishq ichmaganga to‘lo.

Tilimda zikringu ko‘nglumdadur xayoling, shukr
Ki, bori sensiz emas suhbatim xalou malo.

Navoiy o‘ldi, base, xoru past xas yanglig‘,
Sening yo‘lungda esa, bas, anga bu izzu alo.

8

Qishiki istasakim, yetmagay malolat anga,
Kerakmas ahli jahon birla zavqu holat anga.

Gar odame malak o'lsaki, qilmasun ta'rif,
Agar kishi desakim, yetmagay xijolat anga.

Yomonni demaki, izlol etar ekin shayton,
Degil: fasodda mundin yetar zalolat anga.

Chu derlar insonni mushtaq o'ldi nisyondin,
O'zinu ahdin unutmog' etar dalolat anga.

Bilurki, ro'zi anga haq berur, o'zidekning
Bo'lur chu bandasi, bois erur razolat anga.

Demaki, ilmda kelmish malakdin ul afzun
Ki, devdin dog'i afzun erur jaholat anga.

Birov amonatini asray olmas, archi erur
Xudoy amonatini asramog' havolat anga.

Chu bo'ldi nutq ila mumtoz barcha hayvondin,
Ham oxir ul hayvondin erur maqolat anga.

Bu zulmlarki, ul aylar, ne aylagay nogah
Aning hisobida haq aylasa adolat anga.

Navoiy og'zida na'm al-vakil erur zikring,
Surug' kuni karamingg'a buyur vakolat anga.

9

Necha ko'nglum pora bo'lsa, rahm qilmas yor anga,
Necha bag'rim bo'lsa qon, boqmas dame dildor anga.

Bir yuguruk tiftl erur kirpiklarim ichinda yosh
Kim, yiqilib sonchilibtur har tarafdnn xor anga.

Nomam eltur qush agar mazmunin aytib qilsa sharh,
Sochqay o't qaqnus kebi ming chok o'lub minqor anga.

La'ling ollida chekar el jonini olg'ach ko'zung,
Vah, ne sharbatdur labingkim, jon berur bemor anga.

Aql uyi sari inonin boshlamoq, nosih, ne sud,
Telbakim, dasht uzra markabdur buzug' devor anga.

Tortasen isyon yukin, xam qil qading toatqakim,
Yuk og'ir bo'lsa, ruku' ul dam bo'lur nochor anga.

Umri g‘aflat uyqusi birla tilarsen kechsa oh,
Ko‘z yumub ochquncha kimning e‘timodi bor anga.

Men xud o‘ldum, ey sabo, ko‘nglumni ko‘rsang ko‘yida,
Chiqma andin, deb nasihat qilg‘asen zinhor anga.

Zor ko‘nglum tushkali hajr o‘tidin g‘am changiga,
Ey Navoiy, o‘xshashur ham ud anga, ham tor anga.

10

La‘ling ul o‘tki, ko‘ngul mijmar anga,
Yo ko‘ngul durju labing gavhar anga.

G‘amidin ayru emonkim, tutmish
Uns bu xotiri g‘amparvar anga.

Zordur telba ko‘ngulkim, ko‘runur
Har dam ul hur pariy paykar anga.

Qon ko‘nguldin ne ajab turmasakim,
Kirpiking har dam urar nishtar anga.

Hajr o‘tidin tanim ul nav‘ kuyar
Kim, erur ostida kul bistar anga.

Hajridin holim erur andoqkim,
Bo‘lmag‘ay ko‘rmagucha bovar anga.

Dahr xush gulshan erur, naylaykim,
Yo‘q vafo gullaridin zevar anga.

Jon olurda g‘ami hajr, ey soqiy,
Choradur boda bila sog‘ar anga.

Yuzi vasfig‘a Navoiy tushmish,
Bargi guldin yasangiz daftar anga.

11

Vah, ne hol o‘lg‘ayki, kelgach ul buti zebo manga,
O‘zga qilg‘ay hol har dam ul qadi ra‘no manga.

Ne ajab, o‘lsamki aylab toza ruhin, xalqning
Ruh zoyil aylagay ul husni ruhafzo manga.

Shukr erur, ey ko‘zki, har o‘qkim otar ul qoshi yo,
Yo sangadur, yo bag‘irg‘a, yo ko‘ngulga, yo manga.

Aylagay bir damda yuz dayri ko‘han tarkin Masih,
Ko‘rsa zulmekim qilur ul dilbari tarso manga.

Ey ko‘ngul, itkilki har devonalig‘kim aylasang,
Ul pariyvash ishqida, oxir kelur g‘avg‘o manga.

Noumid o‘lsam, vale nav‘i ummidim dog‘i bor,
Barcha ushshoqig‘a rahm etmak ul oy, illo manga.

Ikki zulfi tobu pechidin buzuldum, negakim
Xonumon aylar qora har lahza ul savdo manga.

Soqiyo, ahbob hajri qatlim aylar — boda tut
Kim, bu qotil zahr taryoki erur sahbo manga.

Dema, ne erkin Navoiyning jilavdor o‘limg‘i,
Vah, ne erkim, har nekim hukm etsa ul mirzo manga.

12

Qachon otsa ul g‘amza novak manga,
Kelur gar ming o‘lsa yako-yak manga.

Yaqo chokidin hajr tashrifini
Ko‘rungkim, yelak bo‘ldi ko‘nglak manga.

Firoq ichra, jonu ko‘ngul, siz keting
Ki, bo‘lmish zarurat bu emgak manga.

Ne zulfungni qasding‘a dom aylading,
Bas, aning chu bir tori ilmak manga.

Chu sensiz tirik qolmisham, yaxshiroq
Bu yanglig‘ tiriklikdin o‘lmak manga.

Necha bevafolarg‘a ko‘prak vafo
Qilursen, yetar javr ko‘prak manga.

Netib o‘lmayin, ey Navoiyki, zulm
Qilur barcha mirzoyu miyrak manga.

13

Agarchi yo‘q talabingdin dame qaror manga,
Irodat emgagidur bu, ne ixtiyor manga.

Visol davlatin ul kun o‘zumga jazm ettim
Ki, hajr g‘ussasin etti havola yor manga.

Chu yor ko‘nglida bo‘lsam, balo manga yovumas,

Bu vajh ilaki, temurdin bo'lur hisor manga,

Ne bilsun ul kishikim, chekmamish firoq tunki
Ki, ne sifat kechadur tiyra ro'zgor manga.

Qochib adang'a boray aqlu fahmu donishdin,
Vatan borinda bu yot el aro ne bor manga.

Buyurmag'il yana sabr, ey tabib, tengri uchun
Ki, ushbu sharbat emas emdi sozvor manga.

Navoiydek qadidin qilsam o'lgali ohang,
Biyik maqom topibon yasang mazor manga.

14

Chog'irg'a tushkali yo'qtur qaroru xob manga,
Chu o'tqa tushtum, emas ayb iztirob manga.

Hamisha mastu xarob ul sifat yururmenkim,
Ko'rub tahayyur etar olami xarob manga.

Boqib tabassum etar piri dayru mug'bacha ham,
Bu dayr aro kular alqissa shayxu shob manga.

Chu mast edim, manga ta'sir qilmadi, garchi
Malul bo'ldilar etmakdin ehtisob manga.
Duoi subh bila boda tarkin istarmen,
Tilar sabuh xumor aylabon, azob manga.

Nechaki maykada ichra ayog'yalang, yaqo chok,
Icharga durdi qadah har taraf shitob manga.

Ichursa jomi hidoyat, navo tuzub jome,
Navoiy, anda magar bo'lg'ay ijtinob manga.

15

Ul oy kularga erur, yuz ajab, tarona manga,
Borisi qoshida maks etkali bahona manga.

O'qi yaralarini ko'ksun ichra asrarmen
Ki, har biri erur ul sho'xdin nishona manga.

Zabonalar yaralardinki chiqti, holimni
Demakka hol tili bo'ldi har zabona manga.

Bir oh o'ti bila ishq ahlin uyla kuydurayin
Ki, qolmag'ay kishi ishq shariki yona manga.

Ko'ngulda xolidin ul xat muhabbati tushti,
Giyohi fitna ko'kartur bu turfa dona manga.

Sipehr gunbadi ichra netib qadah ichmay
Ki, bo'ldi mujibi hayrat bu korxonona manga.

Navoiyo, meni Farhod dema yo Majnun,
Nedinki, hojat emas bog'lamoq fasona manga.

16

Tori zulf o'lg'ali dilband sanga,
Bo'ldi jon rishtasi payvand sanga.

Ham shakardur labingu ham xandon,
Yarashur asru shakarxand sanga.

Xo'blar mayli ko'ngul qilmadikim,
Emas erdi biri monand sanga.
Ey ko'ngul, g'unchasining hasratidin
Tushdi parkand uza parkand sanga.

Vahki, zanjiri junun zulfungdin
Mubtalo barcha xiradmand sanga.

Men kebi hajrg'a qolg'ay, ey vasl,
Har kishi bo'lmasa xursand sanga.

Sen ekinsenmu, Navoiy, telba,
Yo'qsa, bergan kishilar pand sanga.

17

Zihi, ahli din qatli oyin sanga,
Ne oyindur, ey kofiri Chin, sanga.

Yuzung maydin o'ldimu gulgul, vayo
Sochar charx gulbargu nasrin sanga.

Erur g'uncha og'zingki, kulganda bor,
Iki barg iki la'li rangin sanga.

Labing joni shirin kebi bo'ldikim,
Fido bo'ldi yuz joni shirin sanga.

Daming, ey ko'ngul, elni oshiq qilur,
Magarkim, berur ishq talqin sanga.

Desang ishq dashtini qat' aylayin,
Kerakmas buyla aqli xudbin sanga.

Navoiy, bu husni kaloming bila
Emas hojat ehsonu tahsin sanga.

18

Telba ko'nglum yorasi hadsiz tani uryon aro,
Uyladurkim, yer tutar devonae vayron aro.

Buki, la'ling nuqtasi har dam o'lukni tirguzur,
Kirdi Ruhulloh, magar ul chashmai hayvon aro.

La'l yozilg'on kebidur la'l aro qilsang nazar,
Ko'zki hayratdin tikibmen ul labi xandon aro.

Qatra su ichra, degaykim, bargi gulning aksidur,
Qatra qonim rangini kim ko'rsa ul paykon aro.

Qomating yodida ko'nglum ichra har keskan alif,
Rost bo'lmish ul alifdekki, yozilg'ay jon aro.

Jon fidong o'lsun, habibimkim, hamono bor edi,
Qasdi mahluqot aro insonu sen inson aro.

Ey Navoiy, istasangkim o'lmagay el darddin,
Dardi holingni dema nazm aylabon afg'on aro.

19

Soqiyo, naqdi hayotim javharidur jom aro
Kim, erur jom ichra may, aksing mayi gulfom aro.

Lojuvardi charx jomida shafaqdin quydi may,
Quy shafaqgun bodasin ham lojuvardi jom aro.

Mast o'lub bir dam shabob ayyomini tut mug'tanam
Kim, yigitlik dam-badam o'tmakdadur ayyom aro.

Bir zamon ayrilma ahbobi neku farjomdin
Kim, erur oxir judolig' dahri nofarjom aro.

Bo'lmasa ashrof sofiy, no'sh bazmi xushturur,
Mastlig' dayr ichra ham arzoli durdoshom aro.

Chun qotiq hangomadur rihlat, icharmen tunu kun
Kim, o'zumni aylagaymen bexud ul on hangom aro.

Dahr no'shi komig'a bo'lma, Navoiy, g'arrakim,
Tegmasun nokomlig'ning neshi andin kom aro.

20

Mir'oti husnung tiyradur bu ohi dardolud aro,
Ravshanlig'i mumkin emas, chun sham' qoldi dud aro.

Butkanga o'xshar, degasen, har yon qizil gul uzra barg,
Har saridin paykonlaring bu jismi xunolud aro.

Shomi g'am ohim dudidur, ul dud aro har yon sharar,
Bilgil, nuhusat anjumi bu shomi qirandud aro.

Xo'y qatrasidin g'arq erur xoling savodi, vah, netar
Bir tiyra kavkab fitnasi yuz axtari mas'ud aro.

Ochting chu zulf ul ikki ko'z haryon xadang otmoq ne tong
Kim, qolmish ikki turki chin hinduyi noma'dud aro.

Ul ko'y qasdi etmisham, ey voiz, ani man' etib
Har dam dema jannat so'zin, so'z solmag'il maqsud aro.

Qochsa Navoiy shayxdin piri mug'on sari, ne ayb
Kim, bor tafovutlar, base, maqbul ila mardud aro.

21

Savodi xoli aning la'li ruhparvar aro,
Magarki murcha nisfi uzuldi shakkar aro.

Ko'ngulda nuqtai xoling xayoli to'sh-to'shdin,
Yog'in asarlaridur nuqta-nuqta axgar aro.

Yuzungda qatrae xo'y kasrati orasida xol,
Birisi munkasif o'lmish bu xayli axtar aro.

Kecha ne nav' yumay kirpiking xayolida ko'z,
Mangaki, igna butar tongg'a tegru bistar aro.

Bu o'tki, mendadurur, do'zax ichra qochqay xalq,
Kiyursalar meni oshub birla mahshar aro.

Qadah keturki, falak javridin amon hirzi,
Zamona yozmadi juz davri jomu sog'ar aro.

Navoiy, ayla makon charx gulshanin, ya'ni
Ki, chug'z bo'lma bu vayronai muhaqqar aro.

22

Yor labi aksi tushub jom aro,
Bodag'a jon ta'mi berur kom aro.

Baski ko'ngul og'zi xayolidadur,
G'unchadek o'lmishdurur andom aro.

Hajr aro ko'rguz desam ul yuzni, der:
Mehr qachon jilva qilur shom aro?

Dema, nedin ko'nglunga oromdur,
Muttasil ul zulfi dilorom aro.

O'zga ko'ngullar qushin aylarga sayd,
Bog'ladi ko'nglum qushin ul dom aro.

Mast chiqib dayrdin ul mug'bacha,
Tafriqa soldn yana islom aro.

O'tda Navoiy kuyadur ko'rgali
Xolin aning orazi gulfom aro.

23

Bir oy o'tti meni mahzung'a, bir oy intizorinda
Ki, ne ko'nglum erur hushinda, ne hushum qarorinda.

Ichim furqat balosinda, toshim hajr ibtilosinda,
Tanim ishq iztirobinda, o'zum shavq iztirorinda.

Yuzung hajrida tufrog' o'ldum ul yanglig'ki, yel qo'pqoch,
Quyosh chiqsa, padidor o'lmag'ay jismim g'uborinda.

Yuzung maydinki gulgul bo'ldi, yo'q jannatda ul gullar
Ki, bir-bir ochilibdur olami husnung bahorinda.

Degaykim: bo'stonafro'z ichida tuxmi sochilmish,
Biravkim xollar ko'rsa, uzoring lolazorinda.

Tishing shavqida g'altonlig' aro yuz go'shada qolg'ay,
Agar inju o'zin solsa, duri ashkim qatorinda.

Mayi vasling qanikim, nash'asi jismimg'a jon bergay,
Bu yanglig'kim, o'lum holinda men hajring xumorinda.

Mening yo do'stning jurmi dema ishqimnikim, ermas
Mening ham ixtiyorimda, aning ham ixtiyorinda.

Quyosh chiqqandek o'lg'ay, tiyra tun ichra ul oy kelsa,
Navoiyning firoq ichra qararg'an ro'zgorinda.

24

Gul kerakmastur menga, majlisda sahbo bo'lmasa,
Naylayin sahboni, bir gul majlisaro bo'lmasa.

Bazm aro xushtur qadah kavkab, vale ermas tamom,
Mutribi xushlahjai xurshid siymo bo'lmasa.

Mehru mohu mushtariyu zuhra chun qildi tulu',
Hech nahs axtar tulu'i anda qat'o bo'lmasa.

Muncha bo'lsa ham muyassar, jam' emas xotir hanuz,
Toki mug' ko'yida bir mahfuzi ma'vo bo'lmasa.

Chun bu yerda ichkaridin rust bog'landi eshik,
Odam ermas ul kishikim, bodapaymo bo'lmasa.

Xushturur bu nav' amniyat, vale aqshomg'acha
Gar falakdin bir xiyonat oshkoro bo'lmasa.

Har kishiga umrida bu nav' bir kun bersa dast,
To abad g'am yo'q agar bo'lsa yana, yo bo'lmasa.

Umr bazmida nashot asbobi dilkashdur, base,
Gar havodis shahnasidin anda yag'mo bo'lmasa.

Ey Navoiy, gar nasibingdur abad umre, kerak
Xotiringda yordin o'zga tamanno bo'lmasa.

25

Yuzi ollida gul, nazzora qildim, xo'b emas ancha,
Qadi qoshig'a boqtim, sarvg'a marg'ub emas ancha.

Habibim ishqida devona bo'lg'anda, pariy dog'i
Ko'zumga jilva qildi, borlar mahbub emas ancha.

Bo'lubmen yorg'a tolib va lekin hurg'a zohid,
Muni men istamasmenkim, manga matlub emas ancha.

Iti o'ltursa ham, ko'prak sog'inurmen raqibidin,
Nedinkim, xotirimdin bu pariy maslub emas ancha.

May ichsam behisob, eskarmayin kavsar suyin, yo'q ayb,
Fano kasbida bu ollimda chun mahsub emas ancha.

Junun ko'nglumga Majnundin erur g'olibroq, ey oqil,
Taaqqul aylasang savdog'a bu mag'lub emas ancha.

Agar zuhdi riyoiy ahlidin kufr ahlini ko'proq
Sog'insam ayb emaskim, bu manga ma'yub emas ancha.

Ko‘zum ashkini yo‘q, lekin qurutmoq bahrni mumkin
Ki, xilqat vajhidin tab‘i munung martub emas ancha.

Navoiyg‘a keraktur yor, gul bulbulg‘a bo‘lsunkim,
Yuzi ollida gul, nazzora qildim, xo‘b emas ancha.

26

Sohiredur ul ko‘z, ammo xoli hindu ostida
Nuqtadur oraz uza, yo‘q ersa, jodu ostida.

Son‘din ko‘rdik zanaxdon ostida fikrat chog‘i,
Kimki ko‘rmaydur bilurin dasta ko‘zgu ostida.

Ichsa may, jismi safosidin ko‘runur to borur,
La‘l agar tushsa, ko‘rungandek suzuk su ostida.

Shohlar tojig‘a loyiq tugmadur, gar bersa dast,
Go‘yikim ko‘rguzdi ul chobuk uzangu ostida.

Otashin gulning niholisin unut, ey andalib,
Kuldin o‘zga gulxani bistar solurmu ostida.

Jomi miynoe ilikdin qo‘ymakim, bu shevasiz,
Kimsa xushhol o‘lmadi bu toqi minu ostida.

Ey Navoiy, qayg‘u tog‘in may bila daf‘ aylakim,
Yaxshiroq tog‘ ostida qolmoqki, qayg‘u ostida.

27

Fig‘onki, hajridin o‘ldi o‘kush alam bizga,
Tarahhum etmadi ul mehri yo‘q sanam bizga.

Fidosi jonu ko‘ngul ayladuk, vafo ul oy
Qilib ulusqa, ravo ko‘rdi dardu g‘am bizga.

G‘amidin o‘ldigu ul isaviy dam aylamadi,
Iyodat aylagali ranja bir qadam bizga.

Bitidi har sari ushshoqig‘a vafo bitigin
Magar, ushaldi yetishkan zamon qalam bizga.

May el bila ichibon, bizni xokirah aylab,
Fig‘onki, to‘kmadi durdi piyola ham bizga.

Fano mayini agar piri dayrdin topsaq,
Sinuq safol ko‘p ortuqki, jomi Jam bizga.

Navoiy usruk esa subhu shom, tonglamakim,
Azalda kilki qazo chekti bu raqam bizga.

28

Yorlardin qilibon ram go'yo,
Bo'ldung ag'yorg'a hamdam go'yo.

Xayli ushshoqki, mardud etting,
Bormen ul xaylda men ham go'yo.

Dudi oh ichra qora kiymishlar,
Bo'ldi ishq ahlig'a motam go'yo.

Buki, devona ko'ngul sevdi pariy,
Bevafodur bani odam go'yo.

Girdibolisht anga xurshid o'ldi,
Ul erur Isoi Maryam go'yo.

Olam asbobi uchun g'am yemagil,
Arzimas bunchag'a olam go'yo.

Ey Navoiy, buki, aylandi habib,
Yo'qtur ul zaxmg'a marham go'yo.

29

Chiqmaq usruk dog'i ul kofiri bebok balo,
Mastlig'din yaqo ham aylamagi chok balo.

O'lturur qahriyu lutfi, bas erur bo'lg'anda
Ul pariy chehra g'azabnoku tarabnok balo.

Yuzu qaddi gul ila sarvni o'rtabki, erur
Ham xadi pok balo, ham qadi cholok balo.

Mehrn ruxsorning'a ko'z solsam o'larmenkim, bor
Zaqanidin yuzu manglayig'acha pok balo.

Raxsh surganda o'kush jonlar erur xokirahing,
Ko'rmadi sen kebi hargiz kurrai xok balo.

Kim balodin qocha olg'ayki, qilib davr aylar
Xalq boshi uza parvizani aflok balo.

Lam'ai orazidin kuysa Navoiy ne ajab,
Torta olg'aymu choqin yo'lida xoshok balo.

30

Do‘st bo‘lmas gar jamol ahliga jon qilsang fido,
Dushmani jondur agar jonu jahon qilsang fido.

Xasta joningg‘a baloyi jovidondur qotile
Kim, tamannosi‘ga umri jovidon qilsang fido.

Ey ko‘ngul, ko‘rsang labu qaddin, kerak shukronag‘a
Javhari joning bila naqdi ravon qilsang fido.

Dedi: kelgum so‘rg‘ali, ey ishq, jonim asrag‘il,
Kim kerakkim, kirgach ul nomehribon, qilsang fido.

Umrug‘a yo‘q e‘timod, ey xasta jon, o‘zni kerak
Ul ko‘ngul oromini ko‘rgan zamon qilsang fido.

Jilva aylar har taraf bir mug‘bacha, ey piri dayr,
Jonim olibsen, bil ani har qayon qilsang fido.

Ey Navoiy, kosh yuz joning bo‘lub, jononadin
Istamay bir vasl, borin roygon qilsang fido.

31

Yor dardim so‘rmayin ko‘nglumni mahzun qildilo,
Jonim oshubini kam qilmoqdin afzun qildilo.

Bermayin zaxmin jigar qonig‘a taskin gunae
La‘li kulmak birla ashkimni jigargun qildilo.

Daf‘i savdo istadim la‘li mayidin bir yo‘li,
Ul pari savdozada ko‘nglumni majnun qildilo.

Ey ko‘ngulkim, sabr tog‘in maskan etting, oqibat
Tund sayli ishq ul tog‘ingni homun qildilo.

Besutung‘akim sutun Farhod bo‘ldi, qofi ishq
Ul sutunni Besutun ostidag‘i nun qildilo.

Nedur uchmoq joh ila, oxir falak Namrudning
Osmoni taxtu johin ganji Qorun qildilo.

Qatra xo‘yluq orazing vasfin Navoiy qilg‘ali
Lutfi tab‘ abyot nazmin durri maknun qildilo.

32

Vahki, bo‘ldum ishq aro bir bevafog‘a muftalo,
Bo‘lmasun ahli vafo mundoq balog‘a muftalo.

Anglag‘ay majnunlug‘u bedillig‘imni har kishi

Kim, bo'luptur bir pariyvash dilrabog'a muhtalo.

Zohido, rasvolig'im ta'n aylading, jahd aylakim,
Bo'lmag'aysen ul ko'zi, qoshi qorog'a muhtalo.

Bo'lmayin begona yoru oshnodin chora yo'q,
Xoh bo'l begonag'a, xoh oshnog'a muhtalo.

Podsho birla gado holig'a kulsa, ne ajab,
Bo'lsa men yanglig' gadoe podshog'a muhtalo.

Bo'lmish ul kofir g'ami devona ko'nglumdin malul,
Hech kofir bo'lmasun men muhtalog'a muhtalo.

Soqiyo, may tutki, dardining davosi bodadur,
Hajrdin kim bo'lsa dardi bedavog'a muhtalo.

Kir xarobot ichrayu bo'l rindlar vobastasi,
Xonaqahda bo'lg'ucha ahli riyog'a muhtalo.

Ey Navoiy, yona ul badahddin bo'lsam xalos,
Ahd qildimkim, yona bo'lmay yonag'a muhtalo.

33

Falak nilufaridin chashmai mehr o'ldi gar paydo,
Yuzungda nildin ul chashma qilmish nilufar paydo.

O'qung ko'nglumga kirgach, qatra qonlar oqti, kim ko'rmish
Nihol andoqki, ani tikkach-o'q bo'lg'ay samar paydo.

Achiq so'z birla bel qatlimg'a bag'lar, turfaroq bukim,
Nazarda ne og'izdur zohir andin, ne kamar paydo.

Labi shavqi ichimda, yuzda qon yoshim, ajab ermas,
Yuzinda la'l yutqanning bo'lur, derlar, asar paydo.

Ko'ngulni to parishon aylading, yuz barqi g'am sochti,
Nachukkim, o'zni qo'zg'arlar, bo'lur andin sharar paydo.

Yerutti vasl sham'i ahli hijron tiyra avqotin,
Mening shoming'a, vahkim, qilmadi davron sahar paydo.

Ajal qasrin hakimi sun', bas, mushkil tilsim etmish
Ki, har kim anda kirdi, bo'lmadi andin xabar paydo.

Masihodin dam urmangkim, habibim gardig'a yetmas,
Agar Jibrildek egnidin aning bo'lsa par paydo.

Navoiy ishqin, ey zohid, sening panding ayon qildi,
Bale, ayb o'lmag'uncha oshkor, o'lmas hunar paydo.

34

Manga ne manzilu ma'vo ayon, ne xonumon paydo,
Ne jonimdin asar zohir, ne ko'nglumdin nishon paydo.

Xirad maxfiy, badan foniy, ko'ngul g'oyib, tarab ma'dum,
Bori sahl erdi, bo'lsa erdi ul nomehribon paydo.

Shikebu sabru hush itmish, qaroru aqlu jon ketmish,
Ne g'am, gar bo'lsa ul oromi ruh, ul quti jon paydo.

Xayoli jonda paydodur, so'zi afg'onda paydodur,
O'zi ham netti, vah, ollimda bo'lsa bir zamon paydo.

O'lar holatdamen onsiz, tarabdin ko'rmayin o'lmay,
Demang, ta'jil ila ul umr bo'lsa nogahon paydo.

Qiyomat erdi onsizkim, yuz ochti, ey musulmonlar,
Bo'lung voqifki, bo'ldi fitnai oxirzamon paydo.

Kesar yuz naxlni har dam, qilur yuz sarvni xurram,
Taajjub, ko'rki, bu gulshanda ermas bog'bon paydo.

Hazar qilmoq qazo jallodidin bo'lmaski, yillardur
Qilur qatl, uylakim, ne tig' o'lur paydo, ne qon paydo.

Sanga jon shavqidin berdi Navoiy, yo'q ajaldinkim,
Ajaj topquncha ermas ul zaifi notavon paydo.

35

Ul oy bu telba bila yormu ekin, oyo,
Zamiri ichra g'amim bormu ekin, oyo.

Bukim, firoqi o'zumdin xabarsiz etti meni,
O'zi birorta xabardormu ekin, oyo.

Ko'zum tobonig'akim shomi vasl surtarmen,
Uyubmu erkinu, bedormu ekin, oyo,

Men ul taraf bora olmon, ko'ngul kela olmas,
Meningdek ul dog'i bemormu ekin, oyo.

Kamandi zulfi gah ochilg'ach, uchti imonim,
Rasanmu, rishtai zunnormu ekin, oyo.

Chu xirqa bodag'a rahn o'ldi, bo'lmisham sargum,

Garovga navbati dastormu ekin, oyo.

Navoiy o'zlukidin kechti, dog'i qo'ydi qadam,
Bu yo'lda emdi sabukbormu ekin, oyo.

36

Orazu xolingni birdam ko'rmasam, ey dilrabo,
Uyladurmenkim, ko'runmas ko'zuma oqu qoro.

Hajr aro ra'no qading naxlin tilarmen tengridin,
Shomlar sham' istagandek xayr ahlidin gado.

Gar firoq ayyomining bilmon hisobin, ne ajab
Kim, yuzung hajrinda kunduz kecha yanglig'dur mango.

Barq emas, olamg'a yuz qo'ymishdur ohimdin sharar,
Ra'd emas, gardung'a chirmanmish fig'onimdin sado.

Boshing ol, ket o'z payi vaqtingg'a, ey shaydo ko'ngul
Kim, emassen xasta jonning hech dardig'a davvo.

Necha oqqay ko'z yoshim, yetkur g'uborin, ey nasim,
Farzi ayn erur yasharur ko'zga solmoq to'tiyo.

Umr yeldek o'tmakin debsen magar, ey bog'bon
Kim, yaqosi choksiz gul butmadi bu bog' aro.

Jon topay, dersen, sabuhiydin, vale g'ofilki, subh
Chok etib ko'nglak, sening holingg'a tutmishtur azo.

Ey Navoiy, xasta ko'nglumga madaddur novaki,
Rost andoqkim, zaif elga berur quvvat aso.

37

Sarig' og'rig' bo'ldum, ey soqiy, xazoni hajr aro,
Qoni asfar mayki, bor har qatrasi bir kahrabo.

Yuzu jismimdur sarig' barge qurug'an shox uza,
Shoxu bargekim, qurub sarg'arsa, kim ko'rmish davvo!

Ne marazdur buki, bir gulruh sharori ishqidin,
Bo'ldi sarig' lola ko'zum oqiyu dog'i qoro.

Sud emish ko'z tushsa asfar jinsi sari, vah, qani
Sarvinozimkim, sarig' gul bargidin kiymish qabo.

Sarg'arib qolmish havodis kojig'a hijron kuni,
Sir sarig' qushdekki, kunduz qolg'ay ul qushlar aro.

Shom ila subh ar sarig‘ og‘rig‘ emaslar, bas nedur,
Tun sochin yoyib, quyosh yirtib yuzin, tutmaq azo.

Dardi tufroqqa nihon etti Navoiy jismini,
Topibon bir shusha oltun, dafn qilg‘ andek gado.

38

Kimsa hargiz ko‘rmadi chun ahli davrondin vafo,
Ulki davron ofatidur, ne tama’ andin vafo.

Jonu umrum uldurur, gar bevafo bo‘lsa, ne tong,
Qayda ko‘rmish kimsa hargiz umr ila jondin vafo!

Gar vafo qilsang, erur andinki, bordursen pariy,
Yo‘qsa, kim olamda ko‘rmish nav’i insondin vafo!

Vahki, davron ahlidin juz bevafolig‘ kelmadi,
Har nechakim, ko‘rdilar men zori hayrondin vafo.

Chun vafo gulbargi dazron bog‘ida ochilmadi,
Bejihattur kimki istar bu gulistondin vafo.

Kimsa ko‘nglin, kimsadin istab vafo, oldurmasun
Kim, manga xud yetmadi ul ko‘nglum olg‘ andin vafo.

Ey Navoiy, gar vafosiz chiqti ul sultoni husn,
Topting eldinkim, tilarsen emdi sultondin vafo.

39

Zihi anda makon topibki, yo‘q mumkin makon anda,
Yetib andaki, yetmas aqlu fahmi xurdadon anda.

Kishi bu nav’ xilvatni nachuk qilg‘ay taaqqulkim,
Haq anda mizbon bo‘lg‘ay, habibi mehmon anda.

Bu xilvat rozig‘a nomahram o‘limg‘ay tariqinda,
Malak bo‘lg‘ay hamon anda, bashar bo‘lg‘ay hamon anda.

Yiroqtin anbiyo arvohi soyir posbon yanglig‘,
Chu shah matlub ila bo‘lg‘ay, ne mahram posbon anda.

Nachukkim, mehmong‘a tuhfa chekmak rasmi davr, bo‘lg‘ay
Ulusqa rahmati jovidi osori ayon anda.

Makon birla zamondin so‘rmakim, yo‘qluqda bor erdi
Zamon yanglig‘ makon anda, makon yanglig‘ zamon anda.

Nishon, eykim, tilarsen aqldin mundoq ishonlarni,
Nishon kim aytqay, aql o'lsa benomu nishon anda.

Topib maqsud shabgardi samoviy bu urujidin,
Yeridin zarra borib, qaytibon xurshidson anda.

Ilohiy, ul shafi' o'lg'anda el jurminki, afv etkung,
Navoiyni dog'i novmid qilma nogahon anda.

BYe HARFINING BALOLARINING BIDOYATI «FAVOYID»DIN

40

Sochsa anjumdin falak boshingg'a yuz ming durri nob,
Jolai g'am, bilki, yog'durg'ay bir ofatlig' sahob.

Ne g'araz bu jolani yog'dursa andin o'zgakim,
Umr naxlin sindurub tan kulbasin qilg'ay xarob,

Ro'zi ortuq bo'lmag'in har kimki bilgay charxdin,
Zol yanglig'durki, roziq charxini qilg'ay xitob.

Ofarinish bahridin gardun hubobe besh emas,
Bormu imkon kimsaga bir qatra su bermak hubob

Bo'lsa erdi qudratekim lahzae tutg'ay qaror,
Tunu kun tinmay bu nav' etkaymu erdi nztirob.

Ul dog'i o'z holig'a hayron erur andoqki men,
Anda ham sargashtalik andoqki, menda pechu tob.

Jismi aning ham havodis zarbasidin nilgun,
Topmayin maqsudini mendek necha aylab shitob.

Qudrat ilgida bo'lub ul ham zabun andoqki men,
Olmay ul mendin hisob, andoqki men andin hisob.

Ey Navoiy, solik ersang, haq vujudin bil vujud,
Mosivollohni — adam. Vallohu a'lam bissavob.

41

Uyg'otur subhi bahor elni fig'on birla sahob
Kim, sabuhiy chog'idur — mast bo'lung, ey ashob.

Barq har dam choqilib ishnagach-o'q tiyra bo'lur,
Ya'ni o'sh mundin oling umr charog'ig'a hisob.

Yog'in ahvolinga yig'larki, ko'z och uyqudin
Kim, erur sayli mamarri bu ko'han dayri xarob.

Yel esib tiyr chekar, ohki, bo'lma g'ofil
Kim, bu yanglig'durur ayyomi hayotingg'a shitob.

Barcha tanbih angadurkim, qo'pu chek jomi sabuh,
Hayfdur buki, o'tar uyqu bila subhi shabob.

Ko'z yumub ochqucha tong otmishu chiqmish xurshid,
Tun erur pardayu mushkin bila holingg'a hijob.

Bir dam ahbob bila bazmi sabuhiy tuzubon
Chekingiz, damni g'animat bilibon, bodai nob.

Hoyu-huy aylabon o'zni nafase xush tutkim,
«Hay» degancha ne sen o'lg'ung oroda, ne ahbob.

Bu navo kimga nasib o'lsa, Navoiy yanglig',
Bu g'azal birla ichib bo'lsa kerak masti xarob.

42

Bu ko'han dayrda xushtur necha kun bodai nob,
Xossa bir mug'bacha ishqida kishi bo'lsa xarob.

Zolime, qotile, yag'moe, torojgare
Kim, bo'lub kufridin, ofoq aro din ahli yabob.

Rishtai jonni tugub, zulfidin ochqanda girix,
Pardadarliklar etib, yuziga yopqanda niqob.

Ko'yi ul dayrki din ahlini aylab kofir,
Qoshi ul dayrda bu kufr eliga mehrob.

Buyla ofat g'amidin goh kishi ko'nglida o't,
Andoq o't shu'lasidin goh birav jismida tob.

Nogahon mast chiqib dayrdin, ilgida qadah,
Ichibon oshiqi zorig'a ichursa mayi nob.

Hashrg'a tegru ayilsa bu may ichkan ozdur,
Ming tamug' yolinicha o'tda ekan bo'lsa azob.

Dayrda butni kishi topsa, netar jannatu hur,
Ul qadah ollida kavsar mayig'a xud ne hisob.

Buyla bir aysh Navoiyg'a talofiy aylar,
Charxdin tortsa yuz qarn jafu birla itob.

43

Iki ruxsoring erur xo‘bu xatting ham marg‘ub,
Xo‘blardin neki bosh ursa, erur beshak xo‘b.

Toki sevdim seni, javringni dog‘i sevmishmen,
Har ne mahbub qilur, bordurur ul ham mahbub.

Rishtai jon bila nomang boshini chirmar edim,
Ul sharar tori bila kuymasa erdi maktub.

Xasta dillarg‘a ne jon olg‘uchi yuzdur ulkim,
Qolibin qildi tihi, ko‘rgach ani ahli qulub.

To labing volahi bo‘ldum, tilamon obi hayot,
Suni naylar kishikim, bodag‘a bo‘lg‘ay mag‘lub.

Ahli ishq ichra manga yoqma vara‘ tuhmatini,
Zohido, qilma hunar ahlig‘a bizni ma‘yub.

Istasang mulki baqo, salb qil o‘zlukni burun
Ki, suluk ichra fano ahlig‘a budur uslub.

Ey Navoiy, tilasa shoh mushavvash raqaming,
Har ne matlub anga, bizga ham uldur matlub.

44

O‘rtasa ishq meni, so‘rma sabab:
Kuysa xoshok yolindin, ne ajab.

Choklik jon qolur o‘tu su aro,
Chun mayoluda bo‘lur ul iki lab.

Ayog‘ing tufrog‘in o‘psam basdur,
Ber ayog‘ingni desam — tarki adab.

Uyla, dardu g‘aminga o‘rgandim
Kim, unut bo‘ldi manga ayshu tarab.

Zulfida zor ko‘ngul ranji ne tong,
Xastag‘a ko‘prak o‘lur kecha taab.

Biz kimu vasl murodi, hayhot!
Dardi noyoft erur bizga talab.

Jon topib zor Navoiy qo‘pqay,
Tufrog‘i ustiga sursang markab.

45

Qilg‘ali may bila gulgul yuzin ul no‘shinlab,
Lolagun bo‘ldi quyosh orazi kavkab-kavkab.

Sendin ul kom xayol etmamisham, ko‘nglumakim,
Qilsam izhor ham o‘lg‘ay demaki, tarki adab.

Jon labing oshiqiyu zikri mudom og‘zimda,
Rashkdin jonim agar og‘zima kelsa, ne ajab.

Keldi Shirin bila Layli sanga hayron, garchi
Bu ikav hasratida erdi Ajam birla Arab.

Ayladim tavba nedinkim, g‘amim andoq g‘am emas
Ki, may ichkan bila bo‘lg‘ay manga har lahza tarab.

Ko‘yidin ketmaku o‘lmak manga teng bo‘lsa, ne tong
Kim, jalo harflaridurki, ajal topti laqab.

Dahr aro ayshu nashot istasang, o‘lg‘ung mahrum,
Negakim, anda nasib o‘lmadi juz ranju taab.

Aqlkim, barcha xirad ahlig‘a erdi ustod,
Bo‘ldi ishq abjadi ta‘limida tifli maktab.

Bil Navoiyki, talab birla topilmas maqsud,
Lek topqanda dog‘i bor edi albatta talab.

46

Qachon maktabda ul mohi muaddab
Borur, o‘zdin borurlar ahli maktab.

Bo‘lur lavhi zabarjad ahli hayron,
Chu olur ilgiga lavhi muzahhab.

Degach abjad, boshig‘a evrulurlar
Qamar birla quyosh, ya‘ni jadu ab.

Nechukkim maktab atfoli xurushi,
G‘amidin xalq aro faryodu yo rab.

Muallim qullug‘ig‘a xat berurmen,
Gar ozod o‘lsa ul sarvi shakarlab.

Dabistoni fanoda shurb darsin
Ravon qilmay, emassen ahli mashrab.

Navoiy ashkidin to shom anjum
To‘kar, chiqqaymu deb ul sa‘d kavkab.

47

Bog'ingga yetmasun oshub xazondin, yo rab,
Gul bila sarvunga oseb zamondnn, yo rab.

Oldi jon la'lingu elga labi jon berguchilar
Barcha qul bo'lsun aning ollida jondin, yo rab.

Dardini baski nihon tuttum — o'larmen pinhon,
Voqif etgil ani bu dardi nihondin, yo rab.

Yomon ahvolima ko'z solmadi ul oy yaxshi,
Yaxshi ogoh qil ani bu yomondin, yo rab.

Yuz jahon zulm jahon ahli manga qildi, meni
Forig' et ahli jahon birla jahondnn, yo rab.

Beribon ko'ngluma jam'iyati xotir qutqar,
Har nekim andin erur tafriqa, andin, yorab.

Ko'yida hajr fig'oninki Navoiy tortar,
Ham meni, ham ani qutqar bu fig'ondin, yo rab.

48

Ulki boshtin to qadam bor onchakim, imkoni xo'b,
Sad'yaki bo'lg'ay birikim, xalq derlar ani xo'b.

To'ksa qon ul kofir, o'zga xo'bni sevgil demang,
Ey musulmonlar, jahonda bir aningdek qani xo'b.

Huri jannat shaklidan ham dilrabo husnung latif,
Xuldi rizvondin dog'i ko'yung sarobo'stoni xo'b.

Jonni jonon istasa, qilmoq taallul xo'b emas,
Naylasun jon ulki, bo'lg'ay sen kebi jononi xo'b.

Husni ofatdin emas xoli, bu damkim xo'b sen,
Sa'y qil, jonoki, o'tsun xo'bluq davroni xo'b.

Ko'z gunohi ko'rmaking erdiki, to'ktung qon yoshin,
Xo'b emas, jono, to'kulmak begunahlar qoni xo'b.

Ey Navoiy, g'ayr rashkidin visoli bazmida
Uyladurmenkim, ko'runubtur manga hijroni xo'b.

49

Gar bo'lmadi bir lahza manga yor musohib,
Ne bo'lg'ay edi bo'lmasa ag'yor musohib.

Rozimen agar naqdi dilu dinim o'g'urlar,
Gar bo'lsa manga ul buti ayyor musohib.

Mahjub edi ul sho'x ulustin, chu may ichti.
Har xayl bila bo'ldi bayakbor musohib?

Ko'zlar bila ul yuz qiladur qatl, ne bo'lg'an,
Din ahli bila bo'ldi chu kuffor musohib?

Bir go'shada may ichmasa, o'z bo'ynida qoni,
Gar bo'lsa dame kimsaga dildor musohib.

Topilmasa gar yori vafodor kam ermas
Andin, kishi gar topsa vafodor musohib.

Yaxshingni yamonlig' bila fosh ar tilamassen,
Olam elidin aylama zinhor musohib.

Dardoki, musohib manga bir tushmadi hamdard,
Davronda tushub ilgima bisyor musohib.

Yor etsa Navoiyni musohiblari, xushtur,
Yo'q baxti qilurg'a chu ani yor musohib.

50

Qani sening kebi olamda dilrabo mahbub,
Ko'z ila qotilu lab birla jonfizo mahbub.

Ne zulm aylasang ahbobqa, xudo yoring,
Chu xalq aylamamish sen kebi xudo mahbub.

Xumor dardi birla hajr mehnatida manga,
Iloj bodadur, oy hamdamu davo mahbub.

Niyozu ishq sari nozi husn jonibidur,
Agarchi shoh muhib bo'lsayu gado — mahbub.

Meni gadog'a ne hol o'lg'ay, ey musulmonlar
Ki, soldi ishq boshim uzra podsho mahbub.

Rafiqlar, o'tunguz dayr ko'yidinki, meni
Xarob ayladi may dog'i mubtalo mahbub.

Gar o'lsa hali muhabbat Navoiy, ey hamdam,
Vafo kerak anga, qilg'an soyi jafu mahbub.

51

Vah, netib ishqin nihon asrarg‘a bo‘lg‘ay murtakib,
Xasta ko‘nglumkim, bo‘lur otin eshitkach, muztarib.

Dahr aro shahliqqa o‘z holimni nisbat aylamon,
Ko‘yida tokim gadoliqqa bo‘lubmen muntasib.

Ko‘nglum o‘tg‘a tushkali ko‘rmas yuzumni, turfadur
Shu‘ladin ozurda oltun lam‘asidin mujtanib.

Itti kunglum, shodmen, tong yo‘q kishi gar bo‘lsa shod,
Tushsa yonidin judo qalbi mizoji munqalib.

Kechayu kunduz xarobot ichra andoq mastmen
Kim, qocharlar arbadamdin shahna birla muhtasib.

Xonaqah shayxidin etkanlar riyo oyini kasb,
Dayr piridin bo‘lung rasmi fanoga muktasib.

Ey Navoiy, bo‘lsam ul badmehr ishqidin xalos,
Bo‘lmayin husn ahlining mehriq‘a hargiz murtakib.

52

Buzdi ko‘nglum kishvarin hijron g‘ami tug‘yon qilib,
Ohu ashkimdin birin sarsar, birin to‘fon qilib.

Dard uyin qildi bino, ishqing buzub ko‘nglum uyin,
Kimsa yanglig‘kim, bir uy tuzgay, birin vayron qilib.

Tanda ohing shu‘lasin, derlar, nihon tut, ohkim,
Bir ovuch xoshok aro bo‘lmas choqin pinhon qilib.

Hajr ko‘yida yalang jismimni ko‘rgan sog‘inur
Kim, meni o‘lturgali eltur junun, uryon qilib.

Xorlar ko‘nglumdadur sendinki, gardun tuzmagay,
Har birin otsam, bir ohim o‘qig‘a paykon qilib.

So‘rma nevchun bedil o‘ldung deb, o‘zung chun hajr aro
Ko‘zdin oqizding ko‘ngulni, qatra-qatra qon qilib.

Shukrini ne deb ado aylayki, aylar jilva yor,
Elni holimg‘a, meni o‘z husnig‘a hayron qilib.

Dahr elidin juz jafo mumkin emas topmoq kishi,
Lek har birga vafolar onchakim imkon qilib.

Yor ko‘p qilsa jafo, kam qil, Navoiy, nolakim,
Gulga bulbul o‘rgata olmas vafo, afg‘on qilib.

53

Sahvdur to‘bi demak, ra‘no niholingni ko‘rub,
Yoki jannat bog‘i gulzori jamolingni ko‘rub.

Ravzada kavsar qirog‘inda xayol ettim Bilol,
Yuz aro lab, lab uza shabrang xolingni ko‘rub.

Sog‘inur oshiqlik‘ingg‘a ro‘baro‘ kelmish quyosh,
Ko‘zguda mashshota har soat misolingni ko‘rub.

Sarvdin bulbul ne tong ram qilsa, to‘bidin malaq
Jilvai qad holatida e‘tidolingni ko‘rub.

Nargising afsunu gul barging takallum ayladi,
Aqli kul topti firib, ul makru olingni ko‘rub.

Elga ishratdur yangi oy ko‘rsalar, lekin manga
Yuzlanur oshuftalig‘, mushkin hilolingni ko‘rub.

O‘lturur hijron tuni, o‘lsam ham armon qolmag‘ay,
Tushta ham bo‘lsa bir ayyomi visolingni ko‘rub.

Netting, ey soqiyki, o‘zdin bordim andoqkim, zilol
Olib ichmastin burun, jomi zilolingni ko‘rub.

Sudra ul yon, ey Navoiy, o‘zni muhlik za‘f ila,
Shoyad etkay rahm ul qotil bu holingni ko‘rub.

54

Ul qo‘pub, otlang‘ali markab surub, sarxush borib,
Men boshim ochib, ayog‘ig‘a qo‘yub yuz, yolborib.

Menda xud had yo‘q, vale ollinda jon aylay fido:
Har kishi ashobidin keltursa ani qaytorib.

Bo‘ldi rokib, netti ko‘nglum uyida qilsa nuzul,
Tig‘ ilakim tortmish, ozurda ko‘ksumni yorib.

O‘z uyiga tushmakin ham bilmay o‘lgum, koshki
Borsa qatl aylab meni, jon mehnatidin qutqorib.

Vah, ne yanglig‘ sa‘b emish g‘am bazmida qolmoq kishi,
Ko‘nglida orom qolmay, joni oromi borib.

Kinga davron bir ayog‘ may berdikim, bo‘ldi xalos,
So‘ngra aning yuz qadah bedodi zahrin sipqorib.

Bekas o‘lsam, ne taajjubkim, vafoda jon berib,

Topmadim ahli vafo bori jahonni axtorib.

Bosh oqardi — uzlat avlodurki, ul kofur ila
Sovutur, ulkim yigitlar bazmida kirgay qorib.

Ey Navoiy, go‘yiyo yoring kelur, yo‘qsa nega
Muztaribtursen — taning titrab, uzoring sarg‘orib.

55

Chun bag‘ir zaxmlari butmadi, payvand qilib,
Itlaring ollida tashlay, necha parkand qilib.

Ko‘nglum ochilmadi hargiz g‘ami ishq ichra, magar
Ochqasen bir ani g‘unchangda shakarxand qilib.

Ishqda men kebi Majnun yasadi kilki qazo,
Layli ashkolini dildorima monand qilib.

Xoli shavqi biladur tanda ko‘ngul qo‘ymishmen,
Mo‘rni dona xayoli bila xursand qilib.

Elga oshiqlik‘im izhor eta olmon, vahkim,
Qo‘ydi olamda meni ishq zabonband qilib.

Soqiyo, boda keturgilki, agar davr budur,
Nosih shahr netar bizni xiradmand qilib.

Ich, Navoiyki, bu tun raz qizini bermak emish,
Piri mayxona seni o‘ziga farzand qilib.

56

Xas kebi jismimg‘a hijron shu‘lasi urdung borib,
Barqi ofat birla xoshokimni kuydurdung borib.

Aylabon gul, hajr azmig‘a chu surdung bodpoy,
Buyla sarsar birla ani ko‘kka sovurdung borib.

Tiyra aylab ko‘kni ul kulda bu yanglig‘ lutf etib,
Poyam ahli ishq aro gardung‘a yetkurdung borib.

Tindi sargardon ko‘ngul ko‘yungda har yon po‘yadin,
Orzui vasldin ko‘nglumni tindurdung borib.

Azm etarda barcha ishq ahlig‘a qilding xayrbod,
Nayladuk ushshoq arokim, bizni yozg‘urdung, borib.

Ul ko‘zi kofir sari borma deb erdim, ey ko‘ngul,
Pand eshitmay, naqdi imoningni oldurdung borib.

Eyki, man'ing aylab erdim ishq ko'yi tavfidin,
Zorsen, go'yo balo boshingga kelturdung borib.

Xonaqah zuhdi aro, ey shayx, bas oshuftasen,
Go'yiyo dayri fanoda tavba sindurdung borib.

Yorni istay Navoiy bormish erdi, ey rafiq,
Bilmadim, ani ne afsun birla yondurdung borib.

57

Kotibi sun' chu har kimga bir ishni raqam aylab,
Sabz xatlar g'amig'a bizni qazo muttaham aylab.

Vasl ummidi bila ko'nglum dog'i to'ymadi chekardin,
Necha ul xayl malul o'lmadi javru sitam aylab.

Har qayon ul xatti mushkinki borur qilsa ishorat,
Boruram xoma kebi men dog'i boshtin qadam aylab.

Zulfining tobini mashshotadin ochmoq emas imkon,
Dol yo lomni kim yozg'an ekin, daf'i xam aylab.

Hurlar kelsa ani ko'rmak uchun, xozini jannat
Yuborur sochini gulbarglaridin diram aylab.

Soqiyo, bodaki bu korgah avzoi xiradni,
Yo'qki, ojiz qilibu masx gah devona ham aylab.

Dayr piri qoshida kamligimiz ko'p edi, lekin
Mast qildi yana bir jom ila bizni, karam aylab.
Ey xusho, ko'yi xarobotki, har eski safolin
Kimki durd ichmak uchun jom qilib, o'zni Jam aylab.

Ey ko'ngul, kimki Navoiy kebi vasl nstadi, ani
Ishq rasvolig' ila olam ichinda alam aylab.

58

Xushturur bir tiyra shomi hajr iki yor uchrashib,
Topishib, bir-birlarin mahkam quchushub, yig'lashib.

Hajr dardiyu firoq anduhig'a taskin bo'la,
Ulturub ulfat bila, bir-birlariga yondashib.

Furqat ayyomida har birning boshiga kelganin,
Yuz tuman hamdardlig'lar birla har dam so'zlashib.

Goh vasl iqbolining ishratlaridin shukr deb,

Gah firoq idborining shiddatlaridin mungrashib.

Goh ikki rishta yanglig'kim, topar bir-birga tob,
Ikkilik fahm o'lmog'udek bir-biriga chirmashib.

Gah bu chirmanmog' ochilg'anda ham ikki rishtadek,
Tob ochilsa qaytara ham bir-biriga to'lg'ashib.

Ikki yondin qo'l hamoyil berk-berk andoq chekib
Kim, yana bir-birdin ayrilmas masallik o'rmashib.

Ayni vasl ichra ishi o'tsa shikoyat mujibi,
Ikki yondin raf' etib, bir-birlarini aldashib.

Ey Navoiy, bu mahol andishag'a chirmashma ko'p,
Jur'at aylab betahoshi so'zlaring haddin oshib.

59

Tun aqshom keldi kulbam sari gul gulrux shitob aylab,
Xiromi sur'atidin gul uza xo'ydin gulob aylab.

Qilib mujgonni shabravlar kebi jon qasdig'a xanjar,
Beliga zulfi anbarboridin mushkin tanob aylab.

Quyoshdek chehra birla tiyra kulbam aylagach ravshan,
Manga titratma tushti zarra yanglig', iztirob aylab.

Kulub o'ltirdiyu ilkim chekib, yonida yer berdi,
Takallum boshladi har lafzini durri xushob aylab.

Ki, ey zori balokash oshiqim, mensiz nechuktursen?
Men o'ldum lolu ayta olmadim mayli javob aylab.

Chiqardi shishai may dog'i bir sog'ar to'la quydi,
Ichib, tutti menga, yuz nav' nozoso itob aylab.

Ki, ey majnun, pariy ko'rdung magarkim, tarki hush etting?
Takallum qil bu sog'arni ichib, raf'i hijob aylab.

Ichib, faryod etib tushtum ayog'ig'a, borib o'zdin,
Meni yo'q bodakim, lutfi aning masti xarob aylab.

Anikim, eltkay vasl uyqusi ishrat tuni mundoq,
Navoiydek netar to subhi mahshar tarki xob aylab,

60

Bir oy firoqida har tun boshimg'a o't tutoshib,
Quyoshg'a shu'la yetib, dudi yetti ko'kdin oshib.

Chu eltib ikki tarafdin boshnn qulog‘ng‘a zulf,
Magarki, qatlma har bir sening bila kengoshib.

O‘zin hechcha fahm aylabon, uyotqa qolib,
Ajal firoqing ila o‘ltururda chun o‘choshib.

Quyosh damin ola olmay, kirib qora yerga,
Yiqildi, husnda go‘yo yuzung bila taloshib.

Chamanda sarvg‘a noz aylamak yarashmaydur,
Valek har ne qilib sarvnozima yaroshib.

Firoq aro ne tiriklikdurur, xusho o‘lgan,
Visol toriga ummidi rishtasi uloshib.

Navoiy ulcha qazodin kelur, bo‘yinsung‘il
Kim, ulki bosh chekpbon, so‘ngra kechgasen qoshib.

61

Chobukum tez surar tund samand uzra chiqib,
Men so‘ngicha yeta olmay, yugururdin toliqib.

Garchi sabrim yo‘qidin ani erishib, lekin
Hushu ko‘nglum yo‘q uchun, har nafas andin oziqib.

Do‘stlar, bu kecha voqif bo‘lingizkim, chiqadur
Onsizin shefta jonim tan uyidin toriqib.

Har ko‘zumdin oqadur har birining xunobi,
Hajr ishkanjasi chun bag‘rimu ko‘nglumni siqib.

Tig‘ ila boshima keldingki, bu kun qatl ishida
Xo‘blar ichra saromadsen, o‘lubsen ayiqib.

Ko‘p kuchung birla quvonmaki, ajal jomi mayi
Ki, tutub Rustami Dostonni hamul lahza yiqib.

Ey Navoiy, to‘lar oxir dame chun paymona,
Naylagungdur bu nafas maykadadii bore chiqib.

62

Borur ul mast yana noz aylab,
Xalq ila arbada og‘oz aylab.

Qatl uchun g‘amzani jallod qilib,
Zulm uchun ko‘zni fusunsoz aylab.

Har qachonkim turubon boda ichib,
Jur'asin xonabarandoz aylab.

Javr uchun ahli vafokim ayirib,
Barchasidin meni mumtoz aylab.

Turfaroq bukim, aning keynicha-o'q,
Jonu ko'nglum qushi parvoz aylab.

Ne gunah ko'zga nazardinki, qazo
To ochib ani nazarboz aylab.

Garchi holimni Navoiy yoshurub,
Ishq anga ashkni g'ammoz aylab.

63

Bizni zor etti bu ra'no mutrib,
Nag'ma birla tarabafzo mutrib.

Nechakim nag'ma chekib Dovudday,
Damda andoqki, Masiho mutrib.

Zuhra to nag'masarodur andoq,
Bo'lmadi davrda paydo mutrib.

Bo'lsa xurshid atovu Zuhra ano,
Tug'magay sen kebi zebo mutrib.

Seni to ko'rdum, icharda mayi nob,
Tilamas xotirim illo mutrib.

Ey xush ulkim, ani bu bazmda may
Qilmadi bexudu shaydo mutrib.

Buylakim, bo'ldi Navoiy uryon,
May bu nav' etti ani yo mutrib.

64

Bordi ko'nglum hushi ishqing o'tidin axgar topib,
Bir gado yanglig'ki, o'lgay, qiymati gavhar topib.

Sabzai xatting erur shirin labing atrofida,
Xayli to'tikim hujum aylabturur, shakkar topib.

Ul pariy uchi ko'zumdin, ko'nglum aylar orzu
Kim, aning sari havo qilg'ay, o'qidin par topib.

Boshima qush oshyonidur, dog'i ostimda tog',

Shohmen ishq ichra, mundoq taxt ila afsar topib.

Ishq sahrosi aro oqil iturganlar meni
Bo'ldilar navmid bir devonai abtar topib.

Yorni garchi talab qilmoq bila topmas kishi,
Ham talab aylab va lekin ani tolib gar topib.

Shoyad ul mayxora bosh kulbangg'a suqqay bir kecha,
Ey Navoiy, muntazir bo'l, bodayu sog'ar topib.

65

Toshlarkim, ul pariy paykar bu majnung'a otib,
Aqlu donish qushlarin ko'nglum uyidin butratib.

Tushta boshim ul sanam ollidadur, ey porso,
Qo'p, namozing vaqti o'tdi, deb netarsen, uyg'otib.

Istabon Yusuf jamoling qullug'ining rutbasin,
Jilva ko'p qildi safo bozorida, o'zin sotib.

Ul quyosh hajrinda jismim bovujudi ayni za'f,
Yerga har dam bosh urub andoqki, yerni titratib.

Ko'yida o'lsam, abad umricha bor ul umr, agar
Qilmasa xorij tanimni, itlariga sudratib.

Eyki, hajringda meni yuz hasratu armon bila
Qatl qilg'ung, bori bir qatla yuzungni ko'rsatib.

Jurm aning ishqidin o'zga yo'qki, har dam kezdurur,
Ishqi mulki to'rt bozorida bo'ynum bog'latib.

Dayr aro men mastu nozuk xo'yidin ul mug'bacha,
Bazmdin qovlar meni gah sudratib, gah qo'ldatib.

Zohido, berma manga ko'p pandkim, hayvoncha bor
Telba itni oqil inson istagan aql o'rgatib.

Ko'rmaku o'lmak Navoiyg'a ne tong, ey do'stlar,
Kirsam maydon ichra ul qotil samandin o'ynatib.

66

Kulub chu la'lingu el ilgidin piyola olib,
Yig'ida titramakimdin so'ngaklarim ushalib.

Pariy kelib sanga qilmoqqa husn da'vosi,
Seni chu ko'rgach itib, baski, xalqdin uyalib.

Mahalli muhlik o‘lub shomi furqatim, baskim,
Nachukki, sunbuli zulfung qoraribu uzalib.

Ko‘ngul halok erur g‘amzang o‘qlari birla,
Nachukki sayd yiqilg‘ay, xadanglar qadalib.

Qarib ne holg‘a qoldimki, yor qilmas rahm,
Nachukki tiftl kebi zor yng‘lasam, inalib.

Visol bog‘ini so‘rmangki, men ne bilgaymen,
Firoq mulkida zindoni hajr aro qobalib.

Ne sho‘xdurki, surar tund markabin, boqmay
Ki, bedili yiqilur, lahza-lahza bag‘ri tolib.

Alarki chiqdilar eldin, qutildilar g‘amdin,
Kim ul arog‘a qolib, men kebi balog‘a qolib.

Nechaki qovsa Navoiyni itlaring har dam,
Chu g‘ofil aylab alarni, o‘zin arog‘a solib.

PYe HARFINING PARIYVASHLARINING PARVOZI «FAVOYID»DIN

67

Bu aqshom holima sham’ o‘rtanib, parvona andin ko‘p,
Chamanda otashin gul, bulbuli devona andin ko‘p.

Itibmen gard aro, vayronim ichra, baski, boshimg‘a
Falak ko‘p yog‘durur gardi fano, vayrona andin ko‘p.

Emas anjum, qazo ko‘k mazra’ida sochti g‘am tuxmin,
Vale to‘kti ko‘zum g‘am shomi mundoq dona andin ko‘p.

Ne mufrit sa‘b holim bori hijron ichra kim ko‘rgach,
Topar andin malolat oshno, begona andin ko‘p.

Ne qottiq hajr erur jonimg‘akim, sayru sukun vaqti
Chaman gashti halok aylar buzug‘ koshona andin ko‘p.

Agar oshiqlig‘im jurm erdi, o‘ltur, solma hijrong‘a,
Ko‘p o‘lsa jurm xud ermas ravo, jurmona andin ko‘p.

Fano mayxonasig‘a sol meni, ey rindi orifkim,
G‘amimni o‘ksutur dayri fano, mayxona andin ko‘p.

Jahonda faqr kasb et, mayl ko‘p qilma g‘ino sari
Ki, mundin oz etibdur orzu farzona andin ko‘p.

Navoiy ohi tun-kun bulbulu parvonani o'rtar
Ki, ishq o'tini da'vo qilmag'aylar yona andin ko'p.

68

Nukta ko'p surdung, zamone la'li jonparvarni yop,
Kuydi jonlar, bir nafas ul la'lgun axgarni yop.

Qo'zg'oding olamni ochib chehra, elga rahm qil,
Shomgun zulf ochib, ul ruxsori mahpaykarni yop.

Boxtarg'a solding o't, ey oftobi xovari,
Istasangkim boxtar ting'ay, mahi xovarni yop.

La'li jonbaxshing sari mayl ettilar jonlar qushi,
Ul chibinlardin amon istar esang, shakkarni yop.

Fitna soldi olam ahlig'a qulog'ing gavhari,
Xalq taskini uchun ul fitnalik axtarni yop.

Anbaru kofuri shomu subhning bo'ldi xijil,
Orazing kofuri uzra zulfdin anbarni yop.

Soqiyo, sovurdi ohim sarsari davron yuzin,
Bodano'shum, dam-badam kim ichsa may, sog'arni yop.

Ishq sirrin kimsa tahrir etmadi, taqdir ham,
Ey mudarris, dema ko'p afsonayu daftarni yop.

Ey Navoiy, ko'nglung o'ti olam ichra soldi o'rt,
Elni kuydurdung, dame ul shu'laliq ozarnn yop.

TYe HARFINING TOROJGARLARINING TAMOSHOSI «FAVOYID»DIN

69

Yigitligingda qarilarg'a qilmading xidmat,
Qarilig'ingda yigitlarga bermagil zahmat.

Qarilig' istar esang, qarilarni hurmat tut,
Qariding ersa, yigitlardin istama suhbat.

Qari qizarsa ichib boda bordur andoqkim,
Yuziga g'ozaga bila zol istagay humrat.

Quruq yag'ochqa erur bog'lamoq shukufayu barg,
Qariki, istasa kiymak qizil, yoshil xil'at.

Chu mushkin ayladi kofur kulgay oqu qora,
Agar tilar esa kofuru mushk ila ziynat.

Qarig'a tavbayu toat kerak shior o'lsa,
O'zin yigit yasasa, aylar o'ziga tuhmat.

Yigitligingda agar toat aylasang sen, sen
Qariding ersa, ne qilg'unki, qilmag'ung toat.

Saodat ahli edi, ul yigitki, aylamadi
Yuzini dud bila tiyra shu'lai shahvat.

Qariga shahvat agar bersa xorish, andoqdur
Ki, ko'rguzur qarig'an xez hikkai shan'at.

O'zungni mug'bachayu piri dayr jonibi chek,
Tilar esang qari yoxud yigit bila ulfat.

Navoiy ayladi umrin fasod birlan sarf,
Agarchi berdi o'ziga saloh ila shuhrat.

70

Ey ko'ngul, yor firoqida labolab may tut,
Dam-badam la'li xayoli bila xotirni ovut.

Jonu ko'nglumni bir o'pmoqqa tilarsen, unomon,
Ortuq ayla adadin, yo'qsa bahosin o'ksut.

Ko'zu ko'ngul dema men borg'ali bo'lmish tiyra,
Vasl sham'i bila ul tiyra vatanlarni yorut.

Vah, necha bizni sog'inmag'ni unuttung bir ham,
Yo sog'inmag'ni sog'in, yoxud unutmag'ni unut.

Ko'z firoqingda oqardiyu sirishki qurudi,
Yomg'uri bo'lmas, agar ayni bayoz o'ldi bulut.

Aylasa xotiringga tafriqa qushlari hujum,
Zikr uni dog'i riyozat toshi birla urkut.

Ey Navoiy, meni zor ayladi bir lo'livash
Kim, ham arlot unut bo'ldi manga, ham bilgut.

71

Soqiyo, hijron tunidur, boda tut,
Ul quyosh birla bu shomimni yorut.

Hajridin asru malolatdur manga,

May bila bir lahza ko'nglumni ovut.

Jomi davri lam'asin barq uylakim,
Chiqti mag'rib tog'idin mushkin bulut.

G'am tuni ham tiyra, ham poyoni yo'q,
Oh o'tin chek, subhning sham'in yorut.

Ul quyosh hajrida andoqkim shafaq,
Charx tig'i zulmidin xunoba yut.

Olam ahlidin yetishmas g'ayri zaxm,
Ey jarohatlig' ko'ngul, bu so'zga but.

Bo'ldi furqatdin Navoiy tiyraro'z,
Soqiyo, hijron tunidur, boda tut.

72

G'am yukidin changdek qaddim xam etting oqibat,
Rishtai jon nolasin zeru bam etting oqibat.

Yaxshi erdi safhai aflok dardim yozg'ali,
Bahri ashkim mavjiddin borin nam etting oqibat,

O'tkarib to'qquz falak boshidin ohim dudini,
Ul muvallidlarga ani parcham etting oqibat.

G'urbatu ishqu baloyi hajru za'fu xastalig' —
Yetmas erdikim, meni majnun ham etting oqibat.

Oh — gardun, ashk—anjum, nola — ra'du po'ya — barq,
Xilqatimdin bir ajoyib olam etting oqibat.

Bu ko'han dayr ichra jon bo'lsun fidong, ey mug'bacha
Kim, jahondin bizni mastu beg'am etting oqibat.

Ey Navoiy, ishq aro vasl istaduk, kuldung base
Bizni ushbu muddaoda mulzam etting oqibat.

73

Demon, ul oy o'qin, ey do'st, suvur, yo'qsa, ushat
Kim, qoqib toshlar ila, zor tanimg'a o'rnot.

Buki, ul umrdin ayrildimu o'lmaydurmen,
Ber, ey insofki, bu bordur o'lum chog'lig' uyot.

G'amzang o'qiki, ulus joni anga keldi hadaf,
Elga jon qolmadi bir, dog'i mening jonima ot.

Jon olurg'a bir taraf kelmak emish ul qotil,
Solma, ey jon, ani zaxmatqayu chiq olliga bot.

Eyki, hayvon suyi ichkung, tilabon umri abad,
Tilasang umrni xush, jur'ai may ham anga qot.

Bog'bono, gulu sarving saridin so'z dema ko'p,
Birisin sarvi gulandomima bare o'xshot.

Raz qizi zarfini, zohid, ko'p ushatma, er esang,
O'z butungniyu mening but kebi tavbamni ushot.

Xalqdin har yaramas kelsa, xush ulkim, haqq'a
Desa bo'lmas, mening uchun yana bir xalq yarot.

Ey Navoiy, chu gadosen, senu bir lo'livash,
Shahg'a mirzoyu mirak, xong'a qiyotu qo'ng'rot.

74

Gulga farxunda jamolingdin uyat,
Sarvg'a toza niholingdin uyat.

Sabzai ravzag'a xattingdin rashk,
Mardumi diydag'a xolingdin uyat.

Yangi oy nega nazardin yoshunur,
Bo'lmasa anga hilolingdin uyat?!

Nega zulmatqa inar Xizr suyi,
Topmasa no'shi zilolingdin uyat!

Zy ko'ngul, holinga Majnun uyalur,
Sanga yo'qturmu bu holingdin uyat?!

Sabza xatlar g'amidin qilding man',
Yo'qmu, ey shayx, saqolingdin uyat!

Ey, Navoiy, qilasen vasl xayol,
Bilki, topqung bu xayolingdin uyat.

75

Qaydi zulfini, chu, yor ayladi zanjiri irodat,
Tushti har halqasidin bo'ynuma bir tavqi saodat.

Xastalig' davlatidin so'rg'ali kelding boshim uza,
Za'f uchun jon beruram, gar sen esang ahli iyodat.

Chobukum raxshini maydong'a yana surdi choqindek,
Shahsuvori falak urgan kelib oyini jalodat.

Kirpiking o'qi shahid etti meni, gar tonar o'lsang,
Ikki xunrez ko'zung bas manga isboti shahodat.

Har zamon ul sanam ollida, bukim, sajda qilurmen,
Qayda zohidqa berur dast bu shoista ibodat.

Istasang, qilmag'asen joninga mehnatni ziyoda,
Bo'lg'il o'z qisminga xursandu tama' qilma ziyodat.

Jurmsiz yor agar o'lturdi, Navoiy, farah etkim,
Husn xaylig'a budur shevayu ishq ahlig'a odat.

76

Ishq tarkiga qilurmen tunu kun ko'ngluma tuhmat
Ki, otin tutmag'ay el tutsa bu oyin bila shuhrat.

Gar sabo qilsa madad, evrulay ul boshqa quyundek,
Ko'yidin gard kebi qo'pqoli chun yo'q manga quvvat.

Do'zax ahlig'a tamug' shu'lasi bo'lg'ay dami Iso,
Ko'rsalar shomi g'amim dudi aro shu'lai furqat.

Yor ag'yor ila hamdam, ne ajab g'ussadin o'lsam,
Tufrog' o'lg'an to'kilib, toshqa yuzlansa bu shiddat.

Tog'ni dasht qilib, dashtni tog' ayladi dardim,
Qilma har dasht, ro'di ko'hkan elni manga nisbat.

Ko'ngulu ko'z sanga mushtoqu yo'luqsang, chiroyingdin
Ani behudlug' etib bahrasiz, ammo muni hayrat.

Soqiyo, bodaki, davron bila ahliga vafo io'q,
Sen agar jong'a o't ursangki, erur jonima minnat

Menu mug' dayriyu bir mug'bacha ishqi yuru, ey shayx
Kim, seni masx qilibtur havasi hur ila jannat.

Ey Navoiy, chu navo navha bila bo'ldi badal, kosh
Bo'lmag'ay erdi sanga zuhrajabinlar bila ulfat.

77

Firoqing aro, ey guli sarv qomat,
Ne sarvu ne gul ko'rgali istiqomat.

Chu ko'rdi jununum tabib aytdikim,

Bu devonalig‘ ishqdindur alomat.

Qading jilvasidin ulus bo‘ldi jonsiz,
Dema ani qomatki, ul bor qiyomat.

Manga solim o‘l, deb duo qilmangizkim,
Beganmas salomatni ahli malomat.

Chu ko‘nglum bila oshiq o‘ldum, gar o‘lsam,
Qachon sud qilg‘ay bu soat nadomat?

Karam aylab, ey mug‘, manga boda tuttung,
Qachon shayx ko‘rguzdi mundoq karomat!

Navoiy sening uchun ar o‘ldi, jono,
Sen annng uchun bo‘l, ilohi, salomat.

78

Bo‘lmisham oshiq yana, ey aqli nofarjom, ket,
Tun-kun ish bo‘lmish manga chekmak labo-lab jom, ket.

Bir qadahkash mug‘bacha ko‘nglum olibtur dayr aro,
Dinu taqvo jonibidin, ey xayoli xom, ket.

Dayr piri chun belunga bog‘ladi zunnori kufr,
Ibrat ol, ey muqtadoi zumrai islom, ket.

Keldingu pandim deding, ey shayx, sen ham pand eshit,
Qo‘pqilu dayr ichra bo‘lmastin burun badnom, ket.

Men harimi dayr aro tutum maqom, ey porso,
Sen haram azmig‘a gar bog‘lab esang ehrom, ket.

Mastu rasvomen xarobot ichra ko‘rdung, ey rafiq,
Bo‘lmag‘ung bo‘lsang meningdek rindi durdoshom, ket.

Kelmas ergach rindlar bazmig‘a, ketmak istama,
Gar ketar bo‘lsang ichib, dog‘i tutub bir jom, ket.

Ey ko‘ngul, chun bevafo odamiy, topsang pariy,
Azim etib ul yon, bu sari qo‘ymayin bir gom, ket.

Ey Navoiy, chun bu gulshan gullarida yo‘q vafo,
Anda ko‘nglung bulbulig‘a bermagil orom, ket.

79

Kelmagil mayxonag‘a, ey shayxi oliy joh, qayt,
Yo‘qsa xirqang boda rahni bo‘lg‘usi, billoh qayt.

Gar desangkim, tushmasin xirqangg'a rasvolig' o'ti,
Bo'lmayin rindi xarobotiy bila hamroh, qayt.

Dayr piri ilgidin zunnor belga bog'labon,
But qoshinda qilmas ersang sajda, beikroh qayt.

Rindu ra'nolig' agar ko'nglung tilar bu ko'y aro,
Juz fano yo'qtur sanga, topilmas ul dilxoh, qayt.

Sen riyog'a o'rganib sen, foni' o'lmoq sa'b erur,
Dayr aro kirsang, pushaymon bo'lg'asen nogoh qayt.

Har dam uchqunluq tutunlar birla ko'nglum shu'lasin,
Necha fosh etkaysen og'zimdin chiqib, ey oh, qayt.

Soqiyi mahvash elidin ichmisham jonbaxsh may,
Bu taraf yuzlanma emdi, ey g'ami jonkoh, qayt.

Olam ahli bevafo durlar, alarning maylidin,
Ey ko'ngul, bo'lsang vafo oyinidin ogoh qayt.

Ne ishing a e'timod etkay Navoiy, ey pariy
Kim, dame yuz qatla gah kel dersen ani, goh qayt.

80

Ko'nglumni qildi shifta bir mahjabin yigit
Kim, xalq aro aning kebi yo'q nozanin yigit.

Donish eliga solg'uchi toroji aqlu xush,
Islom eliga qilg'uchi yag'moyi din yigit.

Urdu so'ngincha it kebi sargashtamenki, bor
Yorim sipoh ofati xirgahnishin yigit.

Din ahli ichra ming qariyni aylading asir,
Kufr ahli ichra men kebi bormu ekin, yigit?

Ul notavon qarig'a ne mumkin qaroru sabr
Kim, olsa dinu jonig'a ko'rguzsa kin yigit.

Lutf ayla qarilarg'a desangkim uzun yashay
Kim, qarimas ayon qilibon yuzga, chin yigit.

Kuysang, Navoiyo, ne ajab, xas kebiki, bor
Sevgan kishi uzori guli otashin yigit.

81

Ey ko'ngul, ko'yida ahvolimni jononimg'a ayt,
O'lmakimni mehnati hijronida jonimg'a ayt.

Oh dudi, ashk qoni, nola maddi rif'atin
Zulfi sunbul, yuzi gul, sarvi xiromonimg'a ayt.

Ishqining yuz ming balosinkim yoshurdum xalqdin,
Yig'labon ul voqifi asrori pinhonimg'a ayt.

Eyki, ko'rdung ko'yida ko'nglumni ishq etgan xarob,
Xonumonimnn aloxonu alomonimg'a ayt.

Telbarab tandin libosi ofiyatni tashlabon,
Dasht tutqan holni Majnuni uryonimg'a ayt.

Bo'lma dersen, nosiho, husn ahlig'a hayronu zor,
Mendin o'tkil, ko'ngul otlig' zori hayronimg'a ayt.

Va'dasi ummididin bukim Navoiy berdi jon,
Ey sabo, Iso nafaslik ahdi yolg'onimg'a ayt.

82

Ul malaksiymoki, solmish husnidin olamg'a o't,
Qayda qo'yg'ay solmayin jinsi bani odamg'a o't.

Charx uza xurshid emaskim, bir quyosh hijronidin
Shu'lai ohim solibtur bu biyik toramg'a o't.

Bazm aro qo'ymang meni, ey ishrat ahli, zinhor
Kim, g'amim barqi solur yuz xotiri xurramg'a o't.

Har damim bir o'tlug' oh o'lsa, taajjub qilmangiz,
Hajr so'zidin tutashibtur bu issig' damg'a o't.

Zulfi sohirdurki, o'tluq orazi uzra tushub,
Solmadi yuz shu'lasi ul turrai purxamg'a o't.

Ko'kta ul shakli mudavvarkim, ko'rubsen, shu'laliq,
Tushmish ul yuz lam'asidin nayyiri a'zamg'a o't.

Zaxmlig' ko'nglum o'tig'a marham etmas naf'kim,
Yaradin momuqqa, momuqdin tushar marhamg'a o't.

Dayr ichinda durd ichar sing'am safolim rashkidin,
Otashin may lam'asidin tushtn jomi Jamg'a o't.

Hajr so'zidin degan nazming, Navoiy buylakim,
Tutti olamni ajab gar solmag'ay olamg'a o't.

83

Ko'ngulda naqsh andoq bog'lamish bir nozanin surat
Ki, mumkin ermas andoq tortmoq naqqoshi Chin surat.

Agar surat budurkim, sendadur, ey but, yiroq ermas
Ki, mundin so'ng parastish aylagaylar ahli din surat.

Emas Layliyu Majnun sen senu men safhada ko'rsang,
Bir ofatliq diloro naqshu bir zori hazin surat.

Agar ko'zguda sarvi gul'uzorim aks ko'rguzsa,
Yana su ichra ko'rguzgaymu sarvi yosmin surat.

Dema, ey sham'kim, kun mash'ali ham tiyra bo'lg'ay, gar
Kecha yo kunduz etsa bir ayon ul mahjabin surat.

Ne ma'ni ko'rdilarkim, suratingg'a bo'ldilar vola,
Chu ma'ni olamida istamas ahli yaqin surat.

Chu ko'rdi suratini andoq ko'zida naqsh bog'labsen
Ki, ko'rdi har qayonkim soldi ko'z xilvatnishin surat.

Azal suratgari maqsudi go'yokim sen erkinsen,
Chu qudrat xomasidin zohir etti mou tin surat.

Erur dayr ichra oncha mug'bacha suratnamo, ey shayx
Ki, ma'ni naqshini ko'nglungda qo'yimas har kamin surat.

Bu surat birla, ey jon ofati, boshtin ayoq jonsen
Ki, bir sendek musavvir qilmadi jon ofarin surat.

Navoiy ko'ngli suratxonasi chak bo'ldi sar-tosar,
Chu anda jilva berdi ul nigori naqshbin surat.

84

Zihi la'li labing jonimg'a ofat,
Soching zunnori imonimg'a ofat.

Ne majnunmenki, ohimnnng samumi
Yeturmish jismi uryonimg'a ofat.

Buzug' ko'nglumni ko'z yoshim yemurdi,
Tegurdi sayli vayronimg'a ofat.

Junundin sirri ishqing ayladim fosh,
Yetishti naqdi pinhonimg'a ofat.

Yuz urdi tush-tushimdin xo'blar, voy

Ki, bir-bir yetti har yoning‘a ofat.

Dedim: Bir novak o‘tluq ko‘ngluma ot,

Dedi: Yetkurma paykonimg‘a ofat.

Chu mahvash soqiy etti jilva, yetti
Qadahdin ahdu paymonimg‘a ofat.

Ne ohu ashkdur, yetkur, ilohiy,
Bu sarsar birla to‘fonimg‘a ofat.

Fig‘onim ofat o‘ldi, ey Navoiy,
Mengakim yetsun afg‘onimg‘a ofat.

85

Jon fig‘on aylar g‘ami hajringda, jononim, eshit,
Chiqqudektur mehnatu anduh ila jonim, eshit.

Gar malul erding fig‘onimdin va lekin za‘fdin
Xalq sa‘y aylab eshitmaydurlar afg‘onim, eshit.
Dardi holimni qulog‘ing‘a, tilarmen, aytsam,
Tut quloq bir lahzayu bu sirri pinhonim eshit.

Necha sarkashlik xiromi turki, bordur bir so‘zum,
Indurub boshingni, ey sarvi xiromonim, eshit.

Nechakim xudroylig‘din so‘z eshitmassen va lek
Yorlar pandin gahi, ey sho‘xi nodonim, eshit.

Necha bo‘lg‘ung, ey ko‘ngul, ul mastqa hayronu zor,
Va‘dai qatling qilur, ey zori hayronim, eshit.

Bir hadisingnn eshitkumdur deding, ichkanda may,
Sarxush o‘ldung, mast ham, ey ahdi yolg‘onim, eshit.

Husn mulki bevafor, man‘i bedod etsalar,
So‘z eshitmakni g‘animat angla, sultonim, eshit.

Qasdi din aylab Navoiyg‘a, eshitmassen so‘zin,
Benavodur, rahm etib, ey nomusulmonim, eshit.

86

Za‘f, ko‘rgilkim, tanimni eltibon aylarga qut,
Mo‘r sudrar, tori birla rust bog‘lab ankabut.

Dardim ayturda demassen yuz so‘zumga bir javob,
Go‘yiyo xoli lab o‘ldi og‘zinga muhri sukut.

Oshiq o‘lturgum, desang, yuz qatla bu ma’ni manga,
Ishqning dorul qasosi ichra topmishtur subut.

Ul ko‘zu lab o‘lturub, tirguzsalar, ne aybkim,
Birni qotil, birni jonbaxsh etti hayyi loyamut.

Xanjari tig‘ida ko‘rgach orazin, oqizdi qon,
Sayl oqqandek quyoshni manzili bo‘lg‘anda hut.

Xoksor o‘lkim, burutin yelga berdi zoli charx
Ul kishilarniki, ko‘p ko‘rguzdnlar bodi burut.

Ey Navoiy, ayladi lo‘livashe ko‘nglumni qayd,
Xalqni atrok asir etti, vale bizni jatut.

87

Jahon arusi birla suhbat aylama rag‘bat,
Nedinki, rag‘bat ila tutmas el bila suhbat.

Ki bo‘lsa rog‘ibi suhbat ani, sevar eldin
Yuz ilda yetmas mingdin biriga ham navbat.

Ajab fusungar erurkim, chu sayd qildi seni,
Qarin sog‘indingu ul xud qilib turur g‘aybat.

Quyosh niginining ostida zahredin hal etar,
Kishiga mehr bilakim ezib berur sharbat.

Taloq ber anikim, dahr aro musofirsen,
G‘arib elga emas uylanur yeri g‘urbat.

Agar ikingiz arosida voqi’ o‘lmas ba’d,
Yaqinki, maqsadi aslig‘a topmag‘ung qurbat.

Navogiy, uyla fano bo‘l visol uchunki, sanga
Chah joy o‘zgaki, o‘zlukka qolmag‘ay nisbat.

88

Ey musallam, sanga har yaxshi sifat,
Bu sifoting bila yo‘q sen kebi zot.

Xat sanga Xizru labing — chashmai Xizr,
Nutqung — ul chashma aro obi hayot.

Harakoting aro taskin zohir,
Lek taskin chog‘ida xush harakot.

Zulfung ovora ko‘ngullardin erur,

Yuz Skandarni iturgan zulmot.

Sunbulungnung rasani bo‘lmasa, yo‘q
Zaqaning chohidin imkoni najot.

Xum erur yer kurrasi, jom-axtar,
Soqiyo, ber munga sayr, anga sabot.

Aysh vaqtini, Navoiy, xush tut
Kim, erur osru sharif ul avqot.

SYe HARFINING SAMIN GAVHARLARINING SAMARASI «FAVOYID»DIN

89

Ko‘ngulda zulm bila qilma yuz bino ihdos,
Chu qilding, ushbu yetar, qilmag‘il yana ihdos.

Jafo binosini buzg‘il, nedinki muhdis erur,
Xilof shar‘i bino qilding avvalo ihdos.

Gar elga qasri tarab tuzdi ishq me‘mori,
Netayki, qildi manga kulbai ano ihdos.

Fig‘onkn, ul buti banno base jafo tarhin
Ko‘ngulda qildi hanuz o‘lmay oshno ihdos.

Meni chu buzdi, ne osig‘ki, xalq uchun qilg‘ay
Visol ganji uchun maxzani g‘ino ihdos.

Chu yor vasli tilarsen, vujud uyini buzub,
Ko‘ngul harimida qil mahrami fano ihdos.

Navoiyo, dema ihdos qilding o‘zluk uyin,
Men aytgan o‘lsam ani, tavba rabbano ihdos.

90

Bo‘ldi bexudlug‘uma bodai gulgun bois,
Ani no‘sh aylagali soqiyi mavzun bois.

Buki, laylivashim ollida fido qildim jon,
Bo‘ldi bu qissag‘a afsonai Majnun bois.

Dard tog‘in qozorim tirnog‘ ila Shirindur,
Lek bo‘ldi manga Farhodi jingarxun bois.

O‘lturur xolu xatu qoshu ko‘zu g‘amzasi ham,
Bor anga qatlima andozadan afzun bois.

Ishq dashtida yugursam, ajab ermaski, erur
Telbaga po‘ya uchun vus‘ati homun bois.

Ko‘zlarim yoshinikim Qulzumu Ummon etdim,
Mojarosig‘a edi Dajlayu Jayxun bois.

Dema: ko‘yida ul oyning nega sargardonsen,
Bo‘ldi bu mehnatima gardishi gardun bois.

Nafsi nahsiyatidin chiqqay, angakim bo‘lg‘ay
Toli‘ sa‘d bila baxti humoyun bois,

Gar Navoiy esa mug‘ dayrida rasvo, tong emas,
Ne uchun bo‘lmasun omodadurur chun bois.

91

Borib Yusuf jamoli naqdig‘a jonon erur voris,
Nachukkim, piri Kan‘ong‘a mahi Kan‘on erur voris.

Libos erdi quyun Majnung‘a, chun ul dashtdin chiqti,
Aning to‘nig‘a bu majnuni sargardon erur voris.

Chu men o‘ldum, g‘amim ul husn shohi gar yesa, g‘am yo‘q
Ki, bekaslar o‘lub, nekim qolur, sulton erur voris.

Ko‘ngul foniy bo‘lub, qonim duri ashkim qabul etti,
Yatim ar yosh esa ham, ne qolur pinhon, erur voris.

Uyaqti chun quyosh, ul oyg‘a qoldi dahr yorutmaq,
Chu bordi mehri davron, ofati davron erur voris.

Men o‘lsam, ishq naqdi xud erur ko‘nglumga mavrusi,
Kishi farzandi garchi bo‘lsa besomon, erur voris.

Nekim to‘qquz anoyu to‘rt atodin fitnayu ofat,
Bo‘lur voqi‘, anga ul ofati fatton erur voris.

Ulug‘lardin nasib istar esang, kasbi kamol etgil,
Nedinkim, anbiyog‘a ilmliq inson erur voris.

Navoiy ko‘nglin olib, tig‘ surgan jonni ham oldik
Ki, joni naqdig‘a ham ko‘nglini olg‘an erur voris.

JYe HARFINING JAMILALARINING JILVASI «FAVOYID»DIN

92

Zihi, ko‘k boshig‘a gardun xiromingning izidin toj,
Visoling xilvatida bir shabiston laylatul me‘roj.

Shabistoning aro sabuhiylardin yuz tuman tovus,
Gulistoning aro qudduslardin yuz tuman durroj.

Yuzung xurshididin ul tun topib xayli kavokib nur,
Sochingning zulmati ul kecha tun rangini aylab doj.

Rikobingda maloyik xaylidin har sari yuz ming saf,
Solib har saf shayotin mulkiga yag'mo bila toroj.

Yo'lungda anbiyo ruhi musharraf aylabon o'zni
Va lekin iltifotimg'a biri mushtoq, o'ni muhtoj.

Buroqing sur'atidin xatti nuroniyki rasm aylab,
Ayon aylab bu sayrinda nubuvvat ahlig'a minhoj.

O'zin o'zlukdinu kavnayn mulkidin qilib xorij,
Qayu kavnayn mulki, lomakondin ham topib ixroj.

Harimi qurb aro matlub vaslidin bo'lub mahzuz,
Yo'q andoqkim, harimi Ka'ba ichra zumrai hujjoj.

Tilab ummat gunohin har nekim istab topib baxshish,
Zihi soyil, zihi bozil, zihi rif'at, zihi me'roj.

Zihi shoheki, tun-kun javharidin sonn'i hikmat,
Sening zoting uchun tuzdi bu taxti obnusu oj.

Igirdi rishtai na'ting Navoiy ko'z uchi birla,
Agar boqsang, muti' o'lg'ay anga nassoj ila sarroj.

93

Biravki dahr moziqidin aylagay maxraj,
Fanoyu faqr tariqi erur anga minhaj.

Ne Ka'ba shavqida, sen dayr ichinda yor ila bo'l,
Basoki, o'g'rilig' etgay tavof vaqtida haj.

Riyozat aylamasun ro'zgoring oshufta,
Adoyi farzu sunan qil, o'zunga qo'yima haraj.

Namoz adosig'a qilg'il ko'ngulni tengriga tuz:
Ko'ngul tuz o'lsa, emas bok, bo'lsa qiblang kaj.

So'zung chin o'lsa, anga hojat dalil ermas:
Quyoshni ulki yorug' der, ne hojat anga hujaj!

Chu haq dediki, maal usr-yusr mujda sanga,

Ne shiddat o'lsa ayon qil talab so'ngincha faraj.

Navoiy, ista mazohirda chehrai maqsud,
Arab va gar chig'atoy, yo'qsa turkmanu xalaj.

94

Ishq bemorig'a yo'q eldin davog'a ehtiyoj
Yo'q o'lukka juz visoli jonfizog'a ehtiyoj.

Bog'i vasli atri jonimdur, dam urma, ey Masih
Kim, manga voqi'durur bodi sabog'a ehtiyoj.

Xoki poyingkim erur ko'hl ul-javohir, topsa ko'z,
Hargiz o'zga zohir etmas to'tiyog'a ehtiyoj.

Ishq chun begona qildi oshnolardin meni,
Yo'q manga begona birla oshnog'a ehtiyoj.

Har ne qilsang ko'ngluma xushtur, erur sandin manga
Ham vafog'a ehtiyaju ham jafog'a ehtiyoj.

Uylakim yo'qtur gadog'a ehtiyoji shohning,
Shohdin yo'q ishq ko'yida gadoga ehtiyoj.

Ehtiyojimni ulusdin uz, xudoyo, faqr ila
Uyla faqrkim, anga bo'lmas xudog'a ehtiyoj.

Olam ahlidin vafo muhtoji bo'lmakim, alar
Ham chekarlar bu mato'i bebahog'a ehtiyoj.

Dedim: Ey gulruh, Navoiyg'a navo yetkur, — dedi:
Kim ko'rubtur ko'rganin bulbul navog'a ehtiyoj.

95

Siyim agar jon naqdidur aylarda har miqdor xarj,
Yorg'a xarj o'lsa yoxud qilsa ani yor xarj.

Naqddin bisyuru oz har neki kirgay ilgima,
Xushturur ulkim men oz, ul aylagay bisyor xarj.

Yor mehmonim bo'lur, men oshiqu muflis netay,
Gar hayotim naqdidur, qilmaq kerak nochor xarj.

Ganj agar topsam meni devonavash vayron aro,
Aylaram laylivashimg'a ani majnunvor xarj.

Ko'zlari jonu ko'ngul naqdin olib, sarf ettilar,
Aylagandek ahli din amvolini kuffor xarj.

Ishqida boru yo‘qum xarj o‘ldiyu iflosdin
Ma‘rifat aylarmen emdi, chun kelur dildor xarj.

Istasang xirqam sotib, may olsam avval, boda tut,
Ey harif, o‘lmastur ani aylamak hushyor xarj.

Dayr piri gar desa: boru yo‘qungni o‘tqa sol,
Yo‘q esa qilma yo‘qu boringni behanjor xarj.

Ishq ko‘yida Navoiy sochsa dog‘idin qora,
Uyladurkim, muhtasham el aylagay dinor xarj.

ChIM HARFINING ChOBUKLARINING ChYeHRAKUSHOYLIG‘I «FAVOYID»DIN

96

Qovmag‘il ko‘nglumni, zulfung ichra orom aylagach,
Qushni kim ozod etibtur bastai dom aylagach.

Ul ne jondurkim, gado yanglig‘ qilurlar shohlar,
Yuz duo jonig‘a har qaysini dashnom aylagach.

La‘li shavqin yoshururmen qon yutub, to sog‘men,
Asray olmon o‘zni, gulgun boda oshom aylagach.

Gul parishon o‘ldiyu sarvi sihi topti shikast,
Bog‘ aro gulgasht ul sarvi gulandom aylagach.

Dahr gulzorig‘a o‘t soldi jamoli barqidin,
May o‘tidin gunai ruxsori gulfom aylagach.

Soqiyo, may tutki, hijron shiddati tug‘yondadur,
Yig‘lamoq taskin berur, mayli mayu jom aylagach.

Dayr ichinda so‘rma zunnorimnikim, ul mug‘bacha
Mahkam etti zulfidin toroji islom aylagach.

Lahvu isyon birla o‘tti umru hech ish qilmadim,
O‘t tushar jonimg‘a, zikri faslu ayyom aylagach.

Gar Navoiy hajridin o‘lmish, vale yuz jon topar,
La‘li ruhafzosidin bir bo‘sa in‘om aylagach.

97

Manga agar degasiz: jon bila jahondin kech,
Kechay, velek muni demangizki, ondin kech.

Zamonu ahli zamondin dengizki kech, lekin

Demang bu so‘znikim, ul ofati zamondin kech.

G‘amida qon yoshim ul nav’ bahrdurki, kishi
Qolur tahayyur aro, demasamki qondin kech.

So‘rarg‘a kelmak emish yor, ey ajal, rahm et,
Yuzini ko‘rgucha bu zori notavondin kech.

G‘am o‘lturur meni, gar boda ichmasam, ey shayx,
Agarchi panding erur yaxshi, bu yomondin kech.

Desangki, yor ila hamxona bo‘lg‘asen, bo‘lg‘il
Diyoru mulkdin ovora, xonumondin kech.

Iki jahonni ko‘rar vasl mone‘i solik,
Murod yor esa, ham mundinu, ham andin kech.

Kamol kasbi qilur bo‘lsang, ozmundin o‘t,
Gar istifoda g‘araz bo‘lsa, imtihondin kech.

Navoiy, o‘ttilar ahbob, bo‘l fano bila chust,
Desangki, qolmag‘asen yo‘lda korvondin, kech.

98

Tushkali ul dilraboning turrasi torida pech,
Turra toridek tushubtur ko‘nglum atvorida pech.

Zulfi tobidin jununumning yuz oncha pechi bor
Kim, nazar soldim: jununum daf‘i tumorida pech.

Hajr dashtida meni sargashtaning to‘lg‘anmag‘i,
Aylagandektur quyun jismi namudorida pech.

La‘lingu zulfung xayolidin meni dilxastani
Notavon jonida anduhu tani zorida pech.

Soqiyo, ul sho‘xning jomin rioyat aylagil
Kim, buzulmish, may chiqib boshig‘a, dastorida pech.

Vahki, ul kofir asirinnng ishida kufrdin,
Pechlardur onchakim, yo‘q oncha zunnorida pech.

Olam ahlig‘a ne tong sargashtalig‘ nevchunki bor,
Charx pargorida davru davr osorida pech.

Rostravlar go‘sha tuttilarki, davron ahlining
Bordur atvorida pech, andoqki guftorida pech.

Chun Navoiy, yor zulfi vasfida ko‘p chirmashur,
El taajjub qilmasun, ko‘p etsa ash‘orida pech.

99

Ko‘zung qonimg‘a serob etti o‘zni, naqdi jon olg‘ach,
Nechukkim, mast bergay mayg‘a naqdi rongon olg‘ach.

Chu urdung nishtari hijron, firoqing so‘zi kam bo‘ldi,
Aningdekkim, isitma daf‘ bo‘lg‘ay, kimsa qon olg‘ach.

Nachukkim, qiymati la‘l olibon bergay raqibig‘a,
Itiga tashladi ko‘nglumni ul nomehribon olg‘ach.

Sanab ushshoqini qatl ayladi ul husn sultonn,
Chirikni tarqatib ozod etar shah, garchi son olg‘ach.

Ko‘ngul jurmig‘a bo‘ldum uhdavu g‘am chohig‘a solding,
Emastur rasm qilmoq hibs, mujrimdin zimon olg‘ach.

Shikebu sabr xayli ittilar, yetkach manga nomang,
Nachukkim, korvon bog‘lar safar raxtin, nishon olg‘ach.

Ushatma tavbam, ey soqiyki, qolmas yaxshiliq rasmi,
Mening holimda ilginga qadahni men yomon olg‘ach.

Bahori husnidin bulbulg‘a ham yetkur navo, ey gul,
Bu gulshan mulkini toroj etar, xayli xazon olg‘ach.

Navoiy holini ul yo‘q og‘izdin so‘rma emdikim,
Adam yo‘lig‘a bordi mehring ul bexonumon olg‘ach.

100

Qayd aylarga junun ahlini bor ul ikki soch,
Har biri necha tugun, har tuguni necha quloch.

Turklarning qulidurmenki, nigorimning erur
Qoshi turkona, qabog‘i kengu ko‘zi qiymoch.

Sochingu mushk aro bor ancha tafovutki, munung
Kisvatidur yangi iksunda, aning — eski sanoch.

Tashlabon dog‘larim marhami birla momug‘in,
Telbadurmenki, choponin solnb o‘lg‘ay yolangoch.

Soqiyo, la‘l uza xay ko‘rubon bexudmen,
Mayg‘a mamzuj gulob aylab, ani yuzuma soch.

Luqma ogahlik ila solik agar aylasa no‘sh,

Yaxshiroq arpa ko‘mochiki, tag‘ofilda kuloch.

Ey Navoiy, tilasang eldinu o‘zdin maxlas,
Chiqqil o‘zluk yo‘lidin chustu fano ko‘yiga qoch.

HYe HARFINING HAROMILARINING HUSNOROILIG‘I «FAVOYID»DIN

101

Azalda chunki raqam topti tolihu solih,
Manga bu pandlaring bejihattur, ey nosih.

Sen e‘tirozni qo‘yg‘ilki, barcha haqdindur,
Chu g‘ayb makmanidin har nekim bo‘lur sonih.

Ne ixtiyor sangayu manga, chu kilki qazo,
Azalda yozdi ne majruhdur va gar rojih.

Amal bir oyat ila aylamas, chu yo‘q taqdir,
Biravki aylasa «Kashshof»da o‘zin shorih.

Tili hurufqa evrulmagan, baso, hindu
Ki, bo‘ldi nuktasi ko‘p g‘ayb hazig‘a fotih.

Bu korxonag‘a daxl aylamak adab ermas,
Ne daxl kimsaga, har neki mehr etar loyih.

Navoiy, ollinga yozg‘anni ko‘rmayin bo‘lmas,
Erur haq ollidin ar solih o‘l va gar tolih.

102

Zormen zulfu yuzi furqatidin shomu saboh,
Soqiyo, boda ketur, qayda menu qayda saloh.

Boda daryosig‘a solg‘il meni, ey bodafurush,
Men g‘ariq o‘lsam, emas g‘am, chun sen o‘lg‘ung malloh.

Men menu ko‘yi xarobotu may ichmak tunu kun,
Qo‘pqil, ey shayxu salohimg‘a ko‘p etma ilhoh.

Xonaqahdin chu sahar maykadag‘a yuzlandim,
Har tarafdin yuzuma ochti eshiklar fattoh.

Shahr muftiysi bukun mast edi, fatvo yozdi
Ki, harom o‘ldi, yamon ichsa kishi, yo‘qsa muboh.

Qachon ul ruhi musavvarki simo‘ ichra kirar,
Evrulur boshig‘a quds amkinasidin arvoh.

Ey Navoiy, chu erur zoli falak xasmg'a xasm,
Gar nikoh o'lsa, taloq et, yo'q esa, qilma nikoh.

103

Ey, xatu la'ling qoshida munfail Xizru Masih,
Ne yoshunmoqdur, gar ermaslar xijil Xizru Masih.

Xat labingg'a muttasildur, lab yuzungakim, erur
Obi hayvonu quyoshqa muttasil Xizru Masih.

Uylakim Xizru Masih ollida sabza birla su,
Xattingu la'ling qoshinda uyla bil Xizru Masih.

Chun Masihoso labingdin Xizr umri kasb o'lur,
Bo'lsalar andin, ajab yo'q, munfail Xizru Masih.

Lablaringdindur Masihu Xizrg'a nutqu hayot
Kim, emishlar ishlariga mustaqil Xizru Masih.

Sabzai xat ko'rguzub, jonbaxsh labdin so'z degach,
Bo'ldilar ul hayrat ichra muzmahil Xizru Masih.

O'ldi hajridii Navoiy, tushsalar bu hajr aro,
Tong yo'q o'lmoq bu sarodin muntaqil Xizru Masih.

104

Ey, soching shomi aro ruxsori farruxfol subh,
Oy yuzungdin toli' aylab kavkabi iqbol subh.

Ey sabuh ahli, iching maykim, bag'oyat xushturur,
Lahni no'sho-no'sh birla jomi molomol subh.

Tun xumori hajrida badhol edim, yuz voy, agar
Jomi vaslidan meni yor etmasa xushhol subh.

Shomi subh istab qora tun ichra erdim, shukrkim,
Jilva aylab, shomi zulfin ayladi poymol subh.

Vasli subhidin tilarmen — andoq etkay shomi hajr
Kim, yuziga topmag'ay qo'ymoqqa mushkin xol subh.

Dam-badam tong yorubon olam eli g'avg'osidur,
Bodadin xushvaqtlig'ni qilmangiz ehmol subh.

Charx davri zulmidindur go'iyokim sarg'arib,
Ko'rguzur yig'lab, yaqo yirtib, ajab ashkol subh.

Ey xush ulkim, subhidam jomi sabuh ul nav' ichib,

Mast bo'lg'aykim, aning holig'a qolg'ay lol subh.

Ey Navoiy, istasang sidqu safo g'am shomida,
Bo'lma g'ofil, toki qilg'ay jilva farruxfol subh.

105

Zihi shahdi no'shung bag'oyat malih,
Musalsal so'zung benihoyat malih.

Shakardek labing keldi ishq ahlidin,
Demak shukr shirin, shikoyat malih.

Malohatdin ul la'li koni namak,
Ajab ermas andin rivoyat malih.

Dam urma raqib, ul desun, so'zki bor:
Malohatlig' eldin hikoyat malih.

Ne yanglig' takallumdur, oyoki, bor
Sarih etsa Shirin kinoyat malih.

Ochig'lan gahi qullaringg'aki, bor
Raiyatqa shahdin rioyat malih.

Navoiy yarasig'a ko'p sepma tuz,
Necha bo'lsa nutqung bag'oyat malih.

106

Boshima yetkurdi tig' ul sho'xi mah paykar saboh,
Kosh ro'zi bo'lsa bu axtar tulu'i har saboh.

Vasl subhi ul saodat kavkabi ko'rguzdi yuz,
Ul sifatkim, jilva qilg'ay xisravi xovar saboh.

Yor vasli xushturur, gar zulf, agar yuz ko'rguzar,
Vasl davri ayshdur, gar shom bo'lsun, gar saboh.

Tong yo'q ul mahvash mug'anniy tutsa jomi may sabuh,
Ne uchunkim Zuhradur toli', bo'lur axtar saboh.

Yorutub har tun shabistonni, sahar uyqudadur,
Ne taajjub, gar g'urub aylar mahi anvar saboh.

Taxtai ishqin o'qirmen maktab ichra, chun qo'yar
Lavhi siymin qo'ynig'a ul sho'xi siyminbar saboh.

Hajr subhu shomi mendek bo'lmasun ishq ahlikim,
Muztaribmen shom o'z holimg'ayu muztar saboh.

Bosh ko'tarma dayr piri ostonidin kecha,
Gar tilar bo'lsang mug'ona ichkasen sog'ar saboh.

Ko'yi tufrog'in Navoiy ohi sovurdi sahar,
Ishrat ahli uylakim raf' etsalar bistar saboh.

XYe HARFINING XO'BLARINING XIROMI «FAVOYID»DIN

107

Sadqang bo'lubon urmoq bu gunbadi axzar charx,
Qasringg'a davr urg'ondek bir sabz kabutar charx.

Sen sham', vale gardun fonusi xayol erdi,
Urg'anda malak xayli tegrangda sarosar charx.

Chun yuqori mayl etti nuru azming bo'ldi,
Ham nurda charx axtar, ham azmda axtar charx.

Sham'ingg'a lagan bo'lg'ach aflok maloyikdin,
Parvonalar urdilar tegrangda mukarrar charx.

Ko'k hullasidin yoyib atlas yo'lunga anjum,
Anjum duridin sohib boshing uza gavhar charx.

Yo'lung izidin o'zni ravshan qilibon kavkab,
Raxshing nuridin ko'zni har dam qilib anvar charx.

Ko'yungda Navoiyg'a charx urmoq agar yetsa,
Bir doirai maqsud o'lg'usi anga har charx.

108

Qon to'kub ul buti zebo gustox,
Borib ul yon meni shaydo gustox.

Bo'lmasa telba, pariyni mendek
Kim qilur buyla tamosho gustox.

Vah, ne tarsodurur ul dayrdakim,
So'z demas ollida Iso gustox.

Xoling ul hindu erurkim, bo'lmish
Labing ustida shakarxo gustox.

Soqiyo, ber iki sog'arki, bo'lay
Nuktai ishq aro go'yo gustox.

Xattu la'li qoshida asrang adab,

Kelmang, ey Xizru Masiho, gustox.

Yor hazl aylar uchun bo‘lmishmen,
Harza derdin meni rasvo gustox.

Ishq dayrida gadodur shahlar,
Kirgali bizga ne yoro gustox.

Ey Navoiy, tilasang sog‘ari fayz,
Bo‘lma bu dayrda aslo gustox.

109

Chu qildi ishqig‘a ko‘nglumni mubtalo ul sho‘x,
Keturdi jonima har lahza yuz balo ul sho‘x.

Asir qilsa musulmonni, qilmag‘ay kofur,
Bu javru zulmki, har dam qilur mango ul sho‘x.

Ajab emaski, qilur naqdi jong‘a ko‘z qoralig‘,
Erur chu sho‘xlar ichra ko‘zi qoro ul sho‘x.

Ulustun urkup, o‘zumdin dog‘i bo‘lubmen yot,
Meni ramidag‘a to bo‘ldi oshno ul sho‘x.

Zamona ichradur oshubu qo‘zg‘olon go‘yo
Ki, chiqti sarxushu tund otlanib yano ul sho‘x.

Ajab emaski, vafo rasmi aylagay bunyod,
Qilurg‘a chunki yana topmasa jafo ul sho‘x.

Bu nav‘kim manga ul sho‘x may berur, bir kun
Halok qilg‘usidur yo bu tund, yo ul sho‘x.

Yo‘q og‘zidin so‘rubon nukta oqibat qildi
Menn musofiri sarmanzili fano ul sho‘x.

Bukim ulusqa navo berdi vaslidin, ne osig‘
Ki, oxir etti Navoiyni benavo ul sho‘x.

110

Ul pariyvash hurning men telbadek shaydosi cho‘x,
Ne ajab, gar bo‘lsa olam mulkida g‘avg‘osi cho‘x.

Ey ko‘ngul, mumkin emastur vasl, nevchunkim, erur
Sabru hushum ozu aning nozu istig‘nosi cho‘x.

Men gado naylab sochi mushki xaridori bo‘lay
Kim, erur shahlar dimog‘inda aning savdosi cho‘x.

Armanidur go‘yiyo ul sho‘x kofur turkmon
Kim, yetar din mulkiga kofur ko‘zi yag‘mosi cho‘x.

Dilrabolig‘ning libosi cho‘xasidur go‘yiyo,
Kim ani kiygach, ko‘ngul olur qadi ra‘nosi cho‘x.

Qiymati ajnosdin chun shadda bog‘lar haft rang,
Husni bozori aro zohir bo‘lur kolosi cho‘x.

Sollonib chun jilva aylar, xalqni vola qilur,
Ham qadi ra‘nosi, ham andomi ruhafzosi cho‘x.

La‘lidin kom nstaram, ne chora, yetsa ko‘ngluma
Kirpikining nayzasidin zaxm ila izosi cho‘x.

Bas bahodirvash erur, lekin muloyim ham erur
Kim, Navoiy ko‘ngliga tushmish aning vasvosi cho‘x.

111

Dema, bir o‘pmak ne erkin la‘lidin jonong‘a narx,
Ne so‘rarsen, angla, bir misqoli yuz ming jong‘a narx.

Kom pinhon og‘zidin topmoqqa ko‘p so‘rmang baho:
Kimsa ta‘yin aylamaydur javhari pinhong‘a narx

Har kun ul yuz qiymati tag‘yir topsa ayb emas:
Ikki kun bir nav‘ bo‘lmaydur guli bo‘stong‘a narx.

Husn bozorida men bo‘ldum ul oyg‘a mushtari,
Kim muqarrar aylagay oyo mahi tobong‘a narx.

Xudfurush o‘ldi ul oy, oyo, qayondin topqamen
Anikim, qildi muayyan Yusufi Kan‘ong‘a narx.

Kim mening ko‘nglum xaridoridurur, bir lutf bas,
Naqd hojat ermas, oxir istasang vayrong‘a narx.

Ey Navoiy, ul quyosh qursi bahosin so‘rmag‘il,
Sen gadog‘a avlo ul bo‘glg‘ayki, so‘rsang nong‘a narx.

112

Qaddu ruxsorig‘a yo‘q gulshanda bir monand shox,
Kim sapidor uzra guldin aylamish payvand shox.

Bog‘i hajr ashjori shoxidin tutay sayli sirishk
Kim, ulug‘ savdo keraktur bog‘lamoqqa band shox.

Tundbodi hajr ayshim bog'in andoq buzdikim,
Tushti furqat dashtida har sari bir parkand shox.

Jism aro har uzv tig'ingni qilurlar orzu,
Uylakim, bo'lg'ay yag'ochda sug'a hojatmand shox.

Sho'xlar sindurdilar naqdi hayotim shoxini,
Ul sifatkim, bo'lg'ay atfol ilgidin sarkand shox.

Naxli tab'im shoxidin ma'ni bo'lur zoyandakim,
Shoxning farzandi guldur, naxlig'a farzand shox.

Ey Navoiy, qaddi tubidur, yuzi jannat guli,
Gulshani davronda yo'q ul qadg'a bir monand shox.

113

Xujasta tongki ochib oraz ul buti gulrux,
Bahor husni kebi subhim aylagay farrux.

Sanga mushobahati bo'lg'ay erdi, bo'lsa edi
Bu gulshan ichra pariy — sarvqomatu gulrux.

So'z aytsa ham o'lubu ham tirilmakim ne ajab
Kim, o'lsa talx takallum, erur shakar posux.

Soching qorasida yuz mushk tibbatu totor,
Qading havosida ming sarvi Uchavu Xallux.

Ichimda la'ling erur uylakim badan aro jon,
O'qungda jonim erur uylakim so'ngak aro mux.

Chu fayz erur mutafovut topilmag'ay ma'ruf,
Agarchi Karax kebi keldi surat ichra kurux.

Ko'rub yuzungni Navoiyg'a hush ketsa ne tong
Ki, mot o'lur bori shahlar, qachon sen ochsang rux.

DOL HARFINING DILOROMLARINING DAVRONI «FAVOYID»DIN

114

Chu solik aylar esa azm vodiya tavhid,
Kerakki, minsa bu sayr ichra markabi tajrid.

Bu markabu bu safar kimsaga muyassar emas
Ki, hosil aylamagay olam ahlidin tafrid.

Bu ham kishi o'zini boru yo'qdin etkay fard,
Emastur o'zlukidin mumkin o'lmayin ta'yid.

Chu do'st lutfig'a bu barcha bo'ldi vobasta,
Nedin kerak kishiga vasl naqdidin tardid.

Azalda chun ne nasib o'ldi, o'zga bo'lmadi ul,
Sa'idni ne shaqi qildi, ne shaqini sa'id.

Ketur qadahki, dame o'zni xush tutay, ey mug',
To'la quyarg'a emas hojat aylamak ta'kid.

Navoiy istamas o'zni dame bu dayrda sog',
Hamisha kayfiyatig'a aning bering tajdid.

115

Kotibi sun'ki mushk ayladi xattingg'a midod,
Oyati rahmat edi qildi quyosh uzra savod.

Uyla ishqingda bo'lub mahv, unuttum o'zni
Kim, sen o'lmish menu men emdi seni qilmon yod.

Kecha nolamdin uyumas edilar olam eli,
Za'fdin emdi eshitmon o'zum, etsam faryod.

Charx davronikim, ohimdin erur, ul chu meni
Berdi barbod, ani men dog'i bergum barbod.

Davr bedod etar, ey soqiyi gulchehra, meni,
Uyla qil mastki, davrong'a men aylay bedod.

Xonaqah shayxi agar ishq ila may man'i qilur,
Dayr piri, netayinkim, muni aylar irshod.

Nosiho, ishq ila may tarki buyurdung, lekin
Qilma taklif Navoiyg'aki, bo'lmish mu'tod.

116

Ishq aro nofi' emas oqilu farzonag'a pand,
Qayda bas naf' yeturgay meni devonag'a pand.

Ul quyosh ishqidin o'rtanma deding, vahki, kishi
Sham'din kuyma debon, bermadi parvonag'a pand.

Bergucha isqu vafo tarkida pandim netkay,
Bersangiz javru jafu man'ida jononag'a pand

Zohido, bergucha pand, ayla o'zung tarki riyo,
Pand bergil o'zunga, aytqucha yonag'a pand.

Ishq tarkigakim, irshod etaram ushshoqin,
Mast bergandek erur volai paymonag‘a pand.

Labi jonbaxshg‘a man‘ etkucha, ey soda raqib,
Qatl man‘ida ber ul g‘amzai mastonag‘a pand.

Dayr aro mug‘bacha chun qildi Navoiyni halok,
Chiq debon nofi‘ emas foniyi butxonag‘a pand.

117

Ne murodu ne umid aylar ul oydin bizni shod,
Ohkim, ishq ichra ham novmidbiz, ham nomurod.

Orazi hajrida bo‘lmish tiyra ko‘nglum kishvari,
Muddate bo‘ldiki, ko‘rmaydur yorug‘lug‘ bu savod.

Xol erur yo sun‘ kilki safhai ruxsor uza
Xat raqam aylar zamonda, xomadin tommish midod.

Gul jabinin ko‘zga ko‘p surtar esam, ayb etmangiz,
Negakim, bir guljabinlikdin berur har lahza yod.

Ko‘zuma ashk evrulub, tan dasht aro sargashtadur,
Ishq bahru dashtida girdob ulu bu girdbod.

Tark etib har qaydni, qo‘ydum qadam dayr ichra, lek
Dayr piri har nekim der, chora yo‘q juz inqiyod.

Ishqida mendin asar yo‘q, kimga bo‘lsa multafit,
Toki isnayniyat o‘lmas, mumkin ermas ittihad.

Charxdin ne kelsa, juz taslim yo‘qtur chora
Kim, qaviy ollida xo‘b ermas zabunlardin inod.

Ey Navoiy, g‘unchadek ko‘nglung tutulsa hajrdin,
Noumid o‘lma: nasimi vaslidan yetkay kushod.

118

Ko‘ngluma tig‘ urg‘ach, ohimdin huvaydo bo‘ldi dud,
Shu‘laning ustiga chun qunding su — paydo bo‘ldi dud.

Yuzu zulfi hasratidin buki chektim o‘tlug‘ oh,
Shu‘la xurshidu g‘ubori mushki soro bo‘ldi dud.

Xonumonim kuygannn hajr o‘tidin g‘am dashtida,
Bildilar ovoralar, chun oshkora bo‘ldi dud.

G‘am tuni ermashi, ohimdin qorong‘udur sipehr,

Bu ko‘han dayr ichra behad vahshatafzo bo‘ldi dud.

Kuydurub ko‘nglum, ko‘zumni tiyra qildi, to anga
Yuz o‘ti bargi suman, zulfi sumanso bo‘ldi dud.

Hajr o‘ti ul oy havosida meni chun o‘rtadi,
Har taraf shabgun bulutdek charxpaymo bo‘ldi dud.

Soqiyo, obi hayoti may bila kulbam yorut
Kim, firoq o‘tndin anda zulmatoso bo‘ldi dud.

Rost ul yanging‘ki zulmat ichra Xizr o‘lg‘ay nihon,
Xayli mazlum ohidin bu toqi xazro bo‘ldi dud.

Ul uzoru xat uchun har dam Navoiy chekkach oh,
Kulbai ehzonig‘a yo tushti o‘t, yo bo‘ldi dud.

119

Ey, qilib zulfung kamandi vahshiyi sahroni sayd,
Yuz menu Farhod ila Majnun kebi shaydoni sayd.

Yo‘q ajab Farhod ila Majnunni xud sayd etmaking,
Turfa budurkim, qilib Shirin bila Layloni sayd.

Vah, bu ne sayyodlig‘durkim, biravkim dahr aro,
Husn ila olamni sayd aylab, sen aylab ani sayd.

Ko‘rguzub chun domi zulfu donai xol aylabon,
Bulbulu qumri demonkim, pashsha to anqoni sayd,

Domi zulfinin bir ochib, tortmoq birla qilib
Yuz tuman qudsi tuyuri gulshani xazroni sayd.

Bilmon, ey sayyod, qaysi dom ila qilmaq bulur,
Ul tazarvi dilkash, ul tovusi bazmoroni sayd.

Gar Navoiy xo‘blar saydidur, ammo qilmamish
Sendin o‘zga kimsa ul oshuftai rasvoni sayd.

120

Yo‘q manga yuz yilda ul mahvashqa bir so‘z derga had,
Bo‘lsa bir so‘z derga had, ul ham bo‘lur yuz qatla rad.

Mehri xud yo‘q, lek amdo zohir aylar iltifot
Kim, xaloyiq jonima qasd aylagaylar yeb hasad.

Turfaroq bukim, qilib olamni jonim dushmani,
Do‘stlug‘ izhori har majlisda aylar beadam.

Shak emaskim, bo'lg'usidur yorlar bee'timod,
Har qachan yor ollida ag'yor bo'lsa mu'tamad.

Umr yanglig' bevafo dur xalq, go'yo, ey Xizr,
Chekti Zulqarnayn Ya'juji vafo o'llig'a sad.

Ey xush ulkim, go'sha tutqay uylakim, topilmag'ay
Axtarib davronni davr ahli azaldin to abad.

Soqiyo, abnoyi davron javrining poyoni yo'q,
Uyla sog'ar tutki, zoyil aylagay hushu xirad.

To bo'lay ul nav' loya'qilki, kelmay holima,
Qilsa yuz Farhod ila Majnun nasihatdin madad,

Ey Navoiy, olam ahli javr etarda tengdurur,
Xoh shohi charx qadru xoh mohi sarvqad.

121

Ishq aro kuymak ishim, qayda menu qayda xirad,
Buyla o't ichra kirarga xirad ahlig'a ne had.

Ishq o'ti Turi tajalliyg'a chu soldi partav,
Xaski kul bo'ldi, burunroq yo'q edi g'ayri xirad.

Zuhd xuffoshi ocha olmasa ko'z, kimga gunah,
Ishq xurshidi yorutmish chu azal to ba abad.

Ishq ul bir muallimki, aning maktabida
Aql o'qib tifi kebi lavhi fanodin abjad.

Ishq jonbaxsh nasimn ne chamang'aki esib,
Yuz nihol anda bo'lub lolauzoru gulxad.

Ul chaman bargi guli shavq hadisig'a varaq,
Sunbuli silsilasi hush jununig'a madad.

Asli bir zot kelib chunki marotibg'a o'tub,
Benihoyat bo'lub ijodu sifot ichra adad.

Birdurur asli adad, kimki haqiqatbindur,
Gar adad yuz tuman o'lsa, tuzatur birga sanad.

Ey Navoiy, desang ixlos ila bu sirni tilay
Qulhuallohu ahad, so'ngdur ollohu samad.

122

Olib el ko‘nglinki, chekting sarvdek ozod qad,
Qaysi ko‘ngli birla chekkay ollinga shamshod qad.

Xo‘blar qaddi qadding ollida ko‘rsatmakcha bor,
Sarvi ozod o‘trusida savsani ozod qad.

G‘am yuki ostida qaddim bo‘ldi xam, imkoni yo‘q
Besutunning ostida tuz asramaq Farhod qad.

Xam bo‘lub, ko‘nglum olurg‘a kelmaking ul nav‘dur
Kim, qilurda sayd qushni xam qilur sayyod qad.

Ey musulmonlar, netib o‘rnida ko‘nglum to‘xtasun,
Qilsa har dam jilva gar bir sarvi hurizod qad.

Bo‘lmadi toatqa xam qadding yigitlikda, ne sud,
Rak‘at emdikim, bukulmak ayladi bunyod qad.

Ey Navoiy, husn elidin ofiyat yo‘q, to qilur
Ishvadin javru jafo ko‘z, jilvadin bedod qad.

123

Jafoda bor ul oy gardung‘a monand,
Atog‘a uylakim xislatda farzand.

Tugatdi qon yoshim jism ichra qonni,
Qiliching zaxmi topmas emdi payvand.

Iting ko‘p, barcha bag‘rimdin tama‘kor,
Ne tong qilsam ani parkand-parkand.

Agar men oshiqu devona ersam,
Manga nosih dog‘i ermas xiradmand.

Jahon ahlida mutlaq chun vafo yo‘q,
Xush ulkim, bo‘ldi bekaslikka xursand.

Manga davron og‘u berdi, anga no‘sh,
Men etsam zahrxand, aylar shakarxand.

Junun bo‘lmish Navoiy, aylang ozod
Ki, majnunlug‘da tortibdur, base, band.

124

Labing la‘lu xating, ey jon, zumurrad,
Bo‘lurmu la‘lg‘a haryon zumurrad.

Erur xating xayoli ko‘nglung ichra,

Nachukkim, tosh aro pinhon zumurrad.

G'am ermas ne uchunkim husni ortar,
Chiqarsa sabzadin bo'ston zumurrad.

Zumurrad topmaq erdi mushkil, emdi
Ilikka kirgusi oson zumurrad.

Zumurrad qadri bor oz ersa, lekin
Xush ermas behadu poyon zumurrad.

Zumurradqa yuzung kon bo'ldi, ammo
Fido bo'lsun anga yuz kon zumurrad.

Magar yoqut yanglig'dur mufarrih
Kim, aylar xalqni xandon zumurrad.

Falak yuz neshi zahrolud tortar
Ki, qilmas sabzadin tug'yon zumurrad.

Navoiy, sabza ichra ich mayi la'l
Ki, solmish bog' aro davron zumurrad.

125

Ey, soching zanjirida oshuftayu shaydo xirad,
Ul savod ichra topib sarmoyai savdo xirad.

Gar junun daf'ig'adur zanjnr, ko'rgil, kim qilur
Ul salosil qaydida devonalig' paydo xirad.

Bo'ldi ishq ilgida andoqkim, kerak zoru zabun,
Aylamak bordi junun ahlig'a istig'no xirad.

Asru rasvolig'larimni ko'rmish erdi ishq aro,
Men nachuk rasvo edim, bo'lmish bu dam rasvo xirad.

Ishq kuydurdi xiradni, bordi ulkim, degamen
Kim, bu muhlik varta ichra yo bo'lay men, yo xirad.

Gar xirad ham ishq mag'lubidurur mendek, valek
Hech mushfiq g'am yemas ahvolima illo xirad.

Ishq aro jonig'a yetgandin, dame istab farog',
Bizga targ'ib aylar emdi sog'ari sahbo xirad.

Kir fano vodiysi ichra ishq ra'yi birlakim,
Mastu mabhut o'ldi anda ziyraku dono, xirad.

Ey Navoiy, ishq aro kom istasang, devona bo‘l,
Bu sharafni topmag‘ung, hamrohing o‘lsa to xirad.

126

Vahki, ham hushumni afzun qilmadi afsunu pand,
Ham jununimni kam aylay olmadi zanjiru band.

Bilki, sendindur bori dardim ne fikring holima,
Dardmand el holin ul bilgayki, bo‘lg‘ay dardmand.

Zaxmlarkim soldi zahrolud tig‘ing jismima,
Og‘zin ochib har biri, holimg‘a aylar zahrxand.

Bo‘ynunga mushkin ipakdin, eyki, tumor osmishang,
Qayda holim bilgaskim, bo‘ynuma taqding kamand.

To ko‘ngul xoling xayolidin boshingg‘a evrulur,
Yo‘q sanga hojat yomon ko‘z daf‘ig‘a o‘tu sipand.

Chun falak toqidek oxir bo‘lg‘usidur sarnigun,
Rif‘ating toqin, ne sud, etmak falakcha sarbaland.

Ey Navoiy, obi hayvondek labidin uz umid
Kim, sochi zulmotidin yopti anga mushkin parand.

127

Yo‘lida jon berdim, o‘tti ko‘rmayin jonon, ne sud,
Ko‘rsa ham, ko‘rmaska solib, zoe‘ o‘ldi jon, ne sud.

Sud ko‘z tuttum qorarg‘an ko‘zga ul yuz mehridin,
Anglag‘ach, mehri jamolin ayladi pinhon, ne sud.

Bir tabassumg‘a labidin jonni berdim sud uchun,
Jonim olib, la‘li aning bo‘lmadi xandon, ne sud.

Zulfi savdosida naqdi umr berdim, ohkim,
Yetmadi jonimg‘a bu savdoda juz nuqson, ne sud.

O‘qlaridin javhari paykon ko‘ngulga sud edi,
Har nekim otti yetishkach, o‘ttilar parron, ne sud.

Foniy o‘l aylab jahon sudu ziyonin tarkkim,
Ne ziyondur mo‘‘tabar olamda, ey nodon, ne sud.

Ey Navoiy, dema jon ber, vaslidin sud istasang,
Yuz tuman jon bersa, chunkim, vasl emas imkon, ne sud.

128

Ey yuzung sham'iyu zulfung dudidin tarki xirad,
Ko'ngluma subhi azaldin qism to shomi abad.

Dema, to joning jasadda bo'lg'usi, qilg'um jafo,
Qayda qolmish jon manga, chun za'fdin yo'qtur jasad.

Menu ko'yung qaydakim devona, balkim devmen
Kim, malak xaylig'a yo'q gustox aning tavfig'a had.

Gar bori ishq ahlin o'z ko'nglung uchun qilding qabul,
Men necha mardud esam, tengri uchunkim, qilma rad.

Xastalig' ko'rkim, bo'lur har dam hayotim munqati',
Gar nafasqa dam-badam chiqmaqqa jon qilmas madad.

Istasang olam eli mahsudi o'lmoq, zinhor
Yema yuz olamcha elga tengri bergandin hasad.

Ey Navoiy, kasb oyini fano qil, uylakim
Umrning miodi yetkanda kerak bulsang muad.

ZOL HARFINING ZAVIL HAYOTLARINING ZUFUNUNLIG'I «FAVOYID»DIN

129

Ishq amrig'a erur kavnu makon ichra nafoz,
Shohning hukmig'a andoqki jahon ichra nafoz.

Ishq ahkomi ko'zu ko'nglum arodur joriy
Ki, qazo amrig'adur bahr ila kon ichra nafoz.

Yer har ne desa, ma'mur erur ushshoqi
Ki, aning so'zigadur jonu jahon ichra nafoz.

Ahli savdo eshitur har ne ko'ngul desaki, bor
Shahna buyrug'ig'a bozoru do'kon ichra nafoz.

Qonima, amrini istarki, ravon qilsa raqib
Ki, ajal hukmig'adur jonu ravon ichra nafoz.

Dayr pirig'a haqorat bila ko'z solmaki, bor
Amrig'a kufr elida yaxshi-yamon ichra nafoz.

Ishq dargohida qul bo'ldi Navoiykim, bor
Amru farmonig'a paydovu nihon ichra nafoz.

130

Tikibtur boshig'a jonona ta'viz,
Kerakkim, tiksa bu devona ta'viz.

Boshingg'a evrulub sadqang bo'layin
Ki, bastur sham'g'a parvona ta'viz.

Qo'p, ey roqiyki, tumoring kerakmas,
Netay bo'lsa pariy begona, ta'viz.

Sening ruq'angni chun bo'ynung'a ostim,
Bu majnung'a kerakmas yona ta'viz.

Manga ta'viz ul oy qissasi, bas,
Erur oshiqqa ul afsona ta'viz.

Jununum daf'ig'a baskim yozilmish,
To'ladur go'shai vayrona ta'viz.

Navoiy ayshi hifzig'a ne yetmas,
Xati sog'ar bila paymona ta'viz.

131

Bo'la olsa labing ollida Masiho tilmiz,
Yangi boshtin yana topqay edi ihyo tilmiz.

Bo'lsa Farhod ila Majnun, ne ajab, shogirdim,
Istasam ishqu jununda meni shaydo tilmiz.

Sho'xlug' maktabida sendin etib kasb atfol,
Aylamaslar biri ustodg'a aslo tilmiz.

Ishq ta'limgahidin ko'ngul istar maxlas,
Qilg'ay ozodlig' andoqki tamanno tilmiz.

Ko'zung ofat aro ustod, vale xolu xating
Davr urub ollida o'rgangali yag'mo tilmiz.

Maktabi ishq aro men telbaradim, demangkim,
Misli Majnun yana bir bo'lmadi paydo tilmiz.

Ishq zindonida g'am shomi, Navoiy, u nedur,
Qilsa kech uylaki maktab aro g'avg'o tilmiz.

RYe HARFINING RA'NOLARINING RUSTOXYeZI «FAVOYID»DIN

132

Qarida garchi sabuk ruhlug' farovondur,
Vale yigitlar aro chun kirar, garonjondur.

Shabobning havasidin saqolni rang etma,

Oqorsa sabza, ko'karmak yana ne imkondur.

Qari yigitlar ishin chun qilur, erur mabhut,
Yigit qarilar ishin pesha qilsa, nodondur.

Aso yururga madaddur, vale aso ahli
Chu nayza tutti, hamul yo'l yururga nuqsondur.

Chu qad egildi, aso birla dog'i bo'lmas tuz,
Eshitsa tuz anga bir kunji baytul ahzondur.

Chuqurg'a tushti chu ko'z, go'yiyo qaviy za'fin,
Nazar qilur uyatidin chuqurg'a pinhondur.

Darig'kim, qaridim zuhdu faqr lofi bila,
Vale ishim yoshurun barcha jurmu isyondur.

Xudoy uchun qiling, ey porso yigitlar, shukr
Ki, sizga jurmu gunahdin xudo nigahbondur.

Yigit bila qarig'a zuhd birla isyonda,
Yo'q ixtiyor munga qahr anga ne ehsondur.

Yigitligida kishi qilmasa itoati amr,
Ne sud chun qaridi, nechakim pushaymondur.

Navoiyo, yema g'am, ne uchunki, bahri karam
Chu urdi mavj, borig'a umidi g'ufondur.

133

Erur hamisha xazon bargidek boshimda sharor,
Senga ne g'amki, boshing uzradur hamishabahor.

Yana netib kishi qolg'ay tirikki, chiqting mast,
Etakni sanchibu oshufta chirmabon dastor.

Tanim chuqur-chuqur o'lmish, bori bo'lub to'la qon,
Nedinki tishlab-tishlab qilibmen ani afgor.

G'ubor ichinda quyosh tong emas, bu tongdurkim,
Ko'rundi yuzu xatingdin quyosh ichinda g'ubor.

Chu dayr xizmatin ortug'roq aylaram, ne ajab
Belimga mug'bacha zulfaynidin iki zunnor.

Chu sof aysh ila qasr ichra bordurur yuz biym,
Xusho farog'at ila dardu kulbai xammor.

Navoiyo, tilar ersang zamone osoyish,
Zamona fikriga ko‘nglungni qo‘ymag‘in zinxor.

134

Qonima har dam ko‘zungning o‘zgacha angezi bor
Kim, aning mujgoni birla g‘amzai xunrezi bor.

La‘li yodi qong‘a ashkim rangini aylar badal,
Olloh-olloh, ne ajoyib la‘li rangomezi bor!

Ishq boshimnn kesib, yo‘l topqay ul oy ko‘yida,
Ne uchunkim, itlari ollida dastovezi bor.

Hajr shomi, qil tamoshokim, jamoling shavqidin
Notavon ko‘nglumning o‘tlug‘ ohidin gulrezi bor.

Naylab ul ko‘zdin bo‘lay eminki, bemor ersa ham,
Ofiyat ahliga rahm oyinidin parhezi bor.

Bog‘ aro gul sochti noz uyqusidin ul sarv uza,
Tong nasimining magar parvizani gulbezi bor.

Charx chun bemehrdur, Parvezdek qonin to‘kar,
Mehrningkim, shomi siymin na‘ldek shabdezi bor.

Bog‘i davron gullari chun bevaforur, tong emas,
Kecha gar tong qushlarining nolai shabxezi bor.

Ayb ko‘p qilma Navoiy ko‘zlari sho‘robasin,
Ko‘rki, ul oyning ne yanglig‘ la‘li sho‘rangezi bor.

135

G‘ariblig‘da demankim g‘amu malolati bor
Ki, sendin anru ko‘pgulning g‘arib holati bor.

Ko‘ngul ilojini qil, en quyosh, vnsol ilakim,
Masih dam ura olmas kebi malolati bor.

Ko‘pgul jununda tilin aql elini fahm etkay
Ki, dardu shavq kalomi bila maqolati bor.

Firoqing ilgida chun o‘lmadim, boshim quyidur,
Bu sheva zohir etar, kimsakim xijolati bor.

Ko‘ngul jafosidin obod erurki, bo‘ldi tuzuk
Harimi mulk, agar shohning adolati bor.

Keturda la‘linga jonim payomini, ey gul,

Eshitki, payki saboning ajab risolati bor.

Firoq ahli chu g'amdin xalos emas tunu kun,
Mudom icharga bu ahvolning dalolati bor.

Visol ruq'asi yetmas manga, xush ul novmid
Ki, qosidi qo'lida xatti istimolati bor.

Navoiy, istasang o'z lukni raf', majnun bo'l
Ki, aql pirini ko'rdum — base jaholati bor.

136

Go'yiyo ko'nglum taxayyul mulkining sultonidur
Kim, xayol ichra qilur har ayshkim imkonidur.

Husniyu ishqim kamol ichra yaqindurlarki, bor:
Ul mening hayronimu olam aning hayronidur.

Tutmamish rangin bulut ko'kniki, olamni tutub,
Aks ko'k mir'otig'a solg'an sirishkim qonidur.

Sarsaru to'fon yetar, ey xalq, o'lung ogohkim,
Ohu ashkimning bu oqshom hajrdin tug'yonidur.

Chug'z bo'lmish ganji vasling shavqidin ko'nglum qushi,
Zaxmi ko'p ko'nglum uyi ul chug'zning vayronidur.

Husng'a chun yo'q vafo, bas tut vafoni mug'tanam,
Necha kun, eykim, mahbublug' davronidur.

Ishq dashtida Navoiydur, quyun qilmang gumon
Kim, tani xoki bila bir sho'x sargardonidur.

137

Vaslidin chun multafit ko'proq bo'lur furqatda yor,
Tarki vasl aylab qiling, ahbob, furqat ixtiyor,

Dema ko'nglung bo'ldimu tark aylamak yoru vatan,
Ne ko'ngulni tark qilmoq, ne vatan, vah, qaysi yor.

Topmadim bir nechakim mehru vafo tufrog'ida,
Dona sochtim ashkdin, kirpik bila aylab shiyor.

Siymgun ashk o'lmoq oltundek yuz uzra ne osig',
Jism hijron ko'rasida bo'lmayin xolis iyor.

Kimki, olam xalqi birla oshnolig' qilmadi,
Ani de farxunda axtar, muni bilgil baxtiyor.

Holini naylab nihon tutsun Navoiy xastakim,
Yetsa ashkin oh urar, yig‘lar agar ohin tiyor.

☞ Bu g‘azal «Navodir un-nihoya» devonidan kiritilgan bo‘lib, qo‘lyozmada

So‘zu yoru yordin so‘rmongki, hijron dashtida
Qolg‘ali bekas unut bo‘lmish manga yoru diyor

bayti bor, ammo u «Xazoyin ul-maoniy»ning XV—XVI asr qo‘lyozmalarining birortasiga ham kiritilmagan, shuning uchun mazkur bayt tushirib qoldirildi.

138

Parvona qanoti arokim dog‘ ila qondur,
Hajr o‘tiyu g‘am yarasidin ikki nishondur.

Sarig‘, qizil alvon bila xil‘atlaring, ey gul,
Ra‘nolig‘ erur, ulki libosingda ayondur.

Ul ko‘z qorasi hay‘ati majruh ko‘ngulda,
Hijron o‘tidin ikki yangi dog‘i nihondur.

Ko‘nglumniki pargolalar etti g‘ami hajring,
Lola varaqidek borida dog‘ ila qondur.

La‘lingdin agar qatrai qon qilsa tarashshux,
Tufroqqa tomizmaki, aning tufrog‘i jondur.

Bu gulshan aro bo‘yi vafo yetmadi guldin
Bulbulg‘aki, ming navha bila da‘bi fig‘ondur.

Shavq o‘tig‘a yonmoqqa o‘zni urdi Navoiy,
Qovdung, kelu lutf aylabon ul telbani yondur.

139

To buzug‘ ko‘nglum aro zulfung xayoli aylanur,
Ajdahoedurki, bir vayrona nchra to‘lg‘anur.

Ahli dard ohu fig‘onidur, emas ko‘su nafir,
Sayr uchun ul xo‘blar shohi qachonkim otlanur.

Gar tanimda dog‘lardur, vah, ne tong toshida dog‘,
Notavonekim, ichi hijron o‘tidin o‘rtanur.

Har shararkim, o‘tlug‘ ohimdin borur gardun sari,
Ahli ishq arvohi o‘rtonmakni andin o‘rganur.

Ravshan etmas bazmni husn ahli sepdek, kim etar
Dahr yorutmog'ni gar anjum quyoshqa o'tkanur.

Chun bu gulshan bevaforur, jom davrig'a to'kar,
Necha pora siymkim, umrida nargis qozg'anur.

Andoq uyqug'a Navoiy bordi hijron shomikim,
Yaxshidur gar hashr g'avg'osida dog'i uyg'anur.

140

Teshildi xasta ko'ngul, ishq tig'i etkach zo'r,
Kirar anga qora qayg'u sipohi uylaki mo'r.

Yuzi ko'zumdayu g'oyibmen andin, aylama ayb,
Sirishkining suyi rangin ne nav' bilsun ko'r.

Labing xayolida sho'roba to'ksam, andin erur
Ki, bir chuchuk berur ul yerdakim, su bo'lg'ay sho'r.

Ajab emas ishimiz dayr aro gadolig' esa,
Nedinki, mug'bachalar qildi bizni muflisu o'r.

Agarchi mahvashim rustoyi oyindur,
Valek shahru viloyatqa soldi g'orati g'o'r.

Bu dasht sathida jomi Jam ichra ko'p boqtim,
Qadah keturki, ne Bahrom zohir o'ldi, ne Go'r.

Navoiy aytsa abyot ul oy mehrinda,
Kerakki nag'masi bo'lsa bayotiyu mohur.

141

Itlaring xayli meni o'ldi gumon ayladilar,
Ki, boshimda kecha to subh fig'on ayladilar.

Qatlima xat yozib afloku nigin anjum o'lub,
Yuz tuman yerda bu mahzarni nishon ayladilar.

Ne balo erkin ul oykim, ko'zu qoshin aflok
Fitnai olamu oshubi jahon ayladilar.

Ishq savdosi jahon ichra yoyildi, garchi
Ani savdozada ko'nglumda nihon ayladilar.

Maxlasim yo'q tirik andin, ne qilay, ey ashob,
Dard ila ishq chu ko'nglumni makon ayladilar.

Ishq chovushlari yuz qofilani har lahza,
Ko'yidin mulki fano sari ravon ayladilar.

Ko'yida erdi Navoiyu ko'runmas emdi,
Ishq ila dard ani, bilmonki, qayon ayladilar.

142

Vahki, savdo dashtida qildi meni devona hajr,
Bir pariyy ishqida holim shahr aro afsona hajr.

Orzudinkim kirib kulbang'a, tutqay bir qadah,
Tunu kun hamkosa furqatdur manga, hamxona hajr.

Ul buzug'lug'larki yetkurdi, bir-ikisin eshit:
Qildi vayronim yiqib, ko'nglum uyin vayrona hajr.

Tanimasmen dema elnikim, taaddi boshlag'ach,
Oshnolardin burun qildi meni begona hajr.

Shart qildim: vasl topsam, kelsa gar yuz ming balo
Tortayin, ammo qabul etmay chekarga yona hajr.

Hajr aro har necha sochtim ashki hasrat berdi bar,
Ne samar bergay, chu bir mazra'da sochqay dona hajr.

Ey Navoiy, har kishikim istagay albatta vasl,
Tortibon yuz ming balo chekmak kerak mardona hajr.

143

Ul malaksiymoki, husn ichra pariyy monandidur,
Huri jannatdurmu yoxud odamiy farzandidur.

Eyki, gah-gohi ko'rarsiz ani, noshukr o'lmangiz,
Voy, ul mahzunki yod etmak bila xursandidur.

Zog'lar ko'yida ko'nglumni cho'qushub uzdilar,
Tumshug' ermas, har biri og'zida bir parkandidur.

Ko'nglima jon rishtasi, yo hajr tori chirmashib,
Qayd soldi, yo sening zanjiri zulfung bandidur.

Ul Masihodin netib forig' bo'laykim, har nafas
Hajr tig'idin ko'ngul yuz qatla' hojatmandidur.

Rahni xirqamkim, to'shabturlar ani mayxonada,
Go'yiyo har yon yopushqan durdlar payvandidur.

Ey Navoiy, ko'ngluma man'i junun ko'p qilmakim,
Ani Majnun aylagan ahli nasihat pandidur.

144

Vaslidin novmid ekan chog'da firoqi kuydurur,
Chunki bo'ldi vasl ummidi, ishtiyoqi kuydurur.

Turg'ani birla bir otashporadur ul sho'xkim,
Yo'qu borimni aning boshtin ayoqi kuydurur.

Otashin serob la'li jong'a o't solsa, ne tong
Kim, meni ul o't bila su ittifoqi kuydurur.

Xolin ul yuz o'rtamishkim, fitnadur davron aro
Kim, jahon ahlin jahonning ehtiroqi kuydurur.

Bazm aro kuymakdin o'zga yo'q nasibim o'zgakim,
Xohi gulgun boda, xoh ul turfa soqiy kuydurur.

Ishq bir o'tdurki, ko'nglumdur anga otashkada,
Ul visoqin kuydurur, bizni visoqi kuydurur.

Solmoq o't barlosu tarxon orazi ne sudkim,
Bizni kuygan chehra birla bir yasoqi kuydurur.

Kuydururga elni ham gohe qilurlar ittifoq,
Yo'qki, yolg'uz olam ahlining nifoqi kuydurur.

Ey Navoiy, oshiq o'lding, bilki, olam mulkini
Ishq etib toroj, har ne qolsa boqiy, kuydurur.

145

Safarda, vahki, mendin ayru bir g'oyib musofirdur
Ki, ko'zdin garchi g'oyibdur, vale ko'nglumda hozirdur.

Tilab mushkin g'nzolimni ko'ngul, devonalar yanglig',
Hamisha tog'u dasht ichra kiyiklar birla soyirdur.

Agar xud barcha bir kundur, ne mumtad hajr ekan, yorab
Ki, ming yil shiddatin sharh etsa til vasfida qosirdur.

Fido ruhum qushi ul chug'zg'akim, eski qabrimda
Erur ham navhagar anduh birla, ham mujovirdur.

Ajal gar qatl ta'limin kelib olsa firoqingdin,
Ne tong bu ishda bor ul muftadi, lekin bu mohirdur.

Xato yo'q novaki qatl otsa hajring jong'akim, ham bu

Duo birla tilar haqdin hamul shastig‘a qodirdur.

Ne tong har zarra ollinda yer o‘pmak aylasam zohir
Ki, dilbar orazi xurshidig‘a ashyo muzohirdur.

Kstur, soqiy, aningdek mayki, kul qilg‘ay vujudumni
Ki, o‘zluk pardasi matlub ruxsorig‘a sotirdur.

Yoqing, ahbob, marham vaslidii, yo‘q ersa, boringkim,
Navoiy hajr neshidin base ozurda xotirdur.

146

Voyki, bag‘rim yana hajr o‘qidin yoradur,
Har nafas ul yoradin jon o‘zidin boradur.

Jonima ofat labi hajri balo, ohkim.
Baxtima bir hukmi bor la’lu gar xoradur.

Dard sipehri tanim turg‘onu o‘tkan o‘qung,
Lam‘ai paykon bila sobitu sayyoradur.

Ko‘yida topmaq seni mumkin emas, ey ko‘ngul,
Anda chu sen telbadek yuz tuman ovoradur.

Charx arusiga yo‘q, garchi yomonlig‘ shior,
Aqdig‘a mayl etmakim, shohidu badkoradur.

Vo‘smasi qavsi quzah, g‘ozasi gulgun shafaq,
Zulfu yuzi tunu kun, ko‘rki, ne makkoradur.

Ishq ajab dard emish, dardqadur chora sabr,
Vahki, Navoiy base oshiqu bechoradur.

147

Ishq dog‘idin nishon qolg‘andin, el jonim olur,
Yusa ketmas, tig‘ ila yo‘nsam, nishon ko‘prak qolur.

Vah, ne holatdurki, qoshu ko‘zini ko‘rgach qora,
Aqlu jonim sovrulur, sabru shikibim qo‘zg‘alur.

Qoshi hajrida yangi oy zavraqining xavfi bor,
Sarsari ohim bila chun bahrn ashkim chayqalur.

Ko‘k shabistoni qizil gullar ochar, chun qon yoshim
Aksini g‘am shomi anjum ko‘zgusi ichra solur.

Boda tut naqdi hayotimni olib, ey mug‘bacha,
Jon topay bir lahza chun bu naqd oxir siyg‘alur.

Faqr vodiysida chun urdung qadam, o'z lukni sol:
Yo'l uzundur, bu og'ir yukni ko'targan tovshalur.

Ey Navoiy, to tiriksen, tortqung eldin jafo,
Sovug'ach hangomai ishqing, bu g'avg'o tarqalur.

148

Birov tig'i firoqi, vah, yana ko'ksumni chok aylar
Ki, ham zaxmi, ham ixfosi, ham izhori halok aylar.

Magar istab itiga tu'ma ko'nglum birla bag'rimdin
Birin pargola-pargola, birisin chok-chok aylar.

Ne muhlik dard erur ko'nglumdakim, afg'onima har kim
Ki, yig'lar, ishq aning ham fig'onin dardnok aylar.

Ajab yo'q ishq i bebok ilgida mendek asir o'lmoq
Kishikim, ishq ko'yi azmini bevahmu bok aylar.

Ajab yo'q vasl xayli tushkali tartib etar manzil,
Gar ashku oh o'ti elning ko'zu ko'nglini pok aylar.

Mening boshim kesakcha ham ko'runmas raxshi ollinda,
Birovkim, tavsani toj ahlining boshini xok aylar.

Ko'ngul bog'ida dardu g'am niholin ekkali go'yo,
Qazo dehqoni har yon o'qi zaxmidin mag'ok aylar.

Xusho ulkim, xazon fasli mayi ol ichsa bog' ichra,
Qadah sarpo'shi xinolig' ilikdek bargi tok aylar.

Bir ahli ishqni yori halok aylab Navoiyni,
Bu yanglig' yorsiz jon minnatin chekmak halok aylar.

149

Ey ko'ngul, dushmanlar oncha makr ila fan qildilar
Kim, vafolig' do'stni jonimg'a dushman qildilar.

Dud boshimdin chiqar, go'yoki hijron toshidin
Yog'durub har yon, bu gunbad uzra ravzan qildilar.

Boshima jo'lida soch ermaski, zog' aylab g'ulu,
Zaxmlardin tu'ma istarga nishiman qildilar.

Hajri shomidin osib gardun qora kiz bo'ynig'a,
Subh chok aylab yaqo holimg'a shevan qildilar.

Uchmish erdi ishq o'ti, xasdek tanimni dardu shavq
Kuydurub, go'yo bu tufroq birla ravshan qildilar.

Boda tutkim, ahli hikmat charx bemehr erkanin
Jom davri xatlari birla mubarhan qildilar.

Ey Navoiy, Ka'ba tut yo dayrkim, ahli jahon
Jurmu g'amdin bu iki manzilni ma'man qildilar.

150

Qayu tarafki quyosh yanglig' ul nigor borur,
So'ngincha soya masallik bu xoksor borur.

Dema nujumki, ko'k tirlar ohim o'tidin
Ki, shomi g'am anga ko'p shu'layu sharor borur.

Kularda rishtai durdek tishin ko'rub, ashkim
Tizilgan inju masallik tuzub qator borur.

Fig'onni zabt qilurmen, valek ul qotil
Chu jilva ayladi, ilgimdin ixtiyor borur.

Ichimda yuz boshog', ey gul, ne ayb ingransam,
Alam topar, tobonig'a aningki, xor borur.

Bu guliston aro bulbulg'a rahm qil, ey gul
Ki, hay deguncha xazon yuzlanib, bahor borur.

Navoiy o'lsa, yedik ko'yi itlari so'ngakin,
Raqib qilma gumonkim, desangki bor borur.

151

Menu furqat ayyomiyu zorlig'lar,
Har aqshom tong otquncha bedorlig'lar.

Balo xaylikim yog'durub toshu novak,
Tanu jonima andin afgorlig'lar.

G'amu dard zindoni ichra ko'ngulga
Tushub o'tlosh-o'tlosh giriftorlig'lar.

Gahi yorsizlig'lar anlab halokim,
Gahi dardu g'am ko'rguzub yorlig'lar.

Meni, soqiyo, hajr davrida mast et
Ki, yoqmas mizojimg'a hushyorlig'lar.

Fano dashtida tashla o'zluk yukinkim,

Kerakliktur anda sabukborlig‘lar.

Navoiy, bahor o‘ldi, tавbangni sindur
Ki, xushtur bu fasl ichra xummorlig‘lar.

152

Oncha ko‘nglumni jununu ishq yag‘mo qildilar.
Kim, meni devonani olamg‘a rasvo qildilar.

Xalq ba‘zi kuldp, ba‘zi ibrat olib yig‘ladi,
Har qachon mufrit jununimni tamosho qildilar.

G‘amzasi har damki qon to‘kmakka xuni istadi,
Ko‘zlari men qoni to‘lg‘an sari imo qildilar.

Men gadokim, vaslekim chun ko‘rdilar yuz tig‘i qatl,
Shahlar anikim, xayol ichra tamanno qildilar.

Ko‘yiga kiringach meni munglug‘, hujum etti raqib,
Uylakim, itlar gado ko‘rganda g‘avg‘o qildilar.

Men chu asran olmadim sirrimni, naylab ayb etay,
Dushmanoyin do‘stlar gar oshkoro qildilar.

Vah, ne zulm erdiki, o‘zga sari solding tig‘i zulm,
Har nechakim, jon bila ko‘nglum tavallo qildilar

Boda ichkim, g‘ussadin fard o‘ldilar ul xaylkim,
Bu ko‘han dayr ichra mayli jomi sahbo qildilar.

Ey Navoiy, bergil o‘zluk naqdinu kasb et fano
Kim, alar sud ayladilarkim, bu savdo qildilar.

153

G‘am tuni ikki ko‘zumgakim quyoshe evrulur,
Lam‘asidin har biriga g‘ussa yoshi evrulur.

Hajr vodisinda sargardonmen andoqkim quyun,
Hamqadam bo‘lsa manga bir lahza, boshi evrulur.

Istaguncha boda ichdik zahr davron bazmida,
Kimki qon yutmoq bila aning maoshi evrulur.

Shu‘lai vasl ichra kuysa tong yo‘q ulkim, yorining
Boshig‘a parvona yanglig‘ betahoshi evrulur.

Rasm erur payvasta yoning bo‘lmag‘i qurbon aro,
Tong emas gar choklik ko‘nglumda qoshi evrulur.

Fayz ar o‘tdin yetar, parvez etib ul yer tutar,
Chun nabi sari xayol ichra nachoshi evrulur.

Ey Navoiy, o‘z quyoshim boshig‘a evrulmagim
Yaxshiroqkim, boshima gardun quyoshi evrulur.

154

Birov g‘ami yana ko‘nglumga qo‘zg‘olon soladur,
Birov demayki, bu oshubni falon soladur.

Necha yaqin bo‘ladur ul og‘iz yo‘qi, lekin
Takallumi yana ko‘nglum aro gumon soladur.

Taajjub aylamangiz daf‘a-daf‘a faryodim
Ki, shavq ko‘ngluma yodin zamon-zamon soladur.

Rafiqalar, bilingizkim, musofirim yodi
Boshing‘a har nafase tarki xonumon soladur.

Desak, shikib bila o‘zni zabt aylay, ishq
Yana bu shu‘lani ko‘nglumga nogahon soladur.

Ne naz‘ bulbuli zor etmasun fig‘onki, sipehr
Bu gulshan ichra, bahor o‘lmayin, xazon soladur.

Navoiy o‘lsa ko‘han piru kuysa, ayb etmang
Ki, mundoq o‘t anga bir sho‘xi navjuvon soladur.

155

Ne pariydurkim, xirad asxobini majnun etar,
Husni har soat ko‘ngul holini digargun etar.

Mayg‘a mashg‘ul aylaram o‘zni, vale ko‘nglum yana
Kim, ul oy vaslini yod aylar, meni mahzun etar.

G‘am yuki ko‘nglumga har soat qo‘yar ko‘hi balo,
Garchi ashkim sayli har dam tog‘ni homun etar.

Pand ila ishqimg‘a har kim, desakim, taskin beray,
Ohkim, bu o‘tni dam birla yana afzun etar.

Jomi vahdat no‘sh etar, ey shayx, mug‘ dayri aro,
Bodag‘a ulkim riyoiy xirqasin marhun etar.

Dayr piri ozu nofi‘ nukta der, voiz, ne sud,
Gar dame afsona aytur, lahzae afsun etar.

Ey Navoiy, shoh G'oziy gavhari nazming bilur
Kim, fido har lafzig'a ko'zdin durri maknun etar.

156

Ne naxl qomat ekinkim, ko'ngul xarobi erur,
Ne turrakim, qora jonimda pechu tobi erur.

Dedi ko'zi: seni bir g'amzada halok aylay,
Hanuz g'amzada ko'nglumda iztirobi erur.

Firoq shomiki, ahli xirad berur pandim,
Magarkn, do'zax ulu bu aning azobi erur.

Jamoldin garaz ul chehradur, bu turfa varaq
Magarki, husn kitobining intixobi erur.

Tanimda yuz alifu yuz tugandin o'lg'an sifr,
Magar ko'ngul alamu ranjining hisobi erur.

Sabo nasimi aningdek esar chamandinkim.
Degaysen, ahli vafo umrining shitobi erur.

Navoiy o'ldiyu jon topti la'lgun maydin,
Magarki, soqiyi gulchehra la'li nobi erur.

157

Har necha yetkursa ul sho'xi sitamgar intizor.
Naylagumdur tortman men zori muztar intizor.

Vah, ne tun erdi bukim, kelgay deb ul sham'i chigil,
Shomdin to subh tortarmen sarosar intizor.

Jon tilar bo'lsa, ravon beray ko'ngulkim, bu mato'
Arzimas tortar uchun ul huri paykar intizor.

Javru lutfi har ne kelsa shodmenkim, yo'qturur
Ixtiyorim, yordin gar kom erur, gar intizor.

Har kun ul oy intizoridin kuyubmen onchakim,
Boqsa, bir hijron tunicha bor ekin har intizor.

Ul quyoshning gomi davri yetsa xushtur subhi vasl,
Bersa ham bir yilcha tun charxi mudavvar intizor.

Soqiyo, hijron xumori lolu madhush aylamish,
Bermagaysen bizga yetsa davri sog'ar intizor.

Va'da qildingkim, kelay qatlingg'a, vah, lutf aylakim,

Asru ko‘p chekti bu joni g‘ussaparvar intizor.

Ey Navoiy, chun sabukashsen, qadam ur tezkim,
Rindlarni qilmasun nogah mukaddar intizor.

158

Ko‘zumga o‘qi gardidin ziyodur,
Magar o‘q milu gardi to‘tiyodur.

Borurda ko‘yiga yo‘q ixtiyorim,
Meni har nechakim ko‘nglum tiyodur.

Ko‘ngul ishq o‘ti ichra bo‘ldi xolis,
Magar bu qalbg‘a ul kimyodur.

Ko‘ngul saydini mahrum etmagaykim,
Aning mujgoni novak, qoshi yodur.

Nechuk shahni qilay mehmon, mangakim
Gadolik kunjida bir bo‘ryodur.

Menu mug‘ dayrinnng pirig‘a qulluq
Ki, shayxi shahr ishi ro‘yu riyodur.

Senu kavsarki dayr ichra Navoiy,
Bu davlatqa musharraf holipyodur.

159

Ruh gulzorida, yo rab, ul ne sarvi nozdur
Kim, ravonbaxsh irniga ruhul qudus hamrozdur.

Olloh-olloh, ne latofatturki, kirdim bog‘ aro,
Sarvi mingdin ko‘pturur, lekin bir andoq ozdur.

Ul pariy ishqida g‘olib bo‘ldi ruhoniyaatim
Kim, aningdek ham aning sari ishim parvozdur.

Erdi jon bermak Masih anfosi, bukim, yuz Masih,
Jon topar anfosidin — bas bul-ajab e‘jozdur.

Ishqiin naylab nihon asrayki, xuni g‘amzasi
Dam-badam xunobai ashkim kebi g‘ammozdur.

To ne bo‘lg‘ay ishqim anjomiki, jonim qolmadi,
Shavqidin bu damki ishqim davrig‘a og‘ozdur.

Gul visoli bir necha kun besh emas, ey andalib,
Yo‘qsa andin benavosen, qishdurur gar yozdur.

Dahr bog‘ining gulida yo‘q vafo, bu turfakim,
Sarzanishqa xorii yuz ming til bilan tannoqdur.

Bo‘ldi gulshan qushlari xomush nolang huznidin,
Ey Navoiy, bu ne gulbongu hazin ovozdur.

160

Yuzung ravshan, enging ham ravshan, ey hur,
Alarning shonida nurun alonur.

Iki qotil ko‘zung bemorimenkim,
Erurlar ayni usrukdukda maxmur.

Chu bo‘ldi javri bemiqdor, derlar:
Kech andin, vah, manga bu ish ne maqdur.

Aning husnicha ishqim tutti shuhrat
Ki, bo‘ldi sham‘icha parvona mashhur.

Ne tong biym o‘lsa ishqingdin ko‘ngulga
Ki, bor o‘tdin harosan tab‘i mahrur.

Xiradqa bizni targ‘ib etma, ey shayx,
Bu ishdin tut junun ahlini ma‘zur.

Visol et elga qism, ey charx, baskim,
Navoiy mahvashidin bo‘ldi mahjur.

161

So‘zi hajring ichra jismi zori g‘amnok o‘rtanur,
Uylakim, barqi balo choqilsa, xoshok o‘rtanur.

G‘am tuni ul husn sham‘i boshig‘a parvonadek,
Evrulub har lahza bu joni havasnok o‘rtanur.

Kuydi ko‘nglum istabon ishqin fidoilig‘ bila,
Kimsa o‘t uzra nechakim borsa bebok, o‘rtanur.

Subhidam gulgun bulut yo shom ham gulgun shafaq,
Yo ul oy hijronida holing‘a aflok o‘rtanur.

Ishq ko‘nglumga tushub, nobud bo‘ldi ruhu nafs,
O‘t chu bir kishvarga tushti — poku nopok o‘rtanur.

Chustluq birla qutulmoq ishqidin mumkin emas,
Necha bo‘lsa shu‘lada parvona cholok, o‘rtanur.

Ey Navoiy, ul quyosh husnini fahm ettim dema
Kim, aning darkida xayli hissu idrok o‘rtanur.

162

Qayda topqay telba ko‘nglum ul qora ko‘zdin xabar,
Chun junun ichra qorarib, topmas ul o‘zdin xabar.

Dayr toqi ichra usruk bil xabarsiz kofire,
Eyki bilmak istading ul qosh ila ko‘zdin xabar.

Ko‘yida ko‘nglumga voqi’ bo‘lg‘an ishni, ey rafiq,
Ham magar fahm aylagaysen el aro so‘zdin xabar.

Fahm etarmen ashkdin hijron tariqin, uylakim,
Kecha ozg‘an topsa yo‘l holini yulduzdin xabar.

Ishqi dashti ichra jismim tufrog‘in sovurdi oh,
Hech kim borib vale tutmadi ul tuzdin xabar.

Vodiyga hijron aro men bekas ittim, so‘rmadi
Hech yori ul taraf borib, bu yolg‘uzdin xabar.

Topmadim burqa‘da ul yuzdin xabar, gar pardada,
Ey Navoiy, yor topti men kebi yuzdin xabar.

163

Oytmon ko‘zu ko‘ngul matlubi ko‘yung bog‘idur,
Bu biriga xori, ul birga g‘araz tufrog‘idur.

Koshi hajrinda yangi oy shaklidan furqat tuni,
Ko‘nglum afgor etkali go‘yo falak tirnog‘idur.

Sarvig‘a tortib qabo, chekkan quyoshqa soyabon,
Chobukim bo‘yida shirdog‘, boshida qalpog‘idur.

Demakim: bo‘ldung qariyu, o‘tti davri ishqkim,
To tirikturmen menga ishq muhabbat chog‘idur.

Bilgurur parvonaniig bolida humrat birla xol,
O‘ylakim, ko‘nglumda hasrat qoni, furqat dog‘idur.

Dahr gulzorn aro hasrat yelidin har taraf
Tomdi bulbul ko‘ngli qoni, dema gul yafrog‘idur.

Ey Navoiy, ko‘nglum olib itlariga tashlasa,
Ko‘ngul aning barcha maqsudum ko‘ngul olmog‘idur.

164

Nazarga qaysi tarafdinki bir g‘ubor kelur,
Ko‘zum yorur bu tamanno bilaki, yor kelur.

Chu ko‘chadin qulog‘im dubdurun eshitsa ko‘ngul
Dukuldar, uylaki ul nozanin savor kelur.

Boqar yona sari ko‘rmaska solibon ul sho‘x,
Qoshida qay saridinkim bu beqaror kelur.

Qochinglar ahli salomatki, kofiri maste
Chiqarg‘ali xiradu sabrdin dimor kelur.

Ko‘rub, bo‘lurlar oshufta ro‘zgor ahli,
Qayu tarafki bu oshufta ro‘zgor kelur.

Bukim bir-biri kenicha bordilar ahbob,
Azolarig‘a sirishkim tuzub qator kelur.

Navoiyo, qalaming javfi bahr yo‘limudur
Ki, turmayin ichidin durri shohvor kelur.

165

Beliyu og‘zi ko‘rar-ko‘rmasda chun pinhon erur,
Bas muni quchmaq, ani o‘pmak qachon imkon erur?

Men dog‘i dey belinu og‘zinki ko‘rdum, ko‘rmadim
Yo‘q tamannolarni topqan, topmag‘an yakson erur.

Bevafolar qaddu mujgonini ko‘p qilmang xayol
Kim, biri tuz-o‘qdurur, bu bir itik paykon erur.

Ishvagarlar lablari qasdig‘a jondin kechmangiz,
Negakim o‘z qasdi joni qilg‘an el nodon erur.

Tunu kun deb istamang har lahza zulfu yuzlarin
Kim, bu bir domi balo ul shu‘lai hijron erur.

No‘sh emasdur dahr bazmida, gazakkim neshdur,
May demakim, sog‘ari hijron ichinda qon erur.

Ey Navoiy, bu g‘arib ishlarki, taklif aylading,
Bizgadur bisyor mushkil, gar sanga oson erur.

166

Hush chun may bazmi ichra dilsitonimdin ketar,
Tob jismimdin, hayot ozurda jonimdin ketar.

Bazmdin usruk chiqibkim, otlanur oliftavor,

Hush boshimdin, xirad vahmu gumonimdin ketar.

Tund markab uzra jismi har tarafkim bo'lsa xam,
Teng bo'lub xam tobi jismi notavonimdin ketar.

Mastlig'din har kishiga chopsa markab xo'yfishon,
G'ayratidin ashk chashmi xunfishonimdin ketar.

Uyga yetkuncha yetar yuz qatla jonim og'zima,
Chun uyur ranju alam ruhu ravonimdin ketar.

Sa'b ish ermish ishq, yo rab, yo mening jonimni ol,
Yo'qsa, bu beboklik nomehribonimdin ketar.

Ey Navoiy, jonima yettim ko'ngul afg'onidin,
Yonim etkil choku ul majnunni yonimdin ketar.

167

Bog' atri chu nasimi gulu shamshod berur,
Yorning gul yuzu shamshod qadin yod berur.

Borsa Parvez bori hashmati yelga ne ajab,
Joni Shirinni chekib ohki, Farhod berur.

Jilva qildi qaddingu nargisu gul bo'ldi tonuq,
Anga qulluq xatikim savsani ozod berur.

Ko'rmagan bo'lsa yuzung mushafini tifli chaman,
Nega gul daftari avroqini barbod berur.

Ey ajal, sun bo'yun g'amzagakim, bosh chekmas
Har ne ta'limki shogirdg'a ustod berur.

Qilma bedod burunroqki keturgaylar yuz,
Angakim, zulmkash el cheksa fig'on dod berur.

Tig'i devona Navoiyni ne g'am qatl etsa,
Chun anga jon yana ul huri parizod berur.

168

Shu'lai ruxsorig'a ko'nglum qushi aylonadur,
Tong emas, gul sham'ig'a bulbul agar parvonadur.

Bulg'anib kulga, yaqosin chok etar har subh charx
Bir quyosh ishqida go'yo men kebi devonadur.

Yig'lar ahvolimg'a ham begonayu ham oshno,
To ulusqa oshno, ul oy manga begonadur.

Eyki, so‘rdung hajr zindoni baliyat chohini,
Xayra maqdam, kelki, sen so‘rg‘an bizing koshonadur.

Kirpik uzra qatralarkim topti bu ko‘z mardumi,
Mazra‘i dard uzra go‘yo ul ekin, bu donadur.

Zor jismimda so‘ngakkim, bilgurur dandonasi,
Go‘yiyo ko‘nglum uyining farshig‘a dandonadur.

Soqiyo, davron eli paymonidin yod etmagil,
Davr ayog‘in tutki, matlubum mening paymonadur.

Ermas ul farzonakim, tark etti dunyo hosilin,
Balki hosil qilg‘ali mayl etmagan farzonadur.

Ey Navoiy, so‘zla voqi‘ dostonim ishq aro
Kim, bu dam Farhodu Majnun qissasi afsonadur.

169

Ishq har dam ko‘ngluma bir o‘zga mehnat kelturur,
Hajr har soat boshimg‘a o‘zga shiddat kelturur.

Do‘zax o‘tidin ajal dog‘i keturmas oncha so‘z
Kim, g‘am o‘tidin ichimga dog‘i furqat kelturur.

Charx anjumdin keturmas oncha ofat saylikim,
Qatra xaydin jonima ul moh tal‘at kelturur.

Chehra o‘tidin bulutdek dudi ohim chiqti, lek
Ul bulut selobi dardu barqi ofat kelturur.

Solmangiz ko‘z daftari hajring‘a, ey ahli nishot
Kim, anga boqmoq ko‘ngulga dardu hasrat kelturur.

Ul pariy yuz dev ilandur, garchi kirgach ko‘ngluma,
Rashkdin, billah, maloyik yodi g‘ayrat kelturur.

Boda ich, bu korgah vaz‘ig‘a ko‘p fikr etmagil
Kim, anga har necha chirmashqancha hayrat kelturur.

Bu chaman ichra muhabbat naxli ekmang zinhor
Kim, berib hasrat guli, bori malolat kelturur.

Yuz jarohat birla ko‘yungda Navoiy ko‘nglini
Qilg‘an itlar tu‘ma, el ko‘ngliga ibrat kelturur.

170

Tiyra hajr ayyomida bilmonki, jonon qaydadur,
Kecha ne bilsun kishi xurshidi raxshon qaydadur.

Ishq dashtida yugurturmen quyunlar ohdin,
Ko'rgali bu turfani Majnuni hayron qaydadur.

Eyki dersen: yor yetkach boshinga, jon qil fido,
Ey fido jonim sanga deyim, manga jon qaydadur.

Bir qadah tutqay deb ul kofir, kiribmen dayrg'a,
Ayting', ey kufr ahlikim, ul nomusulmon qaydadur.

Ishq aro to itti ko'nglum tarki xonumon qilib,
Bilmadimkim, ul aloxonu alomon qaydadur.

Qaydadurkim yo'qturur, ko'ksumni chok et, dog'i ko'r,
Dema jonokim, ichingda dog'i ninhon qaydadur.

Ey Navoiy, demakim, yo'q gulda dildorimcha husn,
Aytkim, bulbulda dog'i mencha afg'on qaydadur.

171

Xating ichra labi xandon ko'rinur,
Xizr ila chashmai hayvon ko'rinur.

Ishq dashti aro g'amzang o'qidin
Ko'z yetar yergacha paykon ko'rinur.

Bil, junun bodiyasida menmen,
Qayda bir telbai uryon ko'rinur.

Lola butg'an kebi qon yoshimdin,
Tog'u vodi bori yakson ko'rinur.

Garchi ishq ichra, base, mushkil bor,
Vasl ummididin oson ko'rinur.

Ko'zum o'ldi yana go'yo oshiq,
Baski bir chehrag'a hayron ko'rinur.

Lofi zuhd urma, Navoiy, har dam
Ki, aning aksari yolg'on ko'rinur.

172

Hajr aro qolmishmen, soqiy, labolab jom ber,
Dam-badam shu'lamg'a su quymoq bila orom ber.

Bir yuzi gul furqati ashkimni rangin aylamish,
Sog'ari gulrang ichinda bodai gulfom ber.

Ey salomat ahli, o't mayxonadin, yo men kebi,
Mayg'a sajjodang garav qo'y, tarki nangu nom ber.

Dayrdin sarxush chiqib yuz noz ila, ey mug'bacha,
Ahli taqvo ichra o't sol, molishi islom ber.

Torttim yillar xumori hajr aro nokomlig',
Rahm etib, bir qatla la'ling bodasidin kom ber.

Telbalikdin bilmadim, ne arz qildim, ey rasul,
Tengri haqqi ollida ayturda sen andom ber.

Ey Navoiy, sen gadog'a uyla siym andomdin,
Vaslining imkoni yo'q, tarki xayoli xom ber.

173

Xo'blar tig'i yetishmasdin burun bu zor o'lar,
Chin emishkim, bo'lsa ko'p qassob, qo'y murdor o'lar.

Demakim, har dam ko'zidin yuz kishi bemor o'lur,
Kirpikidin ko'z yumub ochquncha ming bemor o'lar.

O'lmakimdin qilma hayrat, eyki chekting tig'i kin,
Qotil ar sensen, meningdek notavon bisyor o'lar.

Darddin o'lmon, tanimdin cheksalar paykonini,
Jonni har kimning tanidin cheksalar, nochor o'lar.

Ko'ngluma bir tig' ila o'lmakni oson aylakim,
Furqatingdin ul zaifi notavon dushvor o'lar.

Ishq bazmi bodasi gar bo'lsa mundoq ruhbaxsh,
Qoni o'z bo'ynig'akim, bu davr aro hushyor o'lar.

Benavolar ollida umri abaddin yaxshiroq,
Har kishikim faqr yo'linda Navoiyvor o'lar.

174

Ikki zulfung telba ko'nglumga qorong'u kechalar,
Za'fdin bexudlug'um uyqu anga bu kechalar.

To giriftor o'ldi zulfung domig'a ko'nglum qushi,
To'lg'anib jismim, ko'zumdin o'chmish uyqu kechalar.

Qayda bo'lsun uyqukim, oqizmish uyqu xaylini,

Tinmayin oqqan sirishkim qonidin su kechalar.

Har ne nav' o'lsa o'tar kunduz ishi, lekin bo'lur
Hajr dardidin xarob ahvolim asru kechalar.

Tiyra shomim shiddatin ko'rgilki, charxu subhdin,
Holima gah yig'lag'udur, goh kulgu kechalar.

Subhdek sof istasang ko'nglungni, andin charxdek
Tiyralik chirkini siymin ashk ila yuv kechalar.

Ey Navoiy, charx yanglig' istar o'lsang subhi vasl,
Tongg'acha ashk axtarin to'kmay bo'lurmu kechalar.

175

Kecha badmast o'lg'animdin infiolim bordur,
Mayni emdi og'zima olmas xayolim bordur.

Ulki der, may ich uyatdin bilmagay o'z holini,
Bilsakim bazm ahli ollinda ne holim bordur.

Demakim may daf' etar, gar yetsa har dam yuz malol
Kim, icharda ani har dam yuz malolim bordur.

Yor tavbam bilsa garchi may berur, bermay majol,
Yolborib uzr aytqumdur, to majolim bordur.

Rindlar tavbamni sindirmoqqa bu taqrib emas,
Boda nafyidinki, har dam qilu qolim bordur.

Zuhdu istig'nomu yaxshi, yo'qsa isyonu niyoz,
Shahr shayxidin bu yang'lig' bir savolim bordur.

Ey Navoiy, men xud ettim tavba, lekin, netkamen
Kim, ajab mayxorai bee'tidolim bordur.

176

La'li shavqidin ko'zu ko'nglumda ashku ohdur,
Yo zuloli Xizr ila anfosi ruhullohdur.

Ko'p shararliq dudi ohim birla chiqqan jong'a boq
Kim, ming o'tlug' korvonga bir gado hamrohdur.

Baski, boshni yerga urgan un bila uyg'ondilar,
Sarguzashtimdin kecha hamsoyalari ogohdur.

Ul zaqanda bo'lsa har bir qatra xo'y kavkab ne tong
Kim, quyoshning chashmasi yonida bo'lg'an chohdur.

Do‘stlar, mumkin emas bo‘lmoq muyassar vaslkim,
Men anga dilxoh emoi, ulkim manga dilxohdur.

To tirikdur, shahg‘a ko‘praktur gadodin dardi sar,
Chun o‘lum vaqti yetar— tengdur gado, gar shohdur.

Dayr piri ollida qilsam gadolig‘, ayb emas,
Ey Navoiy, bilki fayz ahlig‘a shayallohdur.

177

Boshimg‘a kuyida har dam g‘ulu qilur itlar,
Gar o‘lmasam, bu g‘uluni nag‘u qilur itlar.

Magarki, g‘urbat aro zor o‘lmakimdindur,
Figonki, bir-biriga ro‘baro‘ qilur itlar.

Osib bo‘yinlarig‘a kiz azo uchun juldin,
Tong otqucha boshima navhamu qilur itlar.

Tutarg‘a motamim, oyo, yig‘ildilar yoxud
Qilurg‘a tu‘ma tanim orzu qilur itlar.

Kuyub dumog‘lari, g‘ingshibon qochar har yon,
Yemakka jismim etin, chunki bo‘ qilur itlar.

Fano yo‘li kiyikni ayla sayd, sher ersang
Ki, dahr jiyfasini jo‘stujo‘ qilur itlar.

Navoiy uzra hujum aylasa raqiblaring,
Ne tong, gadog‘a hamisha g‘ulu qilur itlar.

178

Zulfung ustida gajak qulloblar taqlididur,
Yo‘qsa, kilki sun‘din ul turraning tashdididur.

Istadim chun vasli zulfu qaddidin ko‘rguzdilar,
Jilva takrori magar ul naf‘ining ta‘kididur.

Ul pariy ishqida naylab qilg‘amen tarki junun
Kim, bu ishta bo‘ynuma tushgan junun ta‘vizidur.

Ishq aro Farhodu Majnun qatlini qilmoq bayon,
Yordin go‘yo meni qatl aylamak tamhididur.

Kufri zulfi ichra har soat rusuxim uylakim,
Dam-badam ahli yaqin imonining tajdididur.

Ul quyosh vaslin tilarsen, bo‘l mujarrad, negakim,
Ko‘kka Ruhullohni yetkurgan aning tajrididur.

Istasang jon yo ko‘ngul, qilsam taraddud, ayb emas
Kim, Navoiyda alarni tonglamoq tardididur.

179

Tovushkim uy toshidin kelsa, dermen bag‘ri toshimdur,
Eshikdin soya kirgach, sog‘inurmenkim quyoshimdur.

Ichinda tog‘ning qon, toshida yuz ming balo toshi,
Aning toshu ichi mutlaq degaysen ichu toshimdur.

Emastur gardu go‘y ul sho‘x maydonida, go‘yokim
Biri farsuda jismimdur, biri sargashta boshimdur.

Sirishkimni jigar pargolasi bil, dog‘i ko‘z nuri.
Ko‘ngul sirrini, vahkim, zohir etgan ushbu yoshimdur.

Demay past o‘ldi afg‘onim yelidin naxli ayshimkim,
Bu naxlim arrasi muhlik fig‘on ichra xaroshimdur.

Urarmen yerga boshimni g‘amingdin jon taloshurda,
Firoqing xayli birla ul — urushum, bu taloshimdur.

Yomon holimg‘a hayrat qilmang, ey Farhod ila Majnun,
Bukun siz mehmonsizkim, tarab birla maoshimdur.

Falak qasri bilan kun muttakosidin demang, so‘z kim,
Fano dayri makonim, faqr tufrog‘i firoschimdur.

Dedimkim: Tushta mehrob ichra ko‘rdum kofiri maste,
Dedi: Ko‘rgil Navoiy, ko‘z ochibkim, ko‘zu qoshimdur.

180

Qatlima tig‘ o‘lg‘alidikim charx ishi ozordur,
Mavji ashkim aksidin po‘lodi javhardordur.

Ko‘k tegirmon toshi aylandurmaq istar boshima,
Dema oyu kun boshim uzra bukim sayyordur.

Ishq dashtida quyun ermaski, men devonag‘a
Dasht aro sargashtalik xattin sizar pargordur.

Dardi tog‘ida choqinlar dema, de o‘tluq kamand
Kim, solurda bo‘ynuma charx ilgidin takrordur.

Rahm qil, gardunki, bir dilxastamen, maqdur emas.

Chekmaki gar mehnatu bedod bu miqdordur.

Ey xusho, xumxonakim, qilg‘anning anda tarki hush,
Ko‘k xumidin har nekim kelgay, farog‘i bordur.

Muncha dardu g‘ussadin maxlas topar yer istasang,
Ey Navoiy, bilki, ul yer kulbai xammordur.

181

Hureki, mening jonima ofat yetilibtur,
To‘bi kebi qad birla qiyomat yetilibtur.

Ushshoq ko‘zidin durru gavhar oqizurg‘a
Bir bahri jafo, koni malohat yetilibtur.

La‘ling mayikim so‘rg‘ali devona bo‘lubmen,
Shirin ko‘rinur, lek bag‘oyat yetilibtur.

Ishqing chamanida ne tarab shoxiki, ektim,
Har birisi bir naxli nadomat yetilibtur.

Yuz zarracha sargashtaligim bo‘lsa ne tongkim,
Yuz mehrdin ul sho‘x ziyodat yetilibtur.

Bu bog‘ aro qolmaydur ajal yelidin ozod,
Har gulgaki savsan kebi qomat yetilibtur.

Hijron g‘amidin vahm etu shukr ayla, Navoiy,
Bu lahzaki, vaslig‘a salomat yetilibtur.

182

Ichkali gulrang may nargis masallik jomi bor,
Savsani to‘n birla ulkim sarvdek andomi bor.

Gulshan ichra sarvi ra‘nodek qilib har yon xirom,
Mavzi‘i dilkash aro may ichkali oromi bor.

Bodai sofi chekib ahbob ila g‘ofil valek
Kim, yiroqtin dog‘i bir mahrumi xunoshomi bor.

Bu jafo ahli vafoni qildi maydek talxkom,
Kim qoshinda kirsar har noahli maydin komi bor.

Men yutub xunoba yillar, el chekarlar jomi aysh,
Chora yo‘q ulkim, azaldin baxti nofarjomi bor.

Chun vafo ahlig‘a davron tutmadi jomi murod

Kim, murod andin tama' aylar, xayoli xomi bor.

Ey Navoiy, gar fano dayri sari qilsang guzar,
Dayr pirining yamon-yaxshig'a lutfi omi bor.

183

Har kishikim, bir so'z ul badmehrdin taqriri bor,
Holatimning tokim ul taqirir etar tag'ayiri bor.

Muhtariz bo'l shu'lai ohimdin, ey gul xirmani
Kim, choqin xirmong'a tushkanning ajab ta'siri bor.

Ko'ngluma yo'q chora o'rtanmakdin o'zga ishq aro,
G'ayri kuymak mo'ring o't ichra ne tadbiri bor.

Hindui zulfikim, ul yuz taxti farmonidadur,
Joduedurkim, anga go'yo pariy tasxiri bor.

Sabzai xatting erur har sari zulfung toridin,
Xatti zangoreki, mushki nob ila tahriri bor.

Faqr dashti ne qotiq yo'ldurki, solik har necha
Qilsa diqqat birla haq amrin ado, taqsiri bor.

Gar Navoiy jon berib, ul zulfining har torini
Olsa, ayb etmangki, bu savdo aro tavriri bor.

184

Gulni naylay, xotir ul ruxsori gulgun saridur,
Qo'y gulafshonni, ko'ngul bog'i humoyun saridur.

Chekti qatlim tig'ini gardunu men ham oh o'qin,
Ohkim, qatling'a ohim dog'i gardun saridur.

Ko'zlaring devona ko'nglum jonibin tutti, ne tong,
Ishq dashtida kiyiklar xayli Majnun saridur.

Nomasin ko'rgach nedin ko'zu ko'ngulga bo'ldi rashk
Kim, agar ul bo'lsa xat sari, bu mazmun saridur.

El qading zikrin qilurda oqsa yoshim tong emas,
Tifli sofiy tab' mayli so'zda mavzun saridur.

Podshohekim qanoat maxzanin istar, erur
Bir gadodekkim, xayoli ganjn Qorun saridur.

Ey Navoiy, ista ma'ni olamikim, keldi dun,
Har kishikim mayli ushbu dunyoi dun saridur.

185

Ko'ngul hadiqasida bir niholi navrasdur
Kim, ushbu bog'da jinsi shajardin ul basdur.

Nazzora tuhmatin aylab kirar ko'zumga raqib,
Sirishkim oqsa ne tongkim, ko'zum aro xasdur.

Qadu yuzi shajaru o't bu yo'lda, ey ko'nglum,
Adab bila yurukim — vodii muqaddasdur.

Menga ne nargisu ne gul kerakki, matlubum
Jamoli bog'ida gul uzra ikki nargisdur.

Magarki, jonima kirpiklaringning o'qlarini
Otar, tanosib uchun qoshlaring muqavvasdur.

Haqir ko'rma fano ahlini palos arokim,
Kamiyat himmatng'a jul sipehri atlasdur.

Habib ko'yida ahbobning himoyati bor,
Navoiy osru va lekpn g'aribu bekasdur.

186

Yana sensiz ohim o'ti shu'lazandur,
Ki, gardung'a har uchqun otashfikandur.

Kirib kulbam ichra kulu o'tni ko'rsang,
Bu so'zon ko'ngul, ul bir ozurda tandur.

Dema lolagun hulla ichra uyubmen
Ki, ishqing shahidig'a qonlig' kafandur.

Iting o'lsa, jismig'a jonimni solg'il
Ki, bu ruhg'a ul munosib badandur.

Qayon bo'lsa, ko'nglum uyin darding istar,
Nedinkim, musofirg'a mayli vatandur.

Falak sho'xidin mehr ko'z tutma, nevchun
Ki, javr anga sheva, jafu anga fandur.

Navoiy hazin bo'lsa bog' ichra tong yo'q
Ki, sensiz bu mahzung'a baytul-hazandur.

187

Xasta ko'nglum azm etar ul sarikim, jonon borur,
Dam-badam jon ham chiqar, go'yo bu ham ul yon borur.

Ko'nglum ichra to'qtamas la'ling xayoli bir zamon,
Ne ajab o'lsam, bu zaxmimdin chu har dam qon borur

Ondakim sensen yetar beshak fig'onim, ey quyosh,
Men bora olmon, netay, ul yerdakim, afg'on borur.

Qomating jon qasdi etsa, kirpikingdur rahnamoy,
Har qayon o'q borsa, aning ollida paykon borur.

Yod etarlar vodii ishq ahli Majnun sayrini,
Bexabar har yon quyundeckim, bu sargardon borur.

Yo'ldin oxir surma sultonmen debon darveshni,
Yod et: ul yo'ldinki ham darveshu ham sulton borur.

Hajrdin andoq zaif o'lmish Navoiy, ey pariy
Kim, qayonkim borsa sendek xalqdin pinhon borur.

188

Ko'nglumni figor ettingu jonimda balodur,
Bilmon yana, ey sarv, boshingda ne havodur.

Qoshingda girih, yuzungga ter, ollinga sandal,
El jonig'a ul shaklni, bilmon, ne balodur.

O'z darding unut bo'lg'ay agar shammae bilsang,
Hajring tuni ichra bu uqubatki mangodur.

Jon evrulubon boshinga sen chirmab o'zungni,
G'uncha kebikim, girdida sargashta sabodur.

Ko'nglum solibon nabz kebi borur ilikdin,
Nabzing sari ko'rsamki tabib ilgi borodur.

Afg'onki, xazon mehnatidin qolmadi solim,
Har sarvi gulandomki bu gulshan arodur.

Yo rabki, Navoiy g'amu dardig'a davo ber
Kim, yor salomatlig'i dardimg'a davodur.

189

Ko'zum yoshiki yurak qonig'a tutosh ko'runur,
Berur qonimg'a tonug'luq, agarchi yosh ko'runur.

Labini so'rg'ali aqlim junung'a bo'ldi badal,

May ichsa tez o‘lur el, sog‘da gar yovosh ko‘runur.

Shikasta ko‘ngluma oz g‘am bo‘lubturur kulli,
Kesak qanoti sinuq qush ko‘ziga tosh ko‘runur.

Ne kunki yuzini ko‘rsam, tushumga kirsa ne tong
Quyoshqa boqsayu ko‘z yumsa ham quyosh ko‘runur.

Ne rud oqizding ulus qonidinki, tegrangda
Nazarda soy toshidek necha boqsa, bosh ko‘runur.

Mug‘ eshikin to‘radek yop yuzungg‘akim, gardun,
Quyosh sinoni chekib tavrada savosh ko‘runur.

Navoiyning bu namozi ne nav’ ekin, yo rab,
Ki, sajda vaqti ko‘ziga ul egma qosh ko‘runur.

190

Bag‘rimni tig‘i hajr ila yuz pora qildilar,
To yor ko‘yidin meni ovora qildilar.

Butkudek erdi vasl ila ko‘nglum jarohati,
Hijron qilichi birla yana yora qildilar.

Mazmuni o‘lmaku oti hijron g‘ami degan,
Yuz ming jafoni jonima yakbora qildilar.

Turg‘an yoshim oqizdilar ul oy firoqida,
Sobitlarimni kavkabi sayyora qildilar.

Voiz uni surud erur ishg‘oli ayshig‘a,
Qismat kunida aniki mayxora qildilar.

May tutki, jom davrida-o‘q toptilar iloj,
Jam‘iki charx davrini nazzora qildilar.

Yo rab, ne dey alarniki, miskin Navoiyni
Behushu aqlu bedilu bechora qildilar.

191

Har niyozu ajz kim, bu joni noshodimda bor,
Vahki, yuz ming oncha noz ul sarvi ozodimda bor.

Va‘dai mehru vafog‘a munkir o‘lma, ey pariy,
Kim necha Majnunnu vola men vale yodimda bor.

O‘tidin Majnunning, ey roviy, ne hayrat qilg‘amen,
Menki, yuz parvona andoq mehnatobodimda bor.

Ko‘ngluma ko‘hi g‘amu mujgonlaring kirmish, valek
Ne g‘am ul tog‘din, bu metinlarki Farhodimda bor.

Kesgali hushu xirad naxlini bilgil arrae,
Har xaroshikim junun sharhida faryodimda bor.

Dayr piri o‘zlukum qaydin ketardi, vah, ne tong,
Gar duosi har sabuhi vaqti avrodimda bor.

Ey Navoiy, telbaratmishdur meni ifrot ila,
Baski mufrit odamiylik‘lar pariyzodimda bor.

192

Qoshing avji malohatning yangi tug‘qan hilolidur,
Qading naxli latofat bog‘ining navras niholidur.

Fido jonim qading naxlig‘akim, garchi erur navras,
Vale andomu ra‘nolig‘da haddi e‘tidolidur.

Nazokat gulshanida toza gulbun qomating shibhi,
Aning tab‘ida muzmar g‘uncha yo‘q og‘zing misolidur.

Chuchuk lafzing Masihoning tufuliyatdag‘i nutqi,
Beling jonbaxshliqta ko‘ngliga kirgan xayolidur.

Ne tong ko‘nglum agar majruh o‘lub, qon borsa zaxmidin
Ki, uzgan g‘unchadek bir tiflvashning poymolidur.

Yuru, ey Xizrkim, hayvon suyidur zahr agar ichsam
Bu damkim, jomim ul sho‘x itlari sing‘an safolidur.

Xalo mavjud emas su zarfidin chiqqach havo to‘ldi,
Havoi ishqidin mamludur, o‘zdin kimki xolidur.

Navoiy ashkidek ul sho‘x agar tinmas, ajab ermas,
Qilurlar po‘ya yoshlar to yugurmak ehtimolidur.

Fano dayrin tilarmen, men vale uchmog‘ni zohidkim,
Mening komim — qadah durdi, aning — kavsar zulolidur,

193

Xasta ko‘nglum o‘rtanur, go‘yo sevar jonim borur,
Yig‘lag‘um kelur, magar gulbargi xandonim borur.

Ul quyosh hajrindankim jonimni o‘rtar g‘am tuni,
Sham‘ yanglig‘, ne ajab, gar durri g‘altonim borur.

Nil ila har yon alif ko'ksumga qozg'an, vah, ne sud
Kim, alifdek qad bila sarvi xiromonim borur.

Evrulub boshig'a, ruxsoridin o'rtan, ey ko'ngul,
Kuygucha hajrinda chun sham'i shabistonim borur.

Men xud o'lgum shukrkim, ul ham bora olg'usi yo'q,
Tig'i hajri zaxmidin bu nav'kim, qonim borur.

Rozi o'ldumkim, ajal bo'g'zumni bo'g'qaykim, nedin,
Men qolib mahjur anga har lahza afg'onim borur.

Ne namoz o'lg'ayki, o'zni ko'rguzub jam' ichra jam'
Yuz parishonlig' sari tab'i parishonim borur.

Ey Navoiy, shu'laliq joning ovuchlab boshla yo'l,
Kechqurun chun otlanib ul mast mehmonim borur.

194

Savsani to'n birla ul qad savsani ozod erur,
Yo binafsha bargidin zeb aylagan shamshod erur.

Olloh-olloh, bilmon ul qadniki savsan bargidin,
Zeblik shamshod erur yo savsani ozod erur.

Vah, ne sarvedurki, to xil'at kiyibtur savsaniy,
Chok o'lub gul xil'ati, bulbul ishi faryod erur.

Savsanu sarvi agar yo'qtur damimdin bog' aro,
O'rtanibon sarvu savsan, hullasi barbod erur.

Shomi g'am ko'nglum uzoru hullasin yod aylabon,
Mehr o'ti har yon binafsh etgan bulutdin shod erur.

Qozg'ali g'am Besutun tog'in Navoiy ilgida,
Vahki, savsan bargi ermas, teshai Farhod erur.

Yuz tili bo'lsa, dam urmoq shart emas ozodadin,
Ey ko'ngul, savsan tilidin bizga bu irshod erur.

195

Bargi nay to'n ichida nol kebi beli nihondur,
Qalami fo'ta qamish bandidek ustida ayondur.

Ayladim tarh vafo qasrini ko'ksum uza ko'rkim,
Na'llar tarhida ayvonlardin yerda nishondur.

Zulfi hijronida mundoqki tanim har sari sonchar,

Raglarim jism aro qatlimg'a magar necha yilondur.

Chug'z vayrona aro angladi go'yoki o'larmen,
Motaming'a ishi har lahza g'aribona fig'ondur.

O'qung' og'zida qizil tus emas ko'nglum arokim,
Tong emas og'zi qizil bo'lsa, g'izo chun anga qondur.

Hullai toat etar do'zax o'tin daf, yo'q ersa,
Ul haroratqa ne daf', kafaning garchi katondur.

Voizekim o'zi qilmas amalu elga berur pand,
Gar emas uyquda bas munchaki der ne hazayondur.

Xas kebi tushti Navoiy may uza, g'am neta olg'ay,
Xossakim anga hubob uyi kebi dorul-amondur.

196

Sochbog'ingdin chiqqan, oyo, sunbuli urchinmudur,
Yo terisin solg'an ikki af'iyi mushkinmudur.

Iffatingdindurmukim, me'jar yuziga tushti chin,
Yoxud anda zeb uchun mashshota solg'an chinmudur.

No'shxand etkanda, la'lingdin ko'runmishmu tishing,
Anglamon, yoxud asal ichra yozilg'an sinmudur.

Sunbulin ko'rgach, ko'zum bo'ldi qorong'u, ey sabo,
Sochi mundoq tiyra yoxud sochbog'i ekinmudur.

Chiqsa aqdingdin arusi dahr, bergil naqdi jon,
Demagilkim, xun bahodur ushbu yo kobinmudur.

Dahr zolin gar desam Farhodkush, ayb etmangiz,
Gar emas Farhodkush, oxir dengiz, Shirinmudur.

Shavq o'ti topqach sukun dersenki, ishq i tarkin et,
Ey Navoiy, bir nafas bu shu'lag'a taskinmudur.

197

Boshtin ayog' yalang tanim uzraki toza dog' erur,
Husnung'a qilg'ali nazar har biri bir qarog' erur.

Ishq gadolari degay ko'nglak erur muraqqa'im,
Toza tugon nishonidin har sari baski dog' erur.

Zaxmlarim fatilasi jon o'tidin tutashqali
Tiyra ko'ngulga dardu g'am bazmi uchun charog' erur.

Ko'hi balodurur tanim, chashmasi ko'zki qon to'kar,
Tong yo'q agar bu tog' uza qon oqizur buloq erur.

Pardasidin ichinda o't g'uncha emaski yog' aro,
Har sari ishqing o'tidin bir qizig'an dumog' erur.

Zohidu uchmoqu tomug' biymi bila umidikim,
Ahli fanog'a mosivalloh g'amidin farog' erur.

Dayrda ko'r Navoiyni mug'bachalar g'amidakim,
Egnida chok xirqavu ilgida bir ayog' erur.

198

Ko'nglum aro bir ajab muhol havastur,
Lablaridinkim husuli mumkin emastur.

Turmadi tan chok-chok uyida ko'ngulkim,
Telba qush ul, bu usholg'an eski qafasdur.

Aytsam, ey sho'x, bo'yni bog'lig' itingmen,
Der yaramas qaysi itki harza marasdur.

Bir nafase, ey Masih, boshima yetkil
Kim, bu nafas bedilingg'a so'ngg'i nafasdur.

Sabrim uyin yiqsa iki ko'z sirishki ajab yo'q
Kim, birisi Dajladur, birisi Arasdur.

Dayri fano mayli qildi rindi xarobot,
Kim, kecha anda ne shahnadur, ne asasdur.

Kuysa Navoiy, firoq aro ne ajabkim,
Ul itik o'tdur, bu ayni za'fda xasdur.

ZYe HARFINING ZYeBOLARINING ZIYNATI «FAVOYID»DIN

199

Ey ko'ngul, ummid torin gulshani davrondin uz,
Ham gulu shamshoddin, ham la'lu rayhondin uz.

Sarv qadlar la'li birla og'zidin kom istama,
Ham tama' gul bargidin, ham g'unchai xandondin uz.

Bu chaman ra'nolarig'a yo'qturur bo'yi vafo,
Savsani ozoddin kech, nargisi fattondin uz.

Chunki ne jonon qolur, ne jon agarchi sa'b erur,

Kechkil avval jondin, andin so‘ng tama’ jonondin uz.

Kir fano dashtida ul bemehr mahvash ko‘yidin,
Ya’ni bo‘l ovorayu ummid xonumondin uz.

Mayg‘a, ey soqiy, ajal zahri ezib bir jom tut,
Tori ummidimni, ya’ni rishtai hnjrondin uz.

Ey Navoiy, gulshani davronu jonu xonumon,
Barchadin kechtim dema, lekin ko‘ngulni andin uz.

200

Bizni, ey ishqu junun, rasvoi olam qildingiz,
Har ne rasvolig‘din afzunroq bo‘lur ham qildingiz.

Jonu ko‘nglinga malolat toshlari birla qoqib,
Dard ila anduh mismorini mahkam qildingnz.

Muncha bedodu sitamkim, qildingiz men telbaga,
Ishq aro shavqu muhabbat ahlig‘a kam qildingiz.

Chun men o‘ldum g‘am tuni ul tundin-o‘q aylab libos,
Ne osig‘ gar charx ishin holimg‘a motam qildingiz.

Ishq dardidin o‘larmen bu kecha, ey do‘stlar,
Hajr zahridin magar zaxming‘a marham qildingiz.

Kishvari vasl ichra har kim aysh etar bo‘lsun halol,
Chun manga ovoralig‘ mulkin musallam qildingiz.

Sirri ishqim bilmagan el qolmadi, garchi manga
Nomabar qush o‘rnig‘a anqonn mahram qildingiz.

Gulshani dahr ichra, ey bazmi tarab soqiylari,
Hajr xunobin nedin bizga damo-dam qildingnz.

Oxir, ey ishqu junun, yuz nav’ tuhmat aylabon,
Ham Navoiy sirri ishqin elga mubham qildingiz.

201

Bizga jonon vasli uldurkim, jamolin ko‘rgabiz,
Parda ruxsorida ochib, zulfu xolin ko‘rgabiz.

Bo‘lsa maydon azmi, yo‘lida tufrog‘ o‘lg‘abiz,
Qilsa gulgashti chaman, ra’no niholin ko‘rgabiz.

Tiyr boroni balo yog‘dursa jonlar qasdig‘a,
Novaki mujgon bila mushkin hilolin ko‘rgabiz.

Ko'zga bir ham jilva ber, bazmi visolin, ey sipehr,
Vah, necha ko'z ollida xayli xayolin ko'rgabiz.

Ko'zgu ul yuz jilvagohedur debon qildi q nazar,
Yo'q bu ma'ni birlakim ul yuz misolin ko'rgabiz.

Vasli bazmi ayshi chun elga nasib o'ldi zarur,
Kim, baliyat jomining ranju malolin ko'rgabiz.

Yo'q, hazin ko'nglumdin o'zga yordin bekomu bahr,
Necha ushshoq ichra aning infiolin ko'rgabiz.

Ichsalar kom ahli sofi ayshu biz qolsaq tirik,
Dayr aro mayxonaning sing'an safolin ko'rgabiz.

Ey Navoiy, zarrag'a xurshid vaslindin dema,
Muncha baskim jilvada gohi jamolin ko'rgabiz.

202

Qading tuz, naxli gulzori Eram tuz
Ki, tuz ashyog'a bo'lmish soya ham tuz.

Magarkim, zulfini cheksam tuz o'lg'ay,
Yo'q ersa bo'lmas oncha pechu xam tuz.

Sirishkimdin qading mayl etti har yon
Ki, qolmas o'q havo bo'lg'anda nam tuz.

Ne tong gar tuz chekarmen shu'lai oh,
Kerak chun ishq jayshida alam tuz.

Muqavvas charx ohimdin xam o'lmish
Kim, ul o'qni otarmen dam-badam tuz.

Riyo yo'lida gar ko'p pechu xam bor,
Qadam qo'ykim, erur dashti adam tuz.

Bu dayr ichra navoe, ey mug'anniy,
Navoiy nolasidek zeru bam tuz.

203

Ey sanga xunrez mujgonu baloangez ko'z,
Bizga mujgoning sinoni zaxmidin xunrez ko'z.

Fitna ko'zluqlarda yo'q ermish ko'zungdek solg'uchi,
Bir qiyo boqmoq bila olamg'a rustaxez ko'z.

Ey ko'zi ayni balo, ne rahm sendin ko'z tutay
Kim, sanga xunrez ko'zdur, bizga xunomez ko'z.

Ko'z savodin ayladi kirpiklaring parvezani,
Ne ajab bo'lsa jamoling shavqidin gulbez ko'z.

Ko'rki, har kirpik uchig'a bog'labon bir pora la'l,
Keltiribtur lablaring ollinda dastovez ko'z.

Dahr zoli nechakim Farhodkushdur, turfa ko'r
Kim, xatodur tutsa gar andin vafo Parvez ko'z.

Ey Navoiy, yig'lamoqdin xira bo'lmish ko'zlaring,
Ishq aro binandalig'larg'a keraktur tez ko'z.

204

Chun anga noxush kelur, bazmida o'tim tutmangiz,
Kimki o'tim bilsa ham ul bazm aro yovutmangiz.

Hajr o'tig'a men qilibmen xo'yu do'zaxdin demang,
Har zamon jannat nasimidnn meni qo'rqtumangiz.

Vasl jomi o'zgalar qismidur, ey jonu ko'ngul,
Sa'yida behuda zaxmat tortibon qon yutmangiz.

Telba ko'nglum bo'lsa betoqat maloli hajr aro,
Juz visol ummidi harfidin ani ovutmangiz.

Ey shabistoni visol ahli, firoqim kulbasin
Kim, dedi bir kecha sham'i vasl ila yorutmangiz?

Men kuyarmen hajr aro, har dam o'tum tez etkali,
Ey tana'um ahli, vasl afsonasin chubrutmangiz.

Toyiri vasl aylamas hargiz Navoiy sari mayl,
Kelsa afg'on tortib, ey jonu ko'ngul, urkutmangiz.

205

Ey malohat shevalik shirin dudog'ing so'zga uz
Hikmat ilgi go'yiyo soldi shakar tangiga tuz.

Necha buzg'aysen ko'ngul mulkin jafo tarhin solib,
Bir bu vayron yerni tuzmakka jafo tarhini buz.

Chehra ochsang yo takallum qilsang, o'lgan jon topar,
Olloh-olloh, bordur ul ne la'li jonbaxsh, ul ne yuz.

Oy sanga o'xshar va lekin ul sovug'dur, sen malih,

Farq ko‘ptur nechakim bo‘lsa mushobih tuzu muz.

Bazmidin chiqti raqib usruk, hazar, ey ahli zuhd,
Rasmdur qochmoq ulus ittinkim, ul bo‘lg‘ay qutuz.

Ko‘zga soldim jon berib olib ayog‘n tufrog‘in,
Anglamon qadrini koloning chu olmishmen ujuz.

Ne tafovut ishqı dashti qat‘ida issig‘-sovuq
Kim, samandar o‘tda sayr aylarda tengdur yozu kuz.

Shayxda yo‘q rindliq, zohidda yo‘q rasmi vafo,
Dayr piri har suluk irshodida keldi to‘kuz.

Hajrdin o‘ldi Navoiy, soqiyo, tut jomi may,
Ey mug‘anniy, sen navo ohangida qo‘psa qubuz.

206

Do‘stlar, may bila jonimg‘a jafo aylamangiz,
Bazm aro bo‘lmasa ul sho‘x, meni istamangiz.

Bo‘lubon yor, meni istasangiz, mast o‘lubon
Yig‘lasam, holima badmast debon qovlamangiz.

Qo‘yinguz bir nafase, jonima bedod aylay,
Tifl yo telba kebi man‘ etibon aldamangiz.

Rahm agar qilsa xudo yori va gar tig‘ chekib,
Qatl ham aylasa, zinhorki man‘ aylamangiz.

Itlari o‘llig‘a tashlangki, g‘izo qilsunlar,
Bazmini barham urub, motamima yig‘lamangiz.

Ey vafo ahli, duom ushbu dururkim, yo rab,
Bevafo mohjabinlar qo‘lig‘a uchramangiz.

O‘yulub tushti Navoiy tanining dog‘lari,
Ko‘yida o‘lgan it o‘lsa, terisidin yamangiz.

207

Bir kun, ey hushu xirad, men telbaga yor erdingiz,
Bexabar ham bo‘lsam o‘zdnn, siz xabardor erdingiz.

Dard yetkanda davajo‘, yolg‘uz erkanda rafiq,
G‘ussa vaqti yoru g‘amginlikda g‘amxor erdingiz.

Nayladim, nettimki, bir yo‘li chekib mendin ilik,
Emdi ermastursiz andoqknm, burun bor erdingiz.

Bo'lmasa hushu xirad g'amxorim, ey ishq junun,
Siz bo'lung boqiyki, holimg'a madadkor erdingnz.

Ishq agar zor etti, afg'on qilmang, ey jonu ko'ngul,
Toki siz bor erdingiz, ishq ilgida zor erdingiz.

Sotmangiz olamg'a savdoyi esam, ey dardu g'am
Kim, menga ishq ichra doim siz xaridor erdingiz.

Ey zamon ahli, fusunu g'adringiz ne aybkim,
Ham zamondek doim afsunsozu g'addor erdingiz.

Rindlar bas tiyradur, siz xonaqahg'a tushkali,
Ey xush ul kunkim, muqimi ko'yi xammor erdingiz.

Shomi hajridin Navoiyning xabar bergan ulus,
Go'yyokim kecha tong otquncha bedor erdingiz.

208

Yor etti mehri tarkiyu men yormen hanuz,
Ishqi salosilig'a giriftormen hanuz.

Hajrim tuniki yilcha edi bu umid ila
Kim. kelgasen, yo'lung uza bedormen hanuz.

Kelgach, ko'ngul yarasi yovushti o'ngalg'ali,
Bir lahza bormag'ilki, dilfigormen hanuz.

Bozori husn davrida har necha xayli xat,
Qildi g'ulu, valek xaridormen hanuz.

Ey shayxi soda, zuhduma har kun inonmakim,
Tunlar muqimi kulbai xammormen hanuz.

Men o'lgali ko'p erdiyu itlar fig'onidin
Qilding gumonki, ko'yung aro bormen hanuz.

Aylab falakni jom sumurdum, Navoiyo,
Qo'sh tut bu bazm ichindaki, hushyormen hanuz.

209

Nozaninlig' bog'ida qadding niholi sarvnoz,
Parvarish topib niyoz ashki to'karda ahli roz.

Ishq so'zidin nega kuydung debon ayb aylamang,
Zulm erur nevcun choqindin qilmading deb ehtiroz.

Sarvnozim nechakim har lahza yuz ming noz etar,
Netgamen ko'rguzmayin har nozig'a yuz ming niyoz.

Buylakim haq nuri zohirdur yuzungda, bo'lmag'ay
Filhaqiqat sirri ishqingg'a xayol etmak majoz.

Sham' o'rtar demagil, parvonani kim bildikim,
Sham'g'a parvona ko'ngli o'tidin ermas gudoz.

Xam bo'lub yer o'pmakim ko'yida har yondin ne ayb,
Ka'bag'a joyizdurur har saridin qilmoq namoz.

Rostlarning chun Xuroson nchra yo'qtur hurmati,
Vaqt erur qilsang, Navoiy, emdi ohangi Hijoz.

210

Ne labidin istimo' etti quloq bir qatla so'z,
Ne yuziga bir nazar solmoq murodin topti ko'z.

Deding elni o'lturay bir so'z bila, ammo seni
Aylayin mahrum, vah, jono, dema bu nav' so'z.

Eyki, bir oy ishqidin oshuftasen, vasl istasang,
Har jafo qilsa chida, har nav' bedod etsa to'z.

Oshnolarni qovar, lekin sevar begonani,
O'zni yot aylar jafo birla va lekin yotni o'z.

May uchun zohid ridosi andin o'lmas rahnkim,
Bodapololiqqa ham loyiq emas ul porabo'z.

Kimsa davron ahlidin hargiz vafoe ko'rmadi,
Kimga kim qilsang vafo paydovu ko'z tut birga yuz.

Ey Navoiy, xo'blarg'a mahkam ermas tori ahd,
Rishtai ummidni emdi bu mahvashlardin uz.

211

Boshimg'a zaxmlarning qoni turmasdin bo'lub ojiz,
Falak choqii o'tig'a kuydurur har dam bulutdin kiz.

Agarchi tund tavsan erdi aqlim, kelki, nshqingdin
Nachukkim, ko'nglung istar ham zabundun emdn, ham ojiz.

Jamoling lam'asidin gar kul o'ldum, tong emasturkim,
Bu yanglig' barqi ofat kimsaga choqilmamish hargiz.

Surub xoki tanimga raxsh, agar o'lturdi ul chobuk,

Hayotimg‘a, Masiho, urma damkim, ketmasun ul iz.

Qadah xurshidin ul oy ilgiga olg‘ach, yorur olam,
Kalimullohning ilgida bu yanglig‘ yo‘q edi mu‘jiz.

Ko‘zum xunobidin ofoq rangn qirmizi bo‘ldi,
Hamonkim, bu chashma suyidin hosil bo‘lur qirmiz.

Qilay xomangg‘a jon naqdini isor, ey musavvir, kel,
Sirishkim rangidnn kulbam aro ul oy misolin siz.

Agar bizdin malole erdi sizga, ey visol ahli,
Sizu jomi murod emdiki hajr o‘tig‘a kuyduk biz.

Navoiy o‘n sakiz ming olam ichra bor esa rasvo,
Tong ermas, chunki bo‘lmish mahvashining yoshi o‘n sakkiz.

212

Bir pariyvash volihi bo‘ldum, meni majnun dengiz,
Shomi hajrim tuli savdosini ro‘zafzun dengiz.

Dudi ohimdin shararlar bo‘lsa ko‘nglum o‘tidin,
Olami ishq ichra ani anjumu gardun dengiz.

So‘rsa ko‘nglum holini ishq ahli lahni nazm ila,
Ani rasvo ayladi bir qomati mavzun dengiz.

Ranji ishqimni dengiz Farhodu Majnun birla teng,
Dard ila hajrim bisotin tog‘ ila homun dengiz.

Bir yuzi gulgun g‘amidin yuz tikon ko‘nglumdadur,
Xorxorimning iloji bodai gulgun dengiz.

Do‘stlar, ishq ahli g‘avg‘osin tafahhus qilsa yor,
Dardi hajring shiddatidin o‘ldi bir mahzun dengiz.

May to‘la aylab Navoiyg‘a tutung, ey ahli bazm,
Ichmasa, g‘am yerga arzimas bu dahri dun, dengiz.

213

Ul yuz atrofi malihu la‘li xandonida tuz,
Tengri har yon to‘kti go‘yo husnining xonida tuz.

Xoni husn ul yuz, namakdon og‘zidur, ul xon aro
Nutqi sho‘rangezdin paydo namakdonida tuz.

Chun fano yo‘lig‘a kirdim — og‘zi ko‘nglumda, ne tong
Kim, safar ahli chu azm etti, bo‘lur yonida tuz.

Husnining ani ko'ngul oshubi bo'ldikim, solur
Kulgudin zaxmig'a shirinkorlig' onida tuz.

Tuzmasa tong yo'q ko'ngulkim, ul malohat konining,
Ishvasi to'ldurmish aning zaxmi pinhonida tuz.

Novaki zaxmida og'riqdin achishmoqdur fuzun,
Muzmar etmishlar magar su birla paykonida tuz.

Achig'-achig' yig'lamay naylay iki la'ling uchun
Kim, xayoli soldi ko'zlar ashki g'altonida tuz.

Ul malohat koni ishqidin qayon borsam, kelur
Do'stlar, ollimg'a rasvolig' biyobonida tuz.

Ey Navoiy, ne ajab solsa chuchuk jonimg'a so'z,
Chunki bor ul no'shlabning shakkaristonida tuz.

214

Ey visol ahli, mening holim ko'rub, rahm aylangiz,
Yor zulmi gah-gahi yetsa, shikoyat qilmangiz.

Ey ibodat xayli, pandim bergucha tengri uchun,
Yorg'a rahmu manga sabru tahammul istangiz.

Aqlu sabru zuhdu taqvo jonima qilmang g'ulu,
Chiqti mast ul sho'x, turmay emdi har yon butrangiz.

Ko'zu ko'nglumdin edi ranjim ani ko'r ayladim,
Bo'lsa bu devona paydo o'tqa solib o'rtangiz.

Men fano dashtida tufrog' o'lsam, ey ahli niyoz,
Ishlarim dostonlarin olmoqqa talqin asrangiz.

Egma qaddim xam bo'lub turmoq uchun, ey sho'xlar,
Yaxshidur cholokliklar birla sekrib o'ynangiz.

Bir pariyvash ishqidin miskin Navoiydur biling,
Dasht aro oshuftayu majnun sifatliq ko'rsangiz.

215

Ishq sirrig'a amin kimsa xayol aylamangiz,
Qisimingiz xalqdin anduhu malol aylamangiz.

Asray olmay o'zunguz, chunki tilarsiz hamroz,
Topmag'i mumkin emas, fikri mahol aylamangiz.

Xo‘blar turrai oshuftasig‘a mayl etmang,
Ko‘nglunguzni kuch ila shiftahol aylamangiz.

Gulda yo‘q bo‘yi vafo, sham‘da yo‘q shu‘lai mehr,
O‘zni bulbulvashu parvona misol aylamangiz.

Dilbarim chiqqusi xurshiddek, ey mahvashlar,
Haddingizni bilib, izhori jamol aylamangiz.

Ko‘rkaboylarg‘a gado bo‘ldunguz, ey ishq ahli,
Bu g‘anilarg‘a vafo naqdi savol aylamangiz.

Tarki nshq etti Navoiy, tutubon taqvoyu zuhd,
Ey sanamlar, anga ko‘p g‘anju dalol aylamangiz.

216

Sarv kim ko‘rdi aning ustida mohi dilnavoz,
Oy qachon qildi tulu’ — ostida aning sarvinoz.

Ma‘ni ahlida bu surat zohir o‘ldi har qachon
Kim, shabiston ichra qildi jilva ul sham‘i tiroz.

Ne g‘arobatlar ekin ul oydakim, har dam qolur
Husnining har diqqati kashfida hayron ahli roz.

Beadad nozi bila behad niyozim sharhida,
Daftare yozib, otin qo‘ymoq bo‘lur «Nozu niyoz».

To xayoling ko‘z dadur, ko‘z uyi go‘yo Ka‘badur
Kim, turub atrofidin kirpiklarim aylar namoz.

Demang, ul sho‘xi balo usruk yetishti, qil hazar,
Vah, netaykim, bu balodin aylayolmon ehtiroz.

Ey Navoiy, qalbu jon naqdin magar pok o‘ynading,
Ul muqomir shevag‘akim bo‘ldi oting pokboz.

217

Rozi ermasmen, ko‘ngul chokini payvand etsangiz,
Qolg‘anin ham koshki parkand-parkand etsangiz.

Itlari ollida solibkim meni, ul ko‘ydin
Qovmaq istarlar, dame mashg‘ulu xursand etsangiz.

Qayd etarda ul pariy ko‘yida men devonani,
Itlari zanjiri birla koshki band etsangiz.

So‘rmog‘img‘a kelsa Majnun netti, ey ahli junun,

Va'zu pand aytib, meni bir dam xiradmand etsangiz.

Telba itni demangiz mendek, nedinkim or etar,
Aqlu hush ahlini bir majnung'a monand etsangiz.

Eyki debsiz: pandingizdin bodani tark etkamen,
Tark etay, avval meni shoistai pand etsangiz.

Gar achchiq yig'lar Navoiy daf'ig'a, ey sho'xlar,
Netti ollinda turub bir dam shakarxand etsangiz.

218

Ko'nglum oldi yor, chun yuziga boqib turdi ko'z,
Vahki, oldurdi ko'ngul, har kimsakim oldurdi ko'z.

Boqg'ach ul qotilg'a, soldi boshima tig' uzra tig',
Olloh-olloh, ne balolar boshima kelturdi ko'z.

Hajr shomi ko'z yoshim boshimdin oshti, uylakim
Su yo'lin har sari aylab raxnalar, bilgurdi ko'z.

Oh o'tidin ayladi zohir ko'ngul barqi balo,
Nechakim ko'nglumga ofat yomg'urin yog'durdi ko'z.

Ko'hi dard o'ldum menu tegramda sabru xush elin,
Yog'durub yoshini, sayli ashk birla surdi ko'z.

Hajr kojidin ko'zumga har zamon o't choqilur,
Bu choqinlarga tanim xoshokini kuydurdi ko'z.

Oh o'tidin bori qutqardi bukim ashkim aro,
Su kishisi yanglig' o'z mardumlarin yoshurdi ko'z.

Nahs yulduzdek ko'zi chun tushti, barham bo'ldi bazm,
Muhtasib mayxona ahli bazmig'a yetkurdi ko'z.

Ey Navoiy, istama mendin ko'ngulkim, yog'durub
Jolai ashkin, ko'ngulning shishasin sindurdi ko'z.

219

Tengri bermish ul pariy paykarga andog' tor og'iz
Kim, kishi bilmaski, anda yo'qmudur yo bor og'iz.

Ignasi birla Masih og'zin tikib, urmas nafas,
Jon berurga ochsa ul sho'xi shakarguftor og'iz.

G'unchalar xandon emas gulshandakim, har saridin,
Ochti gulro'yum duosin qilg'ali gulzor og'iz.

Turfa ko'rkim, so'z bila ham o'lturur, ham tirguzur,
Chun ochar muhlik so'z ayturg'a Masihovor og'iz.

Orazing davri erur xurshid davridin nishon,
Qayda mehr ichra ko'rungay nuqtai pargor og'iz.

Og'zima yetkur quloq, bilkim, sening zikringdurur
Ul zamonkim, jon berurda tebratur bemor og'iz.

Soqiyo, ratli garon birla meni serob qil,
Kim, qurubtur tashnalablig'din manga bisyor og'iz.

Eykn ko'nglung sirrin istarsenki, pinhon asrasang,
Dahr bog'i ichra ochma g'unchadek zinhor og'iz.

Ey Navoiy, yorning ko'ngli tutuldi noladin,
Kosh hargiz ochmag'ay erdim meni afgor og'iz*.

* Ushbu bayt Parij nusxasidan to'ldirildi.

220

Anga xo'ydin toza bo'lmish obi hayvon birla yuz,
Hajridin og'ushta bizga ashki g'alton birla yuz.

Sham'i vasl, eykim, ko'zung yorutti, shod o'lkim, mening
Ro'zgorimga qorardi dudi hijron birla yuz.

Bir sarig' kog'azdurur tim-tim qizil bo'lg'an menga,
Qatra-qatra ashkdin naqsh aylagan qon birla yuz.

Surtarim tufroqqa yuz hijronda zoyi' bo'lmag'ay,
Surtar o'lsa q vasl aro bir-birga jonon birla yuz.

Ey ajal, qo'ykim, qo'yay yuz yorning ko'yigakim,
Qo'yg'udekturmen adam ko'yiga armon birla yuz.

Xonaqah ahli nifoqidin qutulmoq istabon,
Qo'ymisham iynak fano dayrig'a afg'on birla yuz.

Ey Navoiy, ul quyosh yodida andoqkim shafaq,
Bizga rangin ayla jomi charxi gardon birla yuz.

221

Manga o‘lmaklik erur hajrda oson sensiz,
O‘layin, lek dame bo‘lmayin, ey jon, sensiz.

Jonsiz imkoni nafas yo‘q kishiga, vahki, manga
Ne uchun tinmas eknn bir nafas afg‘on sensiz.

Barq ila ra‘dchadur tog‘ uza men majnung‘a,
Kechalar oh bila nolai pinhon sensiz.

Tushmasin kimsaga bu nav‘ qatiq kunki, manga
Buylakim, qolmisham o‘z holima hayron sensiz.

Qilmag‘ay tang‘a ajal dardu balosi jonsiz,
Jong‘a zulmiki qilur mehnati hijron, sensiz.

Charx hajringda yaqindur boshima yemrulgay,
Ko‘r, nelar kelturadur boshima davron sensiz.

Bo‘lsa vaslingda Navoiy yo‘q ajal mumkin anga,
Lek bir lahza hayot anga ne imkon sensiz.

222

Ey sanga qadi rost, lekin turrai tarror ko‘j,
Kim ko‘rubtur sarv ila sunbulni bu miqdor ko‘j.

Rostlarg‘a rostlig‘dur ish magar, ul mastning
Qomatikim rostdur, lekin anga raftor ko‘j.

Qiblai din orazingdur, kufr tori sunbulung,
Ne ajab gar qibla tuz bo‘lsa, vale zunnor ko‘j.

Rostlar boshpni tufrog‘ aylasa raxshi ne tong,
Ulki qo‘ydi mastlig‘din bosh uza dastor ko‘j.

Ishq aro ko‘nglung tuzatkim, rost solg‘ay aks yor,
Ko‘zgu egri bo‘lsa, solur aksini ruxsor ko‘j.

Egridin juz egrilik hargiz asar bo‘lmas ayon,
Kim solur albatta soya naxli nohamvor ko‘j.

Qolibon zulfung aro topti Navoiy jismi tob,
Naylagay bo‘lmay tanob ichra uzulgan tor ko‘j.

SIN HARFINING SIYMINBARLARINING SAVDOSI «FAVOYID»DIN

223

Gulshani iqbol xori mehnatig‘a arzimas,
Bodai gulgun xumori nakbatig‘a arzimas.

Lolaruxlar vaslida yuz yil kishi qilsa nishot,
Bir zamonlig‘, bilki, dog‘i furqatig‘a arziimas.

Bahru kon naqdin agar yig‘ding, vale yetkach ajal
Barchani solib ketarning shiddatig‘a arziimas.

Har necha tersang yigitlikning bahori gullarin,
Bir xazoni shaybu ohi hasratig‘a arziimas.

Taxti izzat uzra nasb etsa birovni davri charx,
Azl ko‘yining g‘ubori zillatig‘a arziimas.

Har iecha davlat sahobi sochsa gavhar boshinga,
Anglakim, bir qatla barqi ofatig‘a arziimas.

Xirqam olib raxn, durdi dard ber, ey mayfurush
Kim, xarobot ahli sofi ishratig‘a arziimas.

Har zamon yore ketar jonimni olg‘il, ey ajal
Kim, hayot ahbobi dardn furqatig‘a arziimas.

Kimsa birla tutmag‘il ulfat, Navoiy, negakim,
Ayrilurda manga bo‘lg‘an holatig‘a arziimas.

224

Ne hadki aylagamen yor dastbo‘si havas,
Muyassar o‘lsa itining ayog‘in o‘pmak — bas.

Tabib bermadi muhlik harorating‘a sukun
Ki, tez o‘lur bu o‘t, ar xud Masih ursa nafas.

Ko‘zung ko‘ngulni kabob etti, mast agar ermas,
Tanurdin kishi qushqa bo‘lurmu, qilsa qafas.

Havasi labing shakaridur chibindek etsa havo,
Ko‘nguldin o‘lmadi kam hech bu havoyu havas.

Firoq ashkidin el g‘ofil o‘lmasunki, qilur
Ko‘zum orasida har qatra qilmag‘anni Aras.

Nasimi husn yorutti chu shavq shu‘lasini,
Erur teng o‘rtamakida xitoyiyu charkas.

Navoiy o‘lmadi roviy hadisidin xushhol
Ki, bu habibu anis aytur ul habibu anas.

225

Holima yor tarahhum qilmas,
Yig'lasam zor, tabassum qilmas.

Ko'ngluma vahm erur hijrondin,
Qatldin hech tavahhum qilmas.

G'uncha og'zing so'zida qaysi zamon
Kim, hazin ko'nglum o'zin gum qilmas.

Javrlarkim qilur ul oy manga,
Yetti aflok aro anjum qilmas.

Qaysi bir zulmki qilmas ul sho'x,
Garchi bu zor tazallum qilmas.

Yuz kalom el bila aytur har dam,
Bizga bir nukta takallum qilmas.

Ey Navoiy, qiya boqti demakim,
Ko'ngluma yor tarahhum qilmas.

226

Ko'z yorutmoqqa demon mehri jamoling bog'i bas
Kim, samanding na'li, balkim, yo'lining tufrog'i bas.

Ko'rgali maqsud ruxsorini mir'ot istaram,
Har taraf ko'ksumdagi ishqingning eski dog'i bas.

Buzg'ali ko'nglumni zahmat chekmangiz, ey dardu g'am
Kim, bu kishvarni buzarg'a hajr xayli yog'i bas.

Yo'lida tufrog'men, sovurma, ey gardun meni
Kim, bu ishga chobukumning raxshining tuynog'i bas.

Ko'zni yozg'ursam o'yarg'a hojat ermas tig'i tez
Kim, ani ko'r etkali hajr ilgining tirnog'i bas.

Qorig'anda tavba xushroqdur yigitlar ishqidin,
Beadablig'larki ko'rguzdung yigitlik chog'i — bas.

Ey Navoiy, dilrabolarning vafosin istamon
Kim, manga o'z dilbarim javru jafo qilmog'i bas.

227

Shomi hijroning'a, ey gardun, sahar paydo emas,
Chekma zahmat qatlimakim, hojati yaldo emas.

Jonim olmoqqa ajal xaylidurur ko'yung aro,

Itlaringdnn boshim uzra har taraf g'avg'o emas.

Nastarandurkim, yuzung hajrida qonlig' ko'z bila,
Za'faroniy yuzga surtubmen, guli ra'no emas.

G'unchadek ko'nglum yo'q og'zing hasratig'a tushkali,
Ham aning rangin hamono tuttikim, paydo emas.

Har dam istig'noyu nozi yuz gunahsiz qon to'kar,
Bu ajab muhlik balodur, nozu istig'no emas.

Charx jomida to'ladur zahri qotil qasdima,
Gar nashotim yo'q, ajab yo'q sog'ari sahbo emas.

Shohlardin lutfu ehson da'b erur ajz ahlig'a,
Barcha shahlar zolim, ondoqkim, bizing mirzo emas.

Eyki, mendek telba ermassen, jihat ushbu ekin
Kim, nigoring bir pariy paykar malaksiymo emas.

Zikru tasbih istama mendin, Navoiykim, ishim
Tunlar ul oy hajrida har ohu vovaylo emas.

228

Ko'rmak ani chun hadim yo'q, meni jonon tanimas,
Yo'q ajab gar ann ham bu zori hayron tanimas.

Oshiqu ma'shuq bo'lmoq bir-birin tanishmayin,
Biz ikovdin boshqa go'yo ahli davron tanimas.

G'amki yuz yillik rafiqimdur, netibmen telbag'a
Ko'rmayin ko'ksunda yuz ming dog'i hijron tanimas.

Va'dai vasli ne yod etkayki bazmi aysh aro,
Mastlig'din kimsani ul ahdi yolg'on tanimas.

Ey musulmonlar, ajab yo'q kofiru mast o'lmag'um,
Chunki islom ahlini ul nomusulmon tanimas.

Tanima davr ahlinikim, ulki jon qilsang fido,
Holinga tag'yir bergach davri gardon, tanimas.

Ey Navoiy, qil Iroq ohangiyu azm et Hijoz
Kim, muhabbat zumrasin ahli Xuroson tanimas.

229

Bizga ishq anduhidin ish zorlig'larmu emas,
Holi hajr oshubidin dushvorlig'larmu emas.

G'unchadek yuz pora ko'nglum holi bir gul hajridin,
Xorlig'larmu emas, afgorlig'larmu emas.

Tong emas hijron sahobin desalar yog'durdi qon,
Ko'zlarim da'bi kecha xunborlig'larmu emas.

Ey ajal, hijronda o'lmakdin meni qo'rqitmag'il,
Ish manga bu so'zda minnatdorlig'larmu emas.

Emin o'lma, mehr ko'rguzgan bila, aflokdin
Kim, bu kajravlar ishi g'addorlig'larmu emas.

Mahvashekim pokrav oshiqni qilg'ay bahravar,
Husnidin oyini barxurdorlig'larmu emas.

Ey Navoiy, yor ko'yi itlarining holinga
Kecha tutmoq qopmog'idin yorlig'larmu emas.

230

Base bu dayri ko'han mahbasida qilma julus
Ki, anda har kishi majlis tuzar, bo'lur mahbus.

Jahondin istama ochuq futuh avbobin
Ki, bu zamon aro bo'lmish ul eshik madrus.

Havos sa'yi bila fayz yo'q riyozatsiz,
Gar o'lsa dog'i bu ish bizga bo'lmadi maxsus.

Sovug' kelur ko'zuma xonaqohu zuhdu riyo,
Xusho sharorai Zardusht birla dayri majus.

Mayi mug'ona agar bizga tutsa mug'bachalar,
Gar arg'anun uni yo'q ersa, basdurur noqus.

Chu yo'q bu kishvari islom aro vafo bila mehr,
Xusho navohiyi Afranju xittai Tartus.

Chu umr o'tar, bu kun o'zni nishot ila xush tut
Ki, tongla naf' yeturmas darig' ila afsus.

Visoldin men agar noumid esam, yo rab
Ki, ishq zumrasidin qilma kimsani ma'yus.

Navoiyo, senu overalig'da rasvolig',
Nedinki dayri fano ichra nang erur nomus.

231

Har kishiga dast bersa ul pariy yanglig‘ anis,
Boqa olmas topsa mehri xovari yanglig‘ anis.

Mehr etib zohir, xaridor o‘lmas ul oy borida,
Har ko‘ngulkim topsa mehru Mushtari yanglig‘ anis.

Ming fig‘onliq ko‘nglum ul gulrux bila gar topti uns,
Basdurur bulbulg‘a gul bargi tari yanglig‘ anis.

Rahmi ortuq bo‘lg‘usi ul nomusulmondin base,
Bo‘lsa din xaylig‘a xaybar kofiri yanglig‘ anis.

O‘z anisimdin ko‘ngul gar uzmasam yo‘qtur ajab
Kim, topilmas kimsaga o‘z dilbari yanglig‘ anis.

Sen manga, bas, Layliyu Shirin ul ikki zorg‘a,
Har kishiga bo‘lmas o‘z mahpaykari yanglig‘ anis.

O‘z anising‘a agar devonamen, yo‘q aybkim,
Yo‘q ajab devonalig‘ topqan pariy yanglig‘ anis.

Xushtur ul oy, gar anisim bo‘lsakim ishq avjida,
Toli’ o‘lmas ul saodat axtari yanglig‘ anis.

Ey Navoiy, yuz tuman mug‘ dayrida sayr aylasang,
Topmagung ul aqlu din g‘oratgari yanglig‘ anis.

232

Dayr aro bizga vatan sarmanzili xammor bas,
Qibla — but, sarrishtai faqru fano — zunnor bas.

Dam-badam bir mug‘bacha la’li labi hijronidin,
La’lgun sog‘ar qadahdek, didai xunbor bas.

Devsiyratlardin, ey gardun, meni og‘ritmakim,
Yuz alarcha og‘riturg‘a ul pariy ruxsor bas.

Yor zulm etgan sayi ag‘yor so‘rmoq zulm erur,
Vahki, shoyad qilmag‘ay hargiz jafosin yor bas.

Jomi minoyini soqiy gar bas etmas, bok emas,
Garchi javrin qilmag‘ay bu toqi mnnokor bas.

Charxdin ne kelsa, xush bo‘lkim, sening ko‘nglung uchung
Aylamas davrini hargiz gunbadi davvor bas.

Ey Navoiy, rishtai davrong‘a chekkil durrn nazm
Kim, zamon avroqig‘a sendin so‘z-o‘q osor bas.

233

Mehr go'yokim tulu' etmish, mening mohim emas,
Kim, yuziga ko'z sola olmonki, dilxohim emas.

Har dam ohingdin dema mir'oti husnung tiyradur,
Tiyra bo'lma, ishqing o'ti dudidur, ohim emas.

Sa'b uchun ishq o'ldilar Fyarhodu Majnun yo'lda-o'q,
Kim, biri holo bu vodiy ichra hamrohim emas.

Oh, jismimni aning ko'yiga soldi yuz ming oh,
Kim, anga bir ko'hi mehnatdur pariy kohim emas.

Ahli ishq istar visolu men xayolig'a dog'i,
O'zin loyiq topman el bu ishta ogohim emas.

Men fano dayri gadoyimen, nedur sing'an safol,
Ilgima gar har eshikda shay-al-ollohim emas.

Ko'yida chun tufrog' o'ldum, esmasun ul yon sabo,
Ey Navoiy, ul maqomimdur, guzargohim emas.

234

Tutmayin olamda ko'nglum nasli odam birla uns,
Vahki, oxir tutti bir oshubi olam birla uns.

Kinga aytay ul pariy dardin meni majnun dame,
Chun tuta olmon junundin hech hamdam birla uns.

Jonda har zaxm ichra chun dardi aning matlubdur,
Bu jihatdindurki, topmas hech marham birla uns.

Gar unuttum vaslni hijron aro, yod aylamas
Shodlig'ni ulki, tutti mehnatu g'am birla uns.

Vomiqu Majnung'a holim demadimkim, qo'ymadi
Vahshati hijron tutarg'a hech mahram birla uns.

Bor esa novmid oshiqlar anisim, tong emas,
Motam ahlig'a, ajab yo'q, ahli motam birla uns.

Olam ahli sust paymondurlar, ey ahli vafo,
Dast agar bersa, tutung bir ahdi mahkam birla uns.

Ul pariy paykar malakvash men junundin devsor,
Tutmasa yo'q ayb bu rasvoi olam birla uns.

Ey Navoiy, shoh chatri soyasidin ori bor,
Tutqan el bir lo'lii oshufta parcham birla uns.

235

Qo'p, ey bodi sabo, jonon sari es,
Masih anfosi yanglig' jon sari es.

Aning ko'yida qil arzi niyozim,
Dame ul ravzai rizvon sari es.

Dame gul birla sunbul xaylidan o't,
Zamone lolayu rayhon sari es.

Chu ul gulshandin o'ldung ruhparvar,
Yonib bu kulbai ahzon sari es.

Isidin ber tanimg'a ruh, ya'ni
Ki, bu farsudai hijron sari es.

Fano dashtida, ey hijron samumi,
Quyun yanglig' bu sargardon sari es.

Navoiy chun o'lar, ey sarsari oh,
Buzug'lik qilg'ali davron sari es.

236

Manga ishrat yeri — kunji fano bas,
Yangi masnad, bir eski bo'ryo bas.

Yalang tan yopqali bas sholi idbor,
Bosh ostida yalang qo'l muttako bas.

Davo dardimg'a gar topmon, emas g'am
Ki, dardimg'a davosizlig' — davo bas.

Mayi ishratni ahli aysh cheksun,
Menga xunoban ranju ano bas.

Men o'ldum xud vafo yo'lida tufrog',
Vale yor aylamas javru jafo bas.

Skandarga jahonu azmi zulmat
Ki, mulki ishqu shomi g'am manga bas.

Desam anglay jahon holiin ravshan,
Qadah oyinayi getinamo bas.

Havodisdin panoh har kimga bir yer,

Manga mayxona kunji multajo bas.

Navo ma'shuqdin gar tutsa ushshoq,
Navoiyg'a navosizlig' — navo bas.

237

Ey ko'ngul, holimg'a ul oy rahm qilg'udek emas,
Zorlig' birla ishim andin ochilg'udek emas.

Ishqida rasvolig'im ul nav' bo'ldi foshkim,
Zuhdu ismat pardasi birla yopilg'udek emas.

Jomi ishqidin ko'ngul ul nav' erur masti xarob
Kim, qiyomat bazmig'a tegru ayirg'udek emas.

Uyla ishqi dashtida majnun ko'ngul ovoradur
Kim, pariylar istagan birla topilg'udek emas.

Soqiyo, la'ling mayidin gar iloje qilmasang,
Bu xumorim la'li may birla yozilg'udek emas.

Dard o'tin qilg'an havas avval ko'ngulni o'rtadik
Kim, ul o't har xom ko'ngliga yoqilg'udek emas.

Ey Navoiy, ul pariyvashdin vafo ko'z tutmag'il
Kim, junun ahlini aslo ko'zga ilg'udek emas.

238

Zulfidur ko'nglumda har dam, oh chekmak sud emas
Kim, havog'a mushku anbar gardi butrar, dud emas.

Husni vasfin demakim, ishqim kebi poyoni yo'q,
Mehridin ne deykim, ul sabrim kebi mavjud emas.

Yuz vafo ahd aylasang, yo'qtur vafoi ahd hech,
Kim, sening ahdingg'a oyini vafo ma'hud emas.

Lablaring hajrinda jonim qasdig'a ko'z davrida,
Neshlardur la'lgun, mujgoni xun olud emas.

Dog'i ishqin ko'ngluma qo'y dum, qanoat qilmadi,
Qalbi soyildekki, olib bir diram, xushnud emas.

Anglag'il nobudini yuz qatla xushroq budidin,
Solikekim, faqr aro budi aning nobud emas.

Shayx agar yopti Navoiyg'a eshik, rasvo debon,
Shukr erurkim, afvu rahmat eshiki masdud emas.

239

Qilding ofat barqidin jonimg'a o't yoqmaq havas,
Tifl o't yoqmoq uchun qilg'andek o't choqmaq havas.

Telba ko'nglum shu'lai ishqingni asrar jon aro,
Uylakim ahli junun aylarlar o't yoqmaq havas.

Yo mizojing tund ekandin, yo raqibing vahmidin,
Boqa olmon necha ko'z istar sanga boqmaq havas.

Ishq jurmin bo'ynuma tuttum, vale bu jurm uchun,
Qilmading zulfung tanobin bo'ynuma toqmaq havas.

Sayli ashkim istaram sursam, vale ko'yung sari,
Istamon vayron qilur andishadin oqmaq havas.

Bazmi himmat ichra may ichsam, qilurmen hazl uchun,
Charxning farqi uza rad ilgini qoqmaq havas.

Necha o't yoqmaq havas qilg'ung Navoiy jonig'a,
Anda bir qilsang bo'lur marham dog'i yoqmaq havas.

240

G'amzangni kishi nazzora qilmas
Kim, bag'rini pora-pora qilmas.

Dardimg'a agarchi yo'q shumora,
Ishqing muni ham shumora qilmas.

Bechora meni dengiz g'am ichra
Kim, yor g'amimg'a chora qilmas.

Qilg'anni jahong'a ohu ashkim,
Charx aylamasu sitora qilmas.

Ishq qildi ko'ngulga dardi hajring
Kim, shishag'a sangi xora qilmas.

Topmas kishi dahr bazmidin kom,
Kim, majma'idin kanora qilmas.

Xilvat aro kirkali Navoiy,
Juz maxlasin istixora qilmas.

241

Ul oy bo'lmay manga mahbubu ma'nus,
Meni vaslidin etti charx ma'yus.

Ne bilgay holatim dasht uzra Majnun,
Ki, ermas hajr zindonida mahbus.

Magar g'am shomi hijron qiyri birla
Yuzumga vasl eshikin qildi madrus.

Sen, ey davlat qushi, uchkim, menu chug'z
Kim, ul manhusu baxtim dog'i manhus.

Vafo ahli zamondin qilma bovar
Ki, ne ma'qul erur bu ish, ne mahsus.

Ketur maykim, chu bo'ldum oshiqu mast,
Hamul dam daf' bo'ldi zuhdu nomus.

Navoiy rag'mig'a xush tutsun o'zni
Angakim, bir anise bo'lsa ma'nus.

ShIN HARFINING ShO'XLARINING ShAMOYILI «FAVOYID»DIN

242

Oqara boshladi boslu to'kula boshladi tish,
Safar yarog'ini qilg'ilki, tushti boshinga ish.

Yigitligim boribon, keldi boshima qarilig',
Fano yo'lida bu yanglig' emish borishu kelish.

Yuz ulki, qirqdin ellikka qo'ydi yuz, qilsa
Ming ishidin biriga yaxshiliq mahol ermish.

Erur hayotning o'q yanglig' o'tmakiga dalil,
Kishiki, yo kebi qadg'a asodin etti kerish.

Adudur olti jihatdin manga chu yetti falak,
Ne sud yoshim agar oltmish va gar yetmish.

Yigitlik o'ldi bahoru kuhulat o'ldi xazon,
Degay bu so'zni — qarilig'ni qishqa o'xshatmish.

Ne qish nishoti manga qoldi, ne xazon, ne bahor,
Nahorima chu xazon qo'ydi yuz, xazonima — qish.

Ne turfa ishki, birav chun toriqti umridin,
Desa uzun yasha, qarg'ishdur anga bu alqish.

Navoiyo, tutar ahli fano najot yo'lin,
Erishmak istar esang ishda, ham alarni erish.

243

Ulki bizni zoru ani asru zebo aylamish,
Ani noparvoyu bizni noshikebo aylamish.

Ishqida har kimki sodiqroq, jafosi sa'broq,
Ahli husn ichra ul oy xush rasm paydo aylamish.

Dayr aro yuz mug'bacha ta'lim olurg'a qo'ydi yuz,
To labing ehyoyi anfosi Masiho aylamish.

Gar itingning poybo'sin topmasa ko'nglum, ne tong,
Ne uchunkim, haddidin ortuq tamanno aylamish.

Ishq aro o'lmay netaykim, ko'k meni aylab gado,
Husni iqboli mening mohimni mirzo aylamish.

Tog' aro Farhodu dasht ichra solib Majnunni ishq,
Kimni mendek jumlai olamda rasvo aylamish.

Yig'lamish gohi kavokibdin kulub, gah subhdin,
Charxkim, holimni g'am shomi tamosho aylamish.

Jon berib, davron elidin istamang mehru vafo
Kim, base topmish ziyon, har kim bu savdo aylamish.

Gar Navoiy, ko'ngli mulki bo'lsa vayron, ayb emas,
Turktozi ishq ul kishvarki yag'mo aylamish.

244

Yuz balo boshimg'a yog'durg'an dedim aflok emish,
Chunki tahqiq ayladim, ul kofiri bebok emish.

Husn avjida tulu' aylab yorutg'an dahrni,
Men quyosh sog'indim, ul ruxsori otashnok emish.

Notavon jismimni sayli ashk uza qildim qiyos,
Olami ishq ichra daryo uzra bir xoshok emish.

G'am tuni bemehr ekandin yo'qki ko'ksun chok erur,
Subhning pirohani dog'i bu g'amdin chok emish.

Ko'ngulu ko'z qonidin orig' bo'lur ermish yuzi,
Oshiqekim, har g'arazdin ko'zu ko'ngli pok emish.

Yo'q shafaq, mazlum qonig'a qolib erdi sipehr,
Ani yug'an bahri ashkim mavjiddin ko'lok emish.

Yetsa muhlik g'am, tilarmen bodano'she negakim,

Dofi'i ul zahrning, bildimki, bu taryok emish.

Xurda sochqandin chaman mulkida sulton bo'ldi gul,
G'uncha qonlig' ko'ngliga solg'an girih imsok emish.

Eyki dersenkim, mening husnummu ortuq yo quyosh,
Sog'inursenkim, Navoiy buyla beidrok emish.

245

Qomatu raftoring ul mundin, bu andin xo'b emish,
Juzv-juzvung bir-biridin lutf aro marg'ub emish.

Har ne qilsa, o't yoqar ahli muhabbat jonig'a,
Ey zaif ahbob, ul oy ne balo mahbub emish.

Nomasin bo'ynumg'a osdim — dardima berdi shifo,
Ul kitobat hirzi jon ermish, demang maktub emish.

Gar tutub Layli otin, Majnun qilur ermish fig'on,
Andin ermishkim, junun oyinig'a mansub emish.

Yor otin jondin chiqarib, tilga mazkur aylamak,
Oshiqi farzona ollinda qachon mahsub emish!

Hajrdin nevchun talab vodiysida qildim fig'on,
Chunkn tolib birla ermish, kimsakim matlub emish.

Bo'lmasa hech ish, o'zidin bexabarliq basdurur,
Ishqi g'olib ilgida har kimsakim, mag'lub emish.

Foniy o'lsang, kir fano dayrig'akim, yo'l topmamish,
Har kim anda o'zluki aybi bila ma'yub emish.

Gar visol ahli Navoiydin tanaffur etsalar,
Yo'q ajabkim, hajr zindoni aro mankub emish.

246

Kirpiking neshduru g'amzangu hajring ham nesh,
Ne ajab, ko'ksumu ko'nglum bila bag'rimdagi resh.

So'rdung el ko'nglini, so'rg'il chu dedim ko'nglumni,
Reshg'a kimsa iloj aylamamish, sanchib nesh.

Ko'nglum andishasi vaslingdurur, ummid bukim,
Haq murodig'a tekurgay, chu erur xayrandesh.

Ko'zlaring keshi erur kufr emas hech ajab,
Ahli islom seni gar desalar kofirkesh.

Bog'lading zulf ila ko'nglumni, xalosi tilamon,
Berkrak chekkali shoyadki degaymenkim, yesh.

Nesh so'l ko'ziga yetganda gar o'tru tutmas,
O'ng ko'zin ayni rizo ani demaydur darvesh.

Do'stung dedi Navoiy o'zini, bilmonkim,
Ne uchun bo'ldi aning dushmani begonayu xesh.

247

Ey, ko'ngul gulzori vasling subhida nolanda qush,
Yo'qki, atfoli firoqing ilgidin parkanda qush.

Qasri uzra qushmu timsol ettilar ul shahning,
Yo boshig'a chatrdek ochti qanot farxunda qush.

Nutqi to'ti, jilvasi tovasu raftori tazarv,
Husn gulzorida yo'qtur bir anga monanda qush.

Nomai shavqumni chun elturga ojiz bo'ldilar,
Yel ko'runmas ko'zga dam urmas bo'lub sharmanda qush.

Qush bo'lur, boshimg'a qo'ng'ach, dudi ohimdin qora,
Ko'r junun jazbinki, anda qo'nsa, bo'lg'ay banda qush.

Faqr tut, gar istasang uchmoqki, bu ummid ila,
Bo'ynig'a tasbih osib, yungdin kiyibtur janda qush.

Ey Navoiy, ishqdin qochma, boqib bulbul sari,
Ko'rki, maxlas topmadi bu banddin parranda qush.

248

Har nechakim javru istig'no erur jonong'a ish,
Juz niyozu ajz ne bo'lg'ay meni hayrong'a ish.

Shavkat ahli yor la'lidinki, kom etmish tama',
Ey ko'ngul, o'lsam ne tong, chunkim tushubtur jong'a ish.

Ashku ohimdin agar ko'nglum buzulsa ne ajab,
Mulku kishvar buzmayin ne bo'lg'usi to'fong'a ish.

Hajr dashtida quyun birla yugurmakdur ishim,
Mundin o'zga bo'lmag'ay majnuni sargardong'a ish.

Bodano'shum tavba tarkidinki, qildi tarki hush,
Ey ko'ngul, tushti yana men zori besomong'a ish.

Jon olibkim, va'da pobo's etti, mumkin yo'q vafo,
Chunki yolg'on va'dadur ul va'dasi yolg'ong'a ish.

Necha jon qildim fidosi — odamiylik topmadim,
Tushmasun, yo rab, pariy jinsi bila insong'a ish.

Gar Navoiy kuydi hajr otashgahida, yo'q ajab,
O'rtamakdin o'zga bo'lmas shu'lai hijrong'a ish.

249

Ham xati xazrosi xushtur, ham labi go'yosi xush,
Ham Xizr xush, ham aning ayni hayotafzosi xush.

Ey mug'anniy, hajr za'fidin hazinmen uylakim,
Lahnda dudi bila kelmas Masih anfosi xush.

Bir ishorat birla o'lturdiyu xushmenkim, kelur
Barcha gar xud qatl uchundur, yorning imosi xush.

Uylakim tojir bo'lur, xush yaxshi savdo bersa dast,
Meni savdoyini asrar zulfining savdosi xush.

Ruh xayli oldorab, o'z holig'a topmas shuur,
Chun xirom etsa, ravonoso qadi ra'nosi xush.

Vah, nedin ajzu niyozim noxush erkin ollida,
Nechakim, ko'nglumga kelsa nozu istig'nosi xush.

Ey xirad ahli, senu aqlu vara' mulkida qayd
Kim, erur ishq ahli ollinda junun sahrosi xush.

Ichkali eski safol ichra gadolig' durdini,
Bizga o'zga kelmadi juz sog'aru sahbosi xush.

Ey Navoiy, qullug'in nazm ichra arz etmak ne sud,
Ulki qilmas nazm birla qullug'in mirzosi xush.

250

Ul oydin ham vafo xush, ham jafo xush,
Ne kelsa o'zgalardin — barcha noxush.

Tabibo, lutf etib, qo'pqil boshimdin
Ki, kelmaydur bu dardimg'a davvo xush.

Farog' ahlig'a jomi vasl xushtur,
Menga lekin erur zahri balo xush.

Yo'q ersa vasl iqbolig'a haddim,

Vale ko'nglumga bor ul muddao xush.

Agar no'shi visol, ar zahri anduh,
Nekim tutsang icharbiz, soqiyo, xush.

Bu dayr ichra ul o'zluqtin qutuldi
Ki, kirgach tortti jomi fano xush.

Navoiy xushtur ashku ohi birla,
Anga chun keldi bu suyu havo xush.

251

Muhabbat shevasining lozimi ajzu niyoz ermiş,
Vafo oyinining xosiyati so'zu gudoz ermiş.

Der erdilarki, ajz ahli niyozi nozaninlarning
Qilur nozini kam, ul mujibi tug'yoni noz ermiş.

Qaddining jilvasi ollinda sarvinozni ko'rdum,
Bu bir asru furutan, ul bag'oyat sarfarozi ermiş.

Netib o'lmayki, sabrim ozdin-ozu shavq ko'ptin-ko'p,
Ul oying husni ko'ptin-ko'p, vafosi ozdin-oz ermiş,

Jahon bog'ida rustaxez tushmish erdi har yondin,
Jihat ma'lum qildim, sarvnozim jilvasoz ermiş.

Birav bazmin bu aqshom rashki jannat dedilar, bilduk,
Shabistonin munir etkan bizing sham'i Tiroz ermiş.

Balo zahrini chekmay zuhdung, ey so'fi, erur borid,
Haqiqat ishqig'a ham choshni ishqij majoz ermiş.

Vafosiz erkanin dahr ahli bilmay, jon fido qildim.
Vafo ahlig'a bu eldin munosib ehtiroz ermiş.

Navoiy, o't Nahovandu Spahon birla Nayrezdin,
Husayni tuyg'uchakim, sanga ohangi Hijoz ermiş.

252

Feruza tugma birla nigorim bo'ynida kish,
Oyu tunga charx javharidin ziynat aylamish.

Ul oyni hajr sari dalolat qilur ulus,
Bil, ey buzug' ko'ngulki, yana bizga tushti ish.

Kelmakni tark qildiyo borurg'a bo'ldi jazm,
Bo'lmay orada bir-iki qatla borish-kelish.

Ko'zni samandi na'lig'a qo'yg'anda koshki,
Anda tikarga aylasa kirpiklarimni shish.

Ey hajr tig'i, sen dog'i kesmakta qil madad,
Ul ko'y itiga uzgali bag'ring'a ursa tish.

Barq uzra tarki mehr gumon ayladi ko'ngul,
Po'yanda raxsh uza bizning shahsuvor emish.

G'am yo'q, Navoiy, etsa azimat safarg'a yor,
Desang iti o'zungni qayonkim borur ermish.

253

To'makim, topmas iting ursa tani zoring'a tish,
G'ussadin men ham urarmen jismi afgoring'a tish.

Men kimu kulmak so'zi, chun g'uncha ichra joladek,
El aro irjaymadi hargiz chu dildoring'a tish.

Ne ajab sarig' yuzum tag'yiri chun qon ichkali,
Bag'rima mahkam bo'lur har lahza xunxoring'a tish.

Kufr aro tushmish girih dinimg'akim, ochilmadi
Nechakim urdum tugun ochmoqqa zunnoring'a tish.

Tanni tishlab-tishlab uzmaq istaram, vah, ne osig'
Kim, ochilmas bir-biridin emdi bemoring'a tish.

Bul-ajab holimg'a gar hijron tuni kulmas falak,
Nega anjumdin ko'rundi xasmi g'addoring'a tish.

Ey Navoiy, erni aning la'ldur yo yuqti qon,
Berkiganda bag'rima sho'xi sitamgorimg'a tish.

254

Garchi atfol otti bir-bir jismi uryonimg'a tosh,
Ko'rki, xirman-xirman o'ldi jam' har yonimg'a tosh.

Kulbam atrofida bedodu malomat toshidur,
Go'yiyo yog'mish falakdin baytul-ahzonimg'a tosh.

Hajr tog'ida labi shavqida oqsa qon yoshim,
La'l o'lur go'yo bo'yalsa har taraf qonimg'a tosh.

Do'stlar, bastur mazoring'a malomat toshlari,
Chekmangiz mehnat qo'yarg'a qabri vayronimg'a tosh.

Bas qiling atfol tosh otmoqki, qon bo‘lmish ichim,
Tegdi go‘yo toza qo‘yg‘an dog‘i pinhonimg‘a tosh.

Garchi toshing tutti yer jismimda, lekin zulm edi,
Buki o‘tti zaxm aro chun tegdi paykonimg‘a tosh.

Chun to‘yubtur notavon jismim baliyat toshidin,
Berma, ey gardun, g‘izo yanglig‘ yana jonimg‘a tosh.

Vazn uchun paymonani qilg‘il ulug‘, ey mayfurush
Kim, emas tortar uchun hojat bu mezonimg‘a tosh.

Jomni chekmakta g‘am daf‘ig‘a qolqon ayladim,
Ey Navoiy, charxdin yog‘di bu qolqonimg‘a tosh.

255

Ey, gulshani husn ichra xating sabzai dilkash,
Kim atri etib ruh dimog‘ini mushavvash.

Ul ko‘zga emas hojati sog‘ar, negakim bor
Qon ichmak ila mastu mayi noz ila sarxash.

Olamni agar qo‘zg‘abon o‘t solsa, tong ermas,
Ul sho‘xki sarxush chiqibon, sekretur abrash.
Ruhoniyatim g‘olib erur, toki ichib roh,
Jonimg‘a solur aksini ul huri pariyvash.

Davr ahlida yo‘q sofki, aning g‘ashi yo‘qtur,
Juz soqiyi davr ilgida sofiy mayi beg‘ash.

Zohid, senu kavsar, bizu mug‘ dayri nedinkim.
Bir zahri balokash bizu sen no‘shi riyochash.

G‘ayringdin orig‘ ayladi ko‘nglini Navoiy
Kim, but raqami birla bu uy erdi munaqqash.

256

Shukrkim, sochtim esa g‘am tuni anjum kebi yosh,
Vasli subhida tulu‘ ayladi olling‘a quyosh.

Zaxmlar ustida marhamg‘a momug‘luq qiladur,
G‘am sahobi necha yog‘durdi sinuq boshima tosh.

Tutosh erdi g‘am aro navhalarim bir-biriga,
Ayshdin kulgularim bir-biriga o‘ldi tutosh.

Hajr xunobi mayi vasli manga berdi samar,
Zahr bo‘lg‘ay edi og‘ushta bu xunobig‘a kosh.

Ahli ishq, o‘lmangiz ozurda firoq o‘tlaridin,
Ul tomug‘qa bore vasl uchmog‘i ermish podosh.

Ishq aro vaslni kom ahli nachukkim, talashur,
Hajrni zumrai nokom kerak qilsa talosh.

Kim firoq o‘tig‘a sabr etsa Navoiy yanglig‘,
Otashin gullar anga bo‘lg‘usi ul o‘ttin fosh.

257

Bizga yo‘qtur olam ahlidin jafodin o‘zga ish,
Har zamon yuz dardu har dam yuz balodin o‘zga ish.

Ohkim, andin jafodin o‘zga kelmas o‘truda,
Garchi mendin kelmadi hargiz vafodin o‘zga ish.

Menmenu oshnqliq, ey nosihki, umrum borida,
Boshima juz ishq kelmaydur qazodin o‘zga ish.

Zulfi zanjiri aro ming zulm ko‘rsam, ey ko‘ngul,
Juz tazallum istamamen muhtalodin o‘zga ish.

Nozu istig‘no necha ko‘rguzsa ul sultoni husn,
Juz niyozu ajz ne kulgay gadodin o‘zga ish.

Xizmatig‘a qaysi yuz birla boraykim, kelmamish
Tiyralikdin o‘zga men yuzi qorodin o‘zga ish.

Do‘stu lutfidin umidim onchadurkim, g‘ayri afv
Istay olmon, garchi qilmaymen xatodin o‘zga ish.

Mendin o‘zga ish kelmay juz mayi subhiy chekib,
Juz g‘ino kelmas yana ahli riyodin o‘zga ish.

Ey Navoiy, va‘dai vaslig‘a bo‘l xursandkim,
Charx nogah qilmag‘ay zohir oradin o‘zga ish.

258

Olur jonimni ishqu manga dam urmoq mahol o‘lmish,
Birovdekkim, tili aning o‘lar holatda lol o‘lmish.

Erur har sari keskan na‘l yo raxshing izi bilmon,
Tanim tufrog‘i to javlongahingda poymol o‘lmish.

Ichib qonimni ul ko‘z kim qizarmish, notavonedur
Ki, ham bemorlig‘da may chekib, ruxsori ol o‘lmish.

Tanim to rishtai zulfung xayoli birla chirmashdi,
Biaynih rishtai zulfungg'a chirmashqan xayol o'lmish.

Qoshing hajrida tishlar birlakim jismimni naqsh ettim,
Nazzora aylakim har paykari mushkin hilol o'lmish.

Ko'ngul bog'ida ohim o'qlari qadding firoqidin,
Bari g'am bergali har qaysi bir ra'no nihol o'lmish.

Fano ko'yiga kirkim, jam bila jomi jahonbindur,
Gadokim, jom anga bu dayr aro sing'an safol o'lmish.

Sen uyqu ichrasen, xurshid avji davlating tushdur,
Ham ushbu tushda ul xurshidqa doim zavol o'lmish.

Yuzung ko'rgach Navoiy ko'ngli ozdi, zulfdin band et
Kim, ul majnun bahori vaslidin oshuftahol o'lmish.

259

Husni devoni uza matla'dur ul payvasta qosh,
Kotibi taqdir aning misra'larin yozg'an tutosh.

Jolai ofat kebi ul oy bahori husnida,
Charx anjum javharidin yog'durur boshimg'a tosh.

O'tlug' ohimdin bo'g'uz og'zimg'acha majruh erur,
Ayb qilma, ey ko'ngul, nolamda fahm o'lsa xarosh.

To sirishkim qong'a evruldi dame tinmay oqar,
Muztarib bo'lmoq ajab yo'q, bo'lsa xun oluda yosh.

Yoshurun erdi g'amim, mufrit qadah o'tkan kecha
Yig'latib, beixtiyor etkan emish el ichra fosh.

Xilvat etkan ixtiyor ilgida bir ibriqi may,
Tong emas gar qilsa bir bodom ila har kun maosh,

Ey Navoiy, keldi yoru bordi ko'nglungni olib,
Yana bir qatla kelib, joningni dog'i olsa kosh.

260

Yozuqsiz, jurmsnz bedod etar fosh
Manga ul surmasiz ko'z, vo'smasiz qosh.

Fig'onkim, bu taraf boqmay o'tarsen,
Nechakim, ko'zlarim yummay to'kar yosh.

Sirishkim sayli har yon uyla surdi

Ki, topmon ko'ksuma urmoq uchun tosh.

Iliging o'pkali ochmish og'izlar,
Qilichingdin sarosar zaxmlig' bosh.

Hamono qolmas o'z holida rangi,
Sizarda suratnngni ko'fsa naqqosh.

Bahodur naqdi din, ey dayr piri,
Karam qil mayki, borbiz asru qallosh.

Demish: kelsam Navoiy qatlin aylay,
Kelib, ne ko'ngli istar, aylagay kosh.

261

Pariyzodeki, mushkin zulfi jonim mustamand etmish,
Maloyik qushlari ul halqa mo'lar birla band etmish.

Samandingkim, yolindek tez erur, yuz shukrkim, gardun
Anga bizni samandarvash, munga gardi samand etmish.

Chekarga ishq otashgohig'a devona ko'nglumni,
Qazo har bir sharar torini bir o'tluq kamand etmish.

Vafog'a telbalikdin nopisand o'lsam, ani ko'rkim,
Jafog'a kimni mencha ul pariy paykar pisand etmish.

Mayi ravshan tut, ey soqiyki, ko'nglum tiyra qilmish shayx,
Damu afsun bila baskim, anga izhori pand etmish.

Labingda no'shu zahri hajr og'zimda tong ermas, gar
Menga har zaharxand o'lg'anda ul bir no'shxand etmish.

Labi la'lin malohat xoli birla bahravar qilg'an,
Mening jonimni dag'i ishq birla bahramand etmish.

Biravkim, sarvdek ozodavash bo'ldi bu bog' ichra,
Qazo dehqoni ham sarsabz ani, ham sarbaland etmish.

Navoiy, kech visol ummididinkim, haq seni behad
Zalilu zoru yoringni azizu arjumand etmish.

262

Sahob ermaski, kukrab tog' uza har sari aylanmish
Ki, dudi ohu afg'onim falak toqig'a chirmanmish.

Aning ilgidadur ko'nglumki, andin ayrila olmas,
Tamom ul qush masallikkim, kishi ilgiga o'rganmish.

Kecha uyqu birovda bo'lmasa ne tongki, ko'yungda
To'shanmish xorni ostidayu xoroni yastanmish.

Choqilg'ach lam'ai husnung, manga qolmas asar boqiy,
Birovga ne asar qolg'ayki, barq o'tig'a o'rtanmish.

Raqibing ham, iting ham ko'pglunga ko'yungda dushmandur
Ki, tunlar to sahargah tortmish afg'onu kungranmish.

Jahon ahlig'a gar uyqu harom o'lsa ajab ermas
Ki, noz uyqusidin ul kofiri bebok uyg'anmish.

Meni oshuftani ul turradin qilmoq xalos o'lmas
Ki, jonim rishtasi birla aning har tori to'lg'anmish.

Zamong'a bovujudi bevafolig' ta'n qilmangkim,
Zamona ahlidin rasmi vafo bobinda saylanmish.

Manga zuhdi riyoi xirqasidin ul palos ortuq
Ki, yuz qatla fano dayrida may loyig'a bulg'anmish.

Xusho mug' dayrikim, bir damda aylar muflisu rasvo
Biravkim, umrlar ham molu ham nomus qozg'anmish.

Navoiy zuhd xarfin tavba qilsa, ey riyo ahli,
Anga kelmas o'lum, bir harzani gar aytmish-tonmish.

263

Dardi ko'p uryon tanimg'a yuz tuman dog' o'lmamish,
Toki har bir dardig'a bir dog' etar chog' o'lmamish.

To ko'zung oyini usrukdukdu bemorlig',
Za'flig' sarmast ko'nglum lahzae sog' o'lmamish.

G'am tuni ul oydin ayru aylamish anjum xirosh,
Har taraf ko'ksumni go'yo ranja tirnog' o'lmamish.

Poya ishq ahlig'a olidur, yo'q ersa xalqdin,
Qochqali Farhodning manzilgahi tog' o'lmamish.

Foniy o'lkim, dayr piri jur'asidin bahravar
Bo'lmamish, har kimki bu dayr ichra tufrog' o'lmamish.

Ne asar qilg'ay ko'rub qonlig' tanim uzra tungan,
Senki hargiz may tomib, gulgun to'nung dog' o'lmamish.

Ey Navoiy, vaslig'a sendin keyinrak yo'q kishi,
Kimsa garchi oshiqi sendin burunrog' o'lmamish.

264

Demagil mujgonkim, ul ko'z qasdi ahbob aylamish
Qim, temurdin neshlar aylab, siyahtob aylamish.

Xolu xatdin mushafi ruxsorig'a kilki qazo,
Mushk birla nuqta, anbar birla e'rob aylamish.

Uyqudin bosh qo'yg'ay ul ko'z sajda, xud qilg'usi yo'q
Kofirekim, mastlig'din azmi mehrob aylamish.

To'lg'adi jon rishtasiyu tori zulfi xushturur,
Gar bir ip eshmak uchun ul ikkini tob aylamish.

Nomabar qush yordin kelgach, o'larmen shavqdin,
Jon chekarga go'yo har tirnog'ni qullob aylamish

Ey xush ulkim, bu havodis dayrig'a kirgan kishi
Chiqqucha, davron ani masti mayi nob aylamish.

Ey Navoiy, zavraqi umrung qutulmaskim, qazo
Davrig'a aning falak bahrini girdob aylamish.

265

Dardi ishqing uyla zor etmish meni, ey bag'ri tosh
Kim, qo'yarmen yig'labon har notavon ollida bosh.

Ko'ngluma ko'zdin kirib, g'ayri xayolin qo'zg'adi,
Zarra xayli qo'zg'alur, chun kirdi ravzandin quyosh.

Chun meni qildi balo tog'i junun, tosh otmangiz,
Negakim yerdin olib otmas kishi tog' uzra tosh.

Reshdur bo'g'zum balo zahri ichardin, yo'q ajab,
Holima yig'larda andin o'tkan un topmoq xirosh.

O'qi yetkachkim, bo'lub jon birla ko'nglum muztarib,
Iztirob ermas, boshoq ustida aylarlar talosh.

Durdi joming ham g'izo, ham bodadur, ey mug'bacha,
Piri dayr iqbolidin shahlarg'a yo'q mendek maosh.

Eyki, ko'rmaisen Navoiy ohi o'qi hay'atin,
Bir stundek shu'la ko'k sahfig'acha, ko'rgil, tutosh.

266

Xil'atinmu qildi ul gulro'i siyminbar binafsh,
Yo binafsha aylamish gulshann sar-tosar binafsh.

Arg'uvongun yuz, binafsha rang xat jonim olur,
Xil'ati bo'lsun aning gar arg'uvoniy gar binafsh.

Yo'qki, ul sanchar binafsha dastasin dastorg'a,
Egnida xil'atlarin dog'i qilur aksar binafsh.

Savsaniy bo'rkung yopar kechkangni, ey mir'oti husn,
Ko'zgu yanglig'kim, o'chasen qildi ohangar binafsh.

Xayli ruhoniy hamonokim, binafsh aylar libos
Kim, haririn aylar ul huri pariy paykar binafsh.

Burqa' olg'ach, kiydi moviy xil'at uzra savsaniy,
Mehrdirin qilg'an kebi moviyini nilufar binafsh.

Ne binafshadur, ne nofarmon guli, ne savsaniy
To'nkim, ul kiygali loyiq emastur har binafsh.

Gul kebi jismingg'a, ey soqiy, binafsh oyin to'nung,
Uyladurkim, bodai gulrang uchun sog'ar binafsh.

Gar Navoiy aqli mabhut o'lsa, qilmang aybkim,
Hoshiya zarbaft etib, deklay kiyar dilbar binafsh.

267

Meni ishq ichra degan oqilu farzona emish,
Degay ulkim, so'zin eshitsaki, devona emish.

Yopsa yuz har kecha ko'nglum qushidin, tong yo'qkim,
Malak ul sham'i jahontobqa parvona emish.

Qasri ul husn shahining erur andoq oliy
Ki, falak kungurasi qasrig'a dandona emish.

Ko'zlarim andin emish qonu ramad aynidakim,
Durd hamkosa munga, hajr anga hamxona emish.

Zaxmi ko'p tanda jununluq ko'ngul oromidin
Telbalar maskani fahm o'ldiki, vayrona emish.

Jannatu kavsar umidi bila o'ldung, ey shayx,
Bilki, naqd ushbu fano dayrida mayxona emish.

Zuhd ila eyki Navoiyni o'karsen, ko'rduk
Ishi usruklik emish, hamdami paymona emish.

268

Bizing shaydo ko'ngul bechora bo'lmish,
Malolat dashtida ovora bo'lmish.

Anga baskim yog'ar tosh ustida tosh,
Tanida yara uzra yora bo'lmish.

Urarda dam-badam xorog'a boshin,
So'ngaklar anda pora-pora bo'lmish.

Balo tog'i aro yotqanda bemor,
Xirad sinjobi xoru xora bo'lmish.

Qora qildi nachukkim ro'zgorim,
Aning ham ro'zgori qora bo'lmish.

Qadah xurshidi qanikim, g'amidin
Sirishkim kavkabi sayyora bo'lmish.

Navoiy, choradin ko'p dema so'zким,
G'amingg'a chorasizlig' chora bo'lmish.

269

Ul qadar ul kofir islom ahlini qatl aylamish
Kim, shahodat barmog'in ham zaxm aylab bog'lamish.

Garchi din ahlig'a aning ilgidin yuzlandi qatl,
Ilgining qonin dog'i emdi oqizmoq boshlamish.

Qatliga ko'nglumni to'xtatsam agar yo'q, vah, ne sud,
Chun meningdeklarni o'lturmakka ko'ngli to'qtamish.

Nozu istig'noda kim ifrot etar, ma'lum o'lur
Kim, jamoli mufrit erkanni o'zi ham anglamish.

Ishq zulmi haddin o'tti ko'ngluma, ey porso,
Go'yiyo bir mustajobud-da'va ani qarg'amish.

Qochmayin aftodalig'din, arzi ixlos aylakim,
Do'st lutfi oqibat aftodalarni qo'ldamish.

Bag'riyu ko'ngli Navoiyning nedin yuz poradur,
Itlaringga to'ma aylarga hamono to'g'ramish.

270

Har pariy paykarga bir devonaekim zor emish,
Kunda ming zulm o'lsa, bir ham rahm gohe bor emish.

Qaysi majnuni balokashga pariy ruxsoridin
To abad zulm uzra zulm, ozor uza ozor emish.

Sen bu oyini jafo solding orag'a, yo'qsa xalq
Ko'rsa shiddat lutf birla, yo'qsa barxurdor emish.

Olloh-olloh. bu ne so'z bo'lg'ay menu hijron tuni,
Vasl subhi qay qachan beyorlarg'a yor emish.

Hajr shomi shiddatidin ishq tarkin har kecha
Jazm etibmen, lek doim subh istig'for emish.

Davr jomi birla taskin topmas ermish, soqiyo,
Kimmikim sargashta qilg'an bu to'quz pargor emish.

Deb emishsen: Jonni bergaymu Navoiy istasam,
Bilmagansenkim, bu xud jon birla minnatdor emish.

SOD HARFINING SANAMLARINING SAYTI «FAVOYID»DIN

271

Ishqing eliga ranju ano birla ixtisos,
Xayli g'amingg'a dardu balo birla ixtisos.

Fitna agar jahonni qora istamas, nedin
Istar ul ikki ko'zi qora birla ixtisos.

Maxsus bo'lmasam sanga yo'q ayb, bo'lmasa
Olam elida shahg'a gado birla ixtisos.

Topsa ko'ngul qadingg'a xususiyat, etma ayb,
Kim, ko'rguzar Kalim aso birla ixtisos.

Ul ko'zga qoshu kirpik ila ixtisos esa,
Ne tong qaroqchig'a o'qu yo birla ixtisos.

Ovoralarni ista jahon ichrakim, kerak
Dayri fanoda ahli fano birla ixtisos.

Ul gul firoqi ichra Navoiy fig'on bila
Bulbuldururki, topti navo birla ixtisos.

272

Istaram furqat aro jonu jahondin maxlas,
Istamasmen vale ul ofati jondin maxlas.

Hajrida jondin agar o'zni xalos istarmen,
Jong'a ne mumkin erur istamak andin maxlas.

Yaxshi ermas manga sendin tilamak o'zni xalos,
Sen muhiqsan, tilar ersang bu yomondin maxlas.

Tilamang nomu nishonimni balo dashti aro,
Berdi chun ishq manga nomu nishondin maxlas.

Kecha itlar unidin garchi xalos istar xalq,
Itining komi bu faryodu fig'ondin maxlas.

Bir zamon zulmlaridin chu xalos ermasmen,
Yo'q ajab, gar tilasam ahli zamondin maxlas.

Garchi jon mehnatidin qildi Navoiyni xalos,
Qatl ila istamak o'lg'aymu falondin maxlas.

273

Raqib ul nav' erur jonong'a maxsus
Ki, muhlik dardi aning jong'a maxsus.

Junun toshin libos ahlig'a otmang
Ki, ul bo'lmish meni uryong'a maxsus.

Buzug' jismimda turmas zor ko'nglum,
Agarchi chug'z erur vayrong'a maxsus.

Visol ahliyu dardu g'am, ne ya'ni
Ki, bor ul ojizi hijrong'a maxsus.

Demang Majnunni yor ollida o'lmish
Kim, ul ishdur, bu besomong'a maxsus.

Ne tong davron eliga bevafolig',
Chu bu oyin erur davrong'a maxsus.

Surudi ayshu kom ahliki bo'lmish,
Navoiy nolayu afg'ong'a maxsus.

274

Qilmadi jonimni hijron bandidin davron xalos,
Men netib o'zni xalos istay, chu bo'lmas jon xalos.

O'qini chekkanda paykondin xalos o'ldi, vale
Bo'lmadi tutqan so'ngaklar hibsidin paykon xalos.

Jon menga, men jong'a, o'lmak istar erdim onsizin,
Meni jondin, jonni mendin ayladi hijron xalos.

Ul pariy ishqin demang yoshurki, ul taklifdin
Telbalik uzri bila bo‘ldum, meni uryon xalos.

Uyla muhlikdur g‘ami hijronki, gar vasl o‘lmasa,
Yo o‘lum andin kishi bo‘lmoq emas imkon xalos.

Jon berib, dushvorlig‘lar birla davron ahlidin,
Kimki maxlas topti, bo‘lg‘an bil ani oson xalos.

Ul pariy shaydolaridin, ey Navoiy, istaram
Uylakim, hush ahlidin majnuni sargardon xalos.

275

Ey, sening dardu g‘aming jonima xos
Kim, alardin tilamon jonni xalos.

Meni hijron evazi aylar, aning
Ishqi har kimga raqam sursa qasos.

Mehmon bo‘lmaq emish jon uyida
Yorkim, ko‘nglum o‘lubtur raqqos.

Meni ishq etti zabunu ojiz,
Bu emish dardu muhabbatqa xavos.

Xating ul Xizriki, terlasa yuzung,
Obi hayvon aro bo‘lg‘ay g‘avvos.

Do‘st ko‘yida gadolar bilgil,
Bo‘lsa xarrozu gar xud xavvos.

Ey Navoiy, tilar ersang maxlas,
Ishq ko‘yida shior et ixlos.

ZOD HARFINING ZAMIRON BO‘YLARINING, ZIYO SI «FAVOYID»DIN

276

Vah, nelar bo‘ldi menga ishq g‘amidin oriz,
Yuz ming oncha dog‘i hijron sitamidin oriz.

Ishqu hijron o‘tidin oriz ekancha yuz ming,
Bo‘ldi ag‘yorg‘a ashkim alamidin oriz.

Sabru oromim uyiga bu yiqilmoq bo‘ldi,
Sar-basar ko‘zlar aro ashk namidin oriz.

Xirmaning hushuma kuymak ham erur ko‘nglumning
Hajr aro soiqakirdor damidin oriz.

Kishvari xotirima muncha buzug‘lug‘lar erur
Barchasi xayli muhabbat qadamidin oriz.

Ko‘ngluma mug‘bachalar ishvasidin jon xatari,
Dayr pirining o‘lubtur karamidin oriz.

Tori jismingg‘a, Navoiy bu qadar tob o‘lmish,
Ul sanam turrasining pechu xamidin oriz.

277

Holim kim ekin aylaguchi yorg‘a ma‘ruz,
Men bedil ishin qilg‘uchi dildorg‘a ma‘ruz.

Yerlar o‘pubon ashk to‘kub, nolalar aylab,
Bir xasta g‘amin etkuchi g‘amxorg‘a ma‘ruz.

Ey bodi sabo, jon sadqang, gar qila olsang
Zori so‘zin ul boisi ozorg‘a ma‘ruz.

Qo‘pqanda sabuhi uchun etsang bu hazinning
Baxt uyqusin ul davlati bedorg‘a ma‘ruz.

Hijroni xumori aro ranjur o‘larimni,
Kim aylagay ul dilbari xammorg‘a ma‘ruz.

Hajrim tunida charxki qoldi harakatdin,
Ey ashk, qil ul kavkabi sayyorg‘a ma‘ruz.

Bu dardu firoq ichra Navoiyki, topilmas
Bir-bir kim ekin aylaguchi yorg‘a ma‘ruz.

278

Ey, yetib la‘ling mayidin ruhuma osori fayz,
Lam‘asidin kasb etib ko‘nglum uyi anvori fayz.

Olloh-olloh, ne labu ne nutqi ruhoso ekin
Kim, Masiho birla Xizr andin qilur izhori fayz.

Fayzlarkim, yetti ishqingdin manga, ofoqni
G‘arqa aylar fayz bahri, aysam asrori fayz.

Bu jazo munkirga bas ermasmu kim foiz dedi,
Qobili fayz ermas ulkim, aylagay inkor fayz.

Kir xarobot ichrakim, bir jur‘asidin yetkurur,
Fayzni yuz shayxcha bazm ahlig‘a xammor fayz.

Dayr piridin yetar yuz fayzu bir yo‘q shayxdin
Kim, munga yetmish yaqin fayzu anga pindor fayz.

Ey Navoiy, mug‘tanamdur piri dayru mug‘bacha
Kim, biridin yetmasa, yetar biridin bor fayz.

279

Ey, latofatda sanga lolayu nasrin oraz,
Bizga aning g‘amidin qon bila rangin oraz.

Meni ul ko‘yida bexud ko‘rub el der: o‘lmish
Qo‘yubon ollida tufroqqa miskin oraz.

Naylayin ul qaddu oraz g‘amidin bog‘nikim,
Anda yo‘q sarv sifat qaddu gul oyin oraz.

Har pariy tavrida ul orazu lab o‘lturadur
Kim, base tuzluq erur ul labu shirin oraz.

Yangi gulbarglari hoshiyasidin bo‘lmish,
Orazing ollida zoli anga purchin oraz.

Demakim, bog‘da yeldin to‘kulubtur gulkim,
Xo‘blar qo‘ydi ul oy yo‘lida chandin oraz.

Chu Navoiy ko‘rubon yor yuzin, jon berdi,
G‘amza ta‘riz etibon ayladi tahsin oraz.

TYe HARFINING TANNOZLARINING TAROVATI «FAVOYID»DIN

280

Gar fano rasmini qilmoq tilar ersang mazbut,
Nafs ila ruhni zinhorki qilma maxlut.

Ruh ul nurdururkim, haq anga bermish avj,
Nafs zulmatqa qolib, qilmish anga poya hubut.

Ruh rahmoni erur, nafs erur shaytoni,
Ikkisin bir-biriga qo‘shmaq emastur mashrut.

Ruhg‘a sheva Kalimullo ishin qilmoq fosh,
Nafs fir‘avnliq asbobini aylab marbut.

Ruhg‘a daa‘b Habibullo ishi oyini,
Nafs Bujahlliq asbobini aylab mabsut.

Yo rab, et bizni habibing sifatig‘a rosix,
Ayla Bujahl tariqin ichimizdin masqut.

Qil Navoiyni hamul xat bila, yo rab, ozim
Kim, biror yonidin ayrildi o'tuz olti xutut.

281

Qilg'ay ul orazni ko'rmakdin meni hayronni zabt,
Kimki qon to'kmaktin etkay ul ko'zi fattonni zabt.

Zabt qil dersen ko'zung yoshiyu ko'nglung ohini,
Olloh-olloh, kim qilibtur sarsaru to'fonni zabt.

G'ayridin ko'nglum qushi ko'ksumni mazbut asradi,
Chug'zi ojiz, vah ne qilg'ay, aylamay vayronni zabt.

Menki afg'ondin ko'ngulni zabt eta olmon, ne nav'
Zulm etar bedodidin aylay ko'ngul olg'anni zabt.

La'li hajrinda firoqi neshidin o'lsam, ne tong
Kim, qila olmon ko'ngulning yarasidin qonni zabt.

Nolani men qayda zabt ettimki, aylay olg'amen,
Hajrdin har lahza ko'nglum aylagan afg'onni zabt.

Charxdin ne kelsa, xush tut o'znikim, qilmas qazo,
Bir sening ra'ying uchun bu gunbadi gardonni zabt.

Zabt qilmas davr ayog'in sipqorurda, soqiyo,
Shahki jomi adl birla aylagay davronni zabt.

Ey Navoiy, zabt qilmon o'zni hijron bazmida,
Qilmasam tong yo'q surudu nag'mai hijronni zabt.

Soqiyo, may to'la bermakin azm aylading,
Usruk o'ldumkim, qiladur suhbatini jononni zabt*.

282

Ey, xayolingdin manga har dam nishot,
Ko'ngluma vasling so'zidin inbisot.

Gar sanga bo'lmoqqa had yo'q muxtalit,
Ham tahayyul birla xushtur ixtilot.

Xo'blarni rux bila qil motkim,
Shoh ko'rmaydur seningdek bu bisot.

Dema, ruxsorim nachuk vasf aylagung,
Qo'yki, bir dam yaxshi aylay ehtiyot.

Gar pariy sendek dedim yozg'urmakim,
Telba alfozida bo'lmas irtibot.

Eski olamg'a ko'ngul ko'p bog'lama
Kim, musofirg'a vatan bo'lmas rabot.

Ko'rsa hajringdin Navoiy yuz malol,
Raf' etar, vaslingdin o'lg'ach bir nishot.

283

Yuzung yonidakim bosh chekti har yondin muanbar xat,
Gul uzra mushkdin kilki qazo qilmish muharrar xat.

Jamoling safhasig'a ikki qoshing matlaedurkim,
Yozibtur kotibi sun' ani husn ahli uchun sarxat.

Guli ruxsoringa ko'p zeb berdi sabzai xatting,
Bag'oyat xushnamo ermish qizil kog'azda axzar xat.

Yuzungnung tegrasida xatmudur yo sun' pargori,
Quyoshning davrig'a tahrir uchun chekti mudavvar xat.

Yuzungnung dog'i birla aijumungdin ne osig', ey oy,
Quyoshdek oraz uzra xushturur gar xol erur, gar xat.

Meni maxmurlug' ranjiddin ozod etsang, ey soqiy,
Yozarmen, garchi ilgim titramaktin kelsa abtar xat.

Xating vasfida har nekim savod etmish ko'ngul, andin
Erur bir anbarin zanjiri savdo ahlig'a har xat.

Ko'runur gul kebi orazda mushkin xat, base, dilkash,
Varaq gar xo'b emastur, xo'b emas yozmoq muyassar xat.

Navoiy, berma pandim, xosa xat bosh chekti ul yuzdin,
Chiqa olmon xatidin, har nachukkim cheksa dilbar xat.

ZYe HARFINING ZARIFLARINING ZUHURI «FAVOYID»DIN

284

Gar yorning ahvolig'adur yor mulohiz,
Oz ham xush erur, bo'lmasa bisyor mulohiz.

Bu davrda yor uyladurur yorg'a dushman,
Kim tutmas o'zin onchaki ag'yor mulohiz.

Davr ahlig'a soqiy ne mulohiz bo'la olg'ay,
Nevchunki emas gunbadi davvor mulohiz.

Ne yori vafodor mulohiz ekan oxir
Kim, bo‘lmadi ul sho‘xi jafokor mulohiz.

Faryodki, ishqim marazi bo‘ldi fuzunroq,
Har nechaki, bo‘ldum meni bemor mulohiz.

May berki, qazo topmog‘usi aql ila tag‘‘yir,
Har nechaki bo‘lsa xirad osor mulohiz.

Ko‘ngliga Navoiyning urar ishq nihon o‘q,
Naylab bo‘la olg‘ay bu dilafkor mulohiz.

285

Ey, labing zohir etib shirin lafz,
Xoh yolg‘on desun ar xud chin lafz.

Chinu yolg‘onn aning shirindur,
Gar desa bir dam aro chandin lafz.

Otashin la‘ling erur bas rangin,
Ne ajab, qilsa ayon rangin lafz!

La‘li alfozi meni tirguzdi,
Qaysi bir deb, ne qilay ta‘in lafz.

Qahru lutfung bori jonbaxshdurur,
Buyla kim ko‘rdi hayotoyin lafz.

Anglamon g‘oyati ma‘ni so‘zinga,
G‘oyatash aylagamen tahsin lafz.

Qil, Navoiy, so‘z aro ma‘ni qasd,
Istama uylaki suratbin lafz.

286

Ul pariy tarkida aqlim dedi yolg‘on alfoz,
Ne ajab, aytsa devona parishon alfoz.

Ahli ishq ollida ne lafz degay mustahsan,
Ne degay ahli xirad ollida nodon alfoz.

Hur husnini qiziqroq dedi ul yuzdin shayx,
Surmagay buyla sovug‘luq bila inson alfoz.

Sirri ishqimdin el ollida biror lafz dedim,
Bu emish qilg‘uchi qoyilni pushaymon alfoz.

Lafzi jonbaxsh ila ul umr magar bo'ldi Masih,
Yo'q esa buyla asar birla ne imkon alfoz.

Bir-iki lafz dedim ishqidin — o'lturdi meni,
Magar emdi degamen hashrda qolg'an alfoz.

Ul pariy kulmak uchun, ko'rki, Navoiy g'amidin,
Fosh etar ahli junundek chekib afg'on, alfoz.

257

So'z adosindadur ul koni malohat laffoz,
Uylakim vasfi aro ahli balog'at laffoz.

Nomasin qush keturub, sayrasa avsofida ko'p,
Yo'q ajab, chunki bo'lur ahli risolat laffoz.

Yaxshi alfoz ila til gar desa ul oy qavlin,
Tong emastur, kim erur ahli maqolat laffoz.

Vasfi har lafzida yig'latdi ko'ngul dard ahlin,
Qayda topti bu qadar dard ila holat laffoz.

Ko'ngul ollida g'amin qilma talaffuz, tilkim,
Yetkurur ahli maoniyga malolat laffoz.

So'zda ma'ni bila ko'p lafzg'a mayl aylamakim,
Zohir oroyishini ayladi odat laffoz.

Lafz zebida Navoiyga berur ma'ni yuz,
Qayda ma'nida topar muncha mahorat laffoz.

AYN HARFINING AYYoRLARINING ALOMATI «FAVOYID»DIN

288

Menga bu nukta xarobot aro bo'ldi masmu'
Ki, fano jomi riyo ahlig'a bo'lmish mamnu'.

Qaysi rindeki riyo zotida yo'qtur bitta'b,
Ko'runur jomi fano tortsa behad matbu'.

Kimki zotida erur shoibai ujbu riyo,
Qilg'ali qobil emas faqr tariqig'a shuru'.

Dayr piri qulimenkim, qilibon may shoyi',
Bergay ul ujbu riyo jonibi o'rtarga shuyu'.

Toki bir jom bila mug'bachai bodafurush,
Xiradu aqlni majnun yasag'ay bal masru'.

Manga ul jomni gar tutsa, fidosidur aning
Ilmu dinu xiradu zuhd ila taqvo majmu'.

Dayr piri bila to mug'bacha bo'lmay, qilma,
Ey Navoiy, yigitu qarig'a holingni ruju'.

289

Qilg'ali begonalarga oshno jonona tab',
Oshnolarg'a bo'lubtur, voykim, begona tab'.

O'rtanurmen tokim ul el tiyra shomim yorutur,
Bo'lg'ali ul sham'vash, men bo'lmisham parvona tab'

Xoli sari aylasa parvoz ko'nglum, tong emas,
Kim taajjub aylagay gar qushqa istar dona tab',

Yor chun kulbamga kirmas, xonumon tark ayladim,
Yo'qsa bo'lmoq istamasmu yor ila hamxona tab'.

Men jahon afsonasi, ul sho'x mayl etmas, netay,
Garchi sho'x atfolig'a doim tilar afsona tab'.

Yor to azm etti, ta'bimg'a buzug'lug' qo'ydi yuz,
Bo'lmisham ul husn ganji hajridin vayrona tab'

Davlati boqiy tilar ko'nglung, fano kasb aylakim,
Dahri foniy sari mayl aylamas farzona tab'.

To meni dayr ichra rasvo ayladi ul mug'bacha,
Bog'ladim zunnoru istar sog'aru paymona tab'.

Ey Navoiy, ul vafosizdin qutulsang, tutma uns,
Har nechakim bevaforlar mayli qilsa yona tab'.

290

Masti bebokim qachon holing'a bo'lg'ay muttale'
Kim, qulog'ig'a desam sirrini, bo'lmas mustame'.

Jam' etar chog'da ko'ngul, zulfung parishondur base,
Lek solurda parishonlig', bo'lur ko'p mujtame'.

Qahr qilsa o'lturub, bu turfakim, lutf etsa ham,
Qatl ishida bo'lmish ul qotil bag'oyat muxtare'.

Tufrog'imni yel sovurmay ko'yidin sof o'lmadi,
Bo'ldi bori, bor esa mendin g'ubori murtafe'.

Ishq oyinida bid'atlar tuz etting zulm aro,
Qaysi bir mazhabdasen, kofurdek o'lg'ay muftade'.

Ishq o'tin tark etmasam nosih so'zi birla, ne tong,
Pand ila parvona kuymaktin bo'lurmu mumtane'.

Do'stlar, yozg'urmang ar daf' aylay olmon ishq o'tin,
Chora birla kim qazo bo'lg'anni qilmish mundafe'.

Kim fano dashtig'a kirdi, o'zni hamroh etmasun,
Qat' chun bo'lmas bu yo'l, o'zluktin o'lmay munqate'.

Ko'rgach ul oyni Navoiy tortti bexud fig'on,
Kim bo'lur behud, fig'on qilmoqtin o'lmas muttale'.

Dilbar yuzin ko'rarga bo'ldi niqob mone',
Ul nav'kim, quyoshqa bo'lg'ay sahob mone'.

Terga uzoring andoq g'arq o'ldikim, ko'runmas
Kim ko'rdi ul ko'rarga bo'lg'ay gulob mone'.

Kulgilki, zohir o'lsun g'unchangda jolalarkim,
Dur rishtasig'a bo'lmish yoquti nob mone'.

Ko'zda yoshunmish ul oy, ashkim boshimdin o'tmish,
Daryoda kim ko'rubtur durg'a hubob mone'.

Ul g'amza qon qilurg'a, ul ko'z vafo qulurg'a,
Bedodu zulm bois, nozu itob mone'.

Tan tufrog'in sovurmay, yetmas safo ko'ngulga,
Bo'lg'an kebi safodin sug'a turob mone'.

Yor istasang, Navoiy, sabr istagilki, doim
Keldi visol ishiga jahdu shitob mone'.

292

Chun shabiston ichra qildi orazin jonona sham',
Mash'ali mehr o'lsakim, ko'zga ko'runmas yona sham'.

Band ayog'ida nedindur boshida savdo o'ti,
Ey pariy, ishqingda gar xud bo'lmamish devona sham'?

Yig'laru o'rtar o'zin to subh go'yo har kecha,
Hajr aro bo'ldi meni mahzun bila hamxona sham'.

Dema kuymak savtikim, uyqu yo'qig'a rahm etib,
Der zabona shaklidan til tortibon afsona sham'.

Ekkali parvonalar ko‘nglida go‘yo tuxmi mehr,
Ashkdin atrofida ham su sochar, ham dona sham’.

Yo muhabbat o‘tidin parvonani kuydurgali,
Yorutur oraz o‘tin har lahza mahbubona sham’.

Qo‘ymadi parvonani fonus aro men zordin,
Ul mahi xirgahnishin bo‘lg‘an kebi begona sham’.

Balki oshiq do‘stlardin dururkim o‘rtanur,
Toki shavqi o‘ti ichra o‘rtanur parvona sham’.

Ey Navoiy, bot o‘chur ohing yelidin sham’ni,
Topti chun ul yuz furug‘idin bizing vayrona sham’.

293

Ko‘zum yoshardi, ayon bo‘lg‘ach ul jamoli bade’,
Bulo‘tqa su to‘lar ul damki, bo‘ldi fasli rabe’.

Tasavvur etsa qoshing toqini ko‘ngul titrar,
Qazo muhandisi baskim chekibtur ani rafe’.

Nedin ayog‘inga tushkay boshingg‘a evrulubon,
Quyosh gar o‘lmasa husn ichra qullug‘ungg‘a mute’.

Qoshing xayoli toriqmay ko‘ngulda evrulsun,
Erur chu qiblanamo po‘yasig‘a huqqa vase’.

Ne nav’ barqni deykim, buroqi yanglig‘ erur
Kim, ul batiyduru muzlim, bu bir muniru sare’.

Navoiy, uyla tirilkim, uyatdin o‘lmagasen,
Agar Rasul alayhis-salom bo‘lsa shafe’.

Qilurni ayla rioyat demakda asra adab
Ki, do‘st fe’lingu qavlingg‘adur basiru same’.

294

Qizil ko‘nglak yengin orazg‘a yopsang, vajhi yo‘q voqe’:
Quyosh ollida ko‘rmaydur kishi gulgun bulut mone’.

Yuzidek mumkin ermas oy, musavvir, chekma zahmatkim,
Quyosh jirmin qo‘shub hal aylasang, rang o‘lg‘usi zoye’.

Labi ham o‘rtadi jonim, ham ochiq so‘z dedi, ya’ni
Chuchuklukdin isitqang‘a achig‘ sharbat erur nofe’.

Yuzin ochsa, necha qilsam nazar, og‘zini ko‘rmasmen,
Nazarg‘a garchi kelmas zarra, xurshid o‘lmayin tole’.

Jamol ochqan soyi majnunlug‘um oshsa, ajab ermas:
Pariyning jilvasi savdog‘a hargiz bo‘lmadi dofe’,

Labing jonimg‘a qilsa mayl, darding xasta ko‘nglumga,
Tong ermastur, nedinkim, aylar ashyo aslig‘a roje’.

Ko‘zung fikri bila tan xilvatida notavon ko‘nglum,
Riyoziyat aynidindur kunda bir bodom ila qone’.

Fano yo‘lig‘a o‘zluktin shuru’ etganga tor o‘ldi,
Gar o‘lsa hodii tavfiq ochiqdur behad ul shore’.

Navoiy dayr aro gar butparastu mast esa, tong no‘q,
Ne qilsa piri dayr, ul ham qilur, chunkim erur tobe’.

G‘AYN HARFINING G‘AZOLALARINING G‘AVG‘OSI «FAVOYID»DIN

295

Oncha mahzun ko‘nglum o‘lmish ishqdin ozorlig‘
Kim, qilurmen yig‘labon, har kimni ko‘rsam, zorlig‘.

Do‘stlar, ko‘p zorlig‘ qilsam ajab ermaski, bor
Zor ko‘nglum do‘st javridin, base, ozorlig‘.

Bois er mish yng‘lamoqlarg‘a bo‘lub ko‘ngli zaif
Oshiqekim, furqat ichra cheksa ko‘p bemorlig‘.

Kimsaga gar g‘am yetar, g‘amxori bo‘lsa, g‘am emas,
Ul erur g‘amkim, yetib g‘am, topmag‘ay g‘amxorlig‘.

Tig‘din afgor emas, marhamni tashlangkim, iloj
Vasldur, topqan ko‘ngulga hajrdin afgorlig‘.

Bo‘lma gulzoringg‘a ko‘p mash‘uf, ey dehqonki, yo‘q
Tongla rangidin bu gullarning chaman osorlig‘.

Chun Navoiy yoridur Shirinu Laylidek, ne tong
Aylasa farhodvashlig‘, yo‘qsa majnunvorlig‘.

296

Otashin la‘ling o‘ti ayladi ko‘nglumni nsig‘,
Bo‘ldi bag‘rim dog‘i ko‘nglum isig‘i birla qizig‘.

Yaraqon ot qo‘yadurlar manga hikmat ahli
Kim, harorat yuzu ko‘zumni dog‘i qildi sarig‘.

Men anga oshiqu ko‘z ham yuziga oshiqdur,
Ishq ahlining erur rangi sarig‘, ashki arig‘.

Men agar yig‘lar esam talx chuchuk la‘ling uchun,
Ko‘zlarim dog‘i to‘kar ashkni achchig‘-achchig‘.

Ani chun ko‘rdum, aning ko‘yida qoldim mung ila,
Do‘stlar, siz o‘tung, ish tushti manga osru qotig‘.

Husni davrig‘a vafo yo‘q, bu quyosh bot uyoqur,
Xo‘blardin xush erur yaxshilig‘u yaxshi qilig‘.

Qon to‘kar ko‘ngli Navoiyningu ashk ikki ko‘zi,
Ulgusi ishq g‘amin gar yemasa issig‘-ilig‘.

297

Yetmay ikki labing mayidin ko‘ngluma osig‘,
Sho‘roba oqti ikki ko‘zumdin ochig‘-ochig‘.

Gohi yuzumga bir guli ra‘no g‘amida boq,
Qonlarki tom di — bir yuzi gulgun, biri sarig‘.

To oqti sayli ashk, yudi do‘st g‘ayridin
Ko‘zni, bu vajah ila ko‘zum o‘lmishturur orig‘.

Faryodkim, tushar manga chun dard ila firoq,
Ishq ahli ichra qatl uchun solsalar solig‘.

Daryoi shavqidin meni man’ etma, ey xirad
Kim, o‘lgum uylakim tushar ayru sudin balig‘.

Ko‘p qovma, shayx, mug‘bachalar ko‘yidin meni
Kim, ko‘nglum osru yumshoqu bu ish erur qotig‘.

Derlar fano yo‘li safarida osig‘, base,
O‘z luk bila Navoiy agar kirs a, ne osig‘.

298

Yuzung hajrida kim chekti fig‘onu zor men yanglig‘,
Kim ochti yuzda gulgun ashkidin gulzor men yanglig‘!

Agar ushshoqini bir tig‘ ila husn ahli qat’ etti,
Kishi hijronda qolsa, o‘lmadi dushvor men yanglig‘.

Firoq ahli agarchi o‘lmak istar, ey ajal, kelkim,
Emas sendin kishi bu ishta minnatdor men yanglig‘.

Ko‘zung qatl aylab, el qonini ko‘p ichti javr ila, lekin
Asire topmadi ul qotili xunxor men yanglig‘.

Majonin bo‘ldilar atfol toshidin ko‘p ozurda,
Vale boshtin-ayoq bir bo‘lmadi afgor men yanglig‘.

Biravni, eyki, sevmak orzu qilding havosinda,
Iligdin ixtiyoring bermagil zinhor men yanglig‘.

Kishi badxo‘lar ishqidin etmak ehtiroz avlo,
Yo‘q ersa ko‘rgusi har lahza yuz ozor men yanglig‘.

Tilar bo‘lsang zamona qayg‘usi daf‘ig‘a bexudlug‘,
Kerak bo‘lsa maqoming kulbai xammor men yanglig‘.

Agar bulbul guliston ichra ko‘rdi xordin ozor,
Va lekin ko‘rmadi, ey lolarux, ozor men yanglig‘*.

Navoiy, gar xirad mulkida savdodin batang o‘lsang,
Qadam urg‘il fano dashtida majnunvor men yanglig‘,

299

Agar kelmasa, intizorim qo‘yar dog‘,
Valek iztirob o‘rtar, ul oy kelur chog‘.

Manga bog‘u gulzor aning orazidur,
Gar ul bo‘lmasa, baytul-ahzon erur bog‘.

Dema shavq o‘tig‘a taskin berur may,
Yonar, shu‘lam o‘tig‘a ko‘p quymag‘il yog‘.

Men ar mastu bemorlig‘ birla o‘ldum,
Hamisha jahon ichra sen bo‘lg‘asen sog‘.

Dedingkim, ololmasun dilrabolar
Ki, ko‘nglumga qo‘ydung og‘ir hajrdin tog‘.

Bahori jamolingda nolamni xush tut
Ki, tengdur, bahor o‘tsa, bulbul bila zog‘.

Navoiy firoqingda ul nav‘ itti
Ki, gardi topilmas, g‘aming solsa tufrog‘.

300

Zahri hijroning chu ayshim komini qildi ochig‘,
No‘shi vasling elga yetkandip manga yo‘qtur osig‘.

Tosh yog‘durg‘andin atfol o‘lmadim, o‘lturdi hajr

Kim, suubatda bular andoq emas erdi qotig'.

Ashk aro o'ldum, yig'ishtur emdi zulfung shastini
Kim, su uzra kelgusi daryo aro o'lgan bolig'.

Qatra-qatra qon yoshimdin chehram o'lmish uylakim,
Tim-tim etgaylar qizil kog'aznikim, bo'lg'ay sorig'.

Yuzda hajringdinki tirnog' o'rni xatlar bo'ldi qon,
Har biriga ashkdin su ochibon qildim orig'.

Olg'ali dunyo arusin, eyki, sotting naqdi din,
Umr sotib, marg olmoq angla, bu sotig'-olig'.

Istaram, la'lig'a qilg'aymen chuchuk jonim fido,
Ey Navoiy, anga dermen kelmagay nogah ochig'.

301

Pariyni kim desa ul mehri xovari yanglig',
Erur nachukki, degay devni pariy yanglig'.

Boshimki, hajr yo'lida falakdek aylandi,
Ko'zum yoshi erur ul charx axtari yanglig'.

Firoq shu'lasida pora-pora ko'nglum erur,
Demay kabobkim, ul o'tning axgari yanglig'.

Ko'zung fusungar, aning o'ti otashin la'ling,
Labingda xol aning o't uzra anbari yanglig'.

Junun eli shahimen, tog' avji taxtimdek,
Qush oshiyonlari boshimning afsari yanglig'.

G'animat angla vafo bulbulungg'a, ey gulkim,
Xazon yeli yetishur hajr sarsari yanglig'.

Navoiy, o'zga shahu o'zga kishvar etma havas
Ki, topmagung shahi G'oziy bila Hiri yanglig'.

302

Muddai, chun daming ermastur issig',
Qilma sovug'lug'u hamgomani yig'.

O'xshar axloqinga husnungki, erur,
Yaxshiliq lozimasi yaxshi qilig'.

Tutti gar dashtni Layli, ne ajab,
Kishvari husnung aro tutti qirig'.

Zaxmlar uzra magar qo‘yg‘ali dog‘,
Xanjaring ko‘nglum aro bo‘ldi qizig‘.

Husnunga o‘xshadi jonbaxsh so‘zung,
Kimki bor o‘zi silig‘, so‘zi silig‘.

Pardadarlig‘ chu erur zohid ishi,
Xirqa uzra ne osig‘ muncha sirig‘.

Ko‘yidin qovsa, Navoiy, seni yor,
Ohu ashking bila chig‘ issig‘-ilig‘.

FYE HARFINING FITNALARINING FUSUNI «FAVOYID»DIN

303

Ulki qilg‘ay o‘zi kashshof ramuzin makshuf,
Kashfi yo‘q aylamayin o‘zluki harfin mahzuf.

Bahra yetkurmadi zuhd ahlig‘a fayz iksiri,
Naqdi umrin chu riyo kasbida qildi masruf.

Xirqai faqr kerak sirri nihon kasbig‘akim,
Pardai roz aning zaylig‘a keldi ma‘tuf.

Aylagil naqdi hayotingni fano ahlig‘a vaqf,
Luqmai vaqf yemakni vale etgil mavquf.

Dunyo asbobi najosat kebidur mazbalada,
Pokravlar nachuk o‘zni anga qilg‘ay mash‘uf.

Har ne haq amrini der murshidi komil, ani qil,
Gar sifotulloh aro o‘zni tilarsen mavsuf.

Soqiyo, hajr xumoridin o‘larmen — rahm et,
Charxnı zarf qilu ulki bilursen mazruf.

Topsa ul zarf ila mazrufni xush sipqarg‘ay,
Ulki oriflig‘ ila dahrda bo‘lg‘ay ma‘ruf.

Ey Navoiy, boru ushshoq ayog‘i tufrog‘i bo‘l,
Ishq sirrin, tilasangkim, sanga bo‘lg‘ay makshuf.

304

Qilmadim ul sarvi gulrux manzili bo‘stonni tavf,
Do‘zax ahli aylay olmas ravzai rizvonni tavf.

Ko‘nglum ichra yuz balo mahbus topqung, aylasang

Tavf ani andoqki, shahlar aylagay zindonni tavf.

Ochilur ko'nglum, qilur sayr el buzulg'an ko'nglini,
Chug'z qilg'andek tarab kasbig'a har vayronni tavf.

Durri ashk oqizg'ali hajring ko'zum atrofida,
Tojiredekturki, qilg'ay sohili Ummonni tavf.

Ul pariyvash manzilidakim, yiqildim, qasd emas,
Soldi bu holatqa men majnuni sargardonni tavf.

Poya oliy istasang, tajrid et avval ixtiyor,
Iso andin aylar ushbu nilgun ayvonni tavf.

Bir Navoiyning buzug' ko'ngliga evrul, rahm etib,
Netti gohi Yusuf etsa kulbai ehzonni tavf.

305

Garchi tog'din og'ir etti dardu ozorimni za'f,
Lek xasdin ham yengil qildi tani zorimni za'f.

Bilmagil, holimni gar ahbob so'rmaslar, ajab,
Kim qilibtur tanimasdek jismi bemorimni za'f.

Hajr shomi ne ajab to'lg'anmoqu boshimda o't,
Sham'ning chun toridek qildi namudorimni za'f.

Rishtai la'ling, degay, topmish uchug' birla girih,
Ko'rgan elkim, qong'a solmish joni afgorimni za'f.

Sabr mumkin yo'q junun oshubi dog'i za'fdin,
Vahki, nobud ayladi oxir yo'qu borimni za'f.

Xatti mavhum o'ldi tan anda, ko'ngul imkoni yo'q,
Qo'ymadi asrarg'a yer ishq ichra asrorimni za'f.

Ul quyosh ishq qaviyroqdur, Navoiy, nechakim,
Zarracha ham qo'ymadi hijronda miqdorimni za'f.

306

Birovga musallam tariqi tasavvuf
Ki, zotida mavjud emastur taxalluf.

Tasavvuf rizo ahlidin yaxshi axloq,
Erur istilohoti zebu takalluf.

Tasavvuf emas zuhdu taqvoyu toat
Ki, anda riyo yo'l topar betavaqquf.

Erur mahz taqvoyu lekin riyosiz
Ubudiyat sarfu ayni talattuf.

Ne el qavlu fe'lig'a andin taaddi,
Ne haq amru nahyig'a andin tasarruf.

O'zin uyla beixtiyor anglabonkim,
Ne qolib taraddud anga, ne taassuf.

Qilib haq vujudida mahv o'z vujudin,
Navoiy, muni bil tariqi tasavvuf.

307

Chok ko'nglumni olib dardini qilding taz'if,
Meni bedilg'a ani bermas esang, qil tansif.

Kufri zulfini qo'yub, kim desa, islomg'a kir,
Bordur islom elini kufrg'a qilmoq taklif.

Yuzung ollida quyosh vasfini qilmog'lig' erur
Sham' nurini quyosh ollig'a qilmoq ta'rpf.

Husn sinfida, yuzung vasfida mingdin bir emas,
Oshiqing yuz ming esa, har biriga ming tasnif.

Dardu ranjing bila borini qilibmen mamlu,
O'qlaring zaxmiki ko'nglum aro solmish tajvif.

Hajr o'ti birla manga ishq beribtur varzish,
Voizo, do'zax o'tidin yana qilma taxvif.

Yana masjidida Navoiyni tilarsen, ey shayx
Tilasang ani, ketur maykada sari tashrif.

308

Jonim ichra za'fdur yuzlangali jonong'a za'f,
Bo'lmasun jononima za'f, o'lsa o'lsun jong'a za'f.

Orazida tobu yo'q og'zida kulgu go'yiyo,
Mehr tobidin erur ul g'unchai xandonga za'f.

Aylanurda boshig'a za'f ayladi go'yo asar,
Qildi aning za'fidin bu zori sargardong'a za'f.

Hayratim za'fig'a mundoq aylamish bexud meni,
Za'fig'a hayron qolib, bo'lmish meni hayrong'a za'f.

Bistari gulrang uza ul nav' uzalmish za'fdin
Kim, uzori uzra bo'lsa nargisi fattong'a za'f.

Soqiyo, bir jur'a birla quvzating'a bois o'l
Kim, base, g'olibdurur bu xastai hijrong'a za'f.

Ey Navoiy, yor za'fi buzdi ko'nglum, uylakim,
Mamlakat bo'lg'ay xarob, o'lg'an zamon sultong'a za'f.

QOF HARFINING QIYOMATLARINING QIRONI «FAVOYID»DIN

309

Bu nukta so'rdi fano dayri ichra piri tariq
Ki, betariqqa yetmas hidoyati tavfiq.

Tariqi joddai shar' erur bu dayr ichra
Ki, anda kimki suluk etti — bo'ldi ahli tariq.

Yana hidoyati tavfiq ulki, bergay haq,
Ko'ngulga dag'dag'ai azmi kishvari tahqiq.

Yo'l osru bo'rtoq erur, tun qorong'u, dasht uzun,
Ko'p osru qat'i tariq ahliyu yo'q anda rafiq.

Kishiga bo'lmasa hodi, padid emas maqsad,
Hidoyat o'lmay aning qat'in etmagil tasdiq.

Bu dasht qat'n ajab sa'b erur, tut, ey soqiy,
To'la qadahkn, g'amim bahri yanglig' o'lsa amiq.

Kim uyla bahr ichiga shavq zavraqin sursam,
Ham o'zlukum, ham o'zum bo'lg'ay anda barcha g'ariq.

Erur bu bahri xarobot ishq jomi mayi,
Tutarg'a mug'bachalar bo'lsa dilpaziru shafiq.

Navoiyo, seni ul bahrning g'ariqi degan
Magarki mast ko'rub, buyla ayladi tahqiq.

310

Ey, jamoling sham'ig'a jon birla ko'nglum muhtariq,
Gah muxolif aylanib boshing'a, gohi muttafariq.

Ikki parvonaki, bir sham' ustiga aylansalar,
Gah muvofiq, gah muxolif, shak yo'q o'lmoq muhtariq.

Gar zakoti husn ulashmak istasang, ey ko'rkaboy,
Bil yaqinkim, ushbu munlug'dek topilmas mustahiq.

Daf'a-daf'a dudi ohim hadsiz uchqun birla ko'r,
G'am tunidek bir-bir uzra charxu anjum muntabiq.

Chunki sensen ruhi poku men nachukkim tiyra xok,
Suhbatimdin topsa tab'ing tiyralik, sensen muhiq.

Har nekim kelsa qazodin, shokir o'lmoq shart erur,
Sudi yo'q juz g'ussa, kimsa har necha bo'lsa mudiq.

Chun Navoiy riqqat aylab, nazm etar sharhi firoq,
Furqat ahlig'a tong ermas bo'lsa ash'ori muriq.

311

Choqin o'ti qila olmas g'amim tunini yoruq,
Sahob yetkura olmas tugonlaring'a momuq.

Chu bordi xastamen onsiz, har oyinaki kishi
Ki, jondin o'lsa yiroqroq, bo'lur o'lumga yovuq.

Yuzung nazzorasidin ko'zki qoldi, yoptingkim,
Emas mutolaasiz rasm mushaf o'lmoq ochuq.

Manga siyosati hajr ichra bir sharar basdur
Ki, mo'r o'rtagali ermas ehtiyoj tomuq.

Xayolidur mutazarrar ko'ngulda ohimdin
Qi, yo'q tahammuli xoh issig' o'lsa, xoh sovuq.

Base yorug'lug' umid o'ldi uyla ravzanadin,
Tobonki dashti fano po'yasidin o'lsa yoruq.

Qul o'ldi manglayida dog' ko'p ko'rub ehson,
Vafosi bazmida baskim Navoiy etti tobuq.

312

Ey aql, qilmag'il ko'p tavsanlig'u harunluq
Kim, ishq bizga soldi ojizlig'u zabunluq.

Men yo'qki, charxi a'zam to bir quyosh mehrin,
Ishq ichra qilg'ali fosh, o'ldi anga nigunluq.

Kim hajr zulmatida itsa ne tongki qilg'ay,
Aynul hayot vaslin ham Xizr rahnamunluq.

To ishq shiddatida tavshalmas odamizod,
Noodamiyliq andin ketmas yiroqu dunluq.

Gar ishq zaxmig'a vasl marham desangki qo'ysun,
Xijronda osru qilma besabru besukunluq.

Har nechakim yuz o'lsa hijronda za'faroni,
G'am yo'q berur chu qon yosh ul yuzga lolagunluq.

Bir jom ul pariyvash to tutti, kimki ko'rdi
Aytur meni: erur bu yo mast, yo jununluq.

Bu ishq pok birla xirqamni huru rizvon
Yirtishlar, qilurg'a hullalarin yurunluq.

Vasl istading, Navoiy, ofat boshingg'a yog'di,
Boshingda qayda tushti bu tole ozmunluq.

313

Ne haddim orzu qilmoq ul oy bazmida mahramliq,
Muyassar bo'lsa xushtur, itlari xaylig'a hamdamliq.

Meni devona qilg'an vajhdin ani pariy dermen,
Yana bir vajh bukim, tavrida kam ko'rdum odamliq.

Inon, tuz qomating haqqiyu ohimdin hazar qilg'il
Ki, gulshan ichra nozuk naxlg'a yeldin bo'lur xamliq.

Qotiq holimga charx aylab taponcha birla ko'k yuzni,
Nujum ashkidin etti nilufar bargini shabnamliq.

Manga bo'l yorkim, ishq ahli birla husn eli ichra,
Muqarrarlig' manga yetti, sanga tegdi musallamliq.

Ne husnu nutq erur, yo rabki, zohir aylasang andin
Quyoshqa tiyralig' bo'lgay, ayon Isog'a abkamliq.

Zamon ahlini qotiqmu deyin yo sustkim, yo'qtur
Jafo ichra alarda sustlig', ahd ichra mahkamliq.

Fano dayri gadoyimen, mayim eski safol ichra,
Tamosho aylab, ey shayxlar, ko'rung ul jom ila jamliq.

Navoiy, dayr piri nuktasin fahm etmasang, mast o'l,
Nedinkim osru ko'p voqi'dur ish sirrida mubhamliq.

314

Ne haddim bor itingning poybo'sin muddao qilmoq,
Manga basdur muyassar bo'lsa yer o'pmak, duo qilmoq.

Ayog'ingdur manga hojatki, gom urg'ay mening sari,

Sanga osondurur bu hojatim, jono, ravo qilmoq.

Tilu xomam jahonni tutti, ammo husnungu ishqim
Qalam ham aylay olmas naqshu til dog'i ado qilmoq

Ko'zu qoshing ko'ngulning ro'zg'orinkim qora qildi,
Kerak shukr etmasa zohir, yuzin dog'i qora qilmoq.

Agar mujgonu qoshing hayrati ermas edi gardun,
Ne erdi aylamak ohim o'qu gardunni yo qilmoq.

Qilay ming sajdai shukr, ulki umrum sajdada o'tti,
Topa olsam qoshing mehrobida borin qazo qilmoq.

Xato qilg'ach, ibodat tarki ta'na urma, zohidkim,
Ubudiyat ishinng lozimi keldi xato qilmoq.

Riyodin ayladi ujbunni afzun xonaqah shayxi,
Xaroboti fano pirig'a avlo iltijo qilmoq.

Navoiy ishq ul oy husni birla tav'omondurlar,
Alarni bo'lmas, ey pand ahli, bir-birdin judo qilmoq.

315

Bir qatla bo'lsa erdi ul gul uzor oshiq,
Bo'lg'aymu erdi muncha ollida xor oshiq.

Ishq ichra kuysa erdi bir tun, qilur edi rahm,
G'am shomi oh o'tidin cheksa sharor oshiq.

Xore ayog'in afgor etmay ne fikri bo'lg'ay,
Gar qilsa xora birla ko'nglin figor oshiq.

Jonni fido qilsam ta'n etmangizki, bordur
Yor ollida o'larga beixtiyor oshiq.

Sham'i jamolin ochqoch, o'rtanmakim ne tongkim,
Kuymak aro keraktur parvonavor oshiq.

Ishq ichra e'tiboring gar yo'q, bu mu'tabardur,
Bo'lsa kerak fanodin bee'tibor oshiq.

Oshiq esang, Navoiy, ko'p za'fdin toriqma,
Ne bo'lg'usidur o'lmay zoru nazor oshiq.

316

Ashkdin jismim binosin qo'ymadi obod ishq,
Ohdin berdi vujudim tufrog'in barbod ishq.

Hajr aro g'urbat yana bemorlig' birla junun,
Qildi jonim qismati bu nav' yuz bedod ishq.

Shu'lasidin tushti o't olamda ul yuz hajrida,
Har qachon ko'nglumni qildi o'rtamak bunyod ishq.

Hajru dardu sabrsizlig' keldilar qotil bari,
Lek bu fan ichra bordur barchag'a ustod ishq.

Yuz fasonam bor ani ko'rgan zamon arz etgali,
Jilva qilg'ach, voykim, bermas birin ham yod ishq.

Qatlini ishq ahli topmas jon berib, to ayladi
G'amza tig'i birla mahvashlar ko'zin jallod ishq.

Sendin o'rgangan kebi Layliyu Shirin zulmu kin,
Mendin o'rganmak kerak Majnun bilan Farhod ishq.

Vasl tahsili uchun, ey shayx, taqvo qilma amr
Kim, fano oyinin aylabtur manga irshod ishq.

Ey Navoiy, ofiyat ko'yida sen bo'l shodu xush,
Kim meni dardu balog'a aylamish mu'tod ishq.

317

To meni mehnat tuniga mubtalo qildi firoq,
Ro'zgorimni savodidin qoro qildi firoq.

Qon yoshim oqmog'lig' erdi, dard ila g'am hojati,
Hojatin o'z qavmu xaylining ravo qildi firoq.

Oqibat to naylagay nozuk ko'ngulga dardni,
Ko'p suubat birla holo ibtido qildi firoq.

Jonu ko'nglum har biri yig'larlar o'z ahvolig'a,
Go'yiyo ko'ksun uyin motamsaro qildi firoq.

Vasliga shukr etmagan bo'lsam, mahalli ta'n emas.
Chun yuz onchakim kerak erdi sazo, qildi firoq.

Davr ko'rkim, ulki ichti bir qadah no'shi visol,
So'ngi qatla zahr ila jomin to'lo qildi firoq.

Har dam onsiz yuz o'lum erdi Navoiy jonig'a,
Bir o'lum birla bu dardig'a davo qildi firoq.

318

Ey, kalomi jon fizoying naqdi jondin yaxshiroq,
La'li jonbaxshing hayoti jovidondin yaxshiroq.

Garchi hajringdin yomon holatda men, lekin manga
Kimki andin yaxshiroq yo'q, sensen andin yaxshiroq.

Xalq tarki ishqing aylarga biravni qatl uchun,
Gar tilarsen, topmag'ung men notavondin yaxshiroq.

Ishq sahosida yod etma vatandin, ey xirad
Kim, bu nav' o'voraliq' yuz xonumondin yaxshiroq.

Istasang, ey ishq, Majnun o'rnig'a sargashtae,
Bilki, topqung yo'q bu rasvoi jahondin yaxshiroq.

Dayr aro yaxshi-yomon ollida bosh qo'ysam, ne tong,
Kimki yo'q andin yomonroq, men yomondin yaxshiroq.

Ey Navoiy, xurdai nazmingg'a isloh istasang,
Kimsa qilmas ani shohi xurdadondin yaxshiroq.

319

Ul pariyyash muddaig'a mehribondur, bizga yo'q,
Filmasal ollida aning itga sondur, bizga yo'q.

Ko'yida itlarga maskandur valek qavlar meni,
Vahki, hamdamlarga anda xonumondur, bizga yo'q.

Elni har dam o'lturur, bizni bu g'am o'lturdikim,
Lutfi aning o'zgalarga har zamondur, bizga yo'q.

Tong emas gar oh xoki tanni barbod aylasa,
Gardg'a chun ostonida makondur, bizga yo'q.

Itlari mehmon bo'lurg'a yo'q hadim, ne nav' dey
Kim, ul oy mahsuslarg'a mehribondur, bizga yo'q.

Hay deguncha chun o'tar ham ayshu ham g'am, bas nedur,
Gar falakdin elga ayshi begarondur, bizga yo'q.

Qismat ar dilxoh ila ermas, Navoiy, shukrkim,
Elga bu ish mujibi ohu fig'ondur, bizga yo'q.

320

Birov jismig'a otsa ul siymtan o'q,
Mening jonima sanchilur yuz tuman o'q.

Budur turfakim, buyla holimni anglab,

Manga otmas ul sho'xi novakfikan o'q.

Boshoqdin yog'ar obi hayvon ulusqa,
Chu yog'dursa ul qotili safshikan o'q.

Ko'p o'q otmakim, gul yuzung furqatida
Erur xasta ko'nglumga har bir tikan o'q.

Qoshingdin tushub men yiroq, yodin o'qdek,
Manga za'fdin bo'ldi go'yo badan o'q.

Qadah qalqonin istakim, charx o'qidin,
Base yog'durur charxi bedodfan o'q.

Navoiyu gulshanki bir guldin ayru,
Manga basdurur kunji baytul-hazan-o'q.

321

Seningdek pariy xayli odamda yo'q,
Demay xayli odamki, olamda yo'q.

Parishon chu zulfung xamin qildi yel,
Parishon ko'ngul yo'qki, har xamda yo'q.

Bu lazzatki, zaxmingda topti ko'ngul,
Yaqin bildikim, hech marhamda yo'q.

Daming xijlatidin nachuk qochmasun,
Bu dam chunki Isoi Maryamda yo'q.

Ko'zung qatlidin dahr eli qolmadi,
Agar qoldi, bu yo'qki, motamda yo'q.

G'amingdnn manga ancha ayshu tarab
Ki, yuz xotiri shodu xurramda yo'q.

Mug'anniy, Navoiy fig'onin eshit
Ki, sozing aro zer ila bamda yo'q.

KOF HARFINING KOFIRLARINING KAMOLI «FAVOYID»DIN

322

Vafo tariqida ulkim tilarki, qilsa suluk,
Kerakki, tutsa vafo ahli shevasin masluk.

Bu sheva mumkin emas, negakim, vafo yo'qtur
Ulusqa yaxshi-yomon bilu gar gadoyu muluk.

Zamona ahli vafo tarkin aylamish demangiz
Ki, bu zamonda yo‘q amri vafo kebi matruk.

Firoq shomiki, kiydi qora, yoyib sochin,
Jahonda tutti hamono vafo azosig‘a suk.

Falak vafog‘a azo tutqan o‘lsa ahli vafo,
Tirik netib yurugaylar jamoati mafluk.

Ketur qadahki, vafo lofini malak ura,
Mening qoshimda shak ermaskim ul erur mashkuk.

Navoiy anglaki, bobi vafo yozilmaydur,
Agar Fususdurur, gar Nususu yo‘qsa Fikuk.

323

Vasli iqbolin manga tekmas tamanno aylamak,
Basdurur umrumda bir husnin tamosho aylamak.

Xat labingdin jon fizo, ul xat labingdin ruh baxsh,
Istamon afsonai Xizru Masiho aylamak,

Berma ul qomatqa har yon jilva, elning joni bor,
Vah, nedur ham dam qiyomat oshkoro aylamak.

Bo‘lmag‘on bo‘lsa ayon qasrig‘a pinhon borganim,
Ne edi ko‘yida itlar kecha g‘avg‘o aylamak.

Bir pariy ishq meni bu nav‘ shaydo qilmasa,
Bo‘lmas o‘zni oshiqu devona amdo aylamak.

Jon berib zulmin chu topmon jon toparg‘a vaslini,
Bas tamannoni maholidur tamanno aylamak.

Zuhddin badhol edim, xushvaqt o‘ling, ey ishq dami,
Sizga yetgay elni mundoq mastu rasvo aylamak.

Olam ahlidin tavaqqu‘ aylamak ahdu vafo,
Zahrdin hayvon suyi bo‘lg‘ay tavallo aylamak.

324

Ko‘zda yoshim evrurur sargashta Majnun yoshidek,
Aylanur boshim dog‘i qon ichra har dam boshidek.

Qo‘rqaramkim, tashlag‘ay ul sho‘x ko‘yidin yiroq
Kim, boshim aylandurur davron faloxun toshidek.

Bir-biri ichraki yolar ko‘rguzur qavsi quzah,

Bo'lmagay payvasta ul ikki muqavvas qoshidek.

Ko'p diloro shakllarkim, chekti Chin suratgari,
Ochmadi bir chehra hargiz surating naqqoshidek.

Ko'zlaring qonimni qut aylarda sihat toptilar
Kim, qilibturlar g'izo bemor parhez oshidek.

Rind bo'lg'ay ikki olam o'ynag'ay bir dav ila,
Bo'lmag'ay lekin xaroboti fano qalloshidek.

Siyngun qushlar tong otquncha falakda, ey Masih,
Bor ekinmu biri ul mug' dayrining xaffoshidek.

Qonu toza dog' ila ko'nglum aningdek bo'ldikim,
Ul qadah toshu ichidur lola ichu toshidek.

Gar zarafshon qilsa tazhib ahdi no'gi xomasin,
Durfishon ermas Navoiy kilki gavharposhidek.

325

O'z tilim chun istamas rozimni ixfo aylamak,
O'zga tildin ne taajjub bo'lg'ay ifsho aylamak.

Menki o'z sirrimni pinhon asray olmon, turfadur
El aning tutmog'ini maxfiy tamanno aylamak.

Telba sirrin elga gar aytur junundindur vales
Hazel erur har dam ani el oshkoro aylamak.

Nuktakim Majnun degay ermas ajab atfoldin,
Aylamak takror ul so'zniyu g'avg'o aylamak.

Ko'nglida yuz qatla pinhon aylamak so'zni ne sud,
Tilni bir qatla aning sharhida go'yo aylamak.

Ko'z manga bas, tilni kesmak istaramkim, xo'b emas
Roz ifsho aylamak, basdur tamosho aylamak.

Kosh o'yulsa ko'z dog'ikim bir tamosho aylabon,
Andin o'ldi ming balo jonimg'a paydo aylamak.

Bu balolardin zamone forig' aylar dayr aro,
O'zni bir dam kimsa masti jomi sahbo aylamak.

Muncha kuymak ishqdindur, ey Navoiy, ashkdin
Su urub tarkin, kerak haqdin tavallo aylamak.

326

Har dam istar telba ko'nglum ishq kitmon aylamak,
Barqi lomi'ni qorong'u uyda pinhon aylamak.

Qaysi qushkim bu tamanno zohir etsa, istagay
Xas uyin otashgah o'ti birla vayron aylamak.

Sham' o'ti fonus aro yoshunmog'i mumkin emas,
Hulla ichra barq o'tin pinhon ne imkon aylamak.

Ishq chun muhlikdurur xohi nihon, xoh oshkor,
O'lgucha dam urmayin avlodur afg'on aylamak.

Mehr aksi go'yiyo daryog'a tushkandindurur,
Kaf sochib ahli junundek sho'ru tug'yon aylamak.

Nuh davrinda magarkim oshiq erdi ro'zgor,
Yo'qsa ashki saylidin ne erdi to'fon aylamak.

Ishqi o'ti gar tushmamish dayri fanog'a, bas nedur,
Kup ichin qon aylab, andin el ichin qon aylamak.

Ishq bas dushvor erur, bilgil g'animat, bersa dast.
Buyla mushkul ishni o'lmak birla oson aylamak.

Ey Navoiy, boshinga keldi junundin yuz balo,
Ul pariyvashqa ne erdi ko'zni hayron aylamak.

327

Ko'zungnung ollida nargis kelib qatiq ko'zluk,
Yuzung qoshida guli otashin sovuq yuzluk.

Achiq-chuchukka labingning muteimenkim, ul
Agarchi yig'latur achchiq, erur chuchuk so'zluk.

Kungulga zulfi kebi egrilik qilur ul sho'x,
Ne bo'ldi qilsa edi qomati kebi tuzluk.

Raqibdin ul oy afsun bila fan o'rganmish,
Pariyg'a dev ne ta'lim qildi ko'r buzluk.

Kerak libosi malohatda mahvash el dilkash,
Gar egni hullalig' o'lsun, vagar tani bo'zluk.

Biravki, dayri fano ichra cheksa bodai ishq,
O'zidin ulki burun mahv o'lur, erur o'zluk.

Navoiyo, ne ajab xonumoning o'lsa qora,
Chu yoring o'ldi qora qoshlig'u qora ko'zluk.

328

O'zga oylardnn hayotim nash'asi bermas ilik,
Mumkin ermas o'zgarlar joni bila bo'lmoq tirik.

G'uncha og'ziga agar tobi'dur og'zing, yo'q ajab,
Hurmat asrar, ne uchunkim ul ulug'dur, bu kichpk.

Sabzxatlar yo'q yigit sonida ul yuz tobidin,
Sabzani oq etti go'yo ul quyosh bo'lg'ach itik.

Kirgali ko'nglumga ul oy gar ko'zumni tutti qon,
Bir eshik bog'lansa ne g'am, ochti tig'i yuz eshik.

Ayni za'f ichra ko'zungga sho'xlug' onin erur,
Uylakim bemorlar ichra bo'lur ba'zi tetik.

Yuz yoshurdung, lek zulfung torini yoydn sabo,
Shu'la past o'lg'anda andoqkim tutun bo'lg'ay biyik.

Yorug' istarsen ko'ngul, mufrit riyozat qil qabul,
Qayda ko'zgu ravshan o'lg'ay, bo'lmasa suhon irik.

Dayr aro behushmenkim, boda tutqach mug'bacha,
O'zni bilmak rasm emastur, kimda-kim bo'lg'ay bilik.

Chehra chun ochting Navoiyg'a, tong ermas iztirob
Kim, pariyo ko'rgach junun ahli, qilurlar telbalik.

329

To yelak savsani aylabsenu gulgun terlik,
O'zidin savsanu gul ter aro yupturlar ilik.

Soldi boshig'a ulug' fitnalar el qatli uchun,
Garchi sho'xona siyahpeching ko'runur osru kichik.

Lemuyi bo'rkung erur shu'laki, sindurdung uchin,
Kuydurur xalqni ul shu'la agar bo'lsa biyik.

Qon qilib rishtai jonlarniki qilding takband,
Bog'lading belni magar qo'ymag'ali elni tirik.

Sen bu oshubu qiyomat bila aylab jilva,
Men netib aylamayin telbaligu sheftalik.

Garchi Ka'ba eshikin topmadi mingdin bir ochuq,

Kir fano dayridakim, anda yopuq bo'lmas eshik.

Oqsa na'sh ichra Navoiy yorasining qoni,
Chekib, ey ishq, kafan torin, aning zaxmini tik.

330

Labing xayolidakim chok erur manga ko'nglak,
Tikar edim ani, jon rishtasidin o'lsa ipak.

Itinga ozroq esa tu'ma pora-pora bag'ir,
Uzub solay yana bir luqma o'rni tutsa yurak.

Xating g'amidin usholg'an qalam kebi badanim,
Ichinda nol kebi har taraf zaif so'ngak.

Binafsha yaprog'idinmu libos etibdur gul,
Yo'q ersa gul kebi jismingdadur binafsh yelak.

Yuzunga obila zaxmidin o'zga xolatdur,
Nechukki bog' topar zeb, chun ochildi chechak.

Libos ziynatiyu ishq lofi keldi yiroq
Ki, kuymas ar necha parvonadek uchar ko'palak.

Navoiy aylay olurmu nihon bag'nr tuganin
Ki, lola yanglig' ochar pora-pora qonlng' etak.

331

Ul sarig' to'nluq erur turg'anda ta'zimimg'a tik,
Shu'lakim xoshokni kuydurgali bo'lg'ay biyik.

Ko'ngluma sancharg'a, ey gul, qilma mujgoningni tez
Kim, tikonning ignasin hojat emas qilmoq itik.

Qilmadi holimg'a g'amzang birla la'ling iltifot,
Bor aiingdek holatimkim, ne o'lukmen, ne tirik.

Ko'z savodidin qora jon safhasin qildim varaq,
Bu ikining rashkidindur gar sanga yozmoq bitik.

Xol ekinmu ul ko'z ostida, yo'q ersa nofadin
Mushk tar bo'lg'ach, gul uzra qatra tomizdi kiyik.

Hajr toshi birla mehnat sholini qildim qabul.
Ey ko'ngul, ishq ichra bo'lmas ko'rmayinn qattig' irik.

Xonaqahni bog'lading, ey shayxu, qildiig azmi dayr,
Yuz eshik ochildi, gar bog'landi ersa bir eshik.

Uyla foniy bo'li, domangiring imkon bo'lmag'ay
Kim, etak mavjud agar yo'qtur, neni tutqay inlik?

Ey Navoiy, chun pariyvashlarga mumkin yo'q vafo,
Qilma mundin nari gar bor esa aqling telbalik.

332

Mayda bo'lsa manga ul la'li shakarxand gazak,
Zahr bo'lsun, tilar o'lsam shakkaru qand gazak.

Dayr piri keragu mug'bachai bodafurush
Ki, ato quysa qadah og'zima, farzand gazak.

Iki la'lingg'a ajab holat erurkim, yo'qtur
Ne aning o'xshashi may, ne munga monand gazak.

Rangi la'li bo'lur ikki labinga yetsa nabot,
Tashla andin bu sari bir-iki parkand gazak.

Yopishur la'linga chun yetsa gazak, vah, ne ajab,
So'rsam anikim, erur jonima payvand gazak.

Davrkim, bodasiningdur gazagi zahr olud,
Oqil andin tilamas boda, xiradmand gazak.

Ey Navoiy, may agar zahrdurur, ichsa bo'lur,
Kimsaga gar bo'lur ul la'li shakarxand gazak.

333

Ne osig' ohim o'ti ravshan zuloling kunidek,
Tiyra dudi chun meni o'turdi hijring tunidek.

Garchi bo'lsa har sharar do'zax o'tidin shu'lae,
Mumkin ermas ko'nglum otashgohining uchqunidek.

Eyki, zarhal qilmoq istarsen samandi na'lini,
Topmog'ungdur anda surtarga yuzum oltunidek.

Xo'blar lutf aylab, ul qatling'a garchi hukm etar,
Hech un kelmas qulog'img'a ul oyning unidek.

Vah, ne bo'lg'ay yetsa yuzu xattinga giryon ko'zum,
Ashkim o'lsa ul gulu bu sabzaning shudrunidek.

Bil vafo rasmin g'animat, ey gul, andin burnakim,
Day sipohi yetkay ohu ko'z yoshim chopqunidek.

Vasli ko'yidin Navoiy ko'ngli ozdi, ey rafiq,
Ko'rmaduk hargiz ul ahli ishqning ozg'unidek.

334

Dayr aro mug'bachadin sog'ari mastona kerak,
Nechakim tutsa ani to'ldurubon, yona kerak.

Menki bir sog'ar ichib, charxnn barham ursam,
Bu ko'han dayri fanocha manga mayxona kerak.

Yetti daryo suyi may bo'lsa bu mayxona aro,
Loaqal xud birisi sig'qucha paymona kerak.

Dayr piri bu xarobotnig ayvoninda
Aqli kulga saboq o'rgatgucha farzona kerak.

Davrida mug'bachalar har biri jon olmoqda,
Yuz Masihog'a sitam qilg'uncha jonona kerak.

Buyla bazm ichra alar har birikim tutsa qadah,
Naqdi din bergali bir men kebi devona kerak.

Kim Navoiy kebi bu dayr aro tutsa vatan,
Hushu zuhdu xiradu din ila begona kerak.

335

Xarob qilmadi oncha menin mayi gulrang
Ki, qildi orazi gulrang birla soqiyi shang.

Ne soqiy ulki, aning ishvasig'a boqsa, bo'lur
Havos lolu, xirad masxu ruhi notiqa dang.

Halok neshi aning g'amzasiga yo'q hamto,
Hayot javhari la'li labig'a yo'q hamnang.

Qiyo-qiyo boqishi yetkurub bag'rig'a qilich,
Qora-qora mujasi yetkurub ko'ngulga xadang.

Savodi a'zami kufr ila zulchi zunnorin
Ki, topilib shikanu halqasida chinu farang.

Bu nav' mug'bacha may tutsa dayr aro kishiga,
Kishi emas, gar anga qolsa donishu farhang.

Navoiy o'ldi chu bu soqiy ilgidin sarxush,
Ne ayb, dayrg'a masjidin aylasa ohang.

336

Boshig‘a chunki alif keskay ul buti bebok,
Emas mahalln taajjub, gar o‘lsa bo‘rkida chok.

Gahiki mast egarur bodpo xirad xayli,
Borur havog‘a, quyun yetkach, uylakim, xoshok.

Nekim boshimda edi, qo‘ydum istabon qatlin
Ki, ossa shahsuvorim uzilmagay fitrok.

Qoshi firoqida bahri sirishkim andoqdur,
Ki, yangi oy kemasin chayqatur, urub ko‘lok.

Tutub piyola farahnok qilg‘il, ey soqiy,
Meniki hajr xumori qilibturur g‘amnok.

Magar zamon g‘amidin qochmasun deb ahli ano,
Ihota ayladn bir-birining ustida aflok.

Tajalli aylasa ul pok yuz, desang avval,
Zamiring oyinasin g‘ayr naqshidin tut pok.

Navoiy anduhu furqatda o‘tkarib umre,
Agar dame topibon vasl dog‘i o‘lsa, ne bok.

337

Tarki ishq ettim, meni ishq ahli xaylidin surung,
Chiqmasam ta‘nu jafo toshi boshing‘a yog‘durung.

Balki bo‘ynum bog‘labon, ushshoq ibrat olg‘ali,
Ishq mulki to‘rt bozorida sudrab kezdurung.

Buyla rasvolig‘ bila torting balo maydonig‘a,
Har uqubat birlakim, nmkoni bo‘lgay, o‘lturung.

G‘ussa dashtidin o‘tun toshib, tamug‘din o‘t olib,
Solibon men xomnnng jismin ul o‘tqa kuydurung.

Chunki kul bo‘ldum esarda hajr dashti sarsari,
Ovuch-ovuch olibon, ul kulni ko‘kka sovurung.

Sovururda do‘st javrin navham ichra darj etib,
Do‘stlar bedodu zulmin ham ayolg‘u kelturung.

Buyla holim ko‘rgach, ey ishq ahli, har dam yuz balo
Yetsa, ishq otini tutmog‘din ko‘ngulnn tindurung.

Do‘stlar, men ishqini tark aylagan badmehrni
Bir bahona birla men kuygan mahalg‘a yetkurung.

Garchi men bo'ldum fano, bore uyatlig' ruhuma
Badnoi sayridin jannat nasimi esturung.

Ishq dashtida navo ko'ptur, Navoiydek birav
Kim, kirar anda, ani yuz ming balog'a topshurung.

338

Zihi sekribon charx uzra rahnavarding,
Nazar topmayin to'tiyoliqqa garding.

Ko'runub kavokib riyohini shabnam,
Chu ko'k gulshanig'a yetib toza varding.

Uchub yetti do'zax o'ti, chunki ummat
Gunohin tilarda chiqib ohi sarding.

Izingdin quyosh chehra yorutmag'andin,
Qilib za'faron kun uzorini zarding.

Rayohin aro sarvi ozod yanglig',
Ko'runub rusul xaylida zoti farding.

Rusul surmadi lomakon uzra markab,
Sen erding bu maydondakim ot chiqarding.

Navoiy, nabi na'tijin jam' qilg'il,
Parishon esa xotiri harzagarding.

339

Bo'lur gahikn g'amim shu'lasin ayon qilsang,
Shararni shu'la uza nuqtalar gumon qilsang.

Ko'zum yorug' tilar ersang, yoshurma xolingni
Ki, ko'r o'lur ko'z, agar nuqtasin nihon qilsang,

Xadangi ohim ila, ey falak, xato qilmay,
Qorong'u tunda ne kavkabnikim nishon qilsang.

Iloj qilmaki, botroq kuyarga ansab erur,
Tanim chinin necha hajringda notavon qilsang.

Ko'z ichra halqa urubtur sirishk o'lur, ey ishq,
Ko'zum qorasini ul yoshlar ichra xon qilsang.

Chu javring o'rtadi parvonani ne sud, ey sham',
Kesib sochingni, azosi uchun fig'oi qilsang.

Ko‘zungni ko‘ngluma andoqki mizbon qilding,
Yuzungni ko‘zuma ham, kosh, mehmon qilsang.

Bu bog‘ gullari bargida topmas, ey bulbul,
Dimog‘i mehr isi, yuz qatla imtihon qilsang.

Navoiy, aylagasen vasl kishvarini vatan,
Fano yo‘lig‘a kirib, tarki xonumon qilsang.

340

Qora-qora muja xanjarlarin ititmak ishing,
Hayot naxlini keskan qiyo-qiyo boqishing.

Ishing bu erdiki, jonimni olg‘asen, tanni
Ki, sudraturmen eshiktin magar tugondi ishing.

Zuloli Xizr labing ul zulol qatralari
Ki, jola bo‘ldi uzoring bahori ichra tishing.

Ne g‘unchasen ko‘ngul oxirki yelu su yeriga,
Bo‘lubtur ohu bag‘ir qoni birla parvarishing.

Ko‘zumga qo‘ydn qadam, vah, o‘tar xayol aylab,
Olay desa ayog‘, ey ko‘z qoralari, yoshing.

Erur chu dahr buzug‘ gulxan, ushbu avlokim,
Buzug‘da kechsa yozing, gulxan ichra o‘tsa qishing.

Navoiy, istama eldin junun ilojinkim,
Bu telbalik aro yo‘q ul pariydin o‘zga kishing.

341

Ishva aylab elga, ohimdin tavahhum qilmading,
Tishlabon la‘lingni, jonimg‘a tarahhum qilmading.

La‘ling ichra durlaring shavqida sarg‘ardi yuzum,
Ohkim, bu za‘faron birla tabassum qilmading.

Orzu qildim hadising — aylading qatlimg‘a hukm,
Ul dog‘i erdi ishoratkim, takallum qilmading.

Elga jon bermak sanga dushvor kelsa, tong emas,
Senki to jon olmading eldin, tana‘um qilmading.

Ey ko‘ngul, andinki avval dud erur, andin so‘ng o‘t,
Ishq aro Farhodu Majnung‘a taqaddum qilmading.

Ey qazo hukmig‘a ojiz, bu sifat mahkum o‘lub,

Farq atvorida hech ish juz tahakkum qilmading.

Tushkali ul guldin, ey bulbul, Navoiydek yiroq,
G'ayri dilkash lahnu jonparvar tarannum qilmading.

342

Bu ne husnu noz erurkim, intihosi yo'q aning,
Bir nafas yo'qkim, ko'ngulda yuz balosi yo'q aning.

Xoli hijronida tim-tim yerga tomgan qon yoshim,
Har biri bir lolasdurkim, qorosi yo'q aning.

Ko'nglum andoq to'ldi qon birlaki, chiqmas nolasi,
Boda to'lg'an jom yanglig'kim, sadosi yo'q aning.

Zohir etti xasta ko'nglum yorasi og'zida qon,
Kim bag'ir xunobidin ayru g'izosi yo'q aning.

Qullug'ung dog'in qo'yub, ko'nglumni g'amdin sotqun ol
Kim, bu naqdi qalbdin ortuq bahosi yo'q aning.

Ganji ishratdur arusi dahr vasli, ohkim,
Anbarin zulfidin o'zga ajdahosi yo'q aning.

Hajr o'qi zaxmin Navoiy bog'lamish boshtin ayoq,
Yo'q esa jismin yopar chog'liq Inbosi yo'q aning.

343

Toza dog' atrofida jismimda tim-tim qon ko'rung,
Dardu g'am tog'ida, vah-vah, lolai nu'mon ko'rung.

Nafy kilg'anlar qurug' jismim haloku za'fini,
Tang'a ko'nglumdin tiralgan har taraf paykon ko'rung.

Xalq yig'lab tufrog'im boshida yuz hasrat bila,
O'qlarni har yen tanym omochida xandon ko'rung.

G'am tuni yummas ko'zum davrinda kirpik xaylini
Saf chekib, ko'zning qorargan holig'a hayron ko'rung.

Ishqin etkanlar havas, iynak bu tuhmatdin meni,
Bog'lanib bo'ynum fano bozorida, uryon ko'rung.

Charx bahri naqdini qnlgan tamanno zarralar,
Mehr g'avvosin bu igrim ichra sargardon ko'rung.

O'qlaridindur Navoiy jismi mehnat gulbuni,
Gullar nynak toza qonlig' dog'idin har yon ko'rung.

344

Gar jafo qil, gar vafokim, dilistonim sen mening,
Gar meni o'ltur vagar tirguzki, jonim sen mening.

Xohi ra'no qad bila borgil yonimdin jilvagar,
Xohi kel qoshimgakim, sarvi ravonim sen mening

Ko'nglum ichra sensenu ishqing ne dey holim senga,
Chun bu yanglig' mahrami rozi nihonim sen mening.

Jilva aylab har zamon, afg'onu ohim qilma ayb,
Ham sen-o'q chun boisi ohu fig'onim sen mening.

La'lidin bir-ikki so'z mazkur qil, ey xasta jon,
Bori bu bir-ikki damkim, mehmonim sen mening.

Telbalardin garchi rad qilding meni, lek anglag'il
Kim, pariy ruxsoralardin tanlag'onim sen mening.

O'ldi mehringdin Navoiy, bevafo debsen ani,
Ertagi nozuk mizoji badgumonim sen menng.

345

Bog' ichra chu garm bo'ldi bozoring,
Yuz vajah ila bo'ldi gul xaridoring.

Yo gul chu xayol qildi yig'ingni,
G'ayratdin anga o't urdi ruxsoring.

Qadding bila sarv qilsa sarkashlik,
Tushkan quyi boshi, ko'rsa raftoring.

Zulfungkim, erur tugun-tugun go'yo,
El bo'ldi birin-birin giriftoring.

Nargis kebi sarg'arib aso tutqan,
Ko'ptur qora ko'zlar ichra bemoring.

Qil boru yo'qung fidosi, ey ko'nglum,
Garchi teng erur anga yo'qingu boring.

Deding: seni o'lturay — xud o'lturdi,
Yo'q biymi halok, lutfi guftoring.

Ey mug'bacha, kufr tarki jurmumg'a
Bo'yunumg'a taqarga yaxshi zunnoring.

Gar qaytmasa Navoiy o'lturkim,
Dayr eshiki chor cho'bidur doring.

346

Qaysi anduh o'tikim, kuygan tanimg'a urmading,
Ne balo toshiki, sing'an boshima yog'durmading.

Ne yomon umr erdikim, kelding chu za'fim so'rg'ali,
Aylaguncha jon nisori maqdaming ham turmading.

Jon kebi kelding va lekin iztirobidin ko'ngul,
O'lturushquncha dog'i boshim uza o'lturmading.

Har sari mo'yum zaboni hol ila yolbordilar,
Mo'-bamo' anglab o'zungni, bizga ham kelturmading.

Chunki chiqting — chiqti jonim, ne iyodat erdi bu,
Qatlim etting, xasta jonimg'a davo yetkurmading.

Bog' aro, ey sarv, ham sarsabzsen, ham sarfarozi
Kim, nechukkim, nastaran bir xasqa bosh indurmading.

Ey Navoiy, qilmading xoli ko'ngulni g'ussadin,
To qadahni uylakim ko'nglung tilar to'ldurmading.

347

Yo qoshingg'a qatl uchun ziynat farovon aylading
Kim, ham etting lojuvardi, ham zarafshon aylading.

Buyla ikki yo uchun soz aylabon kirpikdin o'q,
G'amzalar neshidin ul o'qlarg'a paykon aylading.

Naqdi sabrim g'unchadek og'zingda qilg'andek nihon,
Xurdai ishqingni ko'nglum ichra pinhon aylading.

Olloh-olloh, to ne fikr ettingki, la'lu g'amzadin,
Birni jonbaxshu birini ofati jon aylading.

Gul to'kuldi, sarv ham yeldin taharruk qilmadi,
Bog' aro to yuz ochib, qadni xiromon aylading.

Ne ajab, ey gul, iching qon etsa gardun laxt-laxt,
Baski, bulbul ko'nglini g'unchang kebi qon aylading.

Ey Navoiy, yor agar qovdurdi andin, anglakim,
Ko'yida o'tgan kecha haddin ko'p afg'on aylading.

348

Xastadur jonim mening, to bordi jononim mening,
Bo'lmasun gar borsa jononim mening, jonim mening.

Gul to'kulmish sug'a, bormish sarv o'zidin go'yiyo,
Chehra ochmish bog' aro sarvi xiromonim mening.

Daf'a-daf'a qon aro jismimdadur bir-bir tugan,
Lolaedur go'yiyo har dog' ila qonim meniig.

Tilga olmish telba ko'nglumni yana xayli raqib,
Qolmish itlar og'zida majnuni uryonim mening.

Men ang'a hayronu el ming zaxm ura bexabar,
Bexabar zaxm urg'uchilar dog'i hayronim mening.

Xalqdin pinhon meni mast ayla shoyad, ey rafiq,
Sokin o'lg'ay shammai bu dardi pinhonim mening.

Ey Navoiy, bo'lmasa bir piri komil himmati,
Ul yigit bedodidin yo'q maxlas imkonim mening.

349

Eyki, husn ahlig'a nozu sheva ta'lim aylading,
Ishvayu noz aylabon bir-birga tafhim aylading.

Har kishi ilgiga sendin bir diramdek dog'i bor
Husni mulki sochiqin go'yoki taqsim aylading.

Bizni ta'xir etting, aylarda vafo ushshoqinga
Lek javr og'oz qilg'an chog'da taqdim aylading.

Chun yetishtim ollingg'a, qo'ptung vale o'lturgali,
Ey fido jonim sangakim, yaxshi ta'zim aylading.

Hajr zahrig'a meni taxsis etpb ahbob aro,
Vasl no'shin ul jamoat ichra ta'mim aylading.

Xonaqah shayxiyu yuz ming qayd tinding, ey ko'ngul,
O'zni chun dayri fano pirig'a taslim aylading.

Ey Navoiy, yo'q haram ehromida emdi qusur,
Kim, ko'ngulga g'ayrning yodini tahrim aylading

350

Ishq sirrin hajr asiri notavonlardin so'rung,
Aysh ila ishrat tariqin komronlardin so'rung.

Bizga juz mehru vafo oyini bo'lmaydur nasib,

Bevafolig‘ rasmini nomehribonlardin so‘rung.

Bizni davron mehnati ham ojiz etmish, ham qari,
Husn ila quvvatni ra‘no navjuvonlardin so‘rung.

Bedil el diljo‘yluq yo dilshikanlik rasmini
Fahm qilmaslar, bu ishni dilsitonlardin so‘rung.

Nek nom el ishq aro badnomlig‘lar shevasin
Yaxshi bnlmaslar, ani bizdek yomonlardin so‘rung.

Fardliq zavqini so‘rmang shavkatu joh ahlidin,
Ul suubat lazzatin bexonumonlardin so‘rung.

Ajz tufrog‘ida ishq ahlig‘a o‘lgan hukmi bor,
Qatl hukmi aylamakni qahramonlardin so‘rung.

Bilmadi maqsudi ganjining nishonin ahli rasm,
Gar so‘rarsiz, ani benomu nishonlardin so‘rung.

Chun Navoiy ishq sahrosida itti, do‘stlar,
Ani ul yondin yetishgan korvonlardin so‘rung.

351

Do‘stlar, gulshan aro sarvi ravonimni tilang,
Topibon keltursangiz, muzdig‘a jonimni tilang.

Buki bedillig‘din o‘lgumdir, ilojimni tilab,
Chunki topmaysiz, boshimg‘a dilsitonnmni tilang.

Bo‘lgucha nomehribonim furqatida mehribon,
Mehribonlig‘ aylabon nomehribonimni tilang.

Ne tilarsiz telbarab itkan ko‘ngulni bog‘ aro,
Qo‘yida devonai bexonumonimni tilang.

Qatlim istar dushmanim hijronidur, gar bilsangiz
O‘lganimni hajridin, zinhor qonimni tilang.

Og‘zi hajridin agar bo‘lsam adam, ziphorkim,
Benishonlig‘ kishvari sari nishonimni tilang.

Ey xarobot ahli, yetmaydur qadahdin nash‘ae,
Ul xarobotiy harifi nuktadonimni tilang.

Sovusa Farhodu Majnun qissasidin ko‘nglunguz,
Bas, mening ishq ichra o‘tluq dostonimni tinlang.

Chun Navoiy o'ldi g'amdin, ey sitamgarlar, ne sud,
Joni zorim yo'qsa, jismi notavonimni tilang.

352

Qilmadi vasl ichra bedod uzra bedoding sening,
Ulcha qildi furqatingda dam-badam yoding sennng.

Qaysi sohirkim dedikim, Somiriy shogirdimen,
Dedi g'amzangkim, erur shogirdim ustoding sening,

Angla Shirinikim, ne sen ma'shuqluqda oncha sen,
Ne bor erdi mencha oshiqlikda Farhoding sening.

Soya ermas, bog'bonkim, gulruxum qaddin ko'rub,
Ozibon hushi, yiqilmish sarvi ozoding sening.

Uyqug'a itlar uni gar moni' erdi, ey ko'ngul,
Emdi qo'yimas uyqug'a itlarni faryoding sening.

Chun fano matlub erur solikka bil, ey shayxkim,
Kufr erur zuhdi riyoyi ichra irshoding sening.

Ey Navoiy, mehnatu g'amdin qochar bo'lsang, kerak
Bo'lsa maylig' tang, su qursi gazak zoding sening.

353

Shomi hajrim ko'rdung, ammo zulm tarkin tutmading,
Va'dai sham'i visol etting, vale yorutmading.

Va'dai vasling ilig bergay deb ashkim bo'ldi bahr,
Chunkim ul daryo aro g'arq o'ldum — ilgim tutmading.

Vasl no'shidin ko'ngulni qilmading bir lahza xush,
Hajr zahri biymidin yuz qatla to qo'rutmading.

Otashin gul g'unchasidek o'rtading ko'nglumni, lek
Ochibon ani nasimi vasldin, sovutmading.

Donai ashkingakim rom o'ldi hijron qushlari,
Ey ko'ngul, bir kun fig'oningdin ani urkutmading.

Xasta ko'nglumkim, g'amu xunoba qilding qismati,
Bu g'izoyu sharbat ul bemordin o'ksutmading.

Vodai vaslin g'animat tut, Navoiy, zinhor
Kim, ne qonlarkim, bu gulgun suni istab, yutmading.

354

Yana ishq o'tin xasta jonimg'a urdung,
Balo barqini xonumonimg'a urdung.

Fano shu'lasi zor ko'nglumga solding,
Sharorin tani notavonimg'a urdung.

Qizil hoshiya diklayingda emaskim,
Etak qatl etar chog'da qonimg'a urdung.

Fatila edi anda paykoni marham,
Qayu o'qki, zaxmi nihonimg'a urdung.

Yana yonima yetti filhol rohat,
Agar tig'i bedod yonimg'a urdung.

Ushalsun debon naxli ummidim, ey ashk,
Ajab jolalar bo'stonimg'a urdung.

Ko'rub boshta zaxmim dedi, ey Navoiy,
Magar g'am tuni ostonimg'a urdung.

355

Jon olurda jism zor erkanni bilmasmu eding!
Qon to'karda jon figor erkanni bilmasmu eding!

Nola jurmi birlakim, jonimni olding, nolishim
Sensizin beixtiyor erkanin bilmasmu eding!

Qilding el mehrin sanad qatlinga, yo'qsa jon aro,
Sirri ishqing ustivor erkanni bilmasmu eding!

Tuhmati bemehrlig' qildingki, bilgach o'lgamen,
Yo'qsa, mehring jong'a yor erkanin bilmasmu eding!

Vaslinga yetkurmagan zulm erdi, vah, yo'qsa ko'ngul
Furqatingdin beqaror erkanni bilmasmu eding!

Oshiq o'ldung, ey ko'ngul, qilma fig'on bedodidin,
Ishq aro yuz muncha bor erkanni bilmasmu eding!

Ey Navoiy, gar ko'ngul ishqingni yoydi, tong emas,
Nuktasi devonavor erkanni bilmasmu eding!

356

Nigor erkin bukim, barmog'laringdin oshkor etting,
Vayo oq kilklarni zeb uchun naqshu nigor etting.

Yuzungda xol g'avg'osi aro gulguna zebidin,

Ko'zung jayronlari o'ynarg'a go'yo lolazor etting.

Shah o'ldung, ey mahi mahmilnishin, shahring sening urdu,
Bu ma'nidin saropardangni tegrangda hisor etting.

Magar qonlig' ko'ngulning qushlaridur yondoshib uchqan,
To'nungda tugmakim, yoquti ahmardin qator etting.

Ko'ngullarning qararg'an ro'zgori chun soching erdi,
Tarab ani, ko'ngullarni parishonro'zgor etting.

Yungin yulg'an kabutardek bari ajzosi ko'nglumning
Tushuklardur, magar ignang bila ani figor etting.

Magar gulrang maydin erdi yo gulgunadin bukim,
Yuzungni gulgul aylab, ko'nglum ichra xor-hor etting.

Netib ko'ngli qushi chiqqay Navoiyning sochingdinkim,
Chu sen ul to'rga bo'ynin, ayog'in ustuvor etting.

357

Dudi ohimning quyuidek pech ila tobin ko'rung,
Tiyra hajrim oqshomining bahri girdobin ko'rung.

Qushkim ul oydin keturmish noma, har tirnog'idin,
Choklar bo'lgan ko'ngul elturga qullobin ko'rung.

Hinduni sohirdurur davri zanaxdonida xol,
Tavqi g'abg'ab shaklidan bir aksi mehrobin ko'rung.

Ishq o'ti tug'yonndin jonimki, bo'lmish tashnalab,
Daf'ig'a ul oyning ikki la'li serobin ko'rung.

Olmag'an bo'lsa chuchuk jonim labi birla ko'zi,
Ham shakarxandig'a boqing, ham shakarxobin ko'rung,

Soliki mahrumkim, matlubidin to'lmish jahon,
Olloh-olloh, jonin o'rtar dardi noyobin ko'rung.

Yor ko'yin istab, o'zlukdin Navoiy bo'ldi fard,
Ka'ba ehromig'a isti'dodu asbobin ko'rung.

358

Bo'ldi qotil ko'z bila zulfi siyahkori aning,
Kofiri masteki, bir yon tushti zunnori aning.

Istasang Layliyu Majnun husnu ishqidin misol,
Men nazirimen munung, yorim namudori aning.

Ko'rdi ul gul hajridin ko'nglum shikofin andalib,
Bilmon, afg'on qildi yo chok o'ldi minqori aning.

Qo'yma marham tig'i zaxmig'a ko'ngulda, ey rafiq,
Chiqsa jon ham, chiqmasun ko'nglumdin ozori aning.

Ko'ksun uzra dog'lar bo'ynumda zulfi toridur,
Toki mushkin rishtag'a tortildi tumori aning.

Qo'yma qasring soyasindakim, bu ohu ashkdin
Ham qora bo'ldiyu ham nam chekti devori aning.

Dayr ko'yining gadoyimenki, olam shohidur
Mastlig' vaqtida bir oshufta xummori aning.

Jom tutkim, tarhini qilg'an zamon naqqoshi sun',
Qildi g'am naqshini xorij davri pargori aning.

Ey Navoiy, la'li jonbaxshi manga bo'lsa nasib,
Tong emas, har lahza yuz jon qilsam iysori aning.

359

Yana, ey ishq, guli ruxsorin oshubi chaman qilding,
Hazin bulbul tanig'a har biridin bir tikan qilding.

Ko'ngulni telba aylab qaydig'a har yon oqar sudin,
Chaman zanjiri gesusinda yuz chinu shikan qilding.

Sahob atfoli jola toshlarin yog'durg'ali, ey gul,
Pariy yanglig' zuhur aylab, junun bulbulg'a fan qilding.

Rayohin xaylini chekmakka yer zindonidin go'yo,
Bulut ayyoridin har qatra torin bir rasan qilding.

Niholi gul nishiman gulshan etting go'yi, ey bulbul,
Firoq ichra tikandin bistaru xasdin vatan qilding.

Yuzung sham'ida shabnam, yo'qsa terdur, soqiyo, vahkim,
Ul anjumdin shabiston ichra qatli anjuman qilding.

Chamanda mast yeldin, vahki, har yon xam bo'lur guldek,
Zamone jilva aylab, bizni rasvoyi zaman qilding.

O'luk deb ujbodin zohid anga xilvatni go'r aylab,
Hamono pardai pindorin, ey gardun, kafan qilding.

Navoiy, qayda g'am sayli yana ko'nglung uyin buzg'ay
Ki, aylarda imorat anda balchiqi durddan qilding.

360

Latofat oyi ul yuz, shomi savdo sunbuli tobing,
Soch uzra gardi yazdiy me'jar ul shom uzra mahtobing.

Ko'ngullar xaylig'a xush-xush kirarga shohroh o'lmish,
Tarog' chekkan zamon yo'l-yo'lki bo'ldi sunbuln nobing.

Bezarda orazing mashshota hayvon chashmasi ichra,
Tushub gulguna gulgun qilmish, ermas la'li serobing.

Ipaklarkim, eshiisen jismlar zaxmi uchun go'yo,
Muqayyad qilg'ali jonlar qushin ham uldur asbobing.

Ulusni sajdaga targ'ib etarga Xizri rah bo'ldi,
Demasmen vo'smaliq qoshingki, minorang mehrobing.

Uchi xam igna birla ko'z duosin boshqa osqandin,
Yomon ko'z tegmasun, bo'ldi ko'ngul chekmakka qullobing.

Keturgil raz qizin, soqiy, mug'anniy, nag'mae tuzgil
Ki, ul ko'ktin keturgay Zuhрани afg'ong'a mizrobing.

Tunu kun jilva qilma, ey arusi dahr, bilmishmen
Ki, mehnat subhi bo'lmish qoqumung, g'am shomi sinjobing.

Navoiy, ofiyat istar esang, qo'y dahr zolinkim,
Harif ermastur ul makkorag'a bu jismi betobing.

361

Gulruxekim, jon arodur xor uza xori aning,
Xor-xoridindur ozor uzra ozori aning.

Uyla zulfungdin muqayyaddur ko'ngulkim, degasen,
Yuz tugun solmish bu qush bolig'a har tori aning.

Ko'rsa vayronim qayondin el yiqilg'ay, sog'inur
Ichkari yemrulgudektur garchi devori aning.

Tarh qilg'anda uzoring davrini naqqoshi sun',
Teng emish xurshid davri birla pargori aning.

Dema og'zi vafida so'z deki, maxsus o'lmamish,
Ne o'zini vahm aro hargiz namudori aning.

Vasldin ulkim asar istar talab vodiysida,

Topqay ar topilmag‘ay hijrondin osori aning.

Ne humoyun yerdur, ey solik xaroboti fano,
Kim baqo vajhin ko‘rar, jon ichra xammori aning.

Kim vafolig‘ yor ko‘rdi, xurram o‘lsun oshiqi,
Kim vafo qilg‘ay jafogarlikda bir yori aning.

Sihhat o‘lg‘aymu Navoiyg‘aki, yuz dilxastani,
Kechalar uyqug‘a qo‘ymas nolai zori aning.

362

Do‘stlar, gar do‘st qatlim istar o‘lsa, o‘lturung,
Siz agar rahm etsangiz, dushmanlaring‘a topshurung.

Istasa yuz hajr o‘ti jonimg‘a yetmak, ishqida
Budurur komim debon, arzig‘a aning yetkurung.

Gulshani umrumni vayron istasa, ey dardu ishq,
Anda har komu farog‘at naxli bo‘lsa, sindurung.

Kelmasa qasri hayotim ko‘ngluga xush, yonchibon,
Zulm toshin yog‘durub, gardung‘a gardin sovurung.

Bu jafolardin kechib ko‘ngli vafog‘a qilsa, mayl,
Zinhor ul mujdani jonim borinda kelturung.

Kimsaga bermang ko‘ngul, gar bersangiz, ey ahli ishq,
G‘ayri gar xud jon erur, tan mulkidin anii surung.

Chun Navoiy ayladi ishqu fano dashtig‘a azm,
Qaytib, ey dardu balo, tengriga ani topshurung.

363

Qat‘ qilg‘uncha riyo dashti aro yuz ming olong,
Tashlab o‘zlukni, qadam dayri fano jonibi mong.

Ishq sargashtasi sayrig‘a ne hojat markab,
Po‘ya qilmasmu quyunning ayog‘i bo‘lsa yalong.

Kulli maqsudg‘a ul yetti bu yo‘l sayrinda
Kim, tobonig‘a tikan bo‘ldi yana bir ultong.

Xonaqah shayxidin el sirri fano anglamadi,
Dayr niri ani xub anglatur elga, anglang.

Ko‘p sovug‘luq kerak o‘lmoqqa ko‘ngul mahzi riyo,
Bahr muz bog‘lamag‘ay, bu yuzini tutmasa song.

Chunki novmid emas rahmatidin gabru juhud,
Jurmu isyon bila bizga bu umid o'lsa, ne tong.

Chiq, Navoiy, qariding, hurmat ila maykadadin,
Sudraturlar, kishi chiqmaslig' etib bo'lsa qoshong.

LOM HARFINING LU'BATLARINING LATOYIFI «FAVOYID»DIN

364

Ishqini tark et deding, xurshidi raxshondurmu ul,
Husnidin, dersenki to'yg'il, mohi Kan'ondurmu ul?

Yuz quyoshida berur jon elga la'li, ey Xizr,
Istama zulmati zulfin, obi hayvondurmu ul?

Onsiz ermasmen zamone, lek ul paydo emas,
Vahki, bilmon yo ko'ngul, yo jonda pinhondurmu ul?

Ko'zlari qatl aylar islom ahlin, ey g'ofil ko'ngul,
Rahmkim andin tama' qilding, musulmondurmu ul?

Bahri ashkim ichra, ey g'avvoskim, yig'ding guhar,
Buki qa'rin istading, daryoyi Ummondurmu ul?

Tutti bir tog' go'shasin Farhod, ani mendek demang,
Hajr dashtida aloxonu alomondurmu ul?

Vahshu tayr o'lmish ramida mendinu Majnung'a rom,
Men kebi devonani rasvoi nodondurmu ul?

Ko'ngluma onsiz bir o'tdurkim, yomon o'rtar meni,
Anglamon, do'zax o'ti yo so'zi hijrondurmu ul?

Charx ko'nglum gulshanida ochti muhlik g'uncha ko'p,
G'unchadurmu, yo'qsa, zahrolud paykondurmu ul?

Dahr bazmida, damo-dam soqiyi davron tutar,
Boda, bilmon, la'lgun maydurmu yo qondurmu ul?

Ey Navoiy, dardlig' nolang qilur elnn halok,
Aytqil, suri qiyomat, yo'qsa afg'ondurmu ul?

365

Yor qutlug' yuzidin qoldi chu mahrum ko'ngul,
To nelar boshima kelturgusidur shum ko'ngul.

Yor bordi, ko'ngul andin burun itti go'yo,

Bir nima yordin aylab edi ma'lum ko'ngul.

Davr zulm aylaru, davr ahliyu davr ofati ham,
Necha zolimg'a asir o'lg'usi mazlum ko'ngul.

Rahmat ul kofiri qotilg'aki, bedod chog'i,
Rahm qilmas, nechakim, bor esa marhum ko'ngul.

G'uncha og'zi aro vahm etsa ul oyning og'zin,
Topqusi doirai nuqtai mavhum ko'ngul.

Ko'p vafo istadiyu topmadi eldin go'yo,
Kim, vafodek o'zini ayladi ma'dum ko'ngul.

Yor mavzun qadi vasfida Navoiy yanglig',
Nazm javharlarini qilg'usi manzum ko'ngul.

366

Tunu kun ul oy xayoli birla men oshuftahol,
Bir xayol aylab meni shaydoyu elga yuz xayol.

Tongdin oqshomg'acha g'am tog'in qozib Farhodvash,
Kecha tong otquncha dasht uzra ozib Majnun misol.

Olam ahli ohu nolam istimo'idin malul,
Ko'ngluma olam eli bedodu zulmidin malol.

Qilmag'an jurmumg'a, tortib charx tig'i intiqom,
Bu balog'a chora topmoqqa topilmay ehtimol.

Men balokashmen, manga bazm ichra hijron zahri bas,
Soqiyo, ayshu nashot ahlig'a tut jomi visol.

Mehr rasmin, ey ko'ngul, davron elidin istama,
Ul quyoshqa negakim yetmay kamol, o'lmish zavol.

Gar Navoiy telbarab javringdin itti, ey pariy,
Ul nechakim ishq aro bordi yomon, sen yaxshi qol.

367

Kuymagim ko'r, ishq o'tining ishtioli so'rmag'il,
O'lmakim boq, hajrining dardu malolin so'rmag'il.

Demagilkim, ul pariy hajrinda ko'nglung holi ne,
Telbakim g'am dashtida barq urdi, holin so'rmag'il.

Eyki, dersen: hajr za'fida xayoling ne ekin,
Za'fdin ulkim, xayol o'ldi, xayolin so'rmag'il.

Hajr yuz o'tlosh balo zindonig'a solmish meni,
Buyla mahbasdin qutulmoq ehtimolin so'rmagil.

Men o'lub labtashnayu la'li labing obi hayot,
Bu gado komin berur bo'lsang, savolin so'rmag'il.

Ishq dashti ichra itkondin xabar ma'lum emas,
Ul taraf ovora bo'lg'anning maolin so'rmag'il.

Vasl ummidi birla yuzlandi Navoiy ko'yinga,
Qatl qilsang —qilg'il, ummidi muholin so'rmag'il.

368

Sen eding ko'nglum aro, har nscha chok ettim ko'ngul,
G'unchadekkim, har qayon ochildi —zohir bo'ldi gul.

Ko'ksi ichra otashin gul g'unchasining naqshidur,
Bulbuli bedilg'a go'yokim emas o'tlug' ko'ngul.

Bu chamandin yel uchurub gulni, bulbul qolg'ani
Rost andoqturki qolg'ay, chunki shu'la o'chsa, kul.

Qon yutub bir gul g'amidin o'lganim yod aylasun,
Gul chog'i har kimki, bir gulrux elidin ichsa mul.

Oy ila xurshid ato birla apo bo'lsa sanga,
Qul dodakdin hosil o'lg'andek turur mirzo o'g'ul.

Sayli ashkimdin o'targa ojiz o'lsang keskamen
Bog'i umrin shoxsori qilgali omoda pul.

Ey Navoiy, sen ne had birla anga qul bo'lg'asen
Kim, beganmas aylamakka Yusufi misriyni qul.

369

Tarki ishqin qilg'ali jon bo'ldi jonondin xijil,
Ko'z ko'nguldin, bal ko'ngul ham ko'nglum olg'andin xijil.

Novaking yetkach o'luk jismimga, toptim infiol,
Naqdsiz andoqki topqay o'zni mehmondin xijil.

Dinu imonimni toroj etti ammo bormen,
Ey musulmonlar, hanuz ul nomusulmondin xijil.

Hajrida ko'r o'lmag'an ko'zni qizartur qon yoshim.
Ne qizormoqturki, ermas dardi hijrondin xijil.

Ne uchun Farhodu Majnun tog‘u dasht aylar vatan,
Gar emaslar men aloxonu alomondin xijil?!

Do‘st lutfi bo‘lmasa, do‘zax manga yuz qatla hayf,
Buylakim mahsharg‘a kirgum jurmu isyondin xijil.

Kunduz ul ko‘y ichra topilmas Navoiykim, erur,
Kecha tong otquncha chekkan ohu afg‘ondin xijil.

370

Ham jahonoro jamolidin guli ra‘no xijil,
Ham guli ra‘nosidin «Bog‘i jahonoro» xijil.

Oncha bor ul ko‘y aro rasvolig‘imkim, bo‘lmisham,
Barcha rasvolar aro men telbai rasvo xijil.

Nega itmishlar Masihu Xizr agar qilmaydurur,
Birni ruhafzo labi, birni xati xuzro xijil.

Tig‘ ul qotil surardakim tushar boshim quyi,
Men qilichidin xijilmen, ul emas qat‘o xijil.

Demangiz, ollida vasli muddaosin aytkim,
Yo malul o‘lmoq kerak bu muddaodin, yo xijil.

Bo‘ldi ruhullah bu eski dayrdin ulviy xirom,
Ne uchunkim, qon to‘kardin bo‘lmas ul tarso xijil.

Chun Navoiy o‘lmadi sensiz, xijolat ichradur,
Yo‘qsa sihhatdin emas ul bedili shaydo xijil.

371

Kirdi tufroqqa hilol, ochti to‘lun oyg‘a jamol,
O‘n to‘lun oyning qirog‘idin chu olding o‘n hilol.

Su bila sham‘ uchini har lahza olding — yorudi,
Shu‘lani garchi su birla ravshan etmakdur mahol.

Yelni tez aylabki, o‘tdin su chiqarding — turfadur,
Lek tufrog‘i aning ko‘zlarga berdi iktihol.

Yo‘qdin etting bor har dam yuz Masihu ruhbaxsh,
Lek unsurdin mujarrad barchasi javharmisol.

Turfadurkim, o‘t aro ekting niholu kuymadi,
Turfaroqkim, ochti gul, garchi hadang erdn nihol.

Ko‘z alam to‘lgandakim, ko‘z tutmak o‘lmas juz alam,

Ani tutqilkim, alam xaylini aylar poymol.

Bu g'azalning maqta'in matla' xayol etgan kishi,
Ey Navoiy, shoyad etkay fahm sen qilg'an xayol.

372

Yor hajri xohi bir kun, xoh yuz yil, ey ko'ngul,
Zahrdin bir qatrayu daryoni teng bil, ey ko'ngul.

Chunki onsiz o'lgung, ushbu damki ayrilmoqqadur,
Bori ul orazg'a o'lguncha nazar qil, ey ko'ngul.

Har qayon borsa, chu ul qotildin ayrilmas raqib,
Xoh sen qotil anga, xoh andin ayril, ey ko'ngul.

Oyu yil devonayu mast o'lmog'ingdin to'ymading,
Yilchilay ul oy borur, bir lahza ayil, ey ko'ngul.

Oshiq o'lsa shohu ma'shuqi gado lozimdurur,
Ul niyoz etmas ayon bu noz bilgil, ey ko'ngul.

Ajdaholar ishq dashtida kirardindur zabun,
O't tutoshubtur bu vodiy nchra — yong'il, ey ko'ngul.

Ishq tig'i gar Navoiy ko'ksini chok ayladi,
O'lmayin netkung durur, bir lahza ochil, ey ko'ngul.

373

Yog'ligin eykim, tikarsen, igna mujgonimni qil,
Naqsh etarda tori aning rishtai jonimni qil.

Istasang torin qizil yoxud qora qilmoqqa rang,
Ko'z qorasin hal qilib, ko'zdin oqar qonimni qil.

Gar desang har yon qizil gullar qilay nusxat anga,
Ko'ksim ochib, toza qonlig' dog'i hijronimni qil.

G'unchalar gul yonida tikmak tahayyul aylasang,
Anga nusxat ko'ngul otlig' zori hayronimni qil.

Gar desang har yon pariy shakli namudor aylayin,
Vah, ne nav' aytay, vale manzur jononimni qil.

Qilsang ul yog'lig' aro bir she'r ham yozmoq havas,
Anda har yon naqsh bu nazmi parishonimni qil.

Ey Navoiy, kimki bu yog'liqni tiksa yor uchun,
Muzdi jonim javhariyu naqdi imonimni qil.

374

Yana firoqida har kun erur manga yuz yil,
Valek har kechasin necha kundan ortuq bil.

Desangki o'lturayin, ey firoq, jismimni
Chu za'fdin topa olmang, o'luk tasavvur qil.

Men o'ldum, ey ko'ngul, ul dilrabodin ayrilma,
Gar andin o'zga sevar joning o'lsakim, ayril.

Tanimni garchi g'aming tig'i etti yuz pora,
Bu shukr adosiga har birni, istaram, bir til.

G'amingda lola kebi chok ko'nglakim bo'lmish,
Firoq dudiyu ko'z qonidin qorayu qizil.

Chu topmogung bu chaman g'unchayu gulida vafo,
To'kulma g'uncha kebi, lek gul masallik ochil.

Navoiyo, nega aflok murtafi' bo'lmish,
Agar g'amimdin emas, vazn kaffasida yengil!

375

Ey, qading sham'u yuzung sham' uza gul,
Sham'ning dudi muanbar kokul.

Dam-badam ichmas esang gulgun may,
Ne uchun orazing o'lmish gulgul.

Yuzda xoli labing ul hindu erur
Kim, nchar xirmani gul ustida mul.

Mengakim ul qad ila zulf kerak,
Netayin savsanu naylay sunbul.

Otashin gulga vafo chun yo'q emish,
O'zni ko'p o'rtamagil, ey bulbul.

Oqibat yerga kirarsen gar xud,
Bo'lsa ko'k atlas raxshing uza jul.

Ey Navoiy, qadam urmoq bo'lmas,
Rahnamoy o'lmasa hodiyyi subul.

376

Azm o'lsa xayolingg'a, ko'nguldur anga mahmil,
Osoyish agar istasa, ko'z chashmasi manzil.

Ey ishq, netib ul qora ko'zni ko'rayinkim,
Ko'zning qorasin hajrida ashk ayladi zoyil.

To bo'ldi sening husnunga oshiq uza oshiq,
Ish bo'ldi mening ko'ngluma mashkil uza mushkil.

Ul ko'z olur el jonin o'g'urluq bila, vahkim,
Boqmas bu taraf, tutsam o'zumni necha g'ofil.

Yodi bila behushlug'um daf'ini qilmang,
Devoridin ul ko'yning ar bo'lmasa kahgil.

Ey mug'bacha, oshiqmenu durdikash, etib rahm,
Ne yuzunga, ne jomg'a qil pardani hoyil.

O'zlukni fano o'tig'a kuydurdi Navoiy
Kim, savmaadin xorij erur dayrg'a doxil.

377

Ul shayxki, minbar uza afsung'a berur tul,
Shaytondur o'zi, majlisining ahli suruk g'ul.

G'aflatdin agar va'z ila uyg'otsalar elni,
Ul aylar uyutmoq uchun afsonag'a mashg'ul.

Boshtin ayog'i minbarining poyasi doston,
Ham o'ziyu ham ma'rifati johilu majhul.

Ko'rmay xirad ashobida bir fardni oqil,
Topmay kishi afsunida bir nuktani ma'qul.

Har neki hadis oti qo'yub, barchasi mavzu',
Naqliki mashoyixdin etib, borisi majhul.

Yuz pora qilib, minbari o't yoqqali avlo,
Bu shart ilakim, bo'lsa o'zi qotilu maqtul.

Iblis sifat el sari mayl etma, Navoiy,
To bo'lmag'asen zarqu riyo qaydida ma'lul.

378

Qon yoshim ichra tanim to'lg'ang'anin nazzora qil,
Lolazor ichra yilon gar ko'rmading, o't uzra qil.

Bodadinmu erkin, usruk ko'zlaringning humrati,
Yo uzoring o'ti tobidin bo'lubturlar qizil.

Ko'nglum ichra har yara og'zida paykoning uchi,

Keldi darding lazzatining shukrini ayturg'a til.

To tushubmen ul uzoru ikki gesu hajrig'a,
Ey quyosh, rahm aylakim, bo'lmish, bir oyu ikki yil.

Dog'ima andoza marhamliq momug'din istagan,
Ko'nglum ichra buyla har yon dog'i beandoza bil.

Dahr bo'stonida chun yo'qtur vafoe, ey ko'ngul,
Loladek gulgun qadah tut, g'unchadek bir dam ochil.

Iltifoting ozidin itti Navoiy telbarib,
Ey pariy, bir ham bu Majnung'a parvo aylagil.

379

Ul quyosh og'zi uza mushkin xol,
Zarraning nuqtasidin keldi misol.

Gar ravondur ne tong ul qadki, erur,
Ruh sarchashmasida toza nihol.

Raxsh har yonki surar ul chobuk,
Yugurur tebrasida payki xayol.

Chobukumning otining na'li emas,
Tushti shabrang ayog'ig'a hilol.

G'uncha og'ziki takallum qilmas,
Ul og'iz g'unchasi qilmish ani lol.

Hajrning chorasi bexudlug' emish,
Soqiyo, jom ketur molomol.

To Navoiydek o'lay ani ichib,
Mastu Majnun sifatu sheftahol.

380

Ul pariy chehra chu ko'rguzsa jamol maqbul,
Ko'rgan emasturur o'z aqlig'a qolmoq ma'qul.

Surtulub yuzga, agar yetsa dimog'img'a isi,
Meni ul zulf tanobi bila qilg'il maqtul.

Istasang dahrda ming telba ko'ngul sargardon,
Halqa-halqa rasani zulfidin ochg'il marg'ul.

Xotirim iki jahon mashg'ulidin o'lmish forig',
Do'st yodi bila to ko'nglum o'lubtur mashg'ul.

Bodai la'li labing qonima berdi tahlil,
Qatl emish xosiyati, la'lki bo'lg'ay mahlul.

Vahki, maqsudni ma'lum etayin deb umre,
Bir sarimo'y emasturki, emastur, majhul.

Gar Navoiy desa but vasfini takfir etmang,
Dayr piridin erur buyla rivoyat manqul.

381

Nolani har nechakim eldin nihon aylar ko'ngul,
Seni sog'ing'ach yana bexud fig'on aylar ko'ngul.

Har nechakim yoshururmen rozi ishqing xalq aro,
Bir mahalsiz oh ila borin ayon aylar ko'ngul.

May tarashshuh aylagandek chok bo'lg'an shishadin,
Zaxmidin xunobasin har dam ravon aylar ko'ngul.

Qasd etar ko'nglumki, olg'ay lablaringdin komi dil,
Emdi tahqiq ayladimkim, qasdi jon aylar ko'ngul.

Ko'z ko'rar yuzungniyu ko'nglum meni rasvo qilur,
Zor etar ko'nglumni ko'z, bag'rimni qon aylar ko'ngul.

Shu'lai ko'kurd ko'rguzdi qazo kuydurgali,
Dardi ishq ahlin bukim gardun gumon aylar ko'ngul.

Ey Navoiy, avval ul nomehribong'a uchratur,
Kimmikim men benavodek notavon aylar ko'ngul.

382

Yuzi oyina qildi ko'zguni ul siymbar hoyil,
Aningdekkim, quyosh ruxsorig'a bo'lg'ay qamar hoyil.

Ul o'tluq yuzni qilmoq zarvaraq pinhon emas mumkin,
Ne imkondur ko'rarga shu'lani bo'lmoq sharar hoyil.

Ko'runmas zor ko'nglum jahd etib paykonlaring ichra,
Magar ul qushqa bo'lmish kasrati bargi shajar hoyil.

Suni andoqki yopqay safha-safha, bargi gul tushkach,
Yoshimg'a pora-pora bo'lmish ajzoyi jigar hoyil.

Sochingg'a gardi yazdiy me'jaring hoyil bo'la olg'ay,
Bo'la olsa savodi shom uza shabnam agar hoyil.

Safardur mujibi hirmoni diydor ahli shavq ichra,
Hamono vasl xurshidig'adur gardi safar hoyil.

Yuzungni och, agar xud rishtai jondindurur burqa',
Berib jon istamas diydorg'a ahli nazar hoyil.

Dema solikka hoyil ne ekin maqsud vaslidin,
Erur aqlu, hisu dunyoyu uqbo sarbasar hoyil.

Desangkim, o'zlugumdin o'zga hoyil bormu jonong'a,
Bo'lurmu, ey Navoiy, ishq aro mundnn batlar hoyil.

383

Ey musavvir, dilbarimg'a surate monand qil,
Qo'rmakidin xotirimni gah-gahe xursand qil.

Ul harir uzraki tarh etkungdurur timsolini,
Sig'masa, zaylig'a jonim pardasin payvand qil.

Bo'lmasun bu tu'madin mahrum ul ko'y itlari,
Ey ajal, taqsim uchun bag'rimni yuz parkand qil.

Ul pariyvash chiqti usruk sekretib ko'nglakcha, voy,
Nosihon, devona bo'ldum, emdi tarki pand qil.

La'li shirindinki qilding ayshni jonimg'a talx,
Necha achchig' so'z demak, bir qatla shakkarxand qil.

Jomi Jamning rohi Afridun yiloni zahridur,
Ey ko'ngul, o'zni safoli faqr ila xursand qil.

Hojati budur Navoiyning, xudoyokim, ani
Mug'bacha husniga mug' dayrida hojatmand qil.

384

Zaxmliq ko'ksumni g'ayrat tig'i birla chok qil,
Ham ushul su birla g'ayridin ko'ngulni pok qil.

Lam'ai ruxsoridin, ey ishq, kuymakdur ishim,
Notavon jismimni gar xud hiyma, gar xoshok qil.

Buyla o'tkim mendadur, andin fuzun imkon emas,
Dam bila tez ayla yoxud yuzni otashnok qil.

G'ayrg'a shoyad g'uborim hoyil o'lg'ay ko'rgali,
Ko'yida, ey ishq, hasrat birla jismim xok qil.

Mast chiqmish tig' ila ahli nazar qatli uchun,

Ey ko'ngul, nazzorai ul qotili bebok qil.

Har ne ko'kdin kelsa bo'l tufrog'dek hoyil magar,
Nopisanding bo'lsa, man'i gardishi aflok qil.

Ey Navoiy, ishq o'tining shu'lasi chiqsun desang,
Ko'nglaking choki ne osig', ko'kragingni chok qil.

385

La'li jonbaxshiki elga jon berur, jonimdur ul,
Ulki mundoq lab bila der nukta, jononimdur ul.

Vasl shomi ul qadu yuz davrida parvonavor,
Chevrulub kuysam ne tong, sham'i shabistonimdir ul.

Nuktai mavhum emas ko'nglumda og'zing yodidin
Kim, bu xunin g'uncha ichra dog'i pinhonimdur ul.

Itlaringga tu'madur bag'rim va lekin qo'llarin
Ulki rangin aylamish hinno kebi — qonimdur ul.

Deb empshsen, tarki ishqim ayla, yo o'l hajr aro,
Munda o'lsam ham o'lay, lekin ne imkonimdur ul.

Eyki ko'rdung hajr zindonida bir qonlig' asir,
Notavon ko'nglum bu, lekin baytul ahzonimdur ul.

Xusrave ko'rsangki, ash'orim o'qub holat qilur,
Ey Navoiy, anglakim, shohi suxandonimdur ul.

386

Aytaolmonkim, meni ovora birla yor bo'l,
Garchi yo'q qilding meni ul ko'ydin, sen bor bo'l,

Men agar bar topmadim sensiz hayotim shoxidin,
Naxli umrungdin sen, ey badmehr, barxurdor bo'l.

Chun meni g'am tig'idin qatl aylading, ne sud, agar
Motamimdin g'am yegil, yo o'zgaga g'amxor bo'l.

Ey ko'ngul, ul umr hajri chun bu yanglig' sa'b erur,
Gar qutulsang jon berib, jon birla minnatdor bo'l.

Ul quyoshning ko'yidin, eykim, tilarsen chiqmasang,
Xoksor anda nechukkim, soyai devor bo'l.

To tiriksen, istasang xushvaqtlig', ey mayparast,
To to'lar paymona, mug' dayrida xizmatkor bo'l.

Ey Navoiy, gar tilar ul sho‘x ozoring sening,
Kim deb erdikim, vafosiz elga mundoq zor bo‘l.

337

Vahki, bu bedil g‘amingdin o‘ldi, ey dilxoh, kel,
Ey ko‘ngul, sen dog‘n ul dilxoh ila hamroh kel.

Mumkin ermas og‘zim ichra kel demakdin o‘zga so‘z,
Garchi yor ollida tengdur xohi tur de, xoh kel.

Garchi dardimg‘a davu qilg‘ung yo‘q, ammo hajr aro,
Asru qattiq holatimdin bo‘lg‘ali ogoh kel.

Uylakim tom raxnasidin oy tushar vayronag‘a,
Chok ko‘ksumdin buzug‘ ko‘nglum aro, ey moh, kel.

Oh o‘tin dedingki past aylay ziloli vasl ila,
Bu nafaskim shu‘lasin gardung‘a chekmish, oh, kel.

Bir qadah bersang, qo‘yarmen butqa yuz, ey piri dayr,
Ikkisin olib, boshing‘a hasbatahullohu, kel.

Garchi kelmay-kelmay o‘lturdung Navoiyni valek,
Ey Masih, aning mazori boshig‘a gah-goh kel.

388

Xil‘atin to aylamish jonon qizil, sarig‘, yashil,
Shu‘lai ohim chiqar har yon qizil, sarig‘, yashil.

Gulshan ettim ishq sahrosin samumi ohdin
Kim, esar ul dasht aro har yon qizil, sarig‘, yashil.

Shishadek ko‘nglumdadur gulzori husnung yodidin,
Tobdonning aksidek alvon qizil, sarig‘, yashil.

Orazu xoling bila xatting xayolidin erur
Ko‘zlarimning oldida davron qizil, sarig‘, yashil.

La‘lgun may tutqil oltun jom birla sabzada
Kim, bulardin yaxshi yo‘q imkon qizil, sarig‘, yashil.

Faqr aro beranglik dushvor erur behad, valek
Xirqada tikmak erur oson qizil, sarig‘, yashil.

Ey Navoiy, oltinu, shingarfu zantor istama,
Bo‘ldi nazming rangidiy devon qizil, sarig‘, yashil.

389

Jonu ko'nglum baski ko'rdi ahli davrondin malol,
Jonima bo'lmish ko'nguldin, ko'ngluma jondin malol.

Bu ikov baskim malol izhor aylarlar, bo'lur
Ham manga mundin malol, alqissa ham andin malol.

Ulki olamdin malul o'lg'ay, elidin ham erur,
Kimga zindondin malolat, ahli zindondin malol.

Kimsa birla oshno bo'lmonki, nogah, ey rafiq,
Bir kishiga bo'lmag'ay men zori hayrondin malol.

Dasht aro ham istamon hamdamki, nogah bo'lmag'ay,
G'ullarg'a bu aloxonu alomondin malol.

Har necha qildim vafo, juz benafolig' ko'rmadim,
Ne ajab ko'ngluma bo'lsa nav'i insondin malol.

Soqiyo, to mumkin o'lg'ay jomima quy bodakim,
Dahr elidin xotirimga o'tti imkondin malol.

To bo'lay ul nav' usrukkin, shuurum bo'lmag'ay,
Mehnati ko'p ko'ngluma yuz qo'ysa har yondin malol.

Gar Navoiy joni kuygandin bu so'zlar der, vale
Jon malol o'rnig'a ko'rmas, yetsa jonondin malol.

390

Olg'ali ko'nglum minib bir barq raftor ot, kel,
Gar mening ko'nglum keraktur barqdin ham bot kel.

Men kimu vasling xayoli istamak, vahkim, manga
Barcha gar bir ko'rmagu o'lmakturur, hayhot, kel.

Deb eding: boshing'ga bir kun yetkum andoqkim quyosh,
Mehr lofin gar tilarsen aylamak isbot, kel.

Borg'aningdin ayru erdi bir-biridin jonu tan,
Kelmakingdin jonu tanni bir-biriga qot, kel.

Ro'zgorim tiyra aylab, shomi hajr o'lturgusi,
Ey hayotim sham'i, daf' aylarga bu zulmot, kel.

Zuhd ila jonnmg'a yettim, ey ko'ngul, gar dayr aro
Bartaraf qilmoq tilarsen tovbayu tomot, kel.

Dardi hajringdin Navoiy telbarabtur, ey pariy,
Gar eshitmak istasang devonavor abyt, kel.

391

Tig'i hajringdin erur yuz yara noshod ko'ngul,
Qilsa tong yo'q ul og'izlar bila faryod ko'ngul.

Ey ko'ngul, ishq aro gar g'amliq esang, bok ermas,
Qayda ishq ahli aro topti birav shod ko'ngul.

Gar yuzung shu'lasidin kuydi dog'i kul bo'ldi,
Lek bo'ldi mening ohim bila barbod ko'ngul.

Boshog'ingning temurin tesha yasab oh o'tidin,
G'ussa tog'ini qozar uylaki Farhod ko'ngul.

Ne ajab telbarasam, chunki olibtur mendin
Odamizod demon, balki pariyzod ko'ngul.

Ne vafo rangiyu ne mehr isi bor, ey bulbul,
Bu chaman gullariga aylama mu'tod ko'ngul.

Yor yodig'a Navoiyni beray deb erdi,
Borg'ali qilmadi ani ham o'zi yod ko'ngul.

392

Bog' aro erdingmukim, bu kecha gulbez esti yel,
Boda ichtingmuki, behad ishratangez esti yel.

Yuz uza zulfungni qildingmu parishon noz ila
Kim, gahi gulboru, gohi anbaromez esti yel.

Yuzu qadding shavqidin o'ldum, hamono bog'din
Ochilib gul, jilva aylab, sarvi navxez esti yel.

Yelga ruxsoru taning ochib, magar berding hayot
Kim, umid ahlig'a gulposhu samanbez esti yel.

G'unchalar shavqungda go'yo bog'lag'anlardur ko'ngul
Kim, nechakim, esti ul yondin, dilovez esti yel.

Bu chamanda bo'lsa yel sokin, o'char sham'i hayot,
Yorutur anduhu g'am o'tin, agar tez esti yel.

Ey Navoiy, ranj ila xush bo'lki, Farhod ohidin
Bilki, qo'pti tashlamoqqa toji Parvez, esti yel.

MIM HARFINING MAHBUBLARINING MALOHATI «FAVOYID»DIN

393

To yigit erdim, qarilarg‘a ko‘p erdi xidmatim,
Qarig‘an chog‘da yigitlarga og‘irdur suhbatim.

Ne uchun bo‘ldum kichik yoshlig‘lar ichra ko‘p saqil,
Garchi ko‘p zohirdurur sinn kasratidin xiffatim.

Vahki, damdin-damg‘a, mendin yorlarga‘a ijtinob,
Garchi kundin-kunga ortuqtur alarg‘a ulfatim.

Gar taammul aylasam voqi‘, muhiqdurlar alar,
Ne uchunkim hech qolmaydur alarg‘a nisbatim.

Mushk chun kofur bo‘ldi — yog‘di o‘t ustiga qor,
Xatti mushkin birla o‘tluq yuzga netsun rag‘batim.

Bog‘ aro sarvi sihi yonida ko‘rdum eski tok,
Bo‘ldi tuz bo‘ylug‘lar ichra xam qadimdin ibratim.

Ey ko‘ngul, tut go‘shae emdi ibodat qilg‘ali,
Qolmoq istar bo‘lsang ellik yilg‘i bo‘lg‘an hurmatim.

Chunki ellik manzil o‘tti umrdin, sokin bo‘lay,
Ne uchunkim emdi yo‘q sur‘at qilurg‘a quvvatim.

Nettim ellik yilda juz isyonki, emdi netkamen,
Yona ellik yilg‘acha tuttumki, bo‘lsa muhlatim.

Lutf etib, yo rabki, imon boylig‘i qilg‘il nasib
Kim, halok etmish amal muflislig‘idin xijlatim.

Ey Navoiy, g‘am yemakim, bahri g‘ufron ursa mavj,
Tengri lutfidin ne mumkin juz ummidi rahmatim.

394

Ne ajab qon yig‘lasam ahli zamondin dam-badam
Kim, alardin g‘am uza g‘amdur, alam uzra alam.

So‘z demak bo‘lmas alarning zulmi yoxud lutfidin,
Chunki ul ko‘ptin dog‘i ko‘ptur, bu kamdin dog‘i kam.

Charx go‘yokim chekar mehnat yuki davr ahlidin
Kim, bori jismida anjumdin ter o‘lmish, qaddi xam.

Lavhai xilqatlarida yo‘q magar harfi jafo,
Safhai xotirlarida yo‘q magar naqshi sitam.

Soyiri ifrod ishi bu bo‘lsa, ulkim fard erur,
Barcha eldin husn aro ozdur anga yuz muncha ham.

Chun jafo tortar kishi bori biravdin tortsa,
Kim vafo qilsa kishiga, bo'lmasa ul dog'i g'am.

Ko'zi qotil, qoshi ofat, og'zining nutqi fusun,
Istaram, lekin jahonda yo'qturur mundoq sanam.

Topmag'ung dayri fano ahlida yong boshtin baqo,
Qilmag'uncha bodai vahdat vujudungni adam.

Ey Navoiy, mosivallohdin kesilmak kimsani,
Limaalloh manzilig'a yetkurur avval qadam.

395

Urarmen ko'ksuna toshlar, g'am etkach qasdi jon har dam,
Qoqarmen bu eshiknikim, yetar bir mehmon har dam.

O'luk topti buzug' ichra meni majnunni, go'yo chug'z
Navohi ahlin ogah qilg'ali tortar fig'on har dam.

Hamono tufrog'imni la'lgun qilmoqqadur bukim,
Kelur bag'rim shikofidin labing shavqida qon har dam.

Magar majnun ko'ngulga har dam aylar ul pariy jilva,
Yo'q ersa ne uchun o'zdin borur bu notavon har dam.

Ochar go'yo sabo ul gul yuzidin har zamon burqa',
Bukim bir fitna birla qo'zg'alur ahli zamon har dam.

Sovug' ohim burudat soldi olam ichra, qish ermas,
Bulut yo'q — dudi ohimdin ko'runmas osmon har dam.

Kerak har dam qadahkim, may suyi har lahza qaytargay,
Bukim, davron jafosidin yetar og'zimga jon har dam.

Bu manzildin manga yo'l azmig'a boisdurur bukim,
Yetar bir korvon har dam, o'tar bir korvon har dam.

Damo-dam javr ila buzdung Navoiy ko'nglin andoqkim,
Buzulg'ay mulki, bir zulm etsa shohi komron har dam.

396

Ulki ko'si unidin shomu sahar afg'onim,
Anga yetmasmen, anga yetmak emas imkonim.

Chatri ustidagi qush anglaki, ko'nglum qushidur,
Ko'nglum o'lmoq ne ajab, andaki bo'lg'ay jonim,

Qulog‘i la‘li hamonoki dur ermish, chu meni,
Begunoh ayladi qatl, ani tutubdur qonim.

Mehriga rishtai jon bog‘ladimu ko‘z qorasin
Surtsam erdi anga, qolmas edi armonim.

Bu sifatlar bila mavsuf kim erkin desalar,
Bo‘la olmas kishi olamda magar sultonim.

Faqr ko‘yida gadolig‘ chu erur sultonlig‘,
Saltanat moyilidur xotiri besomonim.

Menu mug‘ dayri aro mug‘bachalar ishqiki bor,
Ul gadolig‘da jahon shahlarig‘a farmonim.

Piri dayr aylasa bir jomi may ehson, qilg‘ay
Mast olam elini jomi mayi ehsonim.

Ne uray lof Navoiy kebi chun o‘lsa iti,
Itlari xayli aro itcha dog‘i yo‘q sonim.

397

Ayladim azmi safar, bo‘lg‘ay debon ishq o‘ti kam,
Ul xud afzun bo‘ldi har manzil demaykim, har qadam.

Qaysi manzilni qadam har damki, urdum yo‘l aro,
G‘am sipohi xayli ko‘rguzdi ul o‘tdin bir alam.

Sayrkim, derlar kam aylar ishqni ko‘r, ey rafiq
Kim, jahon ovorasi bo‘ldum, g‘alat chiqti bu ham.

Hajr vodiysig‘a qilmang azm oshiqlarki, bor,
Har xasi bir tig‘i mehnat, har toshi bir ko‘hi g‘am.

Ko‘yining devori ustimga yiqilsa yaxshiroq,
Andin ayru jilvagohim bo‘lg‘ucha avji haram.

Ishq ila toptim adam sahrosidin mulki vujud,
Oshiq o‘ldum, dard qilg‘uncha vujudumni adam.

Ko‘p xirad xattin Navoiy sari chekma, ey rafiq
Kim, anga kilki qazo oshiqlig‘ aylabtur raqam.

398

Tutqaln shirin labing shoxi shakardur barmog‘im,
Baski, so‘rmoqdin ani ayrilg‘udektur tirnog‘im.

Istaram ko‘r aylagay nazzora ahlin rashkdin,

Gar sabo tahrکیدin ko'yiga borsa tufrog'im.

Vasli bay'ig'a to'kub el siymu men yordim yurak,
Komima mushkilki, yetkaymen bu bo'lsa yormog'im.

Barq emaskim, o't choqarmen dahrni kuydirgali,
Tog' ila bo'lmish yangi oy, chunki toshu chaqmog'im.

Ishq aro Farhod ila Majnun sherikimdur, vale
Dardu g'am chekmakka mencha yo'q bu ikki o'rtog'im.

Dema maxmur o'lsang o'zni solmag'il, ey mug'bacha,
Istaram, bo'lg'ay fano dayrida o'zni solmog'im.

Ey Navoiy, dema: umrung o'tti — ishqu maydin o't,
To tirikmen, ermas ushbu ikki ish aylar chog'im.

399

Qora dastor to chirmadi mohim,
Boshing'a chirmashibtur dudi ohim.

Yog'ibtur nargis ichra jola, yoxud
Ko'zida ashk erur bor ishtibohim.

Anga hamrang o'lay deb motamimen,
Qorarg'an ro'zgorim bor guvohim.

Sirishkim xatlari sharhini so'rdum,
Dedi, xayli balog'a shohrohim.

Manga xud bu azo bo'ldi bahona,
Mudom oqmoqqa ashki goh-gohim.

Yema bozi nujumi tiyradinkim,
Erur qalb uylakim, ro'kash darohim.

Ko'zumdur tiyra, ya'ni, ey Navoiy,
Qora to'n kiydi motam ichra shohim.

400

Firoqing do'zaxi ichra vujudum
Bo'lubtur o't, nafaslar anda dudum.

Kelib jon rishtasiyu jism tori,
Vujudum xil'atida toru pudum.

Firoqingda yutub qon qilsam afg'on,
Mayi nobimdur ul, bu bir surudum.

Qoshingda egma qad birla yer o'ptum,
Xayol et ul ruku'um, bu sujudum.

Belu og'zing uchun borim yo'q o'ldi,
Vale tengdur sanga budu nobudum.

Berib din naqdi, bo'ldum dayr aro mast,
Vale ko'p bo'ldi bu savdoda sudum.

Bukim ko'p ashk to'ktum, ey Navoiy,
Ko'nguldin g'ayrining nashini yuvdum.

401

Damo-dam otashin la'lig'a olur boda jononim,
Bu yanglig' o'tlar ichra naylasun o'rtanmayin jonim.

Emas oy, kun iki pog'undasin ko'k zoli berkitmish,
Quloqqa baski hajringda ani yolqitti afg'onim.

Tanimda dog'larni ayladim ko'nglak bila pinhon,
Qonab, ko'nglakda fosh etti o'zin har dog'i pinhonim.

Ko'zumda bog'lanib qon yosh, ne tong, gar ochqali qo'ymas,
Chu ul qonimni to'kti, oqibat tutti ani qonim.

Buzug' ko'nglum aro mundoqki, paykoningni yog'durdung,
Ne tong, mundoq yog'indin yer bila teng bo'lsa vayronim.

Xijolatdin qizarmish gul, taxarruk sarvdin ketmish,
Magar bog' ichradur gulchehrlilik sarvi xiromonim.

Tasavvur birla gah maqbulmen ollida, gah mardud,
Qayu aqshomki, sultoni xayoling bo'lsa mehmonim.

Vujud iqlimidin ovora gar bo'ldum, umid ulkim
Fano dashti g'uboridin yopilg'ay jismi uryonim.

Navoiyg'a demangkim, tarki ishq et, to erur mumkin
Ki, men oshnqmenu devona, mundoq ish ne imkonim.

402

Bahoru bog' sayridin ne gul, ne sarvdur komim,
Budur komimki, shoyad uchrag'ay sarvi gulandomim.

O'qung ko'p zaxmidin dom o'ldi jismim, zaxmlar ermas,
Chiqarg'a jon qushi yo'llar yasabtur har taraf domim.

Jamoling ko'zgusi chun elga ro'baro' bo'lur har dam,
Ne tong gar ko'zgu aksidek zamone yo'qtur oromim.

Xusho Majnunki, ma'nusi edi boshig'a qo'ng'an qush,
Junun toshi yog'ardin boshima ul ham emas romim.

Mangakim, hajri za'fidin nafas ma'lum emas kelmak,
Ne imkon bas yetishmak ul Masihodang'a payg'omim.

Firoqim kechasi bas muhlik o'lmish, gar sahar bo'lmas,
Nafas urmoqqa go'yo subhini qo'ymas qora shomim.

Aningdek tashnamen, ey mug'bachakim, qo'sh tutar bo'lsang,
Falakning huqqasin bo'l ikki, to bo'lsun iki jomim.

Baho bu benavodin gar qabul aylar esang, bordur,
Biriga javhari jonim, biriga naqdi islomim.

Harom ettim Navoiy, dunyoyu uqbo tamannospn,
Nedinkim Ka'bai ko'yi sari bog'landi ehromim.

403

Jafo ham qilmading — ko'z har necha husnungg'a oldurdum,
Qiyoy ham boqmading — har nechakim, o'lingda telmurdum.

Vasiyat qildi qabri boshida Farhod ila Majnun,
Junun sahrosida ul toshlarkim, ko'ksuna urdum.

Yaralar anjum o'ldi, qon shafaq ul oy firoqida,
Xadangi ohkim, o'tgan kecha gardung'a yog'durdum.

Firoqim shomi andin tiyradurkim, dudi anjumni,
Qora qilmish tuganlardinki, hijroningda kuydurdum.

Labing yodi chekib jon rishtasin, soldi yana tang'a,
Ko'zung bedodidin jonni necha og'zimg'a yetkurdum.

Jununum shu'lasin afzunroq etti ul pariy otqon
Ne o'qkim, hajri tug'yoni aro ko'ksunga sindurdum.

Ajal bedodidin xoki tanim, yuz shukrkim, tindi
Ki, hijron o'rtagan jonimni jononimg'a topshurdum.

Qazog'a rozi o'lkim, g'ussa vaqti qilmadi sude,
Necha kavkabni mujrim qildimu gardunni yozg'urdum.

Xumorimdin sadoyu sarzanish zuhd ahlidin har dam,
Chiqib mayxonadin, muncha balo boshimg'a kelturdum.

Havolam qilsa piri dayr but yo mug'bacha zunnor,
Ne chora, chun qo'yib masjid, fano dayrig'a yuz urdum.

Navoiydek yorug'luq ul zamon topdimki, o'zlukni
Fano o'tig'a o'rtab, kulni dog'i ko'kka sovurdum.

404

Bahori vaslda o'rtandi rashkdin jonim,
Xayol qilki, ne bo'lg'ay xazoni hijronim.

Tanim tugonlariga marham, ey rafiq, ne sud,
Erur ko'ngulda chu yuz muncha dog'i pinhonim.

Ne nav' deyki, buzug' ko'nglum ichra gah-gah kel,
To'kar chu gardi fano lahza-lahza vayronim.

Jununum emgagidin gar toriqting, ey nosih,
Salomat o'l senu shahring, menu biyobonim.

Kamoli za'f ko'rungkim, yetar necha yerda,
Ko'nguldin og'zima yetkuncha xayli afg'onim.

Salomat ahli, tutung dinu ofiyatqa azo
Ki, mastu arbadajo' chiqti nomusulmonim.

Qadah quyoshi bila, soqiyo, munavvar qil,
Ki, g'amdin asru erur tiyra kunji ahzonim.

Zamon elida vafo yo'q, agarchi jon bersang,
Bas o'ldi ersa vafosiz, ne ayb, jononim.

Deding, firoqida sabr ayla toki mumkindur,
Navoiyo, dema bu so'znikim, yo'q imkonim.

405

Bo'ldi ravzan-ravzan ul qotil xadangidin tanim,
G'ussa charxi bu tanimdur, anjumi ul ravzanim.

Aylamish zulfung xayoli ro'zgorimni qora,
Oh dudidin qorarmaydur maqomu maskanim.

Har taraf ul sho'x tosh urmish, yarolar qonidin
Kim, quruq jismim uza bo'lmish teri pirahanim.

Dema, jon bermak fanin o'rgan, dog'i vaslimni tep,
Sen visoling fikrin etkilkim, erur ul xud fanim.

Qattiq ahvolimg'a yig'laydurg'an elni dema do'st,
Do'stlar o'lmish, o'lum holig'a yetmish dushmanim.

Dayr eshikinda tanim dafn aylasang, ey mug'bacha,
Boda loyidin gahe topqay imorat madfanim.

Dasht aro so'r, ey Navoiy, jonu ko'nglum saydini
Kim, bukun ov azmi qilmish qotili sayd afganim.

406

Shabiston ichra kirgach, sham'larning nurin etting gum,
Kecha yorug'roq o'lgach, tiyraroq bo'lg'an kebi anjum.

Chu sensen ayni insoniyat, o'lsang diydadin pinhon,
Qorang'udur jahon andoqki, ko'zda bo'lmasa mardum.

Ne tunkim, xoru xoro ustida ko'yungda yotqaymen,
Degaymenkim, yonim ostidadur sinjob ila qoqum.

Otang oyu onang xurshid edi erkinki, sen tug'dung,
Vale husnu latofatda ne ab o'xshar sanga, ne um.

Agarchi ishq bahri hajr daryosidin a'zamdur,
Va lekin gar kichikroqdur, pur ofatroqdurur Qulzum.

Quyoshdektur to'la kup og'zi davridin mayi sofiy
Ki, gar bo'ldi quyosh avlo bukim, garduncha bo'lg'ay xum.

Agar ma'shuqi zebo bo'lsa, ne barlosu ne lo'li,
Nafis ar bo'lsa kolo, mulki ne Bag'dodu ne Torum.

Xaloyiq kulmagin o'z holima ko'rganda yig'larmen,
Junun ko'rgilki, chun dardimg'a yig'larlar, kelur kulgum.

Navoiy, shahr eli ishg'olidin gum bo'ldi maqsudung,
Bulardin istasang maxlas, fano dashtida bo'lg'il gum.

407

Charxdin gar hardam ermas bir azog'a kuymakim,
Nega tikkan soyi chok o'lmoq keraktur ko'nglakim.

Sahl erur ko'nglakki, hijron o'qiyu g'am tig'idin,
Tikmaku chok aylamakka mubtalodur ko'krakim.

Har zamon ko'zdin yoshim emgaklagan bir yoshdek,
Mayl etar tufroqqa, vah, o'lturgusi bu emgakim.

Bejigar bo'lsam balo tortarg'a, vah, emdi ne tong,

Bordi ko'zdin chun bag'ir pargolasidin ko'prakim.

Har tong erta cheksa gardun subh tig'in qatlima,
Tong emaskim, bordur ul dushmanlar ichra ertakim.

Ayshu rohat qushlarnn sayd aylay olmon, garchi bor
Ko'z yoshidin donayu jon rishtasidin ilmakim.

Ey Navoiy, buki gardun evrulur fonusdek,
Ko'ngliga kor etti go'yo sham' yanglig' kuymakim.

408

Qaysi taqvo xirmanin fisq o'tidin kuydurmadim,
Qaysi tavba naxlini nafs ilgidin sindurmadim.

Turmay oqsa ko'zdin ashkim ne ajabkim, tavbadin
Garchi ko'p so'z dedim, ammo bir so'zumga turmadim.

Xo'blar ishqida ko'z birla ko'ngul bedodidin,
Ne baliyatlarki munglug' boshima kelturmadim.

Jom barqidinmu zuhdum xirmanin kul qilmadim,
Boda saylidinmu aqlim qasrini indurmadim.

Lolaruxlardinmu har dam qilmadim ashkimni qon,
Sarv qadlardinmu gardung'a fig'on yetkurmadim.

Dayr piri ilgidinkim, bog'ladim zunnorni,
Mug'bacha ollida mushafni magar kuydurmadim.

Qaysi sho'xi bodapaymo bazmidin surgach meni,
Nangsizlikdin yirog'roq turubon telmurmadim.

Masti loya'qil yaqo yirtib, ayog'u bosh yalang,
Yig'lamoqdin kimnikim, o'z holima kuldurmadim.

Yo rab, o'z tavnang'a yo'qtur e'timodim, sen magar
Tavba bergaysenki, men aytib bajo kelturmadim.

Bermading tavfiq, yo'qsa ne uchun har qatlakim,
Tavba sindurdum, o'zumni g'ussadin o'lturmadim.

Ey Navoiy, istasang tinmoq, ishing tengriga sol,
Yo'qsa men say' aylabon, sendin ko'ngul tindurmadim.

409

Vasling istab o'qdek etkay erdi sur'at paykarim,
Naylayinkim, hajr o'qi paykonlaridur langarim.

Otashin la'ling g'amidin o'rtanib, qon yig'lasam,
Goh qondin, goh o'tdin la'lgundur paykarim.

Ko'zu mujgoningdin ayru uyqu yo'q men xastag'a
Kim, momug' yanglig' tnkon birla to'lodur bistarim.

Ey niholi noz, ohimdin hazar qilkin, bukun
Ko'p ko'han paykar shajarni yiqqudektur sarsarim.

Ul quyosh aksin may ichra ko'rgali oshuftamen,
Ne ajab oshuftalig'kim, sug'a tushmish axtarim.

Men ozibmen yo'ldinu bas tiyradur hijron tuni,
Toli' o'l, ey kavkabi iqbolu, bo'lg'il rahbarim.

Ey Navoiy, ne ajab gar nazmim elni yig'latur
Kim, yozilmish hajr o'tining dudasidin daftarim.

410

Yetkach ul qotil, erur bo'g'zumda ikki barmog'im,
Tig'i o'rnin ko'rguzub, surgil debon yolbormog'im.

Vasl jomining agar mufrit emas kayfiyati,
Sen qachon kelgach, mening nedur o'zumdin bormog'im?!

Hajr tirnog'i bila ko'nglumnikim, qildim figor,
Bo'lmasun g'ayring demakdindur bu nav' axtarmog'im.

Baski shavqung g'olib o'lmish telbalardek, ey pariy,
Yo'qturur tun-kun xayoling birla so'zlab hormog'im.

Hajr aro yo'qkim, visol istab, o'lum istab, erur
Furqatingdin o'zni bir tadbir ila qutqormog'im.

Soqiyo, taklif ila ich dema, to'ldur dog'i ko'r
Kim, ayog'ning naqshini eltur qirib sipqormog'im.

Ey Navoiy, tortayin dermen ko'nguldin intiqom,
Yo'qsa yuz g'amni anga har dam nedur boshqormog'im.

411

Yor tig'i qatl urub, men hajr mayli qilmadim,
Ko'nglum olib qovdi, men ko'nglum bila ayrilmadim.

Zulm ila ovora aylar chog'da o'lturgil debon,
Ne tazallumlarkim, ul qotil qoshinda qilmadim.

Ko'nglum olurda ummidi mehr ila zor ayladi,
Dilrabolar zor etib, bemehr o'lurni bilmadim.

Oshiq o'lmang dermen, ey ahbob, pand aylang qabul,
Men nelar ko'rдум, chu el pandin ko'zumga ilmadim.

Lahza-lahza hajar o'ti chekti alam uzra alam,
O'ttimu bir lahzakim ul shu'lag'a yoqilmadim.

Hajridin bor ersa ranjing, tunu kun bo'l mastkim,
To manga bu nukta kashf o'ldi, yana oyilmadim.

Og'zi hajridin Navoiydek adam sahrosida,
Ittim andoqkim, o'zum ham istabon topilmadim.

412

Harir ko'nglaku ko'ksin nazzora aylamadim
Ki, ko'nglak o'rnig'a ko'ksumni pora aylamadim.

Demaki, ko'ksini men muncha pora qilmaymen
Ki, ani men xud o'zum muncha yora aylamadim.

Firoq shomi o'zi dog'i tiyradur yolg'uz,
Duxoni ohim ila ani qora aylamadim.

Dema necha tuganing bor, bilmon a'dodin,
Agarchi hargiz alarni shumora aylamadim.

Ulusqa ishqim o'tin ko'ksun ohi fosh etti,
Men ani ishqim ila oshkora aylamadim.

El istixora qilur tavg'ah saharhahu men,
Bajuz sabuhi uchun istixora aylamadim.

Navoiyo, meni ul mast bazmidin surdi,
Yo'q ersa kom ila andin kanora aylamadim.

413

Itingki, bordi qilib tu'ma bag'rimu yuragim,
Oqarg'usidur aning intizoridin so'ngagim.

Firoq o'ti yuragimni su aylab oqizdi,
Chekarga hajri g'ami emdi yo'qtur yuragim.

Etak-etak guhar o'lingda sochsam ermas ayb
Ki, ko'z xazonasidin dam-badam to'lar etagim.

Mayim firoq aro xunobi g'amdurur, may emas,

Xayol birla labing qandi chun erur gazagim.

Tikan nishonimu guldek kafingdadur, yoxud
Yetishgach anda ko‘zum, qoldi yopishib nenagim.

Sipehr zulmig‘a yo‘q chora bodadin o‘zga,
Bu ishda aqldin ermas tahammul aylamagim.

Visolin istadim — ochti sahar yadi bayzo,
Navoiyo, ajab ar mustajob emas tilagim.

414

Firoq tig‘i halokidin oncha emgandim
Ki, yetsa dog‘i ajal, o‘lmamakka o‘rgandim.

Yerim gar o‘lsa tamug‘, ko‘p ko‘runmagay muhriq,
Firoq shu‘lasig‘a munchakim, men o‘rtandim.

Halok dashtida itkan ko‘ngul topilmadi hech,
Quyun kebi nechakim, har yonida aylandim.

O‘qurda ruq‘a hijron uzuldi tori hayot,
Nedinki, toridek azbas o‘zumga to‘lg‘andim.

Emas boshimdin ayoq oh dudi birla qora,
Firoq dashti samumida buyla churkandim.

Demangki, xum kebi dayr ichra sokin o‘lkim, men
Surud uniga magar hol etarda tebrandim.

Navoiyo, o‘tubon umr g‘aflat ichra, darig‘
Ki, so‘ng‘i uyqug‘a ko‘z mayl etarda uyg‘andim.

415

Charx ayirdi tez etib nolamni ham, ohimni ham,
Mehribon shohimni ham, nomehribon mohimni ham.

Har kishi dilxohu diljo‘yum edi, soldi yiroq,
Shohi diljo‘yumni dog‘i, mohi dilxohimni ham.

Ne fig‘ondurkim, latofat avjida mohimni tun,
Uyqug‘a qo‘ymas xilofat taxtida shohimni ham.

Aytmon shohimni yo mohimni yetkur boshima,
Ham mahi g‘ofilvashimni, shohi ogohimni ham.

Jonda shohim yodi, ko‘nglum ichra mohim furqati,
Deng anga qulluq, bu birga shayalillohimni ham.

Ey falak, shohu mahim sham'i ruxidin g'am tuni,
Yorutub uy, yo'lg'a keltur baxti gumrohimni ham.

Ey Navoiy, shohim ayvoni mahim husnin ko'rub,
Jon tarabgohimni topsa, ko'z nazargohimni ham.

416

Bahoru bog'din ortar malolatu dardim
Ki, yo'q chaman aro gulbargi nozparvardim.

Meniki, ul yuzu xat dardmand etti, ne tong,
Bahoru sabzani ko'rmakdin ortmoq dardim.

Bahori husn tamannosi ichra bargi xazon,
Sirishk qonlaridin bo'ldi chehrai zardim.

Bahor yomg'uri rahmat sahobidindur agar,
Yog'arda qo'ymasa chiqmoqqa ko'yidin gardim.

Bihishtning chechagu marg'zoridin ne osig',
Mangaki, ul xatu yuz keldi sabzayu vardim.

Jahon xayolidin andoqkn, fard qildi meni,
Sipehr mehnatini ko'rmasin mahi fardim.

Navoiy ayladi shabzindadorlig', netkay
Ki, yetsa boshig'a bir kecha mohi shabgardim.

417

Xo'blar oshiqlarin noshod etarlar, shod ham,
Vahki, bizga yorimizdin lutf yo'q, bedod ham.

Turfa ko'rkim, javri birla dog'i g'amnok aylamas,
Garchi rahmu iltifoti birla qilmas shod ham.

Yo'qki, la'li no'shidin qilmas hayotim fikrini,
G'amzai xunrezin etmas jonima jallod ham.

Mahvashidin kimsaga mehr o'lmasa, xushtur jafo,
Mehr bunyodin yiqib, qilmas jafo bunyod ham.

Jon beribkim, xora yo po'lod yetmas yordin,
Bu jafoni torta olmas xora bal po'lod ham.

Soqiyo, bir jom ila bu g'amni yodimdin chiqar,
Garchi holim shiddatidek charx bermas yod ham.

Iltifot etmay, Navoiyni qilur har dam halok,
Mavt ma'hudig'a gar ta'yin emas miqd ham.

418

Yor kelgach manga dushman bo'lurin bilmas edim,
Yo'qsa tun-kun tilabon vasl, duo qilmas edim.

Ayrilib kelgucha o'lturmakini bilsam edi,
O'lsam, andin boruri vaqtida ayrilmas edim.

Oyg'a boqtim yuzi yodi bila, qonim to'kti,
Bilsam ul bo'lsa quyosh, ko'zga ani ilmas edim.

Bog'i husni gulidin rang yo'qi fahm o'lsa,
Bog'dek sovrulubon, gul kebi sochilmas edim.

Zarqni bilsam edi ishqu junun zumrasidin,
Ayrilib, zuhdu riyo xaylig'a qotilmas edim.

Anglasam erdiki, el rashkidin o'lturgusidur,
Hajr dashtida tilar xalqqa topilmas edim.

Ey Navoiy, nega vaslida hazinsen demakim,
Yor kelgach manga dushman bo'lurin bilmas edim.

419

Sharhi dardim yorg'a yozdim — javobe topmadim,
Nomadek ul sharhdin juz pechu tobe topmadim.

Yozmog'ida muztarib erdim javob ummidig'a,
Chun javobe topmadim, juz iztirobe topmadim.

Jannati vasl orzusidin bitik qildim raqam,
O'trusida g'ayri do'zaxdin azobe topmadim.

Vasl ummidi va'dasida maks agar ko'rguzdi yor,
Umrnin shavqida aning juz shitobe topmadim.

Jonu tan ummidvor erdi, chu qat' o'ldi javob,
Juz tani farsudayu joni xarobe topmadim.

Ruq'ai mehrinki, gardunning tilar el behisob,
Men anga ma'yusluq yanglig' hisobe topmadim.

Ey Navoiy, yor lutfu qahrining xohonimen,
Ham erurmen xush, gar andin juz itobe topmadim.

420

Muvofiq kiydilar, bo‘lmish magar navro‘z ila bayram,
Chaman sarvi yoshil xil‘at, mening sarvi ravonim ham.

Chaman sarvi qolib hayron, mening sarvim qilib javlon,
Aning shaydosi bir dehqon, munga shaydo bari olam.

Chaman sarvi qolib bebar, mening sarvim bo‘lub dilbar,
Ani yel aylabon muztar, bu yeldin sekretib adham.

Qo‘nub ul sarv uza bulbul, chekib gul shavqidin g‘ulg‘ul,
Bu sarv uzra ochilib gul, anga terdin tushub shabnam.

Qilib ohim sari parvo, buyon mayl etmading qat‘o,
Sabodin, ey qadi ra‘no, bo‘lur ham sarv gah-gah xam.

Bu bog‘ ichra may, ey soqiyki, bormen asru mushtoqi
Ki, anda sarv ham boqiy emas, gul ahdi ham mahkam.

Navoiy, ko‘yin et manzil, yuzu qaddig‘a bo‘l moyil
Ki, bog‘ etmas seni xushdil, gulu sarv aylamas xurram.

421

Shomi g‘am hajr o‘tig‘a kuymakni ko‘p fan ayladim,
Vasl sham‘in yoqib, el bazmini ravshan ayladim.

Elga gardundin nashot etmak uchun ermish bukim,
Oh o‘qidin charxni yuz yerda ravzan ayladim.

Bor emish go‘yo visol ahli nashot aylargakim,
Hajr aro qon yosh ila davronni gulshan ayladim.

Men kuyub, el bazmi garm o‘lmoq ne, ya‘ni go‘yiyo
Ani elga do‘st, o‘z jonimg‘a dushman ayladim.

Bu baliyatdin qutulmoq topmadim, ey mayfurush,
Bexud o‘lmoqqa xarobot ichra maskan ayladim.

Dayr eli tutti Masiho so‘gini, ey mug‘bacha,
Baski, Maryam charxidek hajringda shevan ayladim.

Ey Navoiy, yetsa yuz ming g‘am falakdin ne g‘amim,
Xossakim, dayri fano kunjini ma‘man ayladim.

422

Agarchi asru ko‘p zolimdurur nomehribon mohim,
Bihamdillahki, ham odildurur, ham mehribon shohim.

Shahim bordiyu men qoldim, boray desam, bora olmon,

Erishib ani, mohim bo'lmasa bu yo'lda hamrohim.

Mahimg'a kim dey olg'aykim, manga bu yo'lda hamroh bo'l,
Magar shohimki, mohim dardi ishqidindur ogohim.

Manga dnlxoh mohimdur, dog'i diljo'y shohimdur
Ki, yo rab, tushmasun ayru ne diljo'yum, ne dilxohim.

Agar shohim vafosi jomidindur ishrati shomim,
Vale mohim jafosidindurur ohi sahargohim.

Manga shohim vafosi ham kerak, mohim jafosi ham,
Ki, budur mujibi shavqu tarab, ul — izzatu johim.

Agar mohim Navoiydin jahon naqdin tama' qilsa,
Ne g'am, shohimg'a borib zohinr aylay shayalillohim.

423

Ul quyoshqa, vah, ne had birla bitik aylay raqam,
Noma eltur qush malak bo'lg'ay, magar had bo'lsa ham.

Tayyi arzing bo'lsa, ey payki sabo, nomamni elt,
Yo'qsa qat' o'lmas bu yo'l urmoq bila qosid qadam.
Qosido, jon naqdini ham topshururmen, nomag'a,
Chun ilik sunsa, ayog'ig'a nisor et jonni ham.

Sen borib kelguncha, ey qosid, o'zumda bo'lmag'um,
Jon yetib og'zing'a shavqung shiddatidin dam-badam.

Anglamonkim, ul haramda bor topqung, yo'qsa yo'q,
Bor topsang ham, olib nomang o'qurmu ul sanam?

Gar o'qur ham bo'lsa, radmu bo'lg'usi yoxud qabul,
Ham qabuli tushsa, yozg'aymu javob, aylab karam?

Ey Navoiy, noma ul yon yozg'ali ne had sanga,
Tut firoq ichra visolining xayolin mug'tanam.

424

Ey xush ulkim, ofiyat kunji manga erdi maqom,
Surai vashshamsu vallayl erdi virdim subhu shom.

Subh andin xilvating'a nafxai ruhul quds,
Shom mundin kunji faqrim ravzai dorussalom.

Sayd subham donasi birla maloyik qushlari,
Anda qo'yamay rishtai zuhdu riyoi birla dom.

Ne birovning qomati ra'nosidin nolam biyik,
Ne kishining g'amzai jodusidin uyqum harom.

Ne ichimda lolaruxlar ishqidin qonlig' tugan,
Ne boshinda siymbarlar vaslidin savdoyi xom.

Ham ko'nguldin nozaninlar suhbatini bo'lg'an unut,
Ham nazardin mahjabinlar surati borib tamom.

Nogahon shah bazmida jonimg'a tushti ofate,
Men o'zumdin bordim, ul bilmon qayon qildi xirom.

Hush ketti, aql itti, qolmadi jonu ko'ngul,
Ishq chekti zuhd ila savdolarimg'a intiqom.

Tushmish o't jonimg'a ul damdin beri ul nav'kim,
Jon berib o'lmakni topmon, aylabon yuz ihtimom.

Yor g'oyib, dard muhlik, xalq g'ofil, naylayin,
G'avruma kim yetkay illo shohi gardun ihtishom.

Ey Navoiy, shohdin darding iloji bo'lmasa,
Bosh olib ketgil, urub ovoraliq' dashtig'a gom.

425

Ne kun kelgayki, kelgay nozaninim,
Ne xush bo'lg'ayki, bo'lg'ay hamnishinim.

Saodat xatlari qilmish huvaydo,
Iting changiga surtulgan jabinim.

Erur ul sho'x otqan kaj guruha,
Ko'ngul ganji aro durri saminim.

Nedin ul ko'z chekar o'q go'shalardin,
Gar o'lturmakka qilmaydur kaminim.

Tekurma otashin la'lingg'a boda
Kim, ul o'tdin kuyar joni hazinim.

Ketur, ey mug'bacha, jomi mug'ona,
Erur, olsang, bahosi naqdi dinim.

Navoiy, ne osig', jonong'a yetmas
Navolarkim chekar joni g'aminim.

426

Har qizil gulkim, yuzung shavqida olib isladim,
Yetkach ohim shu'lasi, ani sarig' gul ayladim.

Charx varzish aylabon Farhod ila Majnung'a javr,
So'ngra maqsudi mening bedodim ermish — angladim.

Toshki otdi, xasta ko'nglum chokidin solib ani,
Yor ko'nglidek meni bedil ichimda asradim.

Kirdi maydon ichra go'y o'ynarg'a ul chobuksuvor,
Men ham aning raxshi ollida boshim go'y ayladim.

To yo'luqti ofiyat ko'yida ul kofir manga,
Aqlu dinim bordi, bilmon, ne balog'a uchradim.

Subhdam dayr ichra mast o'lsam meni muflis ne tong,
Shayx dastorin kecha masjidqa kirgach, sirmadim.

Ey Navoiy, ko'ngluma ishqida qo'y dum dog'lar,
Ul meni gar o'rtadi, men dog'i ani o'rtadim.

427

Ne tong gar muhlik o'lsa dudi ohim imtidodi ham
Ki, bir hijron tunicha bor aning qaddi savodi ham.

Labi birla mengi vasfin yozay desam, munosibdur,
Varaq jon safhasi, dog'im qorasidin midodi ham.

Agar bir dam unutsam ani, haqdnn pstaram o'lmak,
Agarchi o'lturur har dam meni bedilni yodi ham.

Tutulmish zulfunga, lekin yuz ochsang, ochilur ko'nglum,
Sening ollingdadur ul telbannng bandi kushodi ham.

Hayotim naxlini hajringda ashkim sayli chun yiqti,
Madad qildi nigun aylarda ohim tundbodi ham.

Uqubatlar bila hijronda o'ltursang meni, ey ishq,
Jahon ahli aro ibrat uchun yetkur munodiy ham.

Kerakmas g'arra bo'lmoq, shohidi davlat bosh indursa
Ki, bir xamliq erur aning salomi xayrbodi ham.

Meni zuhdi riyoiy sari targ'ib etting, ey zohid,
Salohi bor esa, zohirdurur aning fasodi ham.

Navoiy, egninga qo'ydung sabu ichmakka dayr ahli,
Bu erdi umrlar, ey mug'bacha, aning murodi ham.

428

Qayg'udin ko'nglum toriqmishtur, ko'nguldin qayg'u ham,
Jonig'a yetmish bu g'amgindin ul-u andin bu ham.

Furqatingdin ne tirikmen, ne o'luk, vah, ne ajab,
Elga holimdin gah o'lsam yig'lamoq, gah, kulgu ham.

Vahki, emdi tushga ham kirmas visoling, negakim,
Ko'zdin andoqkim, uchar vasling, o'chubtur uyqu ham.

Uyla ohimdin jahondur tiyrakim, za'fim chog'i,
Og'zima qo'ymoqqa topilmas yorug' bir ko'zgu ham.

La'lu dur, tong yo'q ko'zumda, ne uchunkim bog'lamish,
Sovug' ohim shiddatidin anda qon, balkim su ham.

Intihosi ishqinng hijron emish, ey ahli ishq,
Vasl davroni aro mag'rur bo'lmang asru ham.

Ey Navoiy, men kimu ul oy visoli bazmi, lek
Basdur ul davlatki, o'ltursam yiroqtin o'tru ham.

429

Yog'liging ilgimda, ashkimni ravona aylaram,
Ko'zga surtub, ashk aritmog'ni bahona aylaram.

Ul ko'zumga chun yetib taskin topib giryonlig'i,
Ko'zdin olg'ach, yana ashkimni ravona aylaram.

Yana yetkach, ko'zga ashkim tursa olurmen ani,
Yana borsa, chorasin bu nav' yana aylaram.

Qo'zda kirpiklarni tillar aylabon har torig'a,
Za'fi holim ko'z tili birla fasona aylaram.

Balki har torig'a jonim rishtasin chirmashturub,
Jonima kasbi hayoti jovidona aylaram.

Bir qadah bersangki, tutsa mug'bacha, ey piri dayr,
Naqdi din sarmoyai jomi mug'ona aylaram.

E, Navoiy, toki bo'lmishmen fano dayrida mast,
Aqlu din tashvishidin forig' tarona aylaram.

430

Ko'nglum ichra ishq o'ti yoqmog'in angiz ayladim,
Kuydurub o'zlukni, ohing shu'lasii tez anladim.

Ul pariy ishqida kuydurdum maloyikdin qanot,
Dudi ohimniki, har dam otashangez ayladim.

Qaddu ruxsori uchun ohim o'tining shu'lasin,
Shomi g'am gohi havoyi, gohi gulrez ayladim.

Gulbuni qaddig'a el ko'ngli osilmish g'unchadek,
Mundin ul naxli vafo vasfin dilovez ayladim.

Ostoningda bosh urmoqdin agar toptim sudo',
Ashku ul tufrog'din ani sandalomez ayladim.

Soqiyo, may tutkim, ul ayyomning uzrin qo'lay
Kim, qadahdin zuhd ranji birla parhez ayladim.

Ey Navoiy, bir pariyvash turkning majnunimen,
Yo'q ajab, har qayda raxshin surdi, men xez ayladim.

431

Har kishi yor ollida der chinni ham, yolg'onni ham,
Vahki, ul bovar qilur voqi'ni ham, bo'htonni ham.

Jong'a yettim muxtalif ashobidin, ul dilrabo,
Uylakim ko'nglumni oldi, kosh olsa jonni ham.

Muddailar buyla hamroz o'lsalar yor ollida,
O'zga tutmoq farzdur o'lmakni, bal hijronni ham.

So'z dey olurlar gahu begah, mahallu bemahal,
Bas mahaldur, tark qilsam mulku xonumonni ham.

Chunki bag'rim qonini ko'z yo'lidin oqizdilar,
Dam-badamdurkim, surubturlar sarosar qonni ham.

Ey ko'ngul, dahr ahlig'a yo'q va'dayu paymon durust,
Necha kuygung sen dog'i, uz va'da, buz paymonni ham.

Hoshalillohkim, Navoiy aylagay tarki vafo,
Bevafo kofirlar olsa jonni ham, imonni ham.

432

Ey musulmonlar, kelur holim ko'rub, kofirg'a rahm,
Naylayinkim, kelmas ul sho'xi pariy paykarg'a rahm.

Rahm etarlar telba ko'nglumni ko'rub ahli junun,
Ne ko'ngul bo'lg'ayki, kelmas ul pariy dilbarg'a rahm.

Gar jafosi boru rahmi yo'q, anga ne e'tiroz

Kim, xudo bermaydur ul sho'xi jafogustarg'a rahm.

Xo'bug' rasmin ilikdin berma, ey berahmkim,
Xo'blar oshiqklaridin qildilar aksarg'a rahm.

Yo'lung ustida yotibmen xastayu zoru zaif,
Bir o'tarda aylagil bu bekasi muztarg'a rahm.

Bevafolar sari gar dunlarga rahm ermas, ne tong,
Yo'qki dunlar, balki yo'q garduni dunparvarg'a rahm.

Ey Navoiy, sarv yanglig' dudi ohu siymi ashk,
Ne osig' chun kelmadi ul sarvi siymnbnarg'a rahm.

433

To o'yuldi xanjari hijron bila giryo ko'zum,
Ul tanur o'ldiki, zohir ayladi to'fon ko'zum.

Vola ul suratqa, jono, to bo'lubturmen. erur
Surati bejon ko'zidek, ul taraf hayron ko'zum.

Dedim: etkil orazing birla ko'zung vasfin, dedi:
Orazim davri qamar, sarfitnai davron ko'zum.

Ashkdin yuz sari chun zohir qilur durri samin,
Go'yiyo ko'z mardumi g'avvos erur, Ummon ko'zum.

Bo'ldi bir gulgun bo'yalg'an sham'ining xam shu'lasi,
Qilg'ali rangin sirishkidin tanimni qon ko'zum.

Chun keraktur pok ko'z manzuri bo'lmoq pok yuz,
To yuzung bor, o'zga yuz ko'rmak emas imkon ko'zum.

Ey Navoiy, yo'q hadim ul sho'xni ko'rmakka, lek
Har qayon azm etsa, asrar xalqdin pinhon ko'zum.

434

Javhari paykonlaringning maxzani jon istadim,
Jondin ortuq tuhfanini jon ichra pinhon istadim.

Tarki ishq irshod qildim ko'ngluma, qatl aylading,
Bu edi jurmumki, kofirni musulmon istadim.

Ey sabo, devona ko'nglumdin xabar topqilki, men
Topmadim, chun ul pariy ko'yida har yon istadim.

Zulf aro qoshing ko'rungach, bo'lmadi zohir hilol,
Shomi iyd ani sipehr uzra farovon istadim.

Vasl aro ahbob ila ul zolim oncha qo‘ydi dog‘
Kim, ul o‘tqa to‘zmagandin dog‘i hijron istadim.

Xonaqah ahli azobidin may ettim orzu,
Zohido, o‘ldum deganda, obi hayvon istadim.

Ey Navoiy, ishq aro o‘lsang dog‘i vasl istama
Kim, muyassar bo‘lmadi, men ulcha imkon istadim.

435

Labnng hayot suyidin zulol emish — bildim,
Zulol nuqtasi ustida xol emish — bildim.

Uchuq labingda emas, reza inju la‘l uzra
Ki, bargi gul uza bir qatra bol emish — bildim.

Qadimki xam bo‘lub, og‘zing xayolidin itti,
Adam ichinda hamonoki, dol emish — bildim.

Qoshingda xolning ovozasin eshitmish edim,
Bu Ka‘ba toqiyu ul bir Bilol emish — bildim.

Yuzungni bilmas edim zulf aro chu qildi tulu‘,
G‘arib axtari farxundafol emish — bildim.

Daniy tajammulu ozodaning falokatidin,
Zamon tabiati bei‘tidol emish — bildim.

Firoq shomida so‘rdum Navoiy ahvolin,
Soching xayolida oshuftahol emish — bildim.

436

Ne uchun tarki muhabbat qildi mohim — bilmadim,
Bu g‘azabkim, ayladi mohim, gunohim — bilmadim.

Oshiq o‘ldum, yordin topqay debon ko‘nglum visol,
Hajr bu yanglig‘ bo‘lurni kiynaxohim — ilmadim.

Yor ko‘yi ichra itti zor jismim ohdin,
Qayda tushkanni bu yeldin bargi kohim— bilmadim.

Ishq bo‘stonig‘a kprganda havoiiy qush kebi,
Sunbuli zulfi bo‘lurni domi rohim — bilmadim.

Aqlu xushu sabrim itti, ko‘rgach ul kirpik safin,
Bir-bir o‘lmog‘ni qora ko‘rgach, sipohim — bilmadim.

Kirmaguncha dayr aro tinch o'lmadim, tut bodakim,
G'ussadin bu qal'a erkanni panohim — bilmadim.

Ey Navoiy, buyla qilg'an ro'zgorimni qora,
Hajr shomi erdi yoxud dudi ohim — bilmadim.

437

Ey, ko'ngulga yuz tuman bedod sendin, jong'a ham,
Muncha birla rashk andin munga, mundin ong'a ham.

Moviyu gulgun to'n ermaskim, ko'zu ko'nglum aro,
Sug'a dog'i tushmish ul usruk, bo'yalmish qong'a ham.

Husnig'a hayronmen ul yanglig', meni hayronki el,
Ham aning husnig'a hayrondur, meni hayrong'a ham.

El buzug' ko'nglin so'ra borg'an emish ul ganji husn,
Ranja qilg'aymu qadam, yo rab, bizing vayronga ham.

Lam'ai paykonidinmu ko'nglum ichra tushti o't,
Yo'qsa ko'nglumdin o'qig'a tushti o't, paykong'a ham.

Qil gadoyingg'a vafo, ey xo'blar sultonikim,
Bevafolig'dur gadog'a umr ishi, sultong'a ham.

Ey Navoiy, davr ayog'in tut g'animat, ushbu dam
Kim, sabote yo'qturur bu davrg'a, davrong'a ham.

NUN HARFINING NOZANINLARINING NAMUDORI «FAVOYID»DIN

438

Tilab jannatni, o'tmon do'st ko'yida gadolig'dii,
Muhaqqar bog' uchun kechmak bo'lurmu podsholig'din.

Bo'lub bsgona, ul may dog'i to xirqamdatur bildim
Ki, dog'i hajr emish oxir natija oshnolig'din.

Firoqing ichra qolg'ach, o'lmakimga qilma hayratkim,
O'lumdin o'zga ish yo'q, jismg'a jondin judolig'din.

Ajoyib ibtilodur bandi zulfung ichra jonlarg'a
Ki, bor o'lmakcha bir soat najot ul mubtalolig'din.

Jahon sho'xinki, el mahbubidur, aqd aylading, lekin
Taammul qilki, ne lozim kelur bu kadxudolig'din.

Yorut may lam'asidin xilvatimni bir kun, ey mug'kim,
Yorug'lug' topmadim xilvatda yillar porsolig'din.

Ko‘zum andoq qararmish tiyra zuhd ichraki, gar soqiy,
Demon may tutsa, zahr ichkaymen ani ko‘z qorolig‘din.

Bu gulshan g‘unchasida jola ermaskim, tish irjaytib
Kular oshufta bulbul navhasig‘a bevafolig‘din.

Navoiy, benavoliq shevasin berma ilikdinkim,
Navo har kimki istabtur, topibtur benavolig‘din.

439

Yetkurub erdim firoqing tunlari gardung‘a un,
Shukrkim, vasling kuni emdi ne ul undur, ne tun.

Yuz yopib, qilding uzun shomi g‘amimni, ey quyosh,
To quyosh mag‘ribqa moyil, soyasi ko‘prak uzun.

Dema: zulfum bandidin bosh chekma, bo‘ynung to‘lg‘ama,
Tig‘ agar sursangki, men bosh qo‘ydumu tuttum bo‘yun.

Tiyra ohim elga zohir qildi ko‘nglum kuymakin,
Garchi o‘t yoshunsa, ani oshkor aylar tutun.

O‘rtanib jismim, balo dashtida sargardon kezar,
Shu‘ladin tarkib topqon buylakim ko‘rmish quyun.

Soqiyo, tut jom, solma tonglag‘a may va‘dasin,
Tongla chun ma‘lum emas, bori g‘animatdur bukun.

Ey Navoiy, qo‘l surohidek bo‘yunni quchqali
Yetmasa, bori surohi bo‘ynig‘a ilingni sun.

440

Yuzungkim tozaroqdur bargi guldin,
Uchar ko‘zdin vale chiqmas ko‘nguldin.

Kuyub hajringda kul bo‘ldum va lekin
Yoruqtur ishq mir‘oti bu kuldin.

Ajab farxunda zote senki, odam
Mubohot aylagay sendek o‘g‘uldin.

Qulimen ishqningkim, tanlamaydur
Muhabbat shevasida shahni quldin.

Siroti mustaqim o‘ldi shariat
Ki, jannat topmog‘ung o‘tmay bu puldin.

Bag'oyat hiylagardur zoli gardun,
Agar ersen, hazar qilg'il bu tuldin.

Tariqi ishq ila borg'il, Navoiy
Ki, ozdi har kishikim, chiqti yo'ldin.

441

Ishq chun berdi tanim shu'lasig'a ko'kta o'run,
Chekti bir-birdin ani, ayirib uchqun-uchqun.

Ishq o'ti yoqqali chok etti quruq jismimni,
Yorsa xushroq tutashur, necha quruq bo'lsa o'tun.

Shu'laliq tan bila g'am dashtida sargardonmen,
Go'yiyo yeli samum o'lsa, bo'lur buyla quyun.

Dudi ohing'a yetishmas, chiqibon abri bahor,
Uylakim rif'at ila abri bahoriga tutun.

Charx yog'dursa kavokibni, sirishkimcha emas,
Qanda daryo bila teng bo'lg'ani bordur shudrun.

Tiyr boroni g'aming jonu tanimdin o'tti,
Olloh-olloh ne balo bu yog'in ermish o'tkun.

Ko'kragim chokini tikmak bila butsun demangiz,
Subhning ko'nglakining chokini kim ko'rdi butun.

Zohido, tonglagi kavsar mayidin ko'p dema so'z,
Kelki, mayxona aro xush tutoli o'zni bukun.

Istamas bo'lsang ishing uzra girih, tuzluk qil
Kim, yog'in rishtasig'a qatراسi xud keldi tugun.

Mastmen, lek unaman tugmai toj aylasa shayx,
Zuhdi ko'yi aro xirqamdin agar tushsa yurun.

Ey Navoiy, dema zulfi aro holingni, degil
Kim, erur asru aning qissasi chirmashu uzun.

442

Rishtai jonim sanga bog'ligdur, o'ltur bir zamon
Kim, erur qo'pmoq hamonu rishtani uzmaq hamon.

Fahm etar yaxshi yomon vasling manga tegmasnikim,
Yaxshilardin yaxshisen sen, men yomonlardin yamon.

Vasli no'shi lazzatin so'rdung, javobin ne deyin,

Menki hijron neshidin bir lahza topmasmen amon.

Ashk uza qolqir zaifu zor jismim ohdin,
Tund yel tahrikidin andoqki, bahr uzra samon.

Eldin o‘lmishmen ramida ani rom aylay debon,
Lekin ul yor elga rom, ammo erur mendin ramon.

Bu fano dayrida har damkim o‘tar, tut mug‘tanam
Kim, yana bir damg‘acha mumkin emas bo‘lmoq zamon.

Ey Navoiy, davr agar budur, meni mast etkali
Sen to‘la quykim, men aning sofu durdin tolg‘amon.

443

Ul koni malohatda demon bor edi bir on,
Lav tanzur fi husnihi-l-on kamo kon.

In ihtariqa jismi min nori havoyih,
Kuymasligi xasning choqin yetkanda ne imkon.

O‘lgum susabon hajr biyobonida, rahm et,
Konat shafahak-aynu hayot ano atshon.

Yo qurratu ayni ji’ va-r-ham bidumu’i,
Kim qildi bu selob ko‘zum uyini vayron.

Ey qonki, ko‘zumdin oqasen rahmki, o‘lgum,
Min jayri dami-l-ayni lano hosilu iyqon.

Lav lam yakuni-r-royihati-l-manzili salmo,
Yuz qatla band manzilidin ketmish edi jon.

Har vajah ila gar o‘lsa Navoiy ne ajabkim,
Min kulli vujuhin sufi vajahika hayron.

444

Ey, yuzung ustida ko‘z andoqki, oraz uzra ayn,
Nun bila ikki qoshing ichra tafovut binu bayn.

Men kimu taqvo musulmonlarki, har soat solur
Ko‘ngluma ul ikki kofir ko‘z xayoli sho‘ru shayn.

Anjum istar charx toside tugonlar ishqdin,
To ko‘rubtur ul muqammirvash qo‘lida ka’batayn.

Yirting umrum sijillin, tig‘ ila boshim chopib,
Qolmadi bo‘ynumda hijron o‘lturub bori bu dayn.

Dedi: og‘zimdur sening umrung, visolim istagil,
Umr agar bo‘lsa, visolin topqamen al umr ayn.

Soqiyo, ko‘p va‘da qilding, roh ila rohat yetur,
Yo‘qsa qil ma’yuskim, al’yasu ihd-al rohatayn.

Ey Navoiy, nega ma’yus o‘lg‘ay ulkim, shohidur
Xusravi G‘oziy muizzi mulku din Sulton Husayn.

445

Ishq aro kuysam, kulumni lutf etib yo zulminan,
Xayli mo‘ri qilkim, ul ko‘y ichra qilg‘aylar vatan.

Ko‘yida uryon tanim dafn aylang, o‘lsam ishq aro
Kim, shahid o‘lgang‘a tufrog‘ pardasi basdur kafan.

Dard o‘qi jismimg‘a yog‘di, go‘yiyo bo‘ldi sipehr,
Har hilol andoza qavsidadin manga novak fikan.

Ko‘yida qatling‘a rozimen, nechukkim telba it,
Cheksalar, lekin toqib bo‘ynung‘a zulfidid rasan.

Nozik ermas hulla, jonlar rishtasidid ko‘nglak et,
Kim anga jisming tahammul qilg‘ay, ey nozuk badan.

Bu chaman gulzorig‘a berma ko‘ngul, ey andalib,
Kim erur, har gulki ko‘rsang, tegrasida yuz tikan.

Ey Navoiy, ko‘yiga bordim tilab qaddu yuzin,
Bog‘ni naylay, keraklik yo‘q manga sarvu suman.

446

Musavvireki, qilur ko‘yi gardining raqamin,
Qo‘yungki, ko‘zga chekay surma milidek qalamin.

Yilon taharrukin ar qush tutarda ko‘rmaysen,
Ko‘ngul olur chog‘i ko‘r bandi zulfi pechu xamin.

Nihon tan ichra tuganlardin o‘ldi munglug‘ jon,
Gadoki, ta’biya qilg‘ay libos aro diramin.

Ko‘ngulki, g‘am sipahin ko‘rdi — chekti shu‘lai oh,
Birov kebiki, tikar mo‘r xaylig‘a alamin.

Xiromin asru sevarmen vale ko‘ngul ichra,
Ayog‘ chu qo‘ydi, tilarmen, ko‘tarmagay qadamin.

Xumor muhlik edi, dayr piri tutti qadah,
Unutmog‘um, agar o‘lsam dog‘i, aning karamin.

Navoiyo, adam istar falak vujudungni,
Teng onglasin dog‘i aning vujud ila adamin.

447

Netib tama‘ qilayin bo‘ynuma soching rasanin
Kim, ul quyosh yuziga soldi chin ila shikanin.

Buzug‘ ko‘ngul aro ishqing chu kirdi — qochti xirad,
Bu ajdahoni ko‘rub, bum qo‘ydi o‘z vatanin.

Tirildi xattu yuzungdin ko‘ngul, magar ekting,
Xizr suyi bila bu bog‘ sabzayu samanin.

Qatili ishqing agar kirsav ravza tavfig‘a hur,
Ketursa hulla, ola olmag‘ay aning kafanin.

Ko‘ngulda xor g‘amidur — o‘larman, ey Mar‘yam,
Masih ignasi birla chekay desang tikanin.

Jahonda raz qizining la‘lidin og‘iz olma,
Desangki, ko‘rmagasen zoli charx makru fanin.

Navoiy usruk agar dayr ichinda o‘rtadi dog‘,
Magarki suzguch ila kimsa bog‘lag‘ay tunganin.

448

Necha kundurki xabar topmamisham siymbarimdin,
Ne asardur xabarimdin, na xabardur asarimdin.

Nazarim ollida oysiz kechadin tiyraroq o‘ldi,
Hajr kunduzlari, to bordi quyoshim nazarimdin.

Zaxmi qotil ekanin derga erur har biri bir til,
Tig‘i hajri qayu pargolaki, tildi jigarimdin.

Keluram oh nla rasvolig‘ o‘ti har sari sochib,
Ofiyat ahli, salomat qo‘punguz rahguzarimdin.

Buylakim, ul ko‘zi ofat yonar o‘t jonima urdi,
Barqi ofat choqilur olam aro har shararimdin.

Ul sifat ishqu junun tog‘ ila dashti aro ittim,
Ki,na Farhod nishon topti, na Majnun xabarimdin

Dahr bog‘ida vafo naxli ekib, berdi jafobar,

Bog‘bono, deki, ne bergamen ul samarimdin.

Nosiho, ishqu junundur hunarim, tarki buyurma,
Sanga or o‘lsa, manga faxrdurur bu hunarimdin.

Ey Navoiy, boribon yor, fano dashtig‘a tushtum,
Magar ul qaytsa, men qaytqamen bu safarimdin.

449

Yo‘q furqat aro bahram ne tandinu ne jondin,
Billahki, to‘yubturmen ham mundinu, ham ondin.

Jon dushmanu jonon xud andin manga dushmanroq,
Tong yo‘q, ko‘p esa dardim jondin esa jonondin.

Ko‘ksunga urar toshqa gar tegdi o‘qung ne sud,
Kuydurmakima, chunkim o‘t sekredi paykondin.

Men xastani rashk o‘rtar, aylarga malak surma
Gardeki, chiqar ko‘kka javlonida maydondin.

Zulfidin agar ko‘nglum jam’ o‘lmadi, ayb ermas
Kim, topqusi jamiyat ul xayli parishondin.

El zarqu firibidin voqif kishi Majnundek,
Ne ayb, ko‘ngul uzmas gar g‘uli biyobondin.

Zahr ichgilu may ichma, dahr ichra Navoiydek
Kim, naf’ xumor-o‘qdur bu sog‘ari davrondnn.

450

Muzahhab aylagan paykonlaring jismim aro har yon,
Dema bosh chektikim, chekti zabona shu‘lai hijron.

Qachon paykon ko‘runmas, hajr o‘tining shu‘lasi bo‘lsa,
Ani tortib chiqarmoq zaxm ichidin bormudur imkon.

Ne tosh otib, tanimni zaxm qilsang, g‘amg‘a qolurmen,
Munga ne bog‘lay ani, qayda bog‘lay, deb meni uryon.

Balo dashtida ko‘rgan vahsh Majnunni, meni dogi,
Xirad ahli qoshinda telba ko‘rgandek, qolib hayron.

So‘ngaklarni tanimdin bir-bir ayirdi g‘ami hajring,
Mahaldur itlaringni aylasam kulbam aro mehmon.

Ne men qolg‘um, ne sen boqiy, zamone kelgil, ey soqiy,
Qadah davrini xush tutkim, vafosizdur base davron.

Vafosizdur zamon ahli, zamonda ne vafo bo'lg'ay,
Vafo ahli bulardin gar vafo istar, erur nodon.

Xusho, dayr ichra mayxona, to'la ilgimda paymona,
Menu ahli fano og'zida kullu man alayho fon.

Fano dayrida soyilliqni sultonlnqdin ortuq tut
Ki, o'lmaklikda tengdurlar agar soyil, agar sulton.

Jahon ichra kishining chun yo'qiyu bori yaksondur,
Ne farrux kimsadur ko'rgan jahon boru yo'qin yakson.

Navoiy, o'zni xush tutkim, kishiga dahr ishi bordur,
Agar mushkul tutar — mushkul va gar oson tutar — oson.

451

Furqatingdin sudurur ko'nglum, xayoling ul sudin
Uyla zohirdurki, zohirdur jamoling ko'zgudin.

Ul yuz ollimdin ko'rungach, qochti hijron zulmati,
Soya qolg'andek keyin, xurshid chiqqach o'trudin.

Hajr biymi ichra bo'ldum past, baskim, yig'ladim,
Vasl ummidi dog'i topsam, sustayurmen kulgudin.

Deb eding qatlingg'a kelgum, chun ishim o'lmakdurur,
Kelsa o'lgum, kelmasa ham, o'lgum ushbu qayg'udin.

Chekmisham qotil ko'zung ollinda ko'nglum saydini,
Chun qulaydur — bir o'q ot, o'tkarma ani qobudin.

Dermen, aylay surma bir sohib nazarning gardini,
Ohkim, uyg'onmag'ur baxtim, ko'z ochmas uyqudin.

Ko'rgali ani Navoiydek o'zumdin bormisham,
O'ziga kelturmas ul ayyor ushbu bexudin.

452

Yorutmas quyosh tiyra shomim qorosin
Ki, bu shom etar tiyra aning ziyosin.

Ochar shoh o'zi band qilg'anni, lekin,
Xalos aylay olmas birov mubtalosin.

Gar Ayyub sabr etti turluk baloda,
Vale ko'rmadi hajr shomi balosin.

Bulut bo‘ldi ohimkim, ul oyni yopqay,
Ulustin qilib tiyra ishq i havosin.

Diram o‘rnig‘a bersa anjumni tashlar,
Agar imtihon qilsang, ul oy gadosin.

Qani ra‘iy mundin savob, ey ko‘ngulkim,
Kishi qoyil o‘lsa, bilib o‘z xatosin.

Navoiy erur bulbulung lekin, ey gul,
Unutturdi hajring xazoni navosin.

453

Netib o‘pkaymen ul chobuk ayog‘in,
O‘pa olmon chu raxshining tuvog‘in.

Bularni bo‘lmasa o‘pmak, ne imkon
Taxayyul birla ham o‘pmak dudog‘in.

Aziz andoqki ko‘z ichra savodi,
Ko‘ngulda ham tutarmen toza dog‘in.

Kerak tutmoq xating atrini topqan
Binafshazordin o‘tsa dimog‘in.

Menu sog‘ar, faqihu jomi kavsar,
Bale, har kimsa ko‘rsun o‘z ayog‘in.

Jahon makrin biravkim bildi, bermas
Jahon mulkiga bir damlig‘ farog‘in.

Saranjom o‘lmak ermish, ey Navoiy,
Xizr umri muyassar bo‘ldi sog‘in.

454

Ikki gul kecha kulbamni guliston aylabon,
Oldilar jonimni bedod, ulcha imkon aylabon.

Biri bo‘rkin sindurub, jonlar safin sindurg‘ali,
Aqlu din mulkin safi mujgoni vayron aylaboi.

Biri bir necha hilolin egri bog‘lab noz ila,
Anjumu aflokni husnig‘a hayron aylabon.

Biri xatti sabzasidin gulga bog‘lab hoshiya,
Bazmin ul sabzayu gul bog‘i rizvon aylabon.

Biri olam ahlining ko‘ngli qushin sayd etkali,

Sunbuli domini gul uzra parishon aylabon.

Biri qoshu kirpigidek o‘q bila yo ilgida,
Lekin ul yo birla-o‘q jonlarni qurbon aylabon.

Biri vo‘sma birla surma rangidin ko‘k toqini,
Ofat angizu qora nargisni fatton aylabon.

Biri bog‘lab bargni to‘n uzra minorang qur,
Naxli qaddin g‘ayrati sarvi xiromon aylabon.

Biri gulgun to‘ng‘a sarig‘ astardin zeb etib,
Sarvi ra‘nosin guli ra‘noda pinhon aylabon.

Mastlig‘din ul qilib ilgida dog‘in oshkor,
Sho‘xlig‘din jong‘a bu yuz dog‘i pinhon aylabon.

Zulm ila ul o‘lturub, bu lutf birla tirguzub,
Gar bu qilsa zulm, ul ham lutfu ehson aylabon.

Men agar boqsam bu yon, tig‘ urub aning ishvasi,
Boqsam ul yon, g‘amzadin bu tiyr boron aylaboi.

Ey Navoiy, bu fasonang yo tush erkin, yo xayol,
Necha lof urmoq o‘zunga muncha bo‘hton aylabon.

455

Ey ko‘ngul, gar quti jon qilmoq tilar bo‘lsang labin,
Yo‘qtur imkon solmayin bo‘yunung‘a tavqi g‘abg‘abin.

Shomi hijron uyla muhriqdurki, har soat qurur,
O‘l qilib daryog‘a yopinsam bulut chodirshabin.

Tiyradur ul nav‘kim, qilg‘ay quyosh nurin qora,
Garchi kunduz charx toli‘ qilsa baxtim kavkabin.

Uyla usruk chiqti javlon aylab ul, oykim, qilur
Yer bila teng, ko‘k uza sekretsa nogah ashhabin.

La‘li jon olmoq tilar, yo‘qsa takallum aylasa,
Ruh ila qilg‘ay musharraf yuz Masiho qolibin.

Sofi may ichkim, kuduratdur sarosar, angladim
Ham zamon rasmini, ham ahli zamonnnng mashrabin.

Charx toqidin sado ermas, maloyik zikridur,
Chun Navoiy yetkurur gardung‘a yo rab-yo rabin.

456

Yetishti bayramu raf' etti ro'za qayg'usin,
Hilol musayqali yorutti boda ko'zgusin.

Sipehr jomi hilolig'a jilva berdi, magar
Ki, boda zabt eta olmas nashot kulgusin.

Magarki, qildi shabistong'a azm shohidi iyd.
Ki, to'kti farruh ayog'ig'a axtar injusin.

Dalil rohi shafaq rangu jomi minoyi,
Shafaq mayini ko'ru charx jomi minusin.

Farog'ate tilar ersang, ko'p og'zi xishtini ol,
Ushat bu xisht bila zuhd nangu nomusin.

Saharki, xalq musallog'a yuz qo'yar, xush tut,
Borurg'a dayri fano sari tong qorong'usin.

Navoiy, ich qadahu foniy o'lki, topti baqo,
Biravki, topmadilar el surog'u belgusin.

457

Sebakedur orazim rangi birav hijronidin,
Olmadek bo'lmish qizil har yoni ashkim qonidin.

Novaki qonlig' ko'nguldin, eykn, dersen o'tmamish,
Aylagil bore nazarkim, qon tomar paykonidin.

Men kebi majnunni ham bosti mazallat gardikim.
Fahm bo'lmas zaxm ila dog'i tani uryonidin.

Go'y urardin yo'qki, ul chobuk qilur bir boshni go'y,
Buki bir g'avg'o chiqar har dam aning maydonidin.

Xo'blug' davrida yod etgil gahe ushshoqni
Kim, base yod aylagungdur xo'blug' davronidin.

Aysh bazmin, ey ko'ngul, mayxona ayvonig'a chek
Kim, balo toshi yog'ar har dam sipehr ayvonidin.

Ko'yida itlar fig'oni andin erkin har kecha
Kim, uyumaslar Navoiy nolayu afg'onidin.

458

Yuzung ko'rgach, ilik ko'ksumga urmon, ishq tobidin
Ki, ko'nglumga qo'yarmen, sekreer aning iztirobidin.

Chiqibtur chun tishing hajrinda ohim abri naysondek,
Ne tongdur, yog'sa jola o'rnig'a aning sahobidin.

Ko'nguldin poralar ma'lum o'lurkim, istar ul oyni,
Damim o'ti sharorining falak sari shitobidin.

Havoyi ishqdurkim, buzg'ay uylarni hubob oso,
Buzulg'ochkim, havo chiqsa ko'zum bahri hubobidin.

Savodi hajr shomicha to'kulgay mushk har sari,
Parishon aylasa yel, tob ochib zulfung tanobidin.

O'tukin to rikob o'pti, aning rashkidin istarmen,
Ki, tishlab-tishlab, o'tuk na'lidek uzsam rikobidin.

Ajab yo'q, totsa har it telbarab og'zidin o't sochqay,
Junun ko'yida tushkan shu'laliq bag'rim kabobidin.

Sadodin obi hayvon qatrasi sekrirmu har sari,
Vayo so'z der zamon, dur sochilurmu la'li pobidin.

Desang hajring xumoridin xalos o'lg'aymen, ey soqiy,
Magar og'zimg'a quyg'aysen labi la'ling sharobidin.

Ne mozidur, ne mustaqbal orada, sensenu bu dam,
Ne shod o'lmoqdurur har dam uzun umrung shitobidin.

Desang do'zax azobin chek Navoiy, tortsun ming yil,
Xalos etsang ani, yo rab, dame hijron azobidin.

459

Malolat bumi uchmas men gado vayroni tomidin,
Muzahhab qush kebi shah qasrining mili maqomidin.

Jamoling subhidin so'rdung nishone, vah ne nav' aytay,
Qutulmaymen chu hargiz tiyra zulfung hajri shomidin.

Bu yanglig'kim taqibsen har ko'ngulga zulfdin tore,
Ko'ngullar ne qutulg'aylar qading sarkash xiromidin.

Yuzungnung hajrida bu ko'z qorasin lola yanglig' bil,
Qorasi davrida evrulgan ashki lolafomidin.

Seni istarda bu majnun xiromi barqdek, tong yo'q
Ki, po'ya vaqtida o't choqilur har tez gomidin.

Labing obi hayotida erur Iso dami muzmar,
Ne tong, bo'lsa o'luk jonbaxsh aning shirin kalomidin.

Chu ko‘rdum og‘ziyu zulfini, hushum bordi yag‘mog‘a
Ki, mul kayfiyati fahm o‘ldi aning mimu lomidin.

Nasimi zulfin istishmom qilsa aqli kuli chiqmas —
Junun atri qiyomatqa degin aning mashomidin.

Ul oy hajrnda mahzunmen, kerak mayxona ul yanglig‘
Ki, may kam bo‘lmag‘ay yillar ichib aflok jomidin.

Manga chun dayr piri sa‘y qildi butparast o‘lmoq.
Unuttum xudparast o‘lmog‘ni aning ihtimomidin.

Erur ko‘ngli qushig‘a halqamu ushshoq otin ko‘rgach,
Navoiy otig‘akim, halqa chekting ul asomiydin.

460

Dema gulgundur libosimkim, sirishkim qonidin,
Rang tutmish, qon oqar siqsang, tutub har yonidin.

Necha ko‘nglum bog‘ida, ey ishq, kirsang topilur,
Sarv birla g‘uncha aning novaku paykonidin.

Oshkoro ganji husnndin chu bahram yo‘qturur,
Qayda topqaymen tamattu‘ xurdai pinhonidin.

El bila kasbi havoyu su qirog‘i istading,
Bo‘lma g‘ofil ohu ashkim sarsaru to‘fonidin.

Xo‘blug‘ davronida ushshoqdin yod et gahe
Kim, base yod aylagungdur xo‘bluq davronidin.

Istamang oxir giyohi mehr yo bargi vafo
Kim, ko‘karmaydur bular hargiz jahon bo‘stonidin.

Ey Navoiy, yoqmasa ul oyg‘a, bas qildim navo,
Lek man‘ aylarga ojizmen ko‘ngul afg‘onidin.

461

Tilab maqsad harimi tavfini yeldek xiromimdin,
Oziqqan hamrahim topmas asar qum uzra gomimdin.

Qiyomatqa degincha zahr o‘tidin marg‘zor o‘lg‘ay,
Agar bir qatra tomsa, furqating bazmida jomimdin.

Qamar davrida yorug‘luq yuzini ko‘rmagay kimsa,
Quyosh ruxsorig‘a gar tushsa xole tiyra shomimdin.

Shamimi zulf vasfidin eshittim nuktae bir kun,
Erur yillarki, mushki nob isi ketmas mashomimdin.

Sipehr uzra emas gulgun bulut, har sarikim tushmish,
Falak mir'otig'a aksi sirishki la'lfomimdin.

Kabobim juz bag'ir yo'q, garchi bor ohim aningdekkim,
Tushar vayronim ichra churkanib, qush o'tsa tomimdin.

Xalos o'ldum ishim tengriga solib, toki bildimkim,
Ochilmas ish menpig behuda sa'yu ehtnmomimdin.

Mug'anniy nag'masidpn toza bo'lmas, ey Navoiy, ruh,
Agar zeb etmasa la'lig'a ruhafzo kalomimdpn.

462

Shioiy xatlar ayrilg'an kebi xurshidi raxshondin,
Ko'ngullar yo'llar etmishlar jamoling sari har yondin.

Sirishkim yomg'uriyu shomi hijronimg'a rahm etkim,
Bu o'tti Nuhning umridin, ul bir o'tti to'fondin.

Dema, ey Xizr, jon birla baqosi bobida ko'p so'z,
Fano ahli aro jonon borinda kim desun jondin.

Buzug' ko'nglum aro xattu uzoring, ey bahori husn,
Erur andoqki, butkay sabza birla lola vayrondin.

To'ladur ko'ksun ichra novaking, surtub ilik, fahm et,
Tanimda har sarnmo' o'rnida bir no'gi paykondin.

Chu davr ahli jafosidin icharmen boda, ey soqiy,
Unutma davr ayog'idin, vale yod etma davrondin.

Qachon oy kakhshondin soyir o'lsa, bo'lg'ay ul yanglig'
Kim, ul xurshndi siymo sayr uchun o'tkay xiyobondin.

Chu gulda yo'q vafo rangi xazon yetkuncha, ey bulbul,
Sabodin bargi gul yanglig' uchub chiq bu gulistondin.

Navoiyg'a Hijoz ohangi bo'ldi, to yana qaytib,
Maqom etmas Iroq ollida, yod etmang Xurosondin.

463

Lolalar ochilsa vayron marqadim har yonidin,
Dog'i ko'nglum o'tidindur, rangi zaxmim qonidin.

Har o'qungnung zaxmidin qon oqsa, tong yo'q, nov-nov,

Xossa ikki nov ham topqay ul o‘q paykonidin.

Borg‘ali devona ko‘nglum tan uyin sog‘inmadi,
Itti Majnun, uylakim, yod etmadi vayronidin.

Hajr shomi yig‘laram g‘urbatdin, ey hamsoyalalar,
Bu kecha voqif bo‘lung bu saylning tug‘yonidin.

Hajr yuz ming yilchayu ashkim urar gardung‘a mavj,
Men ham o‘ttum Nuhdin, bu ashk ham to‘fonidin.

Eyki, bu bazm ichra ichting kom ila bir davri may,
Bilki, nokom oncha qon yutqung falak davronidin.

Ey Navoiy, tush ko‘rarsenmu vatanni, demakim,
Telba tushdek sog‘inur, yod etsa xonumonidin.

464

Yuz o‘tida yuz qatra su, tong yo‘q, xo‘yi g‘altonidin,
Ko‘nglum o‘tida yo‘qmudur yuz qatra su paykonidin.

Qilg‘anda raxshin garmpo‘y ul shahsuvori tundxo‘y,
Qilg‘ay debon ollida go‘y, olmon boshim maydonidin.

Bu dardu g‘amdin lolmen, maydon aro pomolmen
Kim, ko‘rgach-o‘q beholmen ul ishvagar javlonidin.

Boshim sari nazzora qil, ey charx, dod, boringni bil,
Dog‘i saodat anglag‘il har zaxm aning chavgonidin.

Maydong‘a ul chobuk surub, boshing‘a chavgon yetkurub,
Sargashta jonim kuydurub, el po‘yasi har yonidin.

Ko‘k mazraidin xo‘shae kasb aylasang, qil to‘shae,
Kom istabon tut go‘shae, go‘yi falak davronidin.

Gardun chekib tig‘in nihon, yuz javr birla to‘kti qon,
Oxir Navoiy topti jon, topqach vafo jononidin.

465

Gar meni yod etmas ul oy zulm ila bedodidin,
Shukrkim, g‘ofil emasmen bir dam aning yodidin.

Lutf etib, gar yod etar, yo zulm ila bedod etar,
Men rizosin istaram yodidinu bedodidnn.

Kecha aysh ahli mug‘anniy lahnidin xushhol emas,
Onchakim men tongg‘a tegru itlari faryodidin.

Xotirim sinmoq tilar, ko'ngli tilarmen, men dog'i,
Har ne bu shishamga kelgay xushtur, ul po'lodidin.

Sabr toshidin ko'ngulga ko'p bino tarh ayladim,
Ko'z yoshim sayli qo'ngardi barchani bunyodidin.

Dayr piri dedi: maydin bosh ko'tarma, ey rafiq,
Solik uldur, chekmagay boshini pir irshodidin.

So'rma, ey hamdam, Navoiyning g'aminkim, olame
G'am bila to'lg'ay, dam ursa xotiri noshodidin.

466

Yorab, ulkim vasl shomi kom olur zebosidin,
Tiyra qilma ayshi ko'zgusini subh anfosidin.

El mayn la'lin netay, mamzuj esa obi hayot
Kim, mening jomim erur mamlu fnroq olmosidin.

Ul pariy ishqi agarchi ayladi majnun meni,
Shukr erur, boreki qutqardi xirad vasvosidin.

Fosh mehri tuxmini ko'nglumda ektim, ko'r nishon,
Har so'ngak yonimda urmoqqa muhabbat dosidin.

Urmag'aysen posboning' lofi ko'k qo'rg'onida,
Voqif o'lsang, ey ajal, hajrim tuni bir posidin.

Qilmag'il bu korgah vasfig'a fikru boda ich
Kim, xirad idroki ojizdur aning ehsosidin.

Ey Navoiy, piri soqiyvashqa andoq men xarob
Kim, unutmishmen jahon tarxon ila barlosidin.

467

Ey musulmonlar, fig'on ishqi baloangezdin,
Ohu vovaylo balolig' furqati xunrezdin.

Qayda faryodim eshitkay ulki, ko'yi kam emas,
Xalq afg'oni bila g'avg'oi rustoxezdin.

Gul yuziga xo'y tushub, la'lig'a ko'nglum qildi za'f,
Bo'ylakim za'f aylamish qandi gulob omezdin.

Ko'nglim ichra gulsitoni husnidur, ey bog'bon,
Kelki, ohim farqi yo'qtur nafhai gulbezdin.

Ahli din qatlig‘a mundoq chiqsa mast ul mug‘bacha,
Soqiyo, may berki, kechtim taqvoyu parhezdin.

Ishq o‘ti mazlumkushdur, bilmas ani ahli zulm,
Anglag‘il bu nuktani Farhod ila Parvezdin.

Ey Navoiy, itlarin ko‘rmakka borsang, bag‘ring uz,
Kim guziring yo‘qturur bu nav‘ dastovezdin.

468

Dameki ishq o‘tida qolmag‘ay asar mendin,
Namuna bo‘lg‘usi uchmakda har sharar mendin.

Pariyvashim g‘amidin telba itdek o‘lmishmen,
Salomat ahli, bukun aylangiz hazar mendin.

Aningdek ashk ila ohim solibturur to‘fon
Ki, bordurur yeru ko‘k vaz‘ig‘a xatar mendin.

Aningdek o‘ldi fano ishq aro vujudumkim,
Adam diyorida ham topmog‘ung xabar mendin.

Anga yetarga boshog‘ saqli man‘ etar garchi,
Xadangi kasratidin chiqti bolu par mendin.

Taayunot ichida ishq bnr haqiqat erur,
Gar o‘lsa bulbulu parvonadin va gar mendin.

Navoiy, aylama tun-kun nishotu ta‘lim ol,
Shabona oh bila nolai sahar mendin.

469

Har kishi bayram sabohi shodu men g‘amnokmen,
Iydgoh ichra ayog‘ ostidag‘i xoshokmen.

Garchi el bayram sabohi shodmondurlar, valek
Sog‘inurmen barcha g‘amgindur, chu men g‘amnokmen.

Oh dudi birla toju ashk qonidin libos,
Ul qora, bu ol, ul yanglig‘kim, bu bebokmen.

Qavsang ollingdin, yonarda demagil kohil meni,
Qo‘y inoningda yugurmak, ko‘rki, ne cholokmen.

Borma mahvashlar tamoshosig‘a dersen men kebi,
Zohido qilding gumonkim, muncha beidrokmen.

Toki qildim raz suyidin tarki hush, ey bog‘bon,

Xam bo‘lub, qo‘l har taraf solg‘an nachukkim tokmen.

Ey Navoiy, fayzdin anfosim o‘lmish ruhbaxsh,
To Masihodek aloyiq zulmatidin pokmen.

470

Qadni ul xurshid ayog‘inda agar dol etkamen,
Jilvasig‘a zulf yanglig‘ o‘zni pomol etkamen.

Xoldek yuzum qora, gar to‘yg‘amen ruxsoridin,
Gar ko‘zumnung mardumin ruxsorig‘a xol etkamen,

Ul pariy paykarga forig‘bol yetmak istabon,
Tunu kun tengridin istid‘o paru bol etkamen.

Har kecha holim xarob o‘lg‘anda, yolg‘on tush bila,
Va‘dai vasl aylab, andin o‘zni xushhol etkamen.

Gar desamkim, ko‘yi tufrog‘in aylay ko‘z halqasin
Ming teshukluk pardai jon birla g‘arbol etkamen.

Bodani bo‘g‘zimg‘a quyg‘aysen yiqib, ey mug‘bacha,
Gar icharda tavba uzri birla ihmol etkamen.

Rishta jismingdin, somon sarig‘ yuzungdin chirmayin,
Ey Navoiy, nomakim ul oyg‘a irsol etkamen.

471

Bilgasen, chekmas kishi dardu balo andoqki men,
Gar birovga muhtalo bo‘lsang, sanga andoqki men.

Ishq dardig‘a davokim vasl debsen, ey hakim,
Bu balog‘a kimsa ermas muhtalo andoqki men.

Uylakim, yo‘q sen kebi husn ahli ichra bir pariy,
Yo‘qturur bir telba ahln ishq aro andoqki men.

Eyki qo‘ymaysen, tanimni tu‘ma qilgay itlaring,
Itlaringga jonni kim qildi fido andoqki men?!

Ey Navoiy, fayzdin anfosim o‘lmish ruhbaxsh,
To Masihodek aloyiq zulmatidin pokmen.

470

Qadni ul xurshid ayog‘inda agar dol etkamen,
Jilvasig‘a zulf yanglig‘ o‘zni pomol etkamen.

Xoldek yuzum qora, gar to‘yg‘amen ruxsoridin,
Gar ko‘zumnung mardumin ruxsorig‘a xol etkamen.

Ul pariy paykarga forig‘bol yetmak istabon,
Tunu kun tengridin istid’o paru bol etkamen.

Har kecha holim xarob o‘lg‘anda, yolg‘on tush bila,
Va‘dai vasl aylab, andin o‘zni xushhol etkamen.

Gar desamkim, ko‘yi tufrog‘in aylay ko‘z halqasin
Ming teshukluk pardai jon birla g‘arbol etkamen.

Bodani bo‘g‘zung‘a quyg‘aysen yiqib, ey mug‘bacha,
Gar icharda tavba uzri birla ihmol etkamen.

Rishta jisimingdin, somon sarig‘ yuzungdin chirmayin,
Ey Navoiy, nomakim ul oyg‘a irsol etkamen.

471

Bilgasen, chekmas kishi dardu balo andoqki men,
Gar birovga muftalo bo‘lsang, sanga andoqki men.

Ishq dardig‘a davokim vasl debsen, ey hakim,
Bu balog‘a kimsa ermas muftalo andoqki men.

Uylakim, yo‘q sen kebi husn ahli ichra bir pariy,
Yo‘qturur bir telba ahli ishq aro andoqki men.

Eyki qo‘ymaysen, tanimnn tu‘ma qilg‘ay itlaring,
Itlaringga jonin kim qildi fido andoqki men?!

Garchi o‘lturdung jafu birla meni, lekin tilab,
Topmog‘ung davronda bir ahli vafo andoqki men.

Yo‘qturur davron jafosidin qutulmoq, ey rafiq,
Tutmasang mayxonaning kunjini to andoqki men.

Ey Navoiy, gar berur husni zakotin yo‘q kishi,
Xastae zore g‘aribiy benavo andoqki men.

472

Yorab, anglabmu ekin ul oykim, aning zorimen,
Kechalar savdosidin andoqki zulfi torimen.

Sihatim bo‘lsa, topibmen la‘li yodidin shifo,
Notavon ham bo‘lsam, aning ko‘zlari bemorimen.

Yo‘qturur haddim demakka yornmen yoxud iti,
Itlariga har kishi yor, ul kishining yorimen.

Xo'blar ushshoqig'a jon bersalar, ul qilsa qatl,
Har sari yuzlansa ishq ahli, men aning sorimen.

Istasa el jonini, bilmon berur-bermaslarin,
Bo'lsa yuz jon ham, anga borin berurmen borimen.

Jilva aylab mast, to ko'nglumni oldi mug'bacha,
Dayr piri itlari silkida xidmatkorimen.

Hajrdin to notavon jonimni qutqardi ajal,
Ey Navoiy, anglakim, jon birla minnatdorimen.

473

Yuz jafo, tong yo'q, gar ul nomehribondin ko'rgamen,
Kim vafo ko'rmish biravdinkim, men andin ko'rgamen.

Kimsa abnoyi zamondin ko'rdimu hargiz vafo
Kim, men ul xunrezu oshubi zamondin ko'rgamen.

Qo'yki, itdek telba ko'nglum necha mehnat, ey rafiq,
Har dam ul ovorayi bexonumondin ko'rgamen.

O'zgalar lutfin netaykim, jonima orom erur,
Javru bedodikim, ul oromi jondin ko'rgamen.

Nozaninlar jilvagohi ichra har yon telmurur
Ko'zlarimkim, ul sumanbarni qayondin ko'rgamen.

Yeru ko'knii ashku ohim saylu dudi qildi gum,
Necha ranju mehnat ul ikki yomondin ko'rgamen.

Dema ul oy orazin ko'rsang, urar boshingg'a tig',
Har balo kelsa boshing'a osmondin, ko'rgamen.

Xirqayu sajjodani qilsam fano dayrida rahn,
Ikki olam sudini mundoq ziyondin ko'rgamen.

Ey Navoiy, so'rmag'ilkim, qilmag'umdur oshkor,
Yuz nihoniy dardu mehnatkim, falondin ko'rgamen.

474

Telba ko'nglum javridin andoq parishonholmen
Kim, aning bedodining sharhin demakdin lolmen.

G'am sipohi chun hujum aylar aning to'sh-to'shidin,
Holig'a rahm aylabon, g'am xaylig'a pomolmen.

Gohi majnunvashlig'i birla bo'lurmen muztarib,

Goh behol o'lmag'idin za'f aro beholmen.

Za'f holingg'a necha rahm aylagaymen, ey ko'ngul,
Sen dog'i rahm etki, men ham bas za'f ahvolmen.

Ishq aro gohi bo'lurmen zor mo'yangdin chu mo'y,
Furqat ichra goh nolangdin nachukkim, nolmen.

Kosh itsang, uylakim nomu nishoning topmasam,
To desam ishq anduhidin emdi forig'bolmen.

Ey Navoiy, necha dermen ishq tarkin aylayin,
Chun ish ishga yetti, aylarmen yana ehmolmen.

475

Hajr shomidin qorong'uroq tun o'lg'aymu ekin,
Yo rab, ul tundin xalos o'lg'an kun o'lg'aymu ekin?!

Barq yanglig' olam o'rtar lam'ai shomi firoq,
Do'zaxi hijron chiqarg'an uchqun o'lg'aymu ekpn?

Ko'yida itlar izi ruxsorima bo'ldi baho,
Mundin oyo qimmatiroq oltun o'lg'aymu ekin?

Subh furqat bir balo daryosi buzdi xalqni,
Shomi hijronimda yog'qon shudrun o'lg'aymu ekin?

Gul masallik toza qonlig' dog'lar birla tanim,
Dard bog'ida ochilg'an gulbun o'lg'aymu ekin?

Tiyr boroni firoq ahbob jonidin o'tar,
Hech yomg'ur mundin, oyo, o'tkun o'lg'aymu ekin?

Bog' aro gullarga o't soldi Navoiy nolasi,
Benavo bulbulg'a, vah, mundoq un o'lg'aymu ekin?!

476

Bu kecha hajr kuni shomi qiyrgunimu erkin,
Yo'q ersa sa'b g'amim do'zaxi tutunimu erkin?

Chu shayx xirqasig'a ruq'a tikti, jismi tutashti,
Samum hullasidek ko'nlagim yurunimu erkin?

Firoq dashtida itkan ko'ngul yelib chiqa olmas,
Aning bu vodi aro g'ul rahnamunimu erkin?

Ko'zum uyiniki sayli sirishk buzdi, yiqilmas
Qading xayoli bu vayronaning sutunimu erkin?

Bu o'tki telba ko'ngulni pariy xayoliga solmish,
Yuzung shioimu yo shu'lai jununimu erkin?

Biravki kasbi fano qildi, ko'kka qo'ydi qadamni,
Bumu zabun anga yo ul munung zabunimu erkin?

Navoiy ozdi esidin, chu kettin jismiga ko'p na'l,
Talab yo'lining alar na'li bozgunimu erkin?

477

Demangiz kelmish alam sihat ketib, yor ilgidin
Kim, manga ham yuz alamdur ul jafokor ilgidin.

To ilik bo'ynig'a osti yuz duoyu hirz ila,
Surtubon yuzni musharraf bo'ldi, tumor ilgidin.

Zor ko'nglum ilgida, ozor ham ilgidadur,
Bedavo ozorini kasb etti bu zor ilgidin.

Kosh jonimni aning ilgiga qilg'aymen fido,
Jong'a har ne bo'lsa bo'lgay, bori dildor ilgidin.

Dardini minnat tutub, jonimga aylarmen qabul,
Anglasamkim, kam bo'lur bir zarra ozor nlgndin.

Boda olg'ach, titratur har subh ilgimni xumor,
Ichmasam ikki labolab jom xammor ilgidin.

Ey Navoiy, ko'nglum ilgidin chekarmen yuz balo,
Tuxmat aylarmenkn, bor ul moh ruxsor ilgidin.

478

Garchi ul mahvash jafo aylar, taammul qilmayin,
Chunkn oshiqmen, vedur choram tahammul qilmanin.

Hajr biymin anglabon aylar ko'ngul vaslida maks,
Qatl uchun elturda el bormas, taallul qilmayin.

Og'zin anglarda belnn ko'nglumda aylarmen xayol,
Xurdadon bo'lmas kishi, nozuk taxayyul qilmayin.

Ishq sirrin gar bayon aylar esam, ey piri aql,
E'tiroz etma, hadisimni taaqqul qilmayin.

Vah, necha qon yutqamenkim, soqiyi davron manga
Chun yetar har davr aro, o'tmas tag'oful qilmayin.

Foniy o‘l, faqr istar ersangkim, erur maqsad muhol,
Yo‘lga chun qo‘ygay qadam rahrav, tavakkul qilmayin.

Ey Navoiy, shart qildimkim, agar bo‘lsam xalos,
Ishqidin o‘zga bu ish zikrini bikull qilmayin.

479

O‘rtama ko‘nglumni komin hosil etmastin burun,
Qushni kim biryon etibtur, bismil etmastin burun.

Jism aro ishqing vatan qilmay, hanuz oldi ko‘ngul,
O‘t yoqar yer topti uyni manzil etmastin burun.

Oshiq o‘ldum, jonim osonlig‘ bila ol, ey ajal,
Ishq dardi jong‘a ishni mushkul etmastin burun.

Ey ko‘ngul, yor ochti yuz, hijronda o‘lmak sa‘b erur,
Jon fido qil yuzga burqa‘ hoyil etmastin burun.

Pandlar berdi xirad ko‘nglumga, yuz shukr, ey pariy,
Telba qilding nosih ani oqil etmastin burun.

Foniy o‘lsun kim baqoyi jovidon istar ani
Foniy o‘lg‘anlarga davron doxil etmastin burun.

Ey Navoiy, g‘ayr naqshidin orit ko‘nglungnikim,
Fayz mumkin ermas, o‘zni qobil etmastin burun.

480

Yorumas sham‘i jamoling, rishtai jon o‘rtabon,
Furqating dardi kam o‘lmas, dog‘i hijron o‘rtabon.

Ko‘ngluma o‘t, boshima solding qilich, ammo ne sud,
Oshkoro urmag‘ing su, uyni pinhon o‘rtabon.

Barqe kulmak birla kuydirgan kebi jismim xasin,
Ohkim, kul qildi gul gulbargi xandon o‘rtabon.

Xayli ishqing har so‘ngakni tanda biryon o‘rtadi,
Korvon yoqqondek o‘t, xaslarni har yon o‘rtabon.

O‘qlarin o‘rtab tanimda, to‘kti ko‘nglum qonini,
Turfa saydi ayladi bismil, nayiston o‘rtabon.

Soqiyo, sol otashin la‘ling bila bir o‘t manga
Kim, ko‘ngulgga shu‘la solsun, jonni oson o‘rtabon.

To Navoiydek bo'lay ozod o'z luk mulkida,
Har nenikim o'rtamaklik bo'lg'ay imkon o'rtabon.

481

El g'amimdin kuymasun deb, nolai zor aylamon,
Dardi holimning mingidin birni izhor aylamon.

Yo'qsa yo'qtur hech soatkim, fig'oni zor ila,
Yuz tuman ming bag'ri toshning ko'nglini zor aylamon.

Turfa bukim, tortibon yuz muncha do'zax shu'lasi,
Yor ko'nglin bu haroratdin xabardor aylamon.

Turfaroq bukim, fig'onimdin uyumay dahr eli,
Uyqu luq baxtim ko'zin bir lahza bedor aylamon.

Ishq aro men o'zga, Farhod o'z gadur, ey do'stlar,
Teshai g'am birla men tog' bag'rin afgor aylamon.

Soqiyo, andoq sabuh istar ko'ngulkim, bersa dast,
To qiyomat subhi andin o'zni hushyor aylamon.

Ey Navoiy, sudrab eltur boda birla mug'bacha,
Ixtiyorim birla azmi ko'yi xammor aylamon.

482

Qatra terlardin yuzinda dur nishonimu deyin,
Yo takallum vaqti la'li durfishoninmu deyin?

Og'zidin jismim adam bo'lmag'lig'inmu sharh etay,
G'uncha yanglig' tah-batah ko'nglumda qoninmu deyin?

Tan firoqinmu desun, jon ishtiyoinmu desun,
Men xayoli tan guzori jonsitoninmu deyin?

Eyki, dersen nuktai ishqu junun ahlidin ayt,
O'z fasonam, yo'qsa Majnun dostoninmu deyin?

Soqiyo, ko'nglumda may hirsin ko'rub, so'rdung sabab,
Hajri dardin yo xumori begaroninmu deyin?

Charxdin qilsam shikoyat so'rmang, ey xalqi zamon,
Xalqning javrinmu, oshubi zamoninmu deyin?

Qolg'ali shomi firoq ichra Navoiy sham'dek,
Kuymakinmu aytayin, ashki ravoninmu deyin?

483

G'am tuni la'ling surudi hajr der men zor uchun,
Chun ajal yetti — Masiho zahr ezar bemor uchun.

Ko'zki uchqan chog'da ustiga yopishturdum somon,
Nomabar qushdurki, sarig' ruq'a eltur yor uchun.

Orazing shavqidakim, ashkim to'kar ko'z mardumi,
Bog'bon yanglig'dururkim, su ochar gulzor uchun.

Ko'yi tufrog'in meniig diydang'a sol, ey tong yeli
Kim, erur ul surma loyiq diydai bedor uchun.

Chun yiqildi za'fdin jismim uyi, naylay, aso
Kim qilibtur sarvi pushtibon yiqug' devor uchun?!

Umr naqdig'a imorat aylang, ey dayr ahlikim,
Vaqfi jon mulkin qilibmen kulbai xammor uchun.

Gar Navoiy, hajr dashtidin o'ta olmas, ne tong,
Yo'l yuruy olmas kafi g'am toshidin afgor uchun.

484

Necha ashkimdin manga, ey ishq bedod etkasen,
Ohdin jismim xasin har lahza barbod etkasen.

Elga dilbar iltifotidin meni aylab g'amin,
Elni bo'lg'andin manga nomultafit shod etkasen.

Menkim o'ldum, g'amda jon bermak manga ta'lim etib,
Ulki qotildur, anga o'lturmak irshod etkasen.

Ey ko'ngul, bergaysen elga suri nafxidini xabar,
Aylab ohingdin qiyomat, chunki faryod etkasen.

Har zamon ishqing chu yuz ming qatlig'a qoni' emas,
Furqatingdin yo'qturur hojatki, imdod etkasen.

Ishqdinkim jonima yuz gul ochilmish, ey hakim,
Jahl erur,gar nomiya ruhig'a isnod etkasen.

Uyla mahv o'lmish Navoiy xotiringdin, ey pariy
Kim, unutub, shoyad ul devonani yod etkasen.

485

Yer holidin manga, vahkim, xabar yo'qtur bu kun,
Bu jihatdin aqlu hushumdin asar yo'qtur bu kun.

Subh selobi sirishkim oqti ko'p, ey do'stlar,

Pand uchun kelmangkim, ul sudin guzar yo'qtur bu kun.

Kecha gar bag'rim bo'lub qon oqti ko'zdin, g'am emas,
G'am budurkim, itlariga mohazar yo'qtur bu kun.

Men bukun o'lgach, aning ko'yiga to'ldi xalqkim,
Ashku ohim saylu barqidin zarar yo'qtur bu kun.

Va'dai vaslini tongla demagilkim, umrg'a,
E'timodim hajr shomi to sahar yo'qtur bu kun.

Ichmagum, ey dayr piri, jomi may, ul mug'bacha
May tutarg'a bazmi aysh ichra agar yo'qtur bu kun.

O'zluKin chun soldi o'lgan kun Navoiy boshidin,
Bu jihatdindur anga gar dardisar yo'qtur bu kun.

486

Ko'zlarim ko'r et, ko'ngulga dog'i hijrondin burun
Kim, bu ikki kuydurubturlar meni andin burun.

Garchi ko'ptur oshiqing, lekin yuz ochsang, kimsaning
O'lmaki mumkin emas men zori hayrondin burun.

Ashk ila dersen buzay ko'nglungni, ey ko'z, lek ishq
Yer bila teng qilmish ani sayli mujgondin burun.

Kel-kel, ey jonu ko'ngul oromikim, bo'lmoq fidong,
Jon ko'nguldin burnaroq istar, ko'ngul jondin burun.

Sofi vasling borida tutma desam durdi firoq,
Derki, zahr ichmaklik avlo obi hayvondin burun.

Gar sanga yo'qtur vafo, husnung'a ham yo'qtur vafo,
Bas g'animat bil vafo, bo'lmoq pushaymondin burun.

Ey Navoiy, yetkay ul oyg'a fig'onim der edim,
Ohkim, to ochti yuz — jon yetti afg'ondin burun.

487

Yuzung subhida xoling nuqtaedur, subh aro bo'lg'an,
Yo'q ersa ko'rmaduk tong yulduzin hargiz qoro bo'lg'an.

Xato bo'lmas ko'nguldin xud o'qung, ammo tilar ko'nglum
Ki, ham tekkay anga, har sari otqandin xato bo'lg'an.

Ne bilgay kirpiku qoshing g'amin bir shastig'a mag'rur
Ki, bilgay bir meningdek ohi novak, qaddi yo bo'lg'an.

Birovkim otashin la'ling uza xoling ko'rar — anglar
Ki, o'tlug' jonima ushbu qarog'imdur balo bo'lg'an.

Davoyi ishq erur yo vasl, yo marg, ul emas mumkin
Bu birdur, kimsa topilsa, bu dardig'a davo bo'lg'an.

Tomug' o'tin og'izg'a olmag'aysen, voizo, bir dam,
Sanga bo'lsa firoqim ohidin, yillar mango bo'lg'an.

Qadah doir qil, ey soqiyki, bu topmish iloju bas,
Bu foniy dayr aro davron g'amig'a muftalo bo'lg'an.

Butu zunnor mug'anniysin ne bilgay xonaqah ahli
Ki, andin ramz so'rgay sokini dayri fano bo'lg'an.

Ne tong ming til bila afg'oning, ey bulbulki, sendursen
Bu gulshanda Navoiydek asiru benavo bo'lg'an.

488

Buki ko'nglum yarasidin oqadur, qonmu ekin?
Yo qizarib erigan su kebi paykonmu ekin.

Ul xatu labki berur ko'zga safo, jong'a hayot,
Sabzai jannat aro chashmai hayvonmu ekin?

Husn xoni arokim, yoydi qazo yuzu labing,
Qursi xurshid bila la'li namakdonmu ekin?

G'uncha og'zig'amu gulshanda yog'ibtur jola,
Yo jamoling guli ichra labi xandonmu ekin?

Yor der: ko'zni yuzumdin nega bot olmassen,
Do'stlar, tengri uchun deng: bu ish osonmu ekii?

Yor javriyu ulus zulmi, falak bedodi,
Manga yolg'uzmu ekin, barchag'a yaksonmu ekin?

Ey Navoiy, el aro fitnadur ul kofirg'a,
Azmi maydonmu ekin, mayli xiyobonmu ekin.

489

Ko'z bog'ida gul ekmisham ul yuz xayolidnn,
Vojibdurur ko'zumga su bermak jamolidin.

O'ptum labin yuz ochqach, erur turfa ko'rmakim,
Gul birla meva bir yo'li ul qad niholidin.

Ruxsori ko'zqusiga, ko'zum mardumig'a aks,
Fahm ayladim biaynihi ul yuzda xolidin.

Jonim gadolig' etti bir o'pmak, vale labing
Bersa javob koshki aning savolidin.

Ro'yyat chog'i biyik daraja birla yangi oy
Ko'rdi nazzora ahli qoshingning hilolidin.

Zohidki, qildi mastlig'im ayb, ayilmag'ay,
Bir dam su ichsa, maykada sing'an safolidin.

Faryod ila Navoiy aning vaslin istamish,
Faryod, aning bu nav' xayoli muholidin!

490

Bir musofirda ko'rub timsolini, bechoramen,
Topqali ani jahon mulki aro ovoramen.

Dema, za'fingdin kachon ko'z yumg'assi, kel so'rg'ali
Kim, turubmen muntazir, mavqufi bir nazzoramen.

Eyki so'rdungkim: qachondin telbasen, andin beri
Kim, nihoni zor ul sho'xi pariy ruxsoramen.

Munchakim javrig'a men to'zdum, emasmen odame,
Go'yiyo tufrog'men, zulmida balkim xoramen.

Deb etmish: kim aning boshin ketursa, lutf etay,
Boshim olib iynak ul qotilni istay boramen.

Dasht yo tog' ichra o'lgan topqunguz bir kun meni,
Buylakim Majnun bila Farhodqa hamkoramen.

Chun kishilikdik chiqarmishdur meni ishqu junun,
Ey Navoiy, bas ajabdurkim, xaloyiq oramen.

491

Uyga kelmish, deb xabarlar aytibon jononadin,
Mast elturlar bu nav' aldab meni mayxonadin.

Bo'lmasam loya'qilu mundoq libosot o'lmasa,
Tushmakim ayru ne mumkin sog'aru paymonadin.

Istamang Farhodu Majnun tavrini mendinki, xalq
Qilmamish ahli xirad rasmin talab devonadin.

Ishq mulkida ulug' hangoma tuzgay ahli dard,

Aylagan bir doston zoxir bizning afsonadin.

Bo‘lmish ul begonavash begonalarg‘a oshno,
Oshnolig‘lar isi topsam, ne tong, begonadin.

Orazu xoling giriftori esa ko‘nglum, ne ayb
Kim, guziri yo‘qtur ul qushning bu obu donadin.

Bu kuhan dayr ichra kim topsa rafiqu sog‘are,
Odam ermas, tashqari qo‘ysa qadam vayronadin.

Sarv qadlar sadqasi bo‘lg‘ang‘a o‘rtanmakdur ish,
Ravshan et bu mojaroni sham‘ ila parvonadin.

Xorlig‘ gardi aro botib, havodis toshining,
Vahmidin har dam chiqa olmon buzug‘ koshonadin.

Himmating bor esa, dunyo sho‘xidin ozod bo‘l,
Shohidi makkora mayli xo‘b emas farzonadin.

Kim Navoiyni qilur g‘oyib, topar mayxonada,
Goh dudi ohu gohi na‘rai mastonadin.

492

Ishq aynidin ko‘zumni qilmadi yoruq jahon,
Ne uchunkim Qof tog‘i ostida erdim nihon.

Qof tog‘i ostig‘a qolg‘an o‘luk tufrog‘ni,
Ne qadar ayni anodin qutqara olg‘ay jahon?

Vahki, to kirdim jahon bog‘ig‘a maxlas topmadim,
Lahzae yuz Qofcha dard ostidin men notavon.

Dushmanimdin ne balolar yetmish o‘lg‘ay jonima,
Do‘stdin menkim, jahonda ko‘rmadim juz qasdi jon.

Anikim jonu jahonim der edim, jonig‘a aysh
Yo‘q jahonda onchakim olg‘ay mening jonim ravon.

Muncha bedod oncha ermaskim, meni maxjur etib,
Muddailar vaslidin topqay hayoti jovidon.

Soqiyo, jonim fidong o‘lsun, tutub bir jomi may,
Yuz tuman anduhdin jonimni qutqar bir zamon.

Boribon ahbobu men g‘aflat asiri bo‘lmag‘im,
Uyladurkim, it uyub qoldiyu ko‘chti korvon.

Ey Navoiy, ish qila olur chog'ingda qilmading,
Chun qariding, ne osig' hasrat bila ohu fig'on.

493

Ko'ngul, qayg'urmakim, dashti fanog'a borg'udekturmen,
Ham o'zni, ham seni hajr ilgidin qutqarg'udekturmen.

Siyosatgohi ishq ichra fano jallodi chekkach tig',
Ayog'ig'a tushub ta'jil uchun yoborg'udekturmen.

Balo bazmida soqiyi ajal jomi fano tutsa,
Tag'or o'lsunki, og'zimg'a quyub sipqarg'udekturmen.

Firoq anduhi o'ti dudidin ko'nglum uyi to'lmish,
Aning daf'i uchun ko'ksumni har dam yorg'udekturmen.

Bu yanglig'kim, fano dashtida yuzlandim, to'yib jondin,
Masiho bo'lsa yo'ldoshim, ani qaytarg'udekturmen.

Bu yanglig'kim, oqar g'am shomi bag'rimdin shafaqgun qon,
Saharg'a tegru subhi hajrdek sarg'arg'udekturmen.

Munungdekkim, fano dayrida tutti mug'bacha sog'ar,
Navoiy voqif o'lg'inkim, o'zumdin borg'udekturmen.

494

Bo'ldi shomu qildi jonimg'a jafu bunyodi tun
Kim erur oshiqлару bemorlar jallodi tun.

Tush ko'rub, bir kun qiyomatni bo'lub erdi unut,
Berdi hajringda meni mahzung'a ul kun yodi tun.

Men tirik qolmoq edi hijron tuni behad muhol,
Xossakim, qatlim uchun qildi aniig imdodi tun.

Kahkashon domida anjum donasin sochmoq nedur,
Gar emas o'lturgali umrum qushi sayyodi tun.

Dedilar, hijron tunidin so'ngra subhi vasl erur,
Naylayinkim, subhg'a tegru tirik qo'ymadi tun.

Bu chamanda demangiz shabxez qushlar nolasi
Kim, erur ushshoqi mahzun oh ila faryodi tun.

Hajr shomi gar Navoiy jonin oldi, tong emas
Kim, erur ahli baliyat qatlining mu'todi tun.

495

Bahor andoqki bulbul gul'uzori toza istarmen
Ki, ul gulbong ila o'zni baland ovoza istarmen.

Chu ul gul toza-toza o't solur ko'nglum aro, men ham
Ul o'tdin ko'kragim dog'ini toza-toza istarmen.

Chu yo'q andoza ishqim birla shavqimg'a, ul oyni ham,
Jamolu mehr oyinida beandoza istarmen.

Eritsam gar ko'ngul choki uchun paykonlaring, tong yo'q
Temurdin chun histori dard uchun darvoza istarmen.

Uzori shavqi tig'idin o'lub qonlig' kafan birla,
Aning har xoridin huro yuziga g'oza istarmen.

Firoqing ichra rozimen falak jismim uyin yiqsa,
Xilofi odat uy vayron qilurg'a roza istarmen.

Navoiy nazmining avroqi zulfungdin parishondur,
Aning jildig'a sunbul toridin sheroza istarmen.

496

Voykim, dushvorroqdur mehnati ayyomdin,
Subhim o'tkan subhdin, shomim ham o'tkan shomdin.

Vaslidin yo'q komu hijronda ne umr o'lg'ay bukim,
Bir o'lar jon minnatin chekmak kerak nokomdin.

Sabrddn yo'q muztarib ovora ko'nglumga asar,
Ul sifatkim, dasht paymo jismima oromdin.

Tiyr boroni balokim, paykarimg'a yog'di, ruh
Qochti andin uyla qushdekkim, qutulg'ay domdin.

Hech ish sarvi gulandomimg'a beandom emas,
G'ayri javru zulmikim, xoriydurur andomdin.

Jomdin bizga g'araz may ichra dilbar aksidur,
Yo'qsa o'z aksi ham aylar jilva xoli jomdin.

Ey Navoiy, necha za'fing yozib ul bazl aylagay,
O'lmaguncha ish ochilmas ishq aro payg'omdin.

497

Ne bahor o'lg'ayki, nolam ra'd erur, ashkim yog'in,
Barq der ko'rgan jahon ichra damim o't solmog'in.

Notavon boshimga yog'durmoqdin o'zga qasdi yo'q,

Sarsari ofat uchursa hajr ko‘yi tufrog‘in.

Charx uza ermas shihob, ul ham bir oy hijronida,
Resh qildi, tortibon ko‘ksiga axtar tirnog‘in.

Sog‘inib ko‘yungda o‘lgan itlaringni sen unut,
Men unut bo‘lg‘anni ham ul o‘lgan itlardin sog‘in.

Yo‘qki ul xurshiddin, xurshid andin kuymasun,
Derki, bir yondin solur chobuksuvorim qolpog‘in.

Ul anokim, bor edi farzandi sendek durri pok,
Yub edi erkin sadafdek lavslardin qursog‘in.

Tavbayu taqvo qarig‘an elga bo‘ldi lozima,
Ey yigit, bilgil g‘animat ishqu majnunlug‘ chog‘in.

Arsh parvoz o‘ldi kirgan jannati axloq aro,
Ey xush ulkim, topti ul xushxo‘ylik‘ning uchmog‘in.

Gar Navoiy soyir erdi hajrdin g‘am tog‘ida,
Tebrana olmas, chu hajr egniga qo‘ydi g‘am tog‘in.

498

Chu yor ko‘nglaki chokin nazzora aylarmen,
Yaqoning o‘rnig‘a ko‘ksumni pora aylarmen.

Raqib bazmida maxsus bo‘ldi, men mardud
Topib panoh yiroqtin nazzora aylarmen.

Ne anjumandaki ul bo‘ldi, el tafarruj etib,
Men elga daldalab, andin kanora aylarmen.

Chu xo‘yi nozuk erur, topmanam ilojin aning,
Qoshiga borg‘ali har necha chora aylarmen.

Ko‘runmas oxiri holida juz pushaymonlig‘,
Chu ishq tarki uchun istixora aylarmen.

Darig‘u dardki, ahbobdin biri yo‘qtur,
Necha tafakkur ilakim shumora aylarmen.

Navoiy o‘ldi aning ishqini yoshurmaqdin,
Ne bo‘lsa bo‘lsun, ani oshkora aylarmen.

499

Biravdurur manga matlub dilrabolardin
Ki, ani jonima tanlabmen ul balolardin.

Itik qora-qora mujgon tikildi bag‘ring‘a,
Manga bu foyda yetdi ko‘zi qorolardin.

Ko‘zum firoqida ko‘nglum yarolari kebidur
Ki, qon tarashshuh etar tinmay ul yarolardin.

So‘rung mening dog‘i ovora telba ko‘nglumni,
Kishi xabar desa ko‘yida muhtalolardin.

Yana junun bila ishqim fasonasin demangiz
Ki, men malul bo‘lubmen bu mojarolardin.

Qarib anosiru aflok tug‘madi farzand,
Bizing yigit kebi andoq ato-anolardin.

Zamona ahli vafosizdur, ey zamon ahli,
Zamone xush bo‘lingu yod qilmang olardin.

Iloji za‘fim erur bir qadah may, ey soqiy,
Ki, noumid bo‘lubmen bori davolardin.

Gadolg‘ etti Navoiy aning visolini, lek
Shah etsa or, ne tong, benavo gadolardin.

500

Xarob erdim agar yori sitamkorim jafosidin,
O‘larmen bu zamon yori vafodorim azosidin.

Biri javri qazodur jonima, birga qazo yetti,
Xalos ermas kishi har hol ila tengri qazosidin.

Aning hajri dog‘i muhlik, munung dardi dog‘i qotil,
Nechuk jon eltkaymen buyla ikki ish arosidin.

Jafosidin munung charx etmasun bori meni mahrum,
Agarchi ayladi mahjur ul birning vafosidin.

Munung javru jafosi ro‘zgorimni qora qildi,
Bu mahzunni chiqarmay ro‘zgor aning qorosidin.

Aning hajri gar o‘lturdi, bu birning vasli tirguzdi,
Tirik bo‘lsam chiqa olmon munung shukri adosidin.

Tiriklik jonima bu ikki ishtin bir balo bo‘ldi,
Ajal, qutqar meni mundoq tiriklikning balosidin.

Kishiga bo‘lmasun bu nav’ ikki yorkim, o‘lgay

Birining ishtiyoqidin, birining ibtilosidin.

Navoiy ishqı tavrın ibtido qilgʻandadur yuz hayf
Ki, bir ham qilmading andisha bu ish intihosidin.

501

Zulm tigʻi qolmadi gardun boshimgʻa urmagʻan,
Har tuki soyi jafo toshi bila sindurmagʻan.

Yuz oʻlumcha bordurur agʻyor ila oʻlturmagʻi,
Javri tigʻidek yonimda bir zamon oʻlturmagʻan.

Koʻrgach ani, notavon koʻnglumni uzdi iztirob,
Doʻstlar, mundoq koʻngulni kimdurur oldurmagʻan.

Borsa ashkim yer quyi, ne vajah ila istay ani,
Men koʻzumda asrabon, mundoq vatanda turmagʻan.

Bir pari ishqında mendek boʻlsa rasvo, tong emas,
Sirrini devonaligʻdin koʻnglida yoshurmagʻan.

Qoshidin koʻrsam jafo tong yoʻqki, bu qavsi sipehr
Hech kim jonigʻa ermas javr yosin qurmagʻan.

Bu koʻhan dayr ichra tinmasliqqa qolgay tunu kun,
Xotirni yaxshi yomon savdosidin tindurmagan.

Jonni jonon istasa — bergil, Navoiykim, emas
Oshiqi sodiq nekim jonon tilar, topshurmagʻan.

502

Kosh koʻnglumdin chiqargʻay erdim ul oy ulfatin,
Vasl ayyomida-oʻq xoʻy etkay erdim furqatin.

Vaslını zikr etmagay erdi tilim, bal ishqini,
Bilsam erdi hajrida bu navʻ koʻnglum holatin.

Koʻrmamish boʻlsang yogʻochkim, bargin ol etmish xazon,
Jismim uzra koʻr yangi qonligʻ tugonlar hayʻatin.

Tanda har yon hajr tigʻi, zaxmi chektim, qilma chok,
Jonning, ey tigʻi ajal, yuz ming yamogʻliq kisvatin.

Tigʻ ila gʻamgin koʻngul oʻtigʻa taskin bermadi,
Ohkim, tufroqqa elturmen ul su hasratin.

Demagil uzr, ey mugʻanniykim, unum topmish xarosh,
Qir oʻshul suhon ila koʻnglumdin anda suratın.

Ey Navoiy, istasang kasb etmak oyini fano,
Xonaqah shayxin qo'yub, qil dayr piri xidmatin.

503

Ishq ahli, sotqun, olsa izing to'tiyosidin,
Qilg'il tarozu ikki ko'zumning qorosidin.

Qoshingki juzv-juzvida bor qavs hay'ati,
O'q yog'dururg'a jong'a otar barcha yosidin.

Ko'rmak tilar yuzungni ko'ngul, kosh itlaring
Yonimni tu'ma qilsa so'ngaklar orosidin.

Ey noz, sham'i kokulung ermaski, dud erur
Kim, zohir o'ldi shu'lai husnung ziyosidin.

Gar o'lturur habib murodimg'a yetmayin,
Istay desam hayot, Masiho davosidin.

Mendek qul o'lg'an elga qo'yub tengri qullug'in,
Mingdin bir ermas emgakim aning sazosisidin.

Dam urma bu chamanda, Navoiyki, bir gule
Bilmas zag'an fig'onini bulbul navosndin.

504

Kul o'lsa raxshi na'li barqidin ishq ichra bir xirman,
Vafo ahli ko'zi ul kuldin o'lg'ay surmadek ravshan.

Xayoling har ko'ngulga kirgach, ani o'rtasang tong yo'q,
Anga nevchunki o'tlug' ko'nglum otashgohidur maskan.

Chu ko'nglum mazraida xirmani sabring'a o't solding,
Yangi dog'im emas, qolmish qora o'rni kuyub xirman.

Nihon ishqing agar qatling'a boisdur, bo'yinsundum,
Kechar jon naqdidin ulkim, yoshurg'ay shoh uchun mahzan.

Firoqing biymidin bir yerda yo'q g'am shomi oromim,
Kecha yer ko'p yuvutkar kimki bor qasdida bir dushman.

Boshinda savsani belbog' ila ul sarv etar jilva,
Nazar aylang ochilg'an bog' aro ozoda qad savsan.

Buzug' ko'nglumda ravzan bo'ldn tig'ing zaxmidin, yoxud
Bu vayron uy, hamonkim ochilmishdur, emas ravzan.

Sipehr o'lsa sanga markab, shafaq anjum bilan rangi,
Ko'p ildam surmakim, sen mast erursen, abrashinng tavsan.

Navo chek vasl gulzorida gul shavqidin, ey bulbul
Ki, hijron bog'ida bo'lmish Navoiy shevasi shevan.

505

Borsang ol jonimni, to sensiz manga jon qolmasun,
Jon qolib, jon ichra nogah dog'i hijron qolmasun.

Chun o'larmen — chin deyin, ishq-i buzug' ko'nglumdadur,
Men o'lub, ul ganj bu vayronda pinhon qolmasun.

Ey ko'ngul, dey ko'zga bu damkim, tirikmen, kelsa yor,
Orazidin bahra olsun, asru hayron qolmasun.

Hajrida oncha balo yetkur manga, ey charxkim,
O'zgalar ishqin havas qilmoqqa imkon qolmasun.

Mujdai vaslin tilab, eykim, ko'nguldin hajr o'qin
Tortasen, vah, oncha voqif bo'li, paykon qolmasun.

Dahr aro andoq maosh etgilki, sendin qolmasa
Toat andoqkim, keraktur bori isyon qolmasun.

Ey Navoiy, sobit o'lsun shoh G'oziy davlati,
Ollida qul bo'lmag'an olamda sulton qolmasun.

VOV HARFINING VILOHATAFZOYLARINING VAQOYE'I «FAVOYID»DIN

506

Tariqi ishq aro gar o'zni fard qilsa birov,
Harif emas yeru ko'k, necha gar erurlar ikov.

Ko'nguldin ayla mavolid maylini kam-kam,
Bo'lurg'a fard mavoni'dururlar ushbu uchov.

Desang falakka chiqay, foniy ul anosirdin,
Nedinki, ruhungadur chormix bu to'rtov.

Havosi xams ila maqsud bo'lmadi mudrik,
Ko'ngulni top iki-uch uzv, besh emas bu beshov.

Fanoiy mahz yetar «Sittai zaruriya»
Nedinki yo'qqa zarurat emas bu nav' oltov.

Xilofi shar' agar yetti ko'kka chiqqungdur,
Yaqinki, yetti tamug'din batardur ul yettov.

Navoiyo, sekiz uchmoq havosidin kechgim,
Bular mavoni' erur, yor istar o'lsa birov.

507

O't yolindek sen qachon chopsang samandi barqrav,
Bir alam ul o'tqa boshing ustida gulgun yalav.

Tortibon tig'i jafu, bag'rimni yuz chok ayladi,
Bordi ulkim der edilar el meni bag'ri butav.

Hullai kofurgun ul xil'ati xazro uza,
Sabzai jannatqa go'yo tushti rahmatdin qirav.

El inoni ixtiyori chiqqti yaksar ilgidin,
Po'yada har sari ul chobukki qaytardi jilav.

Xo'blar ichra birav ko'nglumni olmishkim, ani
Mendin o'zga kimsa birla qilmag'il, yo rab, ikav.

Tiyralar lutf aylabon tutmas safo ahli yerin,
Yorig'an birla uchi, sham' o'zini tutmas ko'sav.

Gar Navoiy kilkidek el kilki shakkarrez emas,
Ayb qilma, birdek o'lmas nayshakar birla g'arav.

508

Yordin ayru may ichmak qindurur balkim og'u,
Xoh og'zda talx su, xohi burunda sho'r su.

Deb eding, ey hajr, yoring kelmasa jon bergasen.
Chiqti jonim birga, vah, bu ikkidin vaqt o'ldimu.

Istasam husnung zakotin, gar bo'lur moni' raqib,
Ne ajab, chun it bo'lur doim gado birla adu.

Nevchun og'zingg'a yetar deb jomi gulgun dam-badam,
Xasta ko'nglum g'unchadek qon bog'lanibtur to'-bato'.

Menki, o'ldum ko'yida, ko'nglum o'tining dudidur,
Zog'din qilmang gumon, qonlig' tanim uzra g'ulu.

Zohidi xudbing'a xirqam zayli tegdi, ey rafiq,
Olib egnimdin, fano dayri aro may birla yu.

Ey Navoiy, ko'rgach ul qotilni, qo'ydung yerga bosh,
Buyla bosh qo'yg'ach nafas tashvishidin forig' uyu.

509

Ey sabo, ovvora ko‘nglum istayu har yon boru,
Vodiyu tog‘u biyobonlarni bir-bir axtaru.

Topako‘r ani chu topsang, har qayon ozim esa,
Boshig‘a evrul quyundek, dog‘i aldab qaytaru.

Say‘ etib kelur mening sari, vagar xud kelmasa,
Ollida bedilligimning dostonin o‘tkaru.

Aytqilkim, sen xud itting, jon dog‘i chiqmoqtadur.
Boshima yetkur, vagar xud kelmas o‘lsa, yolbaru.

Olakel var bo‘lsa Majnun shevayu beixtiyor,
Qo‘ymayin o‘z ixtiyorig‘a, bu sari boshqaru.

Kelturub, chok aylabon ko‘ksun, ani o‘rnig‘a sol,
Meni bedillik baloyu mehnatidin qutqaru.

Ushbu yanglig‘ istagil doim Navoiy ko‘nglini
Kim, gar andin yetmasa, haqdin sanga yetkay qoru.

510

Yig‘lamoq kam qilmadi bu diydai giriyonda su,
Ikki arig‘ ayrilib ne o‘ksugay Ummonda su.

Yetmay el og‘zig‘a la‘li obdoring jon berur,
Bu latofat birla yo‘qtur chashmai hayvonda su.

Ne ajab ko‘rgach yuzung, ko‘p oqsa yoshimkim, bo‘lur
Chashmalar ichra bahor ayyomida tug‘yonda su.

Har ko‘zumdin goh su, gah qon oqar ko‘yung aro,
To‘rt ariq oqqan masallik ravzai rizvonda su.

Buzg‘udektur charx uyin ashkim, hamono yo‘q emish
Nisficha olamni vayron aylagan to‘fonda su.

Jong‘a shirindur o‘qung, vah, nayshakardurmu nayi,
Yo magar jon shirasidin bo‘ldi ul paykonda su.

Eyki dersen, la‘li serobimg‘a ko‘p labtashnasen,
Mundin o‘zga yo‘q ishim, to bo‘lg‘usidur jonda su.

Soqiyo, maxmurluq og‘zim qurutmish, rahm etib,
Boda gar yo‘qtur, solib ber sog‘ari davronda su.

Shodlig‘ xayli, Navoiy ko‘ngliga tushmay o‘tung
Kim, bu manzilning o‘ti ko‘ptur vale yo‘q anda su.

511

Soqiyo, men yutmag'an xunobi hijron qoldimu,
Bermasang may, emdi qon yutmoqqa imkon qoldimu.

Eyki, dersen, istasang vaslimni, jon qilg'il fido,
Muni so'r avvalki, hajringdin manga jon qoldimu.

Ishq maxfiy qolmas oxir, ey ko'ngul, ko'p chekma jon.
Men ham avval ko'p yoshurdum, ko'rki, pinhon qoldimu.

Chektilar majruh ko'nglumdin xadangin kuch bila,
Bore, ey jon, mujdae bergilki, paykon qoldimu.

Ko'rgach ul oyni, junundinkim yiqildim, ey rafiq.
Tengri uchun aytkim, holimg'a hayron qoldimu?

Ey ko'ngul, bu gulshan atrofig'a boqkim, g'unchae
Kim, ko'ngul jam' ayladi, bo'lmay parishon qoldimu.

Ey Navoiy, qochmag'il hamdamlig'imdin, ko'rki yor,
Gar sanga mehrin kam etti, bizga yakson qoldimu.

512

Garchi ko'p sargashlik etti bog' aro bunyod sarv,
Qomatingg'a banda bo'lmay, bo'lmadi ozod sarv.

Dahr dehqoniki, yuz ming sarv qildi jilvagar,
Gulshani davron aro bermas qadingdek yod sarv.

Boshig'a to qomating da'vosidin tushti havo,
Ko'rdi ko'p qushlar lagadko'bi bila bedod sarv.

Topmamish yeldin sado birla taharrukkim, ko'rub
Qomatingni iztirob aylab, qilur faryod sarv.

Go'yiyo qaddingg'a oshiqliq havosin tuzdikim,
Sarsari ohim yetib, berdi o'zin barbod sarv.

Laxli qadding shavqidin bo'ston aro chun tushsa o't,
Shu'la tez aylar o'tundin, uylakim, shamshod sarv.

Sheva qil tuzlukka, osibe xazondin ko'rmadi,
Toki bo'ldi rostlig' oyinida mu'tod sarv.

Doimo ozodlarning sabzu xurram bo'lmog'i,
Bog' aro bulbul tili birla qilur irshod sarv.

Ey Navoiy, dahr bo'stonida bulbul men kebi
Bo'lmag'ay, topsang yurub, bir guljabinlik zod sarv.

513

La'lini desam chashmai hayvon erur ushbu,
Der muktai jonparvarikim, jon erur ushbu.

Jismimnn ajal dedi junun dashtida go'yo,
Sahroyi qiyomat, dog'i uryon erur ushbu.

Bilmonki, erur g'unchai nobing ko'ngul ichra,
Yo hajr o'qidin qon aro paykon erur ushbu.

G'am dashti aro oh samuminki yoyibmen,
Kim ko'rsa degay: shu'lai hijron erur ushbu.

Ko'z hayratini toglamakim, to seni ko'rmish,
Yo husnunga, yo holima hayron erur ushbu.

G'am shomi erur tiyra, gar ichsam mayi ravshan,
Ayb etma manga, sham'i shabiston erur ushbu.

Ishqimni Navoiy qiladur tark demishsen,
Jon tarkini kim qilsa, ne imkon erur ushbu.

514

Hajrida oshiqning afg'ondin qarori bormu,
Kecha it faryod etarda ixtiyori bormu!

Ro'baro'men yor ila, ey xozini jannat, degil:
Ravzaning mundoq xazon birla bahori bormu?

Mehr ul yuzcha emas desam, tong ermas mehrning
Ko'zu qoshu xattu xoli mushkbori bormu?

G'unchadin ortuqdur og'zi, g'unchag'a aylang nazar,
Buyla ikki rasta durri shohvori bormu?

Yorutur parvona shomin sham' nuri vaslidin,
Men kebi aning qararg'an ro'zgori bormu?

Adl jomi bazm aro, soqiy, bukun nnsop emas,
Hech kimning mencha oshubi xumori bormu?

Demaknm, olamni xascha ko'rmamishsen mu'tabar,
Ayt filvoqi'ki, oncha e'tibori bormu?

Eyki bizni xonaqah sari tilarsen dayrdin,

Shayxnnng xilvatda jomi xushguvori bormu?

Ey Navoiy, demakim, ushshoq sari yorning
Iltifoti ko‘p degil, men xasta sori bormu?

515

Kamandi zulfung aro solma pechu tob asru,
Ko‘ngul shikanjasig‘a eshmagil tanob asru.

Bihishti vasl aro, qo‘ykim, dame tana‘um etay
Ki, hajr do‘zaxida chekmisham azob asru.

Kuyub bag‘ir uza sho‘roba to‘kma ko‘p, ey ko‘z
Ki, qochmag‘ay iti, sho‘r o‘lsa bu kabob asru.

Raqiblarg‘a tutub jomi ayshu men mardud,
Alarni mastu meni aylading xarob asru.

Ayog‘ sol ikki ko‘zum halqasig‘a, ey chobuk
Ki, o‘pmasun ayog‘ing ul ikki rikob asru.

Visol chehrasidin parda och, bo‘lub foniy
Ki, o‘zhlukung tuzi o‘lmish, anga hijob asru.

Navoiy o‘lgusidur, azm istasang, jono,
Tilab halokin aning qilmag‘il shitob asru.

516

Bulbuli ruhum qilur bog‘i visolin orzu,
Suyu dona o‘rnig‘a ruxsoru xolin orzu.

Ham ko‘ngul gulzorida gulbargi ruxsorin havas,
Ham nazar bo‘stonida qaddi niholin orzu.

La‘li serobin gar ettim orzu, vah, kimdurur
Ulki, qilmas chashmai hayvon zulolin orzu.

Men kimu topmoq va lekin bir yiroq ummid uchun,
Doim aylarmen visoli ehtimolin orzu.

Ishq aro ahvolim andoq sa‘bdurkim, tunu kun,
Aylaram Majnun bila Farhod holin orzu.

Muntaqildur jon adam mulkiga baskim, bor aning
Qildi g‘urbatdin vatanga intiqolin orzu.

Sham‘i gulro‘yum firoqinda qilurmen uchqali
Jismima bulbul parin, parvona bolin orzu.

Shoh dardu ishq agar qilsa havas, bor uylakim,
Soyil etkay saltanat johu jalolin orzu.

Ey Navoiy, go'yiyo ul yuz ko'zum ollindadur,
Baski aylarmen tamoshoe jamolin orzu.

517

O'tluq uzoring uzra ul turfa xoli jodu,
O'tqa tushub kuyubtur otashparast hindu.

Ayni xumordindur ul ko'zga za'f oncha
Kim, holin anglamoqqa ul yuz keturdi ko'zgu.

Hijron kuni yoshimning ko'prak bo'lur zuhuri,
Xushroq ko'runur anjum, chun tun bo'lur qorong'u.

Raglardin ip taqayin, ko'ksumda dog'lardin,
Dardu balo chekarga ishq aylasa tarozu.

Bu no'shxand qildi, ul zahrxand, chunkim
Og'zingda kulgu ko'rgach, ko'rguzdi g'uncha kulgu.

Ichgil mayi shafaqgun, miynoyi aylabon jom
Kim, qon to'kar shafaqdin har tun bu charxi minu.

O'lgach Navoiy, ul oy gar bo'lsa shod, tong yo'q,
Ul qo'ymadi chu borib, olam tunida qayg'u.

518

Oyati vashshams xurshidi uzoridin o'qu,
Surai vallayl xatti mushkboridin o'qu.

Qomating shavqi shahid etkanlar armonin agar
Bilmasang, har qaysining mili mazoridin o'qu.

Ul quyosh ruxsoriyu sarig' yuzumning sharhini,
Safhai xurshid, xatti zarnigoridin o'qu.

O't tutashqan ko'nglum ahvolin, desangkim, anglayin
Ul xututekim, bo'lur paydo, sharoridin o'qu.

Sabzai xat birla bu gulshan vafosiz erkanin,
Kilki qudrat yozdi, rayhoni bahoridin o'qu.

Boda g'am daf'in qilur kayfiyatin, desang, bilay,
Ol ilikka jomu arqomi kanoridin o'qu.

Isatasang dardu junun, ochib Navoiy daftarin,
Telbalik sharhini topib, holi zoridin o‘qu.

519

Yuziga tushub erdi uyquda gesu,
Quyoshni yoshurgonda tun ne tong uyqu.

Yaram kasratidin ulus yig‘lar, ammo
Kelur har birisiga holimg‘a kulgu.

Iki ko‘z jamolingdin ar bahra topti,
Ko‘ngul yutti qonlar, budur qushqa qoru.

Yuzung o‘trusida quyosh xush ko‘runmas,
Quyoshqa aningdekki, oy bo‘lsa o‘tru.

Yuzung o‘tin ohim yorutur erur, shukr
Ki, ul dam bila tiyra bo‘lmas bu ko‘zgu.

Manga may nashotin ko‘rub qayg‘urur shayx,
Nashot aylaram men ko‘rub anda qayg‘u.

Navoiyni ishq o‘lturur, tirguzur ham,
Zihi ishq ishi ne qnyomat erur bu.

520

Ul oyni ko‘rgan el derlarki, mehri xovaridur bu,
Meni chun aylamish devona dermenkim, pariyydur bu.

Qulog‘i durru la‘likim quyoshqa yondoshipturlar,
Sharaf avjida ul kavkab, saodat axtaridur bu.

Yuzin xo‘y toza qilg‘anni nazzora ayladim, go‘yo,
Eram gulzorida serob gulbargi taridur bu.

Qadining jilvasin yuz noz ila bo‘ston aro ko‘rgan,
Degay, tovusi ra‘no yo magar kabki dariyydur bu.

Yuzinda la‘li nutqidin chu toptim ruh, bildimkim,
Quyosh ichra Masih ul, nuktai jonparvaridur bu.

Ko‘nguldin otashin la‘li xayoli birla cheksam oh,
Bu o‘tning shu‘lasidur ul va lekin axgaridur bu.

Manga dayr ichra berdi mug‘bacha bir mayki, jon toptim,
Bu jannatning hamono huri uldur, kavsaridur bu.

Sovurma dayr tufrog‘ini har xorij nafas birla

Ki, jon bergan Masih anfoslarining paykaridur bu.

Xiyobonda Navoiy sabrini gar xo'blar oldi,
O'zidin voqif o'lsun, negakim shahri Hiridur bu.

HYe HARFINING HUMOYuNVASHLARINING HALOKANGYeZLIG'LARI «FAVOYID»DIN

521

Falakdin yaxshiliq yetkay debon, ko'nglungni shod etma,
Yomonlig'kim yetar, holo unut, o'tkanni yod etma.

Zamona ahlig'a gar yuz quyoshcha ko'rguzubsen mehr,
Vafo zinhorkim, bir zarra chog'lig' e'timod etma.

Nujumu charx deb o'kma gadoning bax'yaliq sholin,
Tutunni charx, uchqunlarin anjum e'tiqod etma.

Fano ahli ayog'i tufrog'i sharhin yozar bo'lsang,
Qarog'imni hal ayla, ey rafiq, o'zga midod etma.

Midod etkan qarog'imni qilibon kirpikim xoma,
Ko'zumning pardasidin o'zga kog'azga savod etma.

Qilib solih amal kasbi shioringni saloh etgil,
Vale fosid xayoling birla har dam bir fasod etma.

Chu bilding, rizq erur maqsum, chekma do'stdin minnat,
Qazodin xorij ermas ish, adug'a inqiyod etma.

Tilarsen faqr dashtin qat'i qilg'aysen eranlardek,
Bag'ir su qil, yurak pargolasidin o'zga zod etma.

Navoiy, istasang uqbo murodin, nomurod o'lg'il,
Agar dunyo murodi yo'qtur, o'zni nomurod etma.

522

Chamanda sarv yo gul chun sabodin tebranur nogah,
Sog'inib sarv gulro'yum kelur, afg'on chekarmen, vah.

Boshimni olmag'aymen sajdai shukr aylayu yerdin,
Agar sarvi xiromoning'a bo'lsam soyadek hamrah.

O'zum ham ermon o'z holimdin ogah, to ani ko'rdum,
Yo'q ulkim, ermas ahvolimdin ul nomehribon ogah.

Zanaxdoningda ho'y ermaski, obi zindagonidur

Ki, hayvon chashmasining ostida voqi'durur ul chah.

Yuz olman sarv birla gul ayog'idinki, vah, yo'qtur
Aning qaddu yuziga bog' aro bu ikkidin ashbah.

Yuzung vasfini yuz tah safhag'a yozsam, tamom o'lmas
Ki, bo'lg'ay safhai xurshidcha ul safhadin har tah.

Jununum man' qilding ul pariy ishqida, ey nosih,
Kishi devona bo'lsa yaxshiroq, yuz qatlakim ablah.

Tajammul raxtidin, ey shah, gadog'a qilma istig'no,
Chu bog'lar raxt bu dayri fanodin gar gado, gar shah.

Navoiy, ko'p dema g'am xaylidin mayxona ma'mandur,
Azimat qilsang ul dorul-among'a fi amonullah.

523

Ne po'ya urdum yo'lida, ne boshim o'ldi xoki rah,
Ul sho'x ishq'i sa'yida boshtin ayog'imdur gunah.

To boda ichti ul sanam, to mayg'a cho'mdi la'li ham,
Jonimda o'tdur dam-badam, bag'rimda qondur tah-batah.

Chun jilva bo'ldi yorg'a, aysh o'ldi joni zorg'a
Kim, ul qadu raftorg'a jon gulshanidur jilvagah.

Jon qasdig'a qilsa kamin, xayli erur yuz nozanin
Xurshid cheksa tig'i kin, anjum ne tong bo'lmoq siyah.

Yuz ishva birla boqibon, jonimg'a o'tlar yoqibon,
Lab tishlabon, ko'z qoqibon, tirgizdiyu o'lturdi, vah.

Ochqach yuzin ul no'shlab, qildim fig'on birla taab,
Bulbulg'a tushsa ne ajab, oshubu afg'on subhgah.

Umr o'tmakin andisha qil, davrong'a yo'qtur mehr — bil,
Ey shah, gadoni ko'zga ilkim, ne gado qolur, ne shah.

Soqiy, to'la jome ketur, dardimg'a orome ketur,
Holimg'a anjome keturkim, g'am ani qilmish tabah.

Har yon, Navoiy, sunma qo'l, ne kelsa haqdin — rozi o'l,
Sen ojizu hokimdur ul, al fajru lak al hukmu lah.

524

Sarvu gul husn ichra yo'q ul sarvi gulruksorcha.
Uylakim, qumriyu bulbul nolada men zorcha.

Ul bahori husn uchun har sayl ranginkim, bulut
Zohir etti, yo‘q edi bu didai xunborcha

Garchi davron xoridin gul yafrog‘idur yuz teshuk,
Hajr neshidin emas bu xotiri afgorcha.

Zulfining har tori bir mo‘minni chun kofir qilur
Desa bo‘lg‘ay ani din ahlig‘a ming zunnorcha.

Ko‘yini ul hurnng selobi ashkim kasrati
Aylamish jannatu tajri tahtuhol-anhorcha.

Abri rahmat soyai sihat boshimg‘a solmag‘ay,
Ul quyosh ko‘yi qirog‘inda buzug‘ devorcha.

Bu ko‘han dayr ichra bir dam qilg‘ali daf‘i xumor,
Amni manzil topsa, bo‘lmas kulbai xammorcha.

Olam ahlig‘a vafo aylab, jafu ko‘rgan erur,
Yuz tuman ming zor emas, ammo biri men zorcha.

Chun Navoiy ko‘nglini sındurdung, endi topmag‘i
Mumkin ermas, itti chun har yon tushub bir porcha.

525

To qulog‘ingg‘a zirih soldingu qoshingg‘a girih,
Xasta ko‘nglumdurur yuz girih, andoq zirih.

Qo‘ngluma g‘uncha kebi tushti tugun uzra tugun,
Qo‘rgali sunbuli zulfungda girih uzra girih.

Ne nazohatdurur ul gulshani ruxsordakim,
Ravzai xuld aning shabnamidin bo‘ldn nizih.

Bo‘ldi qoshu ko‘zidin zulf saromad, ne ajab
Kim, ko‘ngul qaydi uchun ikkisidin keldi firih.

Qoshi yosig‘a dedim chilla kerak rishtai jon,
Bu so‘zumga, ne ajab, bor esa har go‘shada zih.

Anga g‘am tig‘i bu bog‘ ichra harom o‘ldikim,
Kiydi pashmina sarig‘ yuz bila, andoqkim beh.

Honaqah ichra Navoiyg‘a yetar ko‘p makruh,
Dayrdin ul sari bormoqqa ham erdi korih.

526

Dayr ichra yana kirdim bir jur'a uchun, vah,
Ul but manga minnat qo'yar alminnatu lillah.

Masjidqa yana kirmasu yuz sajdag'a qo'yimas,
Har kimki, bo'lur dayr ila but sirridin ogah.

But shohid erur, dayr dog'i dayri fanodur,
Kufr ahli erur sirrini chun bilmadi gumrah.

Dermen kechakim tongla chiqay dayrdin, ammo
Loya'qil etar mug'bacha may birla sahargah.

Soqiyg'a vayo aksig'a may ichra boqarmen,
Andin munga, mundin anga chun topmadim ashbah.

Dayr ichra bu kun kavsaru hur o'ldi nasibim,
Tanglag'a manga va'da berur voizi ablah.

Haq sirrini har kimga bayon etma, Navoiy,
Ta'n aylamagay, bilmas ulus anglasa nogah.

527

Tun-kunkim evrulur meni bemor boshig'a,
Sudrab evursa kosh meni yor boshig'a.

Netkay meni havoiiy agar ashk durlarin
Sochsam borin bulut kebi dildor boshig'a.

Ul naxl noz boshida guldur, yo'q ersa charx
Payvand qildi gulni sapidor boshig'a.

Boshim oqardi ishqda, yo ishq tig'idin
Momug' yopushturuldi bu afgor boshig'a.

Rahm etki, ishq jurmi bila chektilar meni,
Bog'lab tanob bo'ynuma, bozor boshig'a.

Tun-kun hariri bo'ldi quyoshning amomasi,
Tun chirmadi ola-bula dastor boshig'a.

Boshida ham o'tag'ayu ham boda, ham itob,
Topti nelar yo'l ul buti ayyor boshig'a.

Muhlikdurur xumor meni kosh, ey rafiq,
Yetkursang erdi ko'chai xammor boshig'a.

Qatl aylar elni g'adr ila gardun,
Navoiyo, Tufrog' ushbu qotili g'addor boshig'a.

528

Ey ko'ngul, tortar esang sarsari oh,
Olam ahlin burun etgil ogoh.

Buki qon etti labing bag'rimnn,
Ikki xunbor ko'zum ikki guvoh.

Hola ul yuzga mudavvar ko'zgu,
Yuzining aksidur ul ko'zguda moh.

Mehri ruxsoring uza sabzai xat,
Ajab ermas bu esa mehri giyoh.

Dahrdin bo'ldi panohim ishqing,
O't samandarg'a, ne tong, bo'lsa panoh.

Istaram mastlig' ul yanglig'kim,
O'lgucha bo'lmasam o'zdin ogoh.

Soqiyo, bodaki, bu hasrat ila
O'lmagaymen meni mahzun nogoh.

Johu mol ahlida yo'q mehru vafo,
Bas manga mehru vafo mol ila joh.

Gar Navoiy gunahi ishqing erur,
Afv qilmoqchi ham ermas bu gunoh.

529

Bo'lur shom ul mahi Naxshab ravona,
Kamandi zulfin ochib shab ravona.

Qora tun azm etarkim, ko'rmagay el,
Jamolidin vale yorur zamona.

Meni man' etmish o'z hamrahlig'idin,
Manga, vahkim, ajab ish tushti yona.

Hayotim emdi xud mumkin emastur
Ki, o'lmakka tilar erdim bahona.

Ko'z ochqaymen magar mahshar sabohi
Ki, ichmishmen ajab jome shabona.

Bu gulshan gullari chun bevaforur,
Alardin chekma, ey bulbul, tarona.

Navoiy o'lsa, yodin qilmag'ilkim,
O'lar el ham, desang andin fasona.

530

Nash'a yetmas boda gulgun bazmgah gulzor esa,
Gar ko'ngul ichra birovning xorxori bor esa.

Bazm aro gar hoziru gar g'oyib o'lsun — bok emas,
Tengri yori qayda bo'lsa, yori bizga yor esa.

Vasl no'shidin agar ummid marhamdur, ne tong,
Hajr neshidin bag'ir choku ko'ngul afgor esa.

Ham kecha hojat emastur sham'u ham kunduz quyosh,
Munisim gar subhu shom ul sarvi gulruxsor esa.

Naqdi imonimni ul kofir chu toroj ayladi,
Ne ajab ollimda but, bo'yumda ham zunnor esa.

Qechalar har ko'chada itdek yugursa, tong emas,
Kimki aning dilbari bir shabravi ayyor esa.

Ey xarobot ahli, bizdin jur'ae tutmang darig'
Kim, erur may rahni gar xud jubba, gar dastor esa.

Tut qadah davrini xushkim, yo'q bajuz sargashtalik,
Dahr davrida bu to'qquz gunbadi davvor esa.

Ey Navoiy, may bila daf' ayla ul oy hajridin,
Xasta jisming zor esa, ko'nglungda yuz ozor esa.

531

Mehri ruxsorig'a xat zohir etibtur dilxoh,
Ne ajab, sabzai xattini desam mehri giyoh.

Surma chekkan ko'zi ohim tutuni kasratidin,
Ohkim, qildi meni ham o'zidek xonasiyoh.

Bir kichik yoshlig' uchun bo'lmish uluq tinmaq ishim,
Garchi ishqida dame ting'ali qo'yimas meni oh.

Buki qonimni to'kub, dermen ichibsen, basdur
G'amza tig'i bila xunxora ko'zung ikki guvoh.

Xo'blardin sanga gar yetsa g'ubore, ne ajab,
Shohg'a bo'lmadi gard, aylamayin xaylu sipoh.

Davr eli javridin o'ldum, qani mayxona yo'li

Kim, erur qochqali ko‘p daldasi har lahza panoh.

Faqr yo‘lig‘a agar kirmasa el, andindur
Kim, bu vodiya xatar ko‘pturu ozdur hamroh.

Shoh dargahig‘a gar bor esa hojib moni’,
Ey gado, mujdaki behojib erur bu dargoh.

Xayru shar bo‘lmasa taqdiridin ayru, ey shayx,
Bas Navoiyg‘a gunah aylaganidin ne gunoh.

532

Sham‘dek qomatu yuz sham‘i ila jonona,
Qildi o‘rtarga ko‘ngullar qushini parvona.

Aqlning silsilai zulfunga vobastalig‘i,
Ko‘runur uylaki zanjir ichida devona.

Oshnodur chun sanga jon bila ko‘nglum azali,
Ne tafovut, manga bo‘lsang abadiy begona.

Ko‘p buzug‘ ko‘ngluma yog‘durma balo o‘qinikim,
Bir yog‘indin teng o‘lur yer bila bu vayrona.

Yor agar kulbai ehzonima kirmas, tong emas,
Kimsa bosh suqudek ermas bu buzug‘ koshona.

Xonaqah ichra riyo ahlidin o‘ldum diltang,
Ey xusho ahli xarobot bila mayxona.

Bog‘lasam dayrda zunnor, ne tong, mundoqkim,
Dinni yag‘mo qiladur mug‘bachalar mastona.

Dema farzona biravdurki, ulustin chiqmish,
Teng ko‘rar chunki ulus boru yo‘qin farzona.

Ey Navoiy chu erur boisi g‘aflat ko‘p so‘z,
Qariding, ish qilako‘r, aytmag‘il afsona.

533

Firoq neshi ko‘ngulning ichiyu toshida,
Tikilmish onchaki, ohim chiqar xaroshida.

Namoz botil erur, chunki egridur mehrob,
Girihdur ofati din tushsa yer qoshida.

Visol vaqti yuzung o‘rtasa meni, ne ajab
Kim, o‘zga tob bo‘lur yorning quyoshida.

Iki ko‘zungki, ko‘ngul saydini talashdilar,
Nelar kesildi bu sayd ul ikov taloshida.

Pariyu hur ul oyg‘a qarobat o‘lmishlar,
Va lekin oncha kishi yo‘q uruq qayoshida.

Toriqmasin, necha gardundin egrilik yetsa,
Biravki tuzlugi yo‘q xalq ila maoshida.

Navoiy o‘ldi, chu boshig‘a yetti tig‘n firoq,
Boshini ayladi past ulcha erdi boshida.

534

Menmudurmen ko‘z yoshim rangin bag‘ir qoni bila,
Lek bag‘rim qon biravning tig‘i hijroni bila.

La‘li yodindinki, ko‘nglum muztaribdur, ey rafiq,
Pand anga ko‘p bermakim, darmondadur joni bila.

Su o‘g‘irlab bo‘lsa ko‘nglum zahmi muhlik, ne ajab
Kim, su kelturdi o‘qung zaxm ichra paykoni bila.

Xatti ko‘nglumda so‘ngak yanglig‘ tanimni chirmag‘an,
Muhrluq bir noma, bilgil, dog‘i piihonn bila.

Dardkim, ko‘nglumni buzdi, chiqmas andin, yaxshidur
Chug‘z yanglig‘kim, erur xursand vayroni bila.

Chun bu gulshanga vafo yo‘q, ey ko‘ngul, zinhorkim,
Ko‘p quvonma sunbulu sarvi xinromoni bila.

Ey Navoiy, gar muroding davlati boqiy erur,
Uns tutmoq bartaraf qil olami foniy bila.

535

Zulfi qonlig‘ paykarimnn chekti pechu xam bila,
Ul sifatkim, tortqay ajdar biravni dam bila.

Nola chekmakdin chu qilding man‘, ey la‘ling nigin,
Bir yo‘li og‘zimni qilg‘il muhr ul xotam bila.

Marhami vaslin ko‘ngul chokidin olma, ey rafiq
Kim, chiqar jonim dog‘i ayrilmay ul marham bila.

To g‘aming vodiysida ovora bo‘ldum, ohkim,
O‘zni hargiz topmadim bir xotiri xurram bila.

Rashkdin ishqing tutarmen jonu ko'nglumdin nihon,
Bo'lmas el sirrin deyishmak ikki nomahram bila.

Betalab yo'q vaslidin tolib, vale mahjurmen,
Qolmisham darmonda ushbu nuktai mubham bila.

Ey Navoiy, xalqdin tut go'shakim, men tinmadim,
Toki bo'ldum oshno xayli bani odam bila.

536

Tong sahobi uyg'atur uyqulug' elni su bilan
Kim, sabuhi vaqti bo'ldi favtu sen uyqu bila.

Su sepib uyg'otqusidurlar seni uyg'onmasang,
G'unchai subhu surohi g'ulg'ulu kulgu bila.

Umrudin bir subh olg'il bahrakim, fasli bahor
Lola ham jomin tutubtur nargisi jodu bila.

Nastaran yo sunbul ollida bo'lung xushhol ikav,
Gar xitoyi birlasen sargarmu gar hindu bila.

Xushturur bir vasl subhi may bila topmoq nashot,
Necha hijron shomi bo'lmoq qon yutib qayg'u bila.

Goh afg'oningni tuzgil bulbuli xudroy ila,
Goh dildoringni yondoshtur guli xudro' bila.

Har qushungg'a zahr ila qoru tutar shomi ajal,
Bir sahar sen ham hayote top qushu qoru bila.

Ne zulolu otashin guldurki, bo'ston shohida,
Aylar oroyish bu englik dog'i ul ko'zgu bila.

Ey Navoiy, subhung o'ldi shom, tinmay yig'lakim,
Shoyad o'lgay nomai jurmung orig' ul su bila.

537

Aningdek o't yana ishq urdi xonumonimg'a
Ki, shu'la ayrilib andin, tutashti jonimg'a.

Jununi daftaridin aqlu hikmag etkay fahm,
Qachonki, Majnun ko'z solsa dostonimg'a.

Chu za'fdin so'ngak o'ldum, sinar vale qonamas,
Firoq toshi yetib jismi notavonimg'a.

Qolib g'am ichra, yana ko'rmadi nashot yuzin,

Birovki soldi quloq nolai nihoning'a.

Emastur ashhabining to'rt ayog' elinda xino
Ki, ko'nglum ichra qilib jilva, kirdi qonimg'a.

Menga harom fano dayri pirining qadahi,
Vujud xonaqahi gar o'tar gumonimg'a.

Navoiyo, tutubon boda, sirri vahdat so'r
Ki, chekmay ikki qadah kirmas ul bayonimg'a.

Uyquni ohim yeli ko'zdin uchurdi bu kecha,
Aqlu his avroqu ajzosin sovurdi bu kecha.

Anjam ermas, charx zulmin holima anglab qazo,
Tiya ruxsoring'a ming qatla to'kurdi bu kecha.

Hajrdin tufrog' bo'ldum, go'yiyo ashkim suyi
Boshima charxi ko'han toqin yemurdi bu kecha.

Zulm toshi yog'durub, hijron qilichi indurub,
Ne balolar ishq boshimg'a keturdi bu kecha.

Zaxm ko'ptin men o'lum holida o'lgan sog'inib,
It yalab qonim, so'ngaklarni ko'murdi bu kecha.

Subh toli' bo'lmadi, garchi ul oydin ayru hajr,
Boshima ming qatla gardunni uyurdi bu kecha.

Charx men sargashta yoshidin xijil bo'ldiki, ko'p
Anjumi ashkim shihoboso yugurdi bu kecha.

Tiyr andindurki, oy, kun sham'in ohim sarsari
Charx fonusi aro bir-bir o'churdi bu kecha.

Ey Navoiy, o'lmakim anglab ul oyning ko'yida,
Itlari bir dam ulub, bir lahza hurdi bu kecha.

539

Ishq rahm etsa bu sargardon tani bemorg'a,
Qaytara aylandurur tob ochqan eldek torg'a.

Hajr dardidin quloqlashmaqqa mahram soyadur,
Tak'ya solmoq shomi furqat za'fdin devorg'a.

Uchti yo yanchildi mahvashlar toshidin, ey rafiq,
Yoqma mundin nori marham bu tani afgorg'a.

G'am emas o'lsamki, joni xoksorimdur mening,
Gardkim, o'lturdi javlon vaqti ul ruxsorg'a.

La'lu xattining Masihoyu Xizrdin ori bor,
Ey musavvir, sunma qo'l shingarf ila zangorg'a.

Tark etib savdo, aning savdosig'a tushmish ulus,
Kirgali Yusuf jamolim sayr uchun bozorg'a.

Ne bade' avzo' erurkim, aql boshi aylanur,
Gar dame fikr aylasam bu gunbadi davvorg'a.

Tuzma oyini muhabbat el bila, gar istasang
Kim, o'zungni solmag'aysen ranj ila ozorg'a.

Ey Navoiy, yordin ag'yor mayli qildi yor,
Yorkim ko'rdi bu yanglig' zulm qilg'ay yorg'a.

540

Yo'lunda tufrog' o'ldum, ey sabo, o'tsang g'uboring'a,
Quyun bo'l dog'i eltib sadqa qilg'il guluzoring'a.

Gar o'lsam ul malak siymo pariy hajrinda, aylang'ay
Pariy birla malak parvonadek sham'i mazoring'a.

Firoqi tiyr boroninki, chektim qushg'a o'xshatqay
Ki, yulmishlar yungin boqqan kishi jismi figoring'a.

Quyosh yanglig' yuzung hajrinda ermas yorumoq mumkin,
Gar o'lsa yuz quyosh toli' qorarg'an ro'zgoring'a.

Yigitlar ishqini gar ixtiyor etmay desam, qo'yimas
Yigitlik birla oshiq shevalik o'z ixtiyorim'g'a.

Junun vodiysida qolur sabo yuz dashti po'yamdin,
Anga yetmon, ne ildam sayr ekin chobuksuvoring'a.

Seni, ey mug'bacha, mahrumluqdin asrasun tengri,
Agar bir jomi may birla iloj etsang xumoring'a.

Fano mayxonasining mayfurushig'a fido jonim
Ki, may ehson qilur holatda boqmas yo'qu borim'g'a.

Vafo o'tig'a men kuydum vale topqay Navoiydek
Muhabbat rishtasi boqqan kishi har bir sharoring'a.

541

Surati devordek hayronmen ul ruxsorg'a,
Yo'qsa g'amzang o'qlari tikmish meni devorg'a.

Zor jismimda bo'g'unlar mehnatimning sonidur
Kim, sanab, har yerda tugdum bir tugun har torg'a.

Tori zulfung ichrakim, ashkim to'kar kofir ko'zing,
Mehrai tasbih tortar rishtai zunnorga.

Bir-iki kun zor ko'nglumdin firoqingni ketar,
Zahrkim, bermish bu kunluk tonglaliq bemorg'a.

Zaxmi ko'pluktin ko'ngul sirrini fahm etmak bo'lur
Kim taammul birla boqsa bu tani afgorg'a.

Gar desang sargashtalik ko'rmay yo'lungnn tuz yuru,
Gar inonmaysen, nazar qil charxi kajraftorg'a.

Ey Navoiy, gar desang hijron xumorin daf' etay,
Jahd etib, solg'il o'zungni kulbai xammorg'a.

542

Ikki yuzdin qadingg'a ikki gesu bo'ldi piroya,
Chu sham' o'ldi iki, el qaddig'a ikki bo'lur soya.

Sening gulgun to'nungkim, naqsh erur zar rishtadin har yon,
Biaynih uyladurkim, zarvaraq ostidag'i loya.

Chekarmen voyu doyim buki, jon la'lingdin olg'ay kom,
Mening jonimg'a voy ar hosil o'lmas, anga bu voya.

Labi jonbaxshing o'ldi yuqori ul xoli jodudin
Ki, teng ermastur i'joz ahliyu sehr axlig'a poya.

Ajab yo'q, sabzai xat soyasida jonfizo la'ling
Munosibturki, bo'lg'aylar Masihu Xizr hamsoya.

Ato-onangga rahmat, ey o'g'ilkim, ko'rmamish sendek
Ne ul to'qquz ato, bal ne bu to'rt asrag'uchi doya,

Manga sarmoya zuhdu sud ummidi bihisht erdi,
Chu toptim boda birla dayr, bordi sudu sarmoya.

Ko'ngul to hajr aro itti, anga bir lahza ming yildur,
Manga ma'lum ermas holi ul chog'din ilo g'oya.

Navoiy, chun har ish qilsang, kerak piroyayu sozi,
Fano yo'lig'a kirkim, ne kerak sozu ne piroya.

543

Yor ishqim anglamay, la'li susabtur qonima,
Toki ma'lum etsa, kelgay ne balolar jonima.

Ochmay o'tluq chehra chunkim o'rtadi ko'nglum uyin,
Ochsa ne o'tlarki, tushgay kulbai ehzonima.

Uyquda ul ko'z manga yuz fitna bedor aylamish,
Noz ila uyg'onsa, netkay, angla, xonumonima.

Ichmayin may buzdi ko'nglumni, gar ichsa, tutsa ham,
Ko'r — ne ofat sayli yuzlangay yiqug' vayronima.

Mast o'lub zunnor zulf ochsa, muhiqdurlar agar
Aqlu zuhdu ilm motam tutsalar imonima.

Nosiho, chun oshiq o'lduq tanima mundin nari,
Tanimasbiz biz seni, sen dog'i bizni tonima.

Gar Navoiydek bo'lub oshiq, o'larmen pand deb,
Jonima qilmang azob, ayting ani jononima.

544

Yor aksi chunki aylar jilva may ko'zgusida,
May icharmenkim, yuzi bo'lg'ay yuzum o'trusida.

Ul sabohat birlakim, kuldung, manga mehr o'ldi fahm,
Mehr fahm o'lmoq tong ermas subhning kulgusida.

Uylakim, xayli hubob ichra tushar xas, bormen
Ashk aro sargashta ul sultoni husn urdusida.

Urdi olam buzg'ali bir-birga kirpik saflarin,
Fitnalar bedor qilmoq ko'r ul oy uyqusida.

Ne xato qilg'ay ko'ngullarga ko'zung mujgon o'qin,
Har qayon chun boqsa, saydedur aning qobusida.

Navbahori dahrg'a qo'ymang ko'ngulkim, yo'q vafo
Ne guli bo'stonida, ne lolai xudro'sida.

Shohlar pobo'sing etkandin, Navoiy, yaxshiroq
Kim, boshingni xokirah etsang aning pobo'sida.

545

Men o'lar holatdayu ko'yida itlar qoshima
Jam' o'lub ahbobdek, afg'on qilurlar boshima.

Charx ko'zgunin shafaqgun topqay aning aksidin,
Ul yuzu lab hajridin boqqan kishi qon yoshima.

O'lmisham la'li mayi shavqida, may soling mudom,
Yo'ndurub har yon qadahlar qabr qilg'an toshima.

Ko'yiga qo'yg'ach qadam, boshimg'a urdi tig'i zulm,
Sarfarozi etti bu xidmat aylagan podoshima.

Topmag'ay shoyad sabuh aylarga mayl, ey tong yeli,
Elt jonim naqdini mayxorai qalloshima.

Shammae fosh ayla sargardonlig'imdin, ey quyun,
Uchrasang dasht uzra Majnun ismlik qardoshima.

Dur sochar ko'zdin Navoiy, lek ul yo'qturki, yor
Bir kecha so'ng'ay ayog'in didai durposhima.

546

Ko'rgali chun toqatim yo'qtur seni bir yor ila,
Vah, ne bo'lg'ay holatim ko'rgan zamon ag'yor ila,

G'ussa tog'ida ulus ko'rgay ochilg'an lolazor,
Har yon etsam mayl bu uryon tani afgor ila.

Torami xurshid uza naylay Masihodin iloj,
Za'f aro ko'yida xushmen soyai devor ila.

Qondurur ko'nglumda, yonimda so'ngaklar qobsabon,
Kom olur ishrat mayidin lahni musiqor ila.

Ey fusungar, yozma tumor ul junun daf'ig'akim,
Sharhi yozilsa, tunganmas yuz tuman tumor ila.

Ko'nglum ichrakim, sig'ishmas novaking paykonlari,
Berkitiburlar o'qung shavqini yuz mismor ila.

Dema jismimda mudavvar dog'larkim, davri charx
O'rtamakka qismat aylabtur ani pargor ila.

Qasri jannat birla kavsar mayli qilmon, ey faqih
Kim, ko'ngul ulfat tutubtur kulbai xammor ila.

Olam ahlig'a qo'shilmogga o'zungni qilma zor,
Chunkn ayrilmog keraktur so'ngra yuz ozor ila.

Dayr aro badmastlig' jurmonasi, ey mug'bacha,

Buynuma osg'il sabu, bog'lab ani zunnor ila.

Ey Navoiy, tuz bo'lub, ne kelsa, tutqil o'zni hush
Kim, sitez etmaklik o'lmas charxi kajraftor ila.

547

Novakingning tusidin ermas nishone bo'ynig'a
Kim, erur qatl aylagan ahbob qoni bo'ynig'a.

Begunah ishq ahlig'a tig'i jafo surgum desang,
Bilki, mendin o'zga tutmas kimsa ani bo'ynig'a.

Hajrdin gar yuz qilich bo'yung'a urdung, ey sipehr
Sarbasar qildim qo'lum yetkan zamoni buynig'a.

Qotilmni kimsa bilmay, zaxm yeb o'ldum, valek
Men bilurmenkim, erur qonim faloni bo'ynig'a.

Tavq bil jannat qushi bo'ynig'a to mushkin ipak,
Tushti ta'viz etkali hirzi yamoni bo'ynig'a.

Mayg'a egnimdinki, sajjodam garovdir, qildi man',
Go'yiyo zohid ko'ra olmas ridoni bo'ynig'a.

Gar Navoiy o'lsa, ul kofir diyorig'a cheking,
Bog'labon sudrarda zunnori fanoni bo'ynig'a.

548

Vahki, chamandin yana esti shamol o'zgacha,
Har dam o'lur atridin ko'ngluma hol o'zgacha.

Bulbulu qumri chekib lahnu navo o'zga nav',
Ko'rguzadur sarvu gul g'anju dalol o'zgacha.

Savsan o'lub sarbaland, g'uncha qilib no'shxand,
Elga alardin yetib daf'i malol o'zgacha.

Sunbuli purtob ham, lolai serob ham,
Dud ila o'tdin bo'lub shibhu misol o'zgacha.

Kirdi magar dilbarim, huri pariy paykarim,
Gulshan aro ko'nglida fikru xayol o'zgacha.

Bo'lsa manga dog'i yo'l, andaki aysh aylar ul,
Qilsam edi mast o'lub qolu maqol o'zgacha.

Umri abad topqamen, tutsa manga bir qadah,
Nash'ae maydin anga husnu jamol o'zgacha.

Dahrda yo'qtur karam, dahrning ahlida ham,
Qilmag'asen, ey ko'ngil, fikri muhol o'zgacha.

Zuhd, Navoiy sanga bermadi masjidida fayz,
Emdi kirib dayr aro, tarhni sol o'zgacha.

549

Qayu qushkim, qo'nar bu paykari Majnun misol uzra,
Erur tan za'fidin qushdekki, yo'ng'aylar xilol uzra.

Balo toshi xam o'lg'an qaddim ustidin yiroq ketmas,
Biaynih nuqta yanglig'kim, tushar yozg'anda zol uzra.

Agar maygunlug'idin rang aylar ersa mashshota,
Ko'zunning mardumin qo'yg'ul o'yub ul turfahol uzra.

Qoshingning toqi ustida emastur anbarin xoling,
Zuhal go'yo ochibtur orazi mushkin hilol uzra.

Ne tong, nozuklugidin gar qurayshi bo'rk og'ir keldi,
Xam aylar, chun qirov ko'prak yog'ar nozuk nihol uzra.

Savodi xat bila ham orazing xurshidi ravshandur,
Safoda ne tafovut soya tushkandin zulol uzra.

Belingga to soching chirmashti, rashkidin aning har tun
Dimog'imda tong otquncha xayol ermish xayol uzra.

Ko'zumni istasang ravshan, qadahni yopma, ey soqiy,
Kerakmastur sahob ul axtari farxundafol uzra.

Navoiy, yor la'lida uchuqtur, yo'qsa yopushti
Chibinning parridin bir pora qo'ng'an chog'da bol uzra.

550

Hajr o'ti dog'i bila ko'nglumni, ey jon, o'rtama,
Do'zax o'ti birla kuydur, dog'i hijron o'rtama.

O'rtabon har kimni, o't jonimg'a solma rashkdin,
Xalqni paydo, meni, majnunni, pinhon o'rtama.

Lam'ai ruxsor ila din kishvariga solma o't,
Muncha islom ahlini, ey nomusulmon o'rtama.

Ohim o'ti uchqunin gardung'a tortib, ey pariy,
Ul choqinlardin malak xaylini har yon o'rtama.

Gar qulum, gar jismu jonim o'rtading, qildim bihl,
O'z qulung, ey jismu jonim sadqang, oson o'rtama.

Chunki sen ham qolmog'ung o'rtanmay, ey sham'i tiroz,
Oraz o'ti birla parvonangni parron o'rtama.

Chun Navoiy vasldin kechti, ani hajr o'tida
O'rtamay deb aylab erding ahdu paymon, o'rtama.

551

Zulfig'a mayl, ey nasimi anbarafshon aylama,
Tarqatib yuz pora ko'nglumni parishon aylama.

Olam ahli jonig'a rahm aylab, ey chobuksuvor,
Otlanib usruk, yana ohangn maydon aylama.

Azmi gasht aylab tun aqshom, oy kebi aylab tulu',
Charxning yuz ming ko'zin husnungga hayron aylama.

Zaxmlig' bag'rimni yuz ming pora aylab tig' ila,
Zulmdin har porasin bir qatrai qon aylama.

Deb emishsen, aylagum islom elinda qatli om,
Aylama bu zulmni, ey nomusulmon, aylama.

Gar desang ko'nglungni gardun tah-battah qon etmagay,
Xurda maylim g'undachek ko'nglungda pinhon aylama.

Ey Navoiy, bazm tuzgan ermish ul gul bog' aro,
To parishon bo'lmasun, bulbuldek afg'on aylama.

552

To'kulgudek edi jismim quruq so'ngaklar ila
Magarki, bog'ladi ishq ul so'ngakni raglar ila.

Halokim aylasa ul pok etaklik, ermas ayb
Ki, tufrog'im toshig'ay poklar etaklar ila.

Taashshuqumdin irik pandlar xalos etmas,
Bu bandni kesa olmas kishi egaklar ila.

Visol shomi dey olmon labingni yolqitsam,
Vale taboninga ko'z surtubon muchaklar ila.

Mayi visol ichib, lablaring o'pay dermen,
G'arib boda tilarmen ajab gazaklar ila.

Zamona ahliki, davlat chog'i qulungdurlar,

Muloyamat yana ko'p qilma ul dadaklar ila.

Navoiy o'lsa, xalos aylay olmag'ay oshiq,
Jamol ahli anga va'da aylamaklar ila.

553

Bir kichik yoshlig' nigore topmisham nozukkina,
Sekreturda tavsanin maydon aro chobukkina.

Gah vafo, gah nozu gah afsun bila o'zginasin,
Ko'rguzub har lahza dilbarlig'da bir turlukkina.

Javr ila tahdidi bedillarg'a bori ching'ina,
Mehr ila har va'dakim, qildi bori o'trukkina.

Osru yolg'on va'dasidin kuymish erdi jong'inam,
Ongdibon bir kecha tushti ilgima usrukkina.

Istadim bo'ynin quchib, yuzginasidin o'pkamen,
Iztirob aylab talashti, bor emish kuchlukkina.

Yuz o'parga qo'ymadi, ilgin dedim bori o'pay,
Tashlabon yumruqqina, qildi ko'zumni ko'kkina.

Har ne deding bor edi yolg'ong'ina boshtin ayoq,
Ey Navoiy, muncha yolg'on degucha bo'l shukkina.

554

Ul yashil to'nluq pariyvash la'li shakkarbor ila,
Ruh to'tisin qilibtur munfail guftor ila.

Garchi ahzar to'n bila bog'i latofat sarvidur,
Lek hayron aylamish yuz sarvni raftor ila.

Gar so'kuldi ul etak, kirpik bila tiksa bo'lur
Kim, erur gul xil'atin tikmak munosib xor ila.

Angla axzar sham'u sarig' bo'rki, aning shu'lasi,
Tiyra kulbamnn yorutsa, koshki, ruxsor ila.

Naxli qaddurmu yashil to'n ichra, yoxud naxli mum,
Bog'lag'an sun' ilgi yuz ming san'atu hanjor ila.

Soqiyo, jomi zumurradgun aro quy la'li may
Kim, erur shingarf behad xushnamo zangor ila.

To bo'lay la'lu zumurrad orzusidin xalos,
Tortibon ani Navoiydek navoe zor ila.

555

Har oyki g'ayrima bir zarra mehri fosh o'lsa,
Aning sari boqa olmon, agar quyosh o'lsa.

Ko'zumda ashkdek ul tiftl parvarish topmish,
Nazar haqini kerak bilsa necha yosh o'lsa.

Visol umidiga o'zni yaqin solur oshiq,
Firoqdin necha javrinda davr bosh o'lsa.

Ne tong, firoqi bag'ridin xaroshliq chiqmoq,
Birovki, bag'rida g'am changidin xarosh o'lsa.

Bahorim o'ldi chu gulchehra sho'xlar, ne ajab,
Yog'ar nima boshima jolavor tosh o'lsa.

Xush ulki, tog' etagin tutsa xalqdin qochibon,
Uzalsa ostida xoro anga firoshe o'lsa.

Demang, Navoiy, agar yoring o'lsa qatlning etar,
Nekim murodidurur uyla qilsa, kosh o'lsa.

556

Eyki, yuz ming dog' qo'ydung jismi g'amparvardima,
Bilki, bo'lmish har biri oxir davo bir dardima.

Xajr aro holim gahe behushluq, gah g'am yemak,
Ishqing iqbolida qil nazzora xobu xo'rdima.

Toza qonlig' dog' isi ko'nglum aro muhlikdurur,
Atri ruhafzo ko'rung g'am bog'i ichra vardima.

O'yla xoki jism ila ketmak tilarmen dahrdin
Kim, ajal ham yetmagay sur'atlar aylab, gardima.

Sovug' ohim hayrati ishq ahli ko'nglin o'rtadi,
Turfa ishdur el ichin kuydurmak ohi sardima.

Dahr bog'inpng hazoni yafrog'idur qon yoshim,
Obkash yanglig'ki, xatlar chekti ro'yi zardima.

Yel kelturgach ko'yi tufrog'ini, toptim shohlig',
Ey Navoiy, qil tamosho ganji bodovardima.

557

Qo'ydi usruk yuzni bu xoki tani bemorg'a,
Sham' yanglig'ki tayamishlar ani devorg'a.

Anjum o'lsa mehr uza, oncha ko'runmas lutf aro
Kim, gahi ter qatrasi ul mehrvash ruxsorg'a.

Ul ko'z ermaskim, chekilmishdur uchi zulfung sari,
Kofiredur, olg'ali mayl aylamish zunnorg'a.

Qildi olamni guliston, ulki gulgun raxsh uza,
Chiqti gulgun to'n kiyib, gul sanchibon dastorg'a.

Dahr tufroqig'a mehnat sabzasi bosh chekti boq,
Har taraf paykon uchi chiqqan tani afgorg'a.

Husni davroni o'tar barham bo'lur, ey sarvi noz,
Zor ko'nglumni ko'rub, mayl etmasang ozorg'a.

Istadi foius aro surat kebi sargashtalik,
Elga ulkim, davr berdi gunbadi davvorg'a.

Yor yo'q olamdakim, bir yor sirrin asrag'ay,
Bas ajab sirredururkim, el degay ag'yorg'a.

Ey Navoiy, xonaqahda ko'rmading juz dardi sar,
Ani daf' aylarga yuzlan kulbai xammorg'a.

558

Soluram ruq'asini ko'ngluma urg'ach yora,
Uylakim tom shikofi aro kog'az pora.

Meni Farhod ila Majnun dog'i istab topmas,
Tog'u homun aro to ayladi ishq ovora.

Ey Masih, urma nafaskim, sovurur gardimni,
Ishq maqtulig'a kim aylay olibtur chora.

Charx tosh yog'durubon, yerga ko'milmish jismim,
Yosag'on anglama qabrimda o'kulgan xora.

Ey munajjim, gar ul oy sabru sukunum xabarin
Demasang, yer quyi ham sobitu ham sayyora.

Gar vafo bo'lmasa davr ahlida, tong yo'qki, hanuz
Qilmamish charx vafo sog'arini inkora.

Gar Navoiy g'am aro qoni qurub, bo'ldi halok,
Ne ajab, dilbari bir qotil erur xunxora.

559

Bilgay ulkim manzil etkay xotiri vayronima
Kim, ajab dushvorlig‘lardur balokash jonima.

Hajr dashtida hamono berkitibtur bir balo,
Har tikankim nesh sanchibtur tani uryonima.

Dardu g‘am ahli o‘lum holi bo‘lurlar chiqqucha,
Kirsalar holim so‘rarg‘a kulbai ahzonima.

Bag‘rimu ko‘nglum g‘amu dardig‘a taskin bergali,
O‘lturubturlar baliyat o‘qlari har yonima.

Buki bag‘rim qon edi, qatlimg‘a xud hajr erdi bas,
Rashk o‘qi ham hojat ermas erdi kirmak qonima.

Qilma ko‘p oshufta ul zunnori zulf, ey mug‘bacha
Kim, tugunlar tushti andin rishtai imonima.

Ey Navoiy, men xud o‘ldum olg‘ali ko‘nglumni yor,
Jonni dog‘n olibon, yetkur ko‘ngul olg‘onima.

560

Ishq ko‘p soldi meni dardu baliyat chohig‘a,
Vahki, emdi sudratur hijron siyosatgohig‘a.

Ey xush ulkim, aylay olg‘ay o‘ltururda dardi ishq,
Bir tazallum shohig‘a yo bir vasiyat mohig‘a.

Ul quyosh har yonki borsa, soya hamrohi aning,
Soyadek behol o‘lurmen rashkdin hamrohig‘a.

Qo‘rqaramkim, yetmagay holimg‘a may nisyonidin,
Nechakim, bor e‘timodim xotiri ogohig‘a.

Yo rab, u bedilki, bir dilxoh aning matlubidur,
Ani ham yetkur meni bedil kebi dilxohig‘a.

Uyladurkim, sotibon Yusufni olg‘ay siymqalb,
Kimki matlubnn qo‘yub, mayl etsa dunyo johig‘a.

Bir bihishtiy hur hajridin tamug‘ning dudidur,
Boqsang o‘tlug‘ ko‘nglidin chiqqan Navoiy ohig‘a.

561

Netib o‘zumni tasavvur qilay visol ichra,
Dalir chun boqa olmon anga xayol ichra.

Qadi latofati bor e‘tidoldin ortuq,

Valek jilvasidur haddi e'tidol ichra.

Nihol qaddin iki zulf sunbulida ko'rung,
Alif kebiki, qazo qilki yozdi dol ichra.

Chaman aro qizarur, sarg'arur guli ra'no,
Magarki, qoldi jamolingdin infiol ichra.

Degilki, xolidag'i nuqtasi bo'lur zohir,
Tutarg'a rang qo'yar chunki nuqta xol ichra.

Quyosh hayot suyinda ko'rundi yo soqiy,
Jamol aksini soldi mayi zulol ichra.

Zamona ahlida yo'qtur vafo, ani tilama
Ki, qolmag'aysen ani topmasang, malol ichra.

Chu savtu harf ila tavhid sirri mumkin emas,
Ne ogah ahli jadal muncha qilu qol ichra.

Navoiy ilgini tutqilki, vasling ummidi
Solibturur ajab andishai muhol ichra.

562

Raqib kelmagi ul no'shi lab sanam birla,
Erur nechukki, birav umr topsa g'am birla.

Ne umrdur buki, men g'am bila kechurgaymen,
Nechuk ichar kishi hayvon suyini sam birla.

Alam chu yetti, ketar ishq lazzati jondin,
Kishi ne nav' qilur ayshni alam birla.

Yetishsa yor raqibi, meni chekar so'z ila,
Ne ganjdurki, yutar ajdahosi dam birla.

Bu guliston aro chun xorsiz gule butmas,
O'zungga aylamagil xorliq sitam birla.

Nechuk qul o'lmag'amen dayr pirig'aki, necha
Ki, kamlig'imni ko'rar, o'tkarur karam birla.

Navoiy og'zi xayolig'a tushti, istamangiz
Ki, tushti emdi yo'li vodiya adam birla.

563

Necha qamchi tushubtur ul qadi siymin badan uzra,
Payopay sonqa tushkan kebi sarvu suman uzra.

Ne bo'lg'ay erdi har bir o'rnig'a tushsa edi yuz ming,
Aning ishqida men farsudai dardu mihan uzra.

Ko'zumga o't choqilg'an hajr kojidin, hamonokim,
Choqindektur, damo-damkim tushar bu zor tan uzra.

Asar ko'r ishq komilg'aki, zaxmi menda zohirdur,
Ne qamchikim, tushubtur ul buti paymonshikan uzra.

Aning nozuk tanida zaxm tong ermaski gardundin,
Erur xoro aro qon la'lu gul jismi tikan uzra.

Mening holimg'a yig'langkim, agar Shiring'a gul yog'sa,
Yog'ar yuz sangboroni baliyat ko'hkan uzra.

Navoiy, yorg'a gulbarga tekxa o'lgudek erding,
Ne ayb o'lsang, ko'rub zaxm ul buti siyminbadan uzra.

564

Hujumi xol erur ul guli jamol uzra,
Nachukki, mushk sohilg'ay hariri ol uzra.

Junun salosili bo'ynumda, za'fliq tan ila
Hunarvar uylaki, zanjir osar xilol uzra.

Qading tahammuli yo'q ruhlarg'a andoqkim,
Tuyur qilsa vatan nozanin nihol uzra.

Beling xayoli tanim birla toki chirmashti,
Xayoldur meni devonag'a xayol uzra.

Menu firoq yuki hamli o'zga qavmdurur
Ki, bazmi aysh tuzar masnadi visol uzra.

Solur futur safolig' ko'ngulga xorij dam,
Yel ul sifatki, tamavvuj solur zulol uzra.

Navoiy ayladi jonin fidoyu vasl so'zi,
Emas yaqinu o'tar barcha ehtimol uzra.

565

Ko'rung, g'am qatlgohida, balo jallodi qoshimda,
Junun zanjiri bo'ynumda, siyosat tig'i boshimda.

Ichimning qonu dog'idin toshimg'a ham asar yetti,
Nishondur loladek ul gul g'amidin ichu toshimda.

Erur ul gul g'amidin sarguzashtimdin ayon xatlar,
Hubobu mavjkim, zohir bo'lur gulrang yoshimda.

Yuzimda ashk siymin birla g'am tuzdi maoshimni,
Ne holim bor ekin zohirdurur vajhi maoshimda.

Ko'ngul hajr ilgining tirnog'idin har yon xarosh o'lg'ay,
Quloq solsang, erur zohir fig'on ichra xaroshimda.

G'amingdin jon talashmoqdur ishim, jono, tirilgaymen
Madad qilsang labingdin bir takallum bu taloshimda.

Ko'ngulga boda garchi dosh yanglig' soldi o't, lekin
Pishurmak juz qadah savdosi yo'qtur ushbu doshimda.

Jafo toshi meni gar ayladi tufrog', topmaslar
Nazzora qilsalar harfi vafodin o'zga toshimda.

Navoiy sihr emas, go'yo Qalimullo asosidur,
Bu mu'jizlarki, zohir bo'ldi kilki nuktaposhimda.

566

Borg'ali shah, oyda bir may ichmadim mohim bila,
Qoshki, bir oychiliq borg'ay edim shohim bila.

Shohimu mohimg'a mardud o'lsam, ermas aybkim,
Bormadim shohim bila, chun qolmadim mohim bila.

Tiyra baxtim yo'ldin ozdi vodiya ishqim aro,
Bilmon, oxir netkamen bu baxti gumrohim bila.

Nechakim, dardim yoshursam, ishq etar bir damda fosh,
La'lgun ashkim bila, yo tiyrafon ohim bila.

O'lturur sharbat, vale ranjim bo'lur daf', ey hakim,
Bo'lsa ko'nglum istagandek boda dilxohim bila.

Dayr ko'yida gadoyu mastmenkim, rashki bor
Shohlarning ko'rsalar bu ishratu johim bila.

Ey Navoiy, dersen o'zni saxla, ko'rsang yorni,
Netkamen beixtiyor afg'oni nogohim bila.

567

Ul so'yulg'an bargi gul chog'liq yuzung bo'stonida,
Bir qizil gul bargi butmish go'yi oq gul yonida.

Yo'qsa oyning yonida Bahrom bo'lmish jilvagar,

Jilvasi Bahromning, ne tong, qamar davronida.

Yo'qsa bir tirnog'ing o'lmishdur xinodin la'lgun,
Oyati keldi yadi bayzo chu ilging shonida.

Yo'qsa nomam safhasin bir qatra qon etti nnshon,
Qon yoshim mahzun ko'ngul dardin sanga yozg'onida.

Yo'qsa ul yuz ko'zgusi bir qatra terdin tutti rang,
Chun quyosh tobi ayon bo'ldi sipehr ayvonida.

Safhai jonimg'a, ey soqiy, tomiz bir qatra may
Kim, o'zin topting, ko'ngul ne hol esa jononida.

Orazi ul sho'x chobukning so'yulg'an vajhidin,
Yuz ming andoq zaxmdur miskin Navoiy jonida.

568

Niholi qadding eldin jon olur nozuk xirom ichra,
Yuz ul olg'ancha gul barging berur shirin kalom ichra.

Erur uryon tanimda bo'riyoe hajr naqshidin,
Ko'ngul bir notavon qushkim, giriftor o'ldi dom ichra.

Manga ishq otashin la'ling xayoli to bishirmakdur,
Ne o'tlarkim, tutashti jong'a bu savdoyi xom ichra.

Nishiman ayladi ko'nglum qushi ko'yungda, qayd etma,
Kabutarg'a kishi qasd etmadi baytul-haram ichra.

Agar hayvon suyi tomizsalar hajringda og'zing'a,
Berur men xastag'a zahri halohil ta'mi kom ichra.

Ajoyib tiyradur g'am shomi yo dud o'ldikim, o'rtar
Muhabbat ahlini mehr o'tig'a gardun bu shom ichra.

Bukim, Jamshidqa davron vafo ko'rguzmayin yiqti,
O'qu kayfiyatinkim, yozilibtur davri jom ichra.

Bu eski dayr chun qilmas mudom elga vafo, xush tut
O'zingni doim eski may bila ayshi mudom ichra.

Deding, ko'yida bo'lg'umdur Navoiy birla hamsuhbat,
Raqib oxir ko'p, aning birla bo'lma bu maqom ichra.

569

Gar quyoshtin qadrim ortug'roqdurur shoh ollida,
Zarradin yuz qatla o'ksukrakmen ul moh ollida.

Yenida oy ollida xurshid erur har kimsakim,
Goh bo'lsa dilbarining yonida, goh ollida.

Ko'z yumub ochquncha garchi ko'nglum olib o'rtadi,
Vah, netib asray ko'ngulni buyla dilxoh ollida.

Oy falak xirgohida andin chekar yuzga sahob,
Kim ocha olmas yuzin ul mohi xirgoh ollida.

Husn shohi boyu men munglug' gadolig' qilmasam,
Kimni topib aylagaymen shayalilloh ollida.

Ulki, vahdat sharhin aylar, sirridin ogoh emas,
Gar fano kasb etmagan bo'lsa bir ogoh ollida.

Ishq iqboli Navoiyg'a ekandur sarnavisht,
Ko'rmay o'lmas ulki, mehnat bo'lsa yo joh ollida.

570

Gulekim, yor bergay men kebi uryon gadolarg'a,
Magarkim, sanchqaymen ani bosh uzra yarolarg'a.

Ne gul, tufrog' keltursa sabo, ko'zlarga tortarmen,
Samandi yo'lidin tarjih aylab to'tiyolarg'a.

Ko'zu qoshini to ko'rdum — ko'zum qoshig'a hayrondur,
Yana hech iltifotim yo'q ko'zu qoshi qorolarg'a.

Chu ul begonavashdin oshnolig' ko'rdum, aylabmen
O'zumni bir yo'li begona barcha oshnolarg'a.

Ani haq asrasun bir o'zidekka mubtalolig'din,
Tarahhum aylasa gohi o'ziga mubtalolarg'a.

Jafosin garchi ko'p tortib, vafo qildim, talofiydur,
Gar etsa bir vafo o'tgan zamon qilg'an jafolarg'a.

Necha husn ahlidin yog'sa balo, ushshoq tortar, vah,
Balokash el tahammul aylamay netkay balolarg'a.

Menu may g'ulg'uliyu sho'x soqiy hukmi ijrosi,
Sola olmon quloq davr ahli aylar mojarolarg'a.

Zamona shug'li tavqi la'natin solg'an bo'yunlardin,
Ajab yukdin o'zin qutqardilar, yuz rahmat olarg'a.

Hamono g'ofil o'ldi podsholar podshohidin,

Gadoekim, o'zin muhtoj ko'rgay podsholarg'a.

Navo topti Navoiy, bargi gulkim, yordin keldi,
Aning altofi yetkurdi muni bargu navolarg'a.

571

Chunkn moyildur ko'ngul ag'yor sari yorg'a,
Sadqa jonim yorning ko'ngli uchun ag'yorg'a.

Istaram ag'yor ayog'in o'pkamen, balkim ko'zin
Kim, borib ko'yiga yetmish davlati diydorg'a.

Chun yetar atri dimog'img'a, kirar jismimg'a ruh,
Har nasimikim, esa ul sarvi gulruxsorg'a.

Har biriga jonni dermen sadqa aylay jilvada,
Yuz tuman jon sadqa bo'lsun ul qadu raftorg'a.

Naqdi jonu xirmani umrumni sarf ettim, valek
Ul sanam qoni' emas bu mablag'u miqdorg'a.

Xalqdin yuz dasht yo'l tutsun qiroq ul zorkim,
Derki o'zin solmayin har lahza ming ozorg'a.

Xilvatingda chun kushode topmadim, ma'zur tut,
Bo'lsam, ey shayx, emdi azm kulbai xammorg'a.

Ey Navoiy, besarupolig' chu qilding ixtiyor,
Kir fano ko'yiga, boqma kafsh ila dastorg'a.

572

Hirotdin agar o't tushsa Sabzavorg'acha,
Bo'lay samandaru tortay o'zumnn yorg'acha.

Ko'ngul dog'i bu o't ichra yo'luqsa ham xushtur
Ki, bo'lsa hamrahim ul sarvi gul'uzorg'acha.

Junun aro yorishib gohu goh qichqirishib,
Yetishsak ikkimiz ul tundi shahsuvorg'acha.

Emas chu umr ishi ma'lum, har nechuk bo'lsa,
O'zumni yetkurayin yor o'lur diyorg'acha.

Ajal chu yetti aning ko'yi sari sudransam,
Fidosi jismi nazor o'lsa joni zorg'acha.

Chu ko'yi ichra mazoring'a bersalar tartib,
Qadamin qilsa gahe ranja, ul mazorg'acha.

Visol qaydayu men qayda, soqiyo may tut
Ki, mo'r sayri emas charxi zarnigorg'acha.

Erur bahor g'animat, may ichki, bilmassen
Ki, dahr bog'ida bo'lg'ung yana bahorgacha.

Navoiyo, g'amim o'lturdi, g'amzada may ber,
Yo'q ersa boshla meni yori g'amgusorg'acha.

LOM-ALIFNING LOLARUXLARINING LOBASI «FAVOYID»DIN

573

Nigoring'a bedod fan bo'ldilo,
Diloro dedim, dilshikan bo'ldilo.

Chiqardi chu xat husni gulzoridin,
Manga qism barcha tikan bo'ldilo.

Yuzi lolasi hajridin ko'nglakim,
Sirishk ichra qonlig' kafan bo'ldilo.

Yoshim anjumin sochibon g'am tuni,
Yuzi sham'i har anjuman bo'ldilo.

Hadangeki, har kimga otti sipehr,
Nishoni bizning jonu tan bo'ldilo.

Falakning yangi g'amlarig'a maqom,
Bizing eski baytul-hazan bo'ldilo.

Vafo va'da qildi, dedim qilmag'ung,
Navoiy, hamul men degan bo'ldilo.

574

Soqiyo ishq, chunki urdi salo,
Tutmadi elga g'ayri jomi balo.

Elga gar jur'a tutti, gar qatra,
Manga yetkanda davr quydi to'lo.

Joni erkandurur aning bu mayi
Ki, bizning ko'nglumizga berdi jilo.

Emdi jomi to'layu gar xoli,
Biz anga bandabiz xaloyu malo.

So'ngra tutti mudom sog'ari may,

Piri mayxona domi izzu alo.

May bila ko'nglum o'ldi uyla masal
Ki, topilmas aning kebi, masalo.

Gar Navoiyg'a avval ayladi lutf
Dilbari, so'ngra zulm ayladilo.

Yo HARFINING YaG'MOYLARINING YuZ KO'RGUZMAKLARI «FAVOYID»DIN

575

Ey yuzung ustida ter gulbargi uzra shabname,
Lek har bir qatradin bo'lub guliston olame.

Qatradin olam guliston bo'lmag'i tong yo'qki, bor
Bahri rahmat orazing bog'ig'a tushkan shabname.

Gul nedin yer tutti el boshida solu mehrdek,
Topmamish bo'lsa riyozingning shamimidin shame.

Ko'kka chun eltib malak raxshing g'uborin topmayin,
Zuhra andoq surmai, Kayvon aningdek parchame.

Yo'q ajab, otingg'a gar muhri nubuvvat bo'lsa xatm
Kim, nubuvvat halqasida yo'q seningdek xotame.

Sochqay erdi chashmai xurshiddin hayvon suyi,
Hamdaming bo'lsa edi Isoi ruhulloh dame.

Chun Navoiy na'ting ayturg'a tilar bo'lg'ay ilm,
Ne ajab gar bo'lsa bot olimlar ichra a'lame.

576

Chu har dam ul pariy begona bo'lg'ay,
Yaqindurkim, kishi devona bo'lg'ay.

Shabiston ichra sen ul sham'senkim,
Kavokib davrida parvona bo'lg'ay.

Ko'rub xolingni bildimkim, qurutqon
Shikibim mazra'in bu dona bo'lg'ay.

Mayi la'lingdin ulkim, bo'ldi ranjur,
Anga dorush-shifo mayxona bo'lg'ay.

Ne yer bo'lg'ay dema ming g'amg'a manzil
Ki, gar bo'lg'an bizing vayrona bo'lg'ay.

Birov jonu jahondin istagay do'st
Ki, ham ozoda, ham farzona bo'lg'ay.

Navoiy sensiz o'lmay mujrim o'lmish,
Gar olsang joninn, jurmona bo'lg'ay.

577

Boshimg'a kosh gohe yetsa raxshin sekretib mohe,
Su bersam ko'zlarimga xo'yfishon ruxsorida gohe.

Malohat avji birla husn bo'stonida yo'q ravnaq,
Qani bu bog' aro sarve, qani ul avj uza mohe.

Dema oxirki, yo'qtur ishq savdosida bir bedil,
Ani ko'rgilki, bormu husn bozorida dilxohe.

Ne tong afsurdadil bo'lsamki, to husn o'ti o'chmishdur,
Ko'nguldin dog'i hargiz chiqmamish bnr shu'laliq ohe.

Ne bo'lg'aykim bahori husn aro ochilsa bir gulkim,
Tushub bir barqi ishq, o'rtansam andoqkim, pari kohe.

Kirib ishqu muhabbat dashtig'a, eykim, yana yonding,
Muhiqdursen, nedinkim, topmading bu yo'lda hamrohe.

Navoiy bor esang ogah, salomat mulki ham xushtur,
Va lekin rahbaring bo'lsa yo'li qat'ida ogohe.

578

Ul pari savdosi men devonadin ayrilmadi,
To meni devonayu rasvoi olam qilmadi.

Yo'q ko'ngulda, har sarimo'yimda bir afg'on erur
Kim, jafosi neshi yolg'uz ko'ngluma sanchilmadi.

Dedim o'ltur emdikim, ishqim nihondur, ohkim,
Qilmadi qatlim, bu ish olang'a to yoyilmadi.

Xasta ushshoqig'a rahm etti, mangg yo'q, go'yiyo
Za'fdin ul xayl aro bor erkanimni bilmadi.

Tig'i to yetti, ko'ngulni chok qildi, turfadur,
Yetmayin ul nav' su bu g'unchag'a, ochilmadi.

Qoldi aytilmay nihoniy ishq sirri onchakim,
Qolmadi bir so'zki, bu ma'ni aro aytilmadn.

Necha qon yutqay Navoiy boda tut, ey mug'bacha,
Kim xumori hajri ul mayni ichib yozilmadi.

579

Halqai zulfung ko'ngul chekmasmu erdi, ey pariy
Kim, gajakdin sonchting qulloblar ham bir sari.

Tobu pech ermas gajakdakim, ajab, yo'q pechu tob
Kim, yuzining o'tig'a tushmish pariyning bir pari.

O'tda bir noxush berur is, vah, muattar aylamish,
O'tqa tushgan parg'a monand ikki zulfung anbari.

Go'yiyo ermas gajaklarda bu yanglig' tobkim,
Chehrang o'ti tobidin qaytardilar yuz har sari.

Chashmai xurshid ul yuz yonida qullobi zulf,
Soldilar go'yo gajak ul chashmaning o'rdaklari.

O'g'ridur ul zulf, voqif bo'lki, behad biymi bor,
Halqai qullobig'a tushsa qulog'ing gavhari.

Gar Navoiy telba bo'lsa, yo'q ajab, bu nav'nkim,
Zulfining zanjirini qildi parishon ul pariy.

580

Visolim shomicha yo'q hajri subhi mehnatafzoyi
Ki, ravshanroqdurur aning quyoshidin munung oyi.

Munosibdur ko'zum surtub, qashisam kirpikim birla,
Qichishsa may o'tining hirqati birla kafi poyi.

Kecha kulbamg'a kelsang, muddai man'idin eskarma,
To'lun oy sayr etarda it hurardin qayda parvoyi.

Ne tong gar subhi ayshim tiyradurkim, tong yeli esgach,
Sochar kofir uza mushki xo'tan zulfi sumansoyi.

Shamol erkin dedim raxshin, choqilg'ach barqdek kuydum,
Samum ermish hamono bodpoyi charx paymoyi.

Yomon olamda erdim shomi hajrimdin bihamdillah,
Yorutti tiyra kulbamni jamoli olam oroyi.

Firoq ichra eriklik, ey ko'ngul, muhlikdurur bilgil
Ki, ishq ahlining ul suhon kelibtur umr farsoyi.

Ketar hushum, qachon eslarmen ul but qasri devorin,

Magarkim, yug‘rulubtur boda birla dayrining doyi.

Navoiy har maqom ichra navo ko‘rguzsa bulbuldek,
Ajab ermas, nedinkim, guldek o‘lmish yori har joyi.

581

Ko‘ngul chun sendin uzdum, shodlig‘ emdi muhol ulg‘ay,
Ochilmog‘liq uzulgan g‘unchag‘a ne ehtimol o‘lg‘ay.

Qading ham gul sochar, ham soya solur, ham xirom aylar
Ajab gar gulshani firdavs aro mundoq nihol o‘lg‘ay.

Ko‘ngul bir poybo‘s ummididin zulfung‘a bog‘landi
Ki, topqay kom chun zulfung yururda poymol o‘lg‘ay.

Su hayvon chashmasidin, yel Masih anfosidin topsa,
Qachon to‘big‘a naxli qomatingcha e‘tidol o‘lg‘ay.

Jununum ko‘yida bir tosh zaxmig‘a harif ermas,
Necha Farhod savdo tog‘ida Majnunmisol o‘lg‘ay.

Ko‘ngul birla xayoling uyla chirmalmishki, bilmonkim,
Xayoling ko‘nglum o‘lg‘ay, yo‘qsa ko‘nglum ul xayol o‘lg‘ay.

Labi la‘ling mayidin rashhae topmish zaqan sari
Demakim, rangi maygun bu latofat birla xol o‘lg‘ay.

Emas mayxonaning sing‘an safoli durdidek ichsam,
Agar jomi Jam ichra Xizr suyidin zilol o‘lg‘ay.

Tut, ey soqiy, manga bir mayki, aning nash‘asi yetkach,
Ko‘ngul behol bo‘lg‘ay, jong‘a har dam o‘zga hol o‘lg‘ay.

Xush ul rindiki, borg‘ay kulbadin gulshang‘a borg‘andek,
Baqo mulkiga chun dorul-fanodin intiqol o‘lg‘ay.

Navoiy, tiyrasin ahli nazar xokirahin ko‘z tut,
Sanga bu surmadin shoyad yorug‘luq ehtimol o‘lg‘ay.

582

Boda gulgul aylamish ravshan uzoring bog‘ini,
Uylakim, sochqay sabo su uzra gul yafrog‘ini.

Dur to‘la sanduq der har yon temur gulmix ila,
Ko‘rgan el ishqing to‘la ko‘ksunda har yon dog‘ini.

Ne ajab gulgun bulut bo‘lsayu andin yog‘sa qon,
Chun sovursa yel shahid etkanlaring tufrog‘ini.

Xolingu la'ling qatilidinki, qildi tu'ma zog',
La'lgun aylabturur minqor ila tirnog'ini.

Zanbaq anda lolagun butkay, shajarlar surx bid,
Har chamang'a bersa su qonlig' sirishkim yog'ini.

Zoe o'ldi, ey ko'ngul, g'aflatdin ayyomi shabob,
Bori etma favt isyondin inobat chog'ini.

Ko'r Navoiy shu'layu ohiyu emgaklik tanin,
Ko'rmagan bo'lsang balo barqiyu mehnat tog'ini.

583

Bu bayramda qani sho'xeke, jonim bo'lsa qurboni
Ki, tutsa boda rangi uylakim, qurbonilar qoni.

Aning jomi hilol oyin, shafaq oso mayi rangin,
Tutub ul soqiyi shirin, sumursam dam-badam oni.

Bo'lub ul chobuki mahvash, necha sog'ar bila sarxush,
Minib bir tavsani abrash, chu bo'ldi azmi maydoni.

Tushub din ahlig'a ofat, solib islom aro g'orat,
Bo'lub xalq ichra bir holatki, qolmay kimsaning joni.

Yuzi maydin bo'lub gul-gul, parishon har taraf kokul,
O'zin asrarg'a yo'q Ruhul aminning haddu imkoni.

Qabaq xayli aro g'avg'o, namoz ahlida ming yag'mo,
Duoda gunbadi miynodin oshib xalq afg'oni.

Zihi iqbol anga hamdastkim, iyd oqshomi payvast,
Bu yanglig' chobuku sarmast aning bo'lsa mehmoni.

Agar iyd istasang har dam, fano zaylini tut mahkam
Ki, bir damda iki bayramg'a uchrar soliki foniy.

Navoiy zoru muztardur, qatil aylarga darxurdur,
Jamoling iydi akbardur, qil oxir ani qurboni.

584

Vahkim, yana bir mug'bacha dinim yo'lin urdi,
Zuhdu vara'im xirmanini ko'kka sovurdi.

Mast ayladi andoqki, tushub ollig'a boshim,
But ollida bu makr bila sajda buyurdi.

Toroj etibon dinu toqib bo‘ynuma zunnor,
Yuz yilliq kuffor hisobig‘a kivurdi,

Masti abadiy bo‘lg‘usi men yanglig‘ azalda,
Har kimki, fano dayrida bir jom sumurdi.

Ohim tutuni ko‘kdin ulug‘luqqa oshibtur,
Bu dudni ul oy g‘ami gardundin oshurdi.

Osuda sifatliq tiladim — piri tariyqat,
Davron elining ulfatidin tark buyurdi.

Xush bo‘lg‘ay agar tutsa Navoiy sari himmat,
Maqsad harami bodiyasin ulki, yugurdi.

585

Ul shohu men gadomen, ul tiflu men qari,
Gar boqmasa mening sari, haq bor aning sari.

Bir lahza tirguzub meni, bir lahza o‘lturur,
Gohi beri yugursa o‘yin vaqti, gah nari.

Uydinki, chiqti, kirmaki mumkin emas yonib,
Yoshdekki, ko‘zga kirmas, agar chiqsa tashqari.

Axtardurur, gah roji‘ o‘lur, goh mustaqim,
Chun sho‘xluqqa borsa keyin, kelsa ilgari,

Oyu quyoshqa o‘xshata olmasmen anikim,
Borur quyoshu oy kebi har sari qullari.

Ey mug‘bacha, xumor ila dayr eshikindamen,
Jome yubor manga, tilamas bo‘lsang ichkari.

Layli ul oyg‘a o‘xshamadi, lek ishq aro,
Majnunni o‘tqa soldi Navoiyg‘a o‘xshari.

586

Bo‘lmish buzug‘ ko‘ngulda qoshing turfa surati,
Vayrona ichra uylaki mehrob hayati.

Gar muddai malak bo‘lubon kirsa ko‘yiga,
Bolu parini o‘rtagay ahbob g‘ayrati.

Husnung haqiqatini ko‘ngul bilmasa, ne tong,
Har dam bo‘lur chu hayrati ustida hayrati.

Dog‘i firoq toza quyubtur ichimgakim,

Bag‘rimni toza kuydiradur dog‘i furqati.

Ul yuzga bu havoyi sargashta mehrining,
Xurshid birla zarracha bor elga shuhrati.

Bir bul‘ajab musha‘bid erur piri maykada,
Dayr ichra turfa mug‘bacha har sari lu‘bati.

Fard o‘l, Navoiyoki, bajuz ranj naf‘i yo‘q,
Har kimki olam ahli bila bo‘lsa ulfati.

587

Orazing ko‘rmakka, jono, muntazir erdim har oy,
Bir zamonlig‘ intizorim ul bir oydin o‘tti, voy!

Ul ko‘z o‘q otmoqni varzish qilmas ersa, ne uchun
Bog‘lamish mehrob shakli birla mushkin ikki yoy!

Subhi iqbolimg‘a chekti shomi mehnat pardasin,
Yuz uza zulfungki, kofur uzra bo‘ldi mushksoy.

G‘unchadek ko‘nglumni ochqan bo‘lsa tig‘ing chok etib,
Tong emasturxim, bo‘lur doim ravon savdo kushoy.

Senki, bazmi aysh aro har dam qilursan qah-qaha,
Ne g‘aming andinki, yig‘larmen g‘amingdin hoy-hoy.

Sofi ishrat dayr aro ichkan zamon, ey mug‘bacha,
Gohi ehson qil gadolar sari ham bir qatra loy.

Ko‘kta oyg‘a yo‘q Navoiy mayli zohir bo‘lg‘ali,
Moviy yog‘liqdin yuzungnung partavi, ey ko‘rkaboy.

588

Erur serob andoq otashin guldin yuzung bog‘i
Ki, qilmish jilva o‘t birla sudin bir toza yafrog‘i.

Taxayyul birla nozuk soiydin gar to‘lg‘asam, tomg‘ay
Hal o‘lg‘an siym andoqkim, uzulsa inju qo‘lbog‘i.

Kesak ko‘yida yanchib asraram ko‘z pardasi ichra,
Keturgandek birov kog‘azg‘a chirmab Ka‘ba tufrog‘i.

Emas gulbunda navras g‘uncha yo xamliq tikan har yon
Ki, bulbulnung qolibtur anda tumshug‘ birla tirnog‘i.

Xo‘yi ruxsori yodi birla bo‘lmish muztarib ko‘nglum,
Balig‘ yanglig‘ki, gavharning maqomi bo‘ldi qursog‘i.

Ajal olurda jonimni erur hajring sharik, ammo
Agar ul rahm ham ko'rguzsa, bo'lmas rozi o'rtog'i.

Yema boziki, lu'batboz erur gardun farsangg'a,
Bu lu'batlarki, el ko'nglin olur aning qovurchog'i.

Netay gardun shabistonida anjumni shafaq ichra,
Shafaqgun mayni suzmay ichkum o'lsa reza kup yog'i.

Ko'zum hajr o'tidin bir sham'durkim, sarsari ohim,
Ani chayqarda tomib qatra-qatra turmayin, yog'i.

Qarib, ey mug'bacha, zunnor ila bel bog'ladim, may tut,
Nedinkim, bo'ldi bu dayri fanodin azm etar chog'i.

Navoiy, hosil et himmat qanotikim, uchar qushqa,
Havo qilganda maqsadg'a ne moni' dasht bo'rtog'i.

589

Yubordi yor bazmidin manga bir pistai qandi,
Olib o'ptumki, bor erdi labiyu og'zi monandi.

Meni bemor o'lum holida qilmaymu havaskim, bor
Masihu Xizr aningdek jonfizo bazm orzumandi.

Ko'ngul ham anda, jon ham anda, aqlu hush ham anda,
Ne sud etgay bu hol ichra manga ahli xirad pandi.

Visol iqboli topqanlar mayi ishrat bila hamdast,
Netay bo'lmay firoq idboridin xunobi xursandi.

Emas bazmi aro gulbarg, ham yuz pora ko'nglumdin,
Chu ul yon evrulur tinmay, tushubtur necha parkandi.

Jahon bog'ida nargis zahri chashmidur manga ro'zi,
Xush ulkim, qismatidur g'uncha og'zining shakarxandi.

Tilarmenkim, pariyzode topib emdi ko'ngul bersam,
Bilindi, kimsaga qilmas vafo chun kimsa farzandi.

Qilur jon rishtasin sargashtai maqsud ila payvand,
Taalluq toridin har kimsakim, qat' o'ldi payvandi.

Zuloli vasl ila ne sud agar el qonsa, jon topsa
Navoiy shu'lai hijron aro chun kuydi, o'rtandn.

590

Dudi ohimdinmu har sari shararlar butradi,
Yo'qsa yel o'tlug' ko'ngullarni sochingda qo'zg'adi.

Ishq dashtida ucha olmas yeridin hech qush,
Parlarin baskim, havoda o'tlug' ohim churkadi.

Har tikankim, ildi Majnun ko'nglakidin porae,
Hajr ko'ksunga tugan qo'ymoqqa ani chirmadi.

Bog' aro xat ichra og'zingdin qizarib, sarg'arib,
G'uncha zangori libosi birla boshin burkadi.

Ko'r jununimniki, bo'ldi telba ko'yung itlari,
Qaysi birkim, qovg'ali uryon tanimni tishladi.

Ishq naxlig'a samar chun furqat er mish, ey rafiq,
Ey xush ulkim, ko'nglin avvaldin birovga bermadi.

Ey Navoiy, o'zgal ar maqbulu sen mardud uchun,
Yer alarni mahram aylab, seni mahrum istadi.

591

Bo'lsa ko'yung tufrog'i za'f ichra jismim bistari,
So'zi jismimdin aning rangi erur xokistari.

Uyladur za'fimki, odam qilmag'ay erdi gumon,
Gar yo'luqsa erdi Majnung'a vujudum paykari.

Dema ashkim jolasin g'am shomi durri shabcharog'
Kim, erur ayni malolatdin nuhusat axtari.

Dasht aro el anglamas devonadurmen, yo'qsa dev,
Uylakim, bilmon senikim — odamisen yo pariy.

Orazing uzra erur xo'y kasrati daryoyi lutf,
Nildin xoling latofat bahrining nilufari.

Gulshani davrong'a moyil bo'lma, ziyrak qush esang
Kim, tikan tori qilur har toza gulbargi tari.

Sabzai xatting xayoli birla savdo dashtidin,
Gar Navoiy chiqsa, tong yo'q, Xizr erur chun rahbari.

592

Gul emastur otashin, bulbullarin kuydurgali
Kim, libos etmish qizil ushshoqini o'lturgali.

Ko'yiga insa maloyik pashsha yanglig', rashkdin

Oh dudin zohir aylarmen alarni surgali.

Demangiz ulkim sevarsen, nega qoningni to‘kar,
Lutf ortuq ko‘rguzur ortuqsiroq sevdurgali.

Qatli om etkachki, qochti ishqdin har bul-havas,
Jismima jon kirdi ishqim ollida bilgurgali.

Ey Masiho, bir nafas ting‘ilki, bormish do‘stlar
Jonlar o‘ynab, ul quyoshni boshima kelturgali.

Dayr aro bormu g‘aming deb so‘rmag‘il, ey mug‘bacha,
Daf’ bo‘lmish sen qadahni og‘zima yetkurgali.

Ey Navoiy, ko‘z-yuzidin olmoq o‘lmas. voykim.
Ortuq aylar ijtinob ortuqsiroq telmurgali.

593

Meni o‘lturgay edi mug‘bachalarning alami.
Dayr pirining agar bo‘lmasa erdi karami.

Davrning boru yo‘qidin ne shikoyat qilayin,
Tengdurur chun mening ollimda vujudu adami.

Charx naqqoshi surohini munaqqash qilsa,
Shisha og‘zi qilidin keldi munosib qalami.

Shayxning uylaki, oshuqqa momug‘ ostida dog‘,
Tevuruk ruq‘alar ostida tikilmish dirami.

Ulki boshimni xirom ichra qilibtur pomol,
Har qayon borsa, mening boshimu aning qadami.

Osmon bo‘lmadi chun ishq yukiga homil,
Tah-batah bir-biri qaddida nedin bo‘ldi xami.

Har dam, ey ahli zamon, mayli sitam qilmangkim,
Har nechakim desa, bas bizga zamonning sitami.

Basdur o‘tluq kafanim, zoru quruq jism ichra,
Hashr aro qay sari ishq ahli yuz ursa alami.

Gar Navoiy nafas urmas, tunganib zaxmida qon,
Go‘yiyo o‘ldiki, chiqmas yana ul xasta dami.

594

Muhandise topayu egnima qanot yosatay,
Uchub havosida qushlar aro o‘zumni qotay.

Muyassar o'Imasa, bu to'rt ayog'lanib kechalar,
Tanimni itdek etib, itlari sari uzatay.

Yo'q ersa o'tkanida ko'rganmen debon yuzini,
Gadoi xasta kebi ko'yi tufrog'ida yotay.

Muhol erur bu tamanno, visoli kim, men kim?!
Necha el chira savdo bila o'zumni sotay.

Tanimg'a ishqida berdim shikast, ya'ni ul o't,
Yorurg'a ushbu quruq hemani dedim, ushatay.

Chu faqir ko'yida vasling'a hech o'lturmas,
Qachong'a xirqam uza zarq vaslasin yamatay.

Navoiy uyla ulus xonig'a erur oshiq,
Ki, turk qullari Jo'chidur aningu Chig'atoy.

595

Bu shahsuvorki go'y o'ynamoqqa ichmish may,
Samand sursa buyon boshim ollida o'ynay.

Magarki raxshi ayog'indadur sabo mudg'am
Ki, chopsa olam-olam masofat aylar tay.

Damo-dam ursam ilik rashkdin boshimg'a, ne tong,
Tegar chu go'yiga chavgoni zaxmi paydarpay.

Chek emdi lutf ila sarsarvashing inoninkim,
Qilibtur oyinagun yer yuzini sarsari day.

Bu fasl aro xush erur oq uy ichra boda o'ti,
Bu o't yorurg'a mug'anniy og'zig'a olmoq nay.

Nimaki, aylasa, bo'lg'ay anga shay itloqi,
Ko'zunga ilma, nedinkim, jahon erur loshay.

Navoiy, aylasa laylivashing azimati dasht,
Munosib o'ldi o'kush urdusi ulusig'a hay.

596

Ishq orzusini qilur ul navjuvon sari,
O'tqa solur o'zin yana bu notavon qari.

Arz etsalarki, yor kerak yo iki jahon,
Yor aytqumdurur beri, ikki jahon nari.

Ul oy eshitmasa ne degaymen, vale o'tar
Aflok toqining xamidin bu fig'on bari.

Usruk yo'l oziqib dorimaq har sari ne sud,
Bir oy ramida sayd ne bo'lg'ay bu yon dari.

Bu xoksor tanni sipehr etti qadrin,
Anjum kebi itingning ayog'i nishonlari.

Dersenki yor aksi sanga tushkay, ey ko'ngul,
Avval g'ubori g'ayrdin oyinason ori.

Ul sho'x yuzu ashkinga boqmas, Navoiyo,
Har necha za'faron yuziga arg'uvon tari.

597

Jong'a chun demen: ne erdi o'lmakim kayfiyati?
Derki, bois bo'ldi jism ichra marazning shiddati.

Jismdin so'rsamki, bu za'fing'a ne erdi sabab?
Der: anga bo'ldi sabab o'tluq bag'irning hirqati.

Chun bag'irdin so'rdum, aytur: andin o't tushti manga
Kim, ko'ngulga shu'la soldi ishq barqi ofati.

Ko'ngluma qilsam g'azab, ayturki, ko'zindur gunah,
Ko'rmayin ul tushmadi bizga bu ishning to'hmati.

Ko'zga chun dermenki, ey tardomani yuzi qora,
Sendin o'lmish telba ko'nglumning baloyu vahshati.

Yig'lab aytur ko'zki, yo'q erdi manga ham ixtiyor,
Kim, ko'rundi nogahon ul sho'xi mahvash tal'ati.

Ey Navoiy, barcha o'z uzrin dedi, o'lguncha kuy
Kim, sanga ishq o'ti-o'q ermish azalning qismati.

598

Turfa gulzor aylamish may gullari ruxsorini,
Turfaroq bukim, araq serob etar gulzorini.

Ey ko'ngul, har torig'a yuz jon muqayyaddur bukim,
Yuz girih birla ko'rarsen zulfining har torini.

Yoqmangiz zaxming'a marhamkim, o'larmen, qilsa kam
Choklik bag'rimdin ul oy tig'ining ozorini.

Bog'lag'aylar atridin din ahli kofirliqqa bel,

Yel parishon etsa nogah zulfuning zunnorini.

Bumni zog‘ etkay, ohim dudi qilsa oshyon,
Dasht ichinda men bo‘lur vayronaning devorini.

Fosh etar ko‘nglum sharori, tiyra ohim dudi ham,
Necha dermen, qilmayin ishqim o‘ti izhorini.

G‘am hujumidin ne g‘am, azmi xarobot aylakim,
Qo‘ymayin bir jom ila ul xaylning osorini.

Soyir aylarda qadah topsang sabot, ey mug‘bacha,
Aylayin barham falakning sobitu sayyorini.

Anglag‘il, jonoki, ko‘yungda Navoiy o‘ldi zor,
Topmasang itlar uni ichra fig‘oni zorini.

599

Bukun aqshomg‘a tegru menki ko‘rmaymen qeshimni,
Ne tong, to‘ksam falakdek kecha tong otquncha yoshimni.

Baliyat toshidin yuz pora bo‘lg‘an ham erur xushroq,
Itingga yetmagay zaxmat qilurda tu‘ma boshimni.

Yuzu xoling g‘amidnn bo‘stonafruz erur jismim,
Ki, tutmishtur ichimni tuxmi g‘am, xunob toshimni.

O‘luk jismimni ko‘rgan toza qonlig‘ dog‘lar birla,
Qora qilg‘an sog‘ing‘ay zog‘lar g‘avg‘osi loshimni.

Vazifa ko‘ngluma har kun erur bir dog‘ ishqingdin,
Qanoatdin tuzubmen bir diram birla maoshimni.

Qazo tag‘‘yiri topmas, chunki zo‘ru zorlig‘ birla
Uzubmen dahr xalqidin urush birla taloshimni.

Navoiy, degasen g‘am tog‘i qozmish teshai Farhod,
Ko‘rub ko‘ksumdagi tirnog‘ ila qilg‘on xaroshimni.

600

Moviy yog‘lig‘din qoshing, ey jong‘a bedod etkuchi,
Ko‘k bulutqa kirdi go‘yo yangi oyning bir uchi.

Gar yomon holimg‘a ko‘z solmas, ajab yo‘qkim, erur
Ul qora ko‘zlar qora baxtim masallik uyquchi.

Ilgı ashkim qonin oritmoqda chektim dudi oh,
Ham qizardi, ham qora bo‘ldi ul oyning ovuchi.

Ollig‘a bosh qo‘ydum, ammo tig‘ ila ayirmadi,
Bosh emas, bukim erur bo‘yning‘a aning untuji.

Tig‘i ishqin mendin aylar imtihonu vasl yo‘q,
Ishqning go‘yoki, mendin o‘zgaga yetmas kuchi.

Boda durdin no‘sh eta olmas esang, ey mug‘bacha,
Yirtibon zuhdum ridosin, ayla aning suzguchi.

Gar ayog‘ing chiqti ashkingnng suyidin toyilib,
Ey Navoiy, shukr, ul ko‘y ichradur aning muchi.

601

Har bag‘ir pargolasi g‘am dashtining bir lolasi,
Lek, bo‘lg‘an ishq o‘tidin dog‘ har pargolasi.

Ishq sahrosig‘a har kim kirmak o‘lmaskim, erur
Bir yurakning dog‘lig‘ pargolasi, har lolasi.

La‘l uza ushog‘roq inju aylagandek ta‘biya,
Ko‘rguzub shirin labingni har taraf tabxolasi.

Anjum ermaskim, tushubtur charx ko‘zgusiga aks,
Baski, yog‘di g‘am tuni yer uzra ashkim jolasi.

Girdbolisht bo‘lsa oy boshing qo‘yarg‘a, vajhi bor
Kim, aning davri yuzing oyining o‘lg‘ay holasi.

Gul xaridori chu ko‘ptur, bo‘lma ko‘p, ey bog‘bon,
Zeb uchun mashshota yo sotmoq uchun dallolasi.

Gar Navoiy nolasidin yor yolqibtur, vale
Ishq yo‘q deb ta‘n etar, gohiki yo‘qtur nolasi.

602

Lab uza xatti anbar oludi
Otashin la‘lining erur dudi.

Dardu sabrin nisoring etti ko‘ngul
Kim, bo‘lar erdi budu nobudi.

Jon berib, ko‘nglum oldi naqdi g‘aming,
Ahli savdoning ushbudur sudi.

Gar o‘qung jong‘a qasd qildi, ne bok
Ki, aning bu o‘q erdi maqsudi.

Tanu jon rishtasi g‘amingg‘a libos,
Bu biri tori, ul biri pudi.

Tengdurur dahrg‘a vujudu adam,
Balki ma‘dum barcha mavjudi.

Gar Navoiy ko‘zi oqardi, ne tong,
Ashk aning qorasini yuvdi.

603

Vah, necha davron jafosi aylagay mahzun meni,
Soqiyo, bir davr ayog‘i birla qil majnun meni.

Behud o‘lmishmen mayi la‘lingni ko‘rgach, ohkim,
Qildi mast og‘zimg‘a yetmay ul labi maygun meni.

Lahza-lahza uylakim, javrungki husn aylar fuzun,
Shavq aro ham ishqing aylar dam-badam afzun meni.

Elta olur bir quyun jismim xasin ul ko‘ydin,
Ranja bo‘lma qilg‘ali ovora, ey gardun, meni.

Mujdai vaslu hayot o‘lg‘ay dedim noming, valek
Xatti behush aylabon qatl ayladi mazmun meni.

Menda mug‘ dayri havosi g‘olibu sizda xumor,
Mayg‘a, ey ushshoq, muflis aylangiz marhun meni.

Ey Navoiy, vasl aro-o‘q kosh sursa tig‘i kin,
Furqatida oqibat o‘lturgusidur chun meni.

604

O‘tgan kecha men erdimu ul siymtan erdi,
Gulshan to‘rida maskannimiz bir chaman erdi.

Gulbin aro ikki kishiga sig‘qucha manzil,
Bulbul bila guldek ikimizga vatan erdi.

Lola kebi yoqut qadah yo‘q tubiga durd,
Bir shisha may andoqki, aqiqi Yaman erdi.

Gah men tutub ul ichmaku, gah ul tutubon men,
Tun yarmig‘acha ikkimizga bu fan erdi.

Ul tutqach ayog‘, men ayog‘ig‘a qo‘yubon yuz,
Isor anga ko‘zdin bori durri Adan erdi.

Mast ayladi gah nozu gahe arbada og‘oz,
Ko‘ksun kebi chok etgan anga pirahan erdi.

Egninga solib tak‘yayu bo‘ynung‘a solib qo‘l,
Titrab ko‘ngulu jismim aro yuz shikan erdi.

Gulzor aro sarmast uzaldi ko‘zi yanglig‘,
Jon mulkida ul uyqusidin yuz fitan erdi.

Men dog‘i yuzumni kafi poyig‘a qo‘yub mast,
Gulbarg uza kirpikdin agarchi tikan erdi.

Bu nav‘ uyudumkim, meni uyg‘otquchi tongla
Yuz snymfishonlig‘ bila shohi Xo‘tan erdi.

Hajr emdi Navoiyni gar o‘ltursa, ne armon
Munchaki, murod anga bu vajhi hasan erdi.

605

Menmudurmenkim, ayirmish vaslidin jonon meni,
O‘lturur onsiz tuman ming dard ila hijron meni.

Charx jismim tufrog‘in ohim yelidin sovurub,
Hajr dashtida quyundek qildi sargardon meni.

G‘am palosin jismidin Farhodu Majnun boshidin,
Oshiyonin tashladi, chun ko‘rdilar uryon meni.

Ul pariy andoqki pinhondur ko‘zumdin, aylamish
G‘oyati za‘fu junun el ko‘zidin pinhon meni.

Gar pariydur dilbarim, men ham junundin vahsh aro,
Uyla men vahshatdakim, bo‘lmas demak inson meni.

Bir ham, ey Layli, biyobon ichra Majnuningni top,
Ko‘r ani hayron manga, yo‘qkim anga hayron meni.

Ey Navoiy, gar yana bir qatla mumkin bo‘lsa vasl,
Solmoq ul mahvashdin ayru hajr ne imkon meni.

606

Chun ul oy har dam boqar ko‘z uchidin gardun sari,
Men chu tufroqmen — qachon boqqay meni mahzun sari.

Kim meni ko‘rsa balo tog‘iyu savdo dashtida,
Hayrat aylab boqmag‘ay Farhod ila Majnun sari.

Kamligidin oy, zavolidin quyosh o‘lg‘ay xijil,

Qilsalar nogah nazar ul husni ro'zafzun sari.

Charx davrida ko'rungandek shafaq ichra quyosh,
Tushti aksing jom aro, boqsang mayi gulgun sari.

Mehnatimdin tog'ni homun ko'rgasen — homunni tog',
Gar meni istarga kelsang tog' ila homun sari.

Boda ichkim, gar desang o'zni mukaddar qilmayin,
Solma ko'z dunlar sari, andoqki charxi dun sari.

Sarvni netsun Navoiy bor ekanda qomating,
Bo'lsa mavzun, boqmag'ay tab' ahli nomavzun sari.

607

Xomai mushkin raqam birla meni yor istadi,
Tinmayin nettimki, hajridin meni zor, istadi.

Ne jafo erdiki, marham vaslidin qo'ymay hanuz,
Hajr tig'in yog'durub, ko'nglumni afgor istadi.

Garchi kunduz osti, lekin o'rtadi hijron tuni,
Sham'idin holimni ul mahvash namudor istadi.

Zulfi domin hajr shomidek yozib ofoq aro,
Go'yiyo olam eli ko'nglin giriftor istadi.

Husng'a chun yo'q vafoe juz nadomat ko'rmadi,
Bevafoekim, vafo ahlig'a ozor istadi.

Tut fano vayronikim, aksi yuzin qildi sarig',
Mun'imekim, qasrn devorini zarkor istadi.

Ey Navoiy, xo'yi bekaslikka qilkim, topmadi
Qaysi bekaskim, kezib olamni, bir yor istadi.

608

Xushtur ichmak yor yodi birla ishrat jomini,
Xossakim, qosid keturgay yorning payg'omini.

Ruq'asi jismimg'a jon berdi, qora ichra magar
Obi hayvon tomizib, chekmish xati arqomini.

Safhai gulgun uza yozib xati mushkin tiroz,
Yod berdi xatti mushkinu ruxi gulfomini.

Ram yegan ko'nglum qushin tutmoqqa go'yo safhada,
Nuqtayu xat birla sochib dona, yoymish domini.

To ne afsun qildi ul sohirki, dilkash nomasi
Oldi ham jismim qarori, ham ko'ngul oromini.

Jomi ishrat tortmoqdin yaxshiroq ish topmadim,
Chunki bu davr ichra topmas kimsa ish anjomini.

Bu kecha qosid malolidin agar vahm etmasam,
Ey Navoiy, kim topa olg'ay so'zum itmomini.

609

Ul oykim shomdin to subhgah masti xarob o'lg'ay,
Ajab yo'q, subhdin to shom gar ham masti xob o'lg'ay.

Ko'ngullarni siyosat qilg'alidur, yo'q esa nevcun
Yuzi suyida ikki toblig' mushkin tanob o'lg'ay.

Ko'ngul zulfung aro talpinsa, hayrat qilmakim, qushning
Ishi chun dom aro bo'ldi giriftor, iztirob o'lg'ay.

Yuzung mehri shuoyi birla ashkim ham erur moni',
Emas ulkim, jamoling moni'i yolg'uz niqob o'lg'ay.

Labing hajrinda ashk o'rnida qon yog'dursam, ermas ayb,
Qizorg'an ko'zlarim chun uylakim, rangin sahob o'lg'ay.

Qani rangin qadah, chun ko'nglum o'lmish dahrudin mahzun
Ki, g'am daf'ig'a yoquti mufarrih la'li nob o'lg'ay.

Mening umrum sen, ey soqiy, erur chun umr ishi ta'jil,
Sanga ham o'z ishingda avlo uldurkim, shitob o'lg'ay.

Ne bo'lg'il tiyra, ne ravshan zamonekim, gari qilmas
Zamon ahli agar xud soya, yoxud oftob o'lg'ay.

Navoiy, dayr piri birla bo'lsun mug'bacha yeri,
Jununung'a gahikim, hazl etar el shayxu shob o'lg'ay.

610

Asrading kuydurgali ushshoqi muztar ko'nglini,
Bog'bondekkim, o'tun qilg'ay sanavbar ko'nglini.

Otqan o'qni, bilki, qaytarmaqchadur paykon bila
Javrdin qaytarmaq ul sarvi sitamgar ko'nglini.

Gulbunungda g'uncha ko'nglumdek emas, ey bog'bon,
Ochilurdektur, xayol etsang aning har ko'nglini.

Tig' ila ko'ksumni yorsang, shu'lai ohim ne tong,
Chun yolin ortar, kishi chok etsa axgar ko'nglini.

Netti sog'ardek safo bersa mening ko'nglumga ham,
Ulki, sofiy may bila sof etti sog'ar ko'nglini.

Ey mug'anniy bir navoe dilkusho tuzgilki, chang
Rishtai nag'mangg'a bog'labtur sarosar ko'nglini.

Ey Navoiy, g'unchani dam birla ochqandek qilur,
Xalq pandi sen kebi mahzuni abtar ko'nglini.

611

O'pmak istar chog'da la'li jonfizosin tishladi,
Qo'l zanaxdonig'a chun so'ndum — yaqosin tishladi.

Tish bila munglug' ko'nguldin muddai chekti o'qin,
Rost it yanglig'ki, soyilning asosin tishladi.

Darddin bag'rig'a zori dam-badam berkitti tish,
Qut uchun bemor yanglig'kim, g'izosin tishladi.

Ko'rdi chun Layli yuzinda nil qildi nilgun,
Baski, Majnun jismi zori muhtalotin tishladi.

Dunki, majruh etti o'z yorin xushunat birla bor,
Itki, nomardumlug'idin oshnosin tishladi.

Og'zi qillik shisha bazm ichra ushatqach muhtasib,
Qozi ani ko'rdiy qaytib mahosin tishladi.

Ey Navoiy, o'lsa o'ldummu degay ulkim ichib,
Yor elidin jomu la'li jonfizosin tishladi.

612

Dayr ko'yida bugun asru alolo erdi,
Chun yetishtim yugurub, turfa tamosho erdi.

Piri dayr o'lturubon sarxushu ollida aning,
May tag'ori to'la ul nav'iki, daryo erdi.

Yer tutub bir yonida mug'bachai bodafurush
Kim, ishi dinu xirad mulkiga yag'mo erdi.

Yana bir yonida ul mug'bachaning zulfi kebi,
Ukulub rishtai zunnoru chalipo erdi.

Dayr ayvoni bila gunbadi rif'at yuzidin,

Toqi axzar bila bu gunbadi miyno erdi.

Arg'anun savtiyu noqus uni birla har yon,
Yuz mug'ona amalu qavl ila g'avg'o erdi.

Kofiri ishq xarobot eli ollinda turub,
So'ngi saflar bori gabru, mug'u tarso erdi.

Bir-birin chorlabu aylab yangi zunnor ehson,
Jomi may berganidin kufrga ihyo erdi.

Kim mug'ona may ichnb bog'ladi zunnorp rust,
But xud ul aylagali sajda muhayyo erdi.

Men dog'i soldim o'zumni orog'akim, manga ham
Rishtai qurbu mayi vasl tamanno erdi.

Rishtasi habli matin, bodasi mir'oti safo,
Ikisidin manga maqsud huvaydo erdi.

Belima bog'ladi zunnoru qadah tutti manga,
Dami jon berdi xamonki, Masiho erdi.

Yodima keldi, Navoiy kebi chun mast o'ldum
Ki, azalda manga mug' kulbasi ma'vo erdi.

613

Har o'q ul qoshi yo ko'ksunga o'tsa, bexato yetgay,
Va gar xud o'zgalarg'a o'tsa ham so'y lab, mango yetgay.

Tegar so'y lab, demay har yergakim, zaxm aylabon ul o'q,
Necha manzilda orom istagay ko'nglumga to yetgay.

Vafoyu mehr istarga ne had, billahki, rozimen
Ki, bori gah-gahe ul sho'xdin javru jafu yetgay.

Chu kuydum hajr o'tidin, kulumni yo'lidin olmang
Ki, shoyad eltkay ko'yiga, ul yonkim, sabo yetgay.

Ko'zi hajrida, tong yo'q, butsa qabrimdin qora nargis,
Ki, qo'yg'ay ko'z ayog'ig'a, chu ul ko'zi qoro yetgay.

Desa mingdin birin, vah, ne balo sust o'lg'ay, ul oshiq
Boshig'a ishq aro har lahza gar yuz ming balo yetgay.

Junun ko'r g'urbat icharkim, tanishmoq mumkin ermastur,
Diyorimdin agar sarvaqtima bir oshno yetgay.

Falak boshingni kirpich muttakosi qilg'usi gar xud,
Bu dam xurshid xishtidin boshingg'a muttako yetgay.

Navoiy, sensiz etmas bog' sari maylkim, shoyad
Anga bulbul bila guldin dame bargu navo yetgay.

614

Ne deb aylay jonni zulfi mushkbo'yung sadqasi,
Bo'lsa yuz jon ozdurur, har tori mo'yung sadqasi.

Naqsh etib ko'nglumga jannat evrulurmen ko'yunga,
Aylaram bu nav' ila jannatni ko'yung sadqasi.

Yelga hamroh otashin gul mayl etar bazmingg'akim,
Bo'lg'ay ushbu vajah birla rangu bo'yung sadqasi.

Pardai jonim libosing bo'lmoq istar, bo'lg'ali
G'unchadek gulgun hariri to'ba to'yung sadqasi.

Ovlading ko'nglum so'rub, istab, bu ne lutf erdi, vah
Kim, bu sargardon bila yuz justu jo'yung sadqasi.

Qahr ila jonimni olsa mug'bacha, ey piri dayr,
Bok emas, yuz jon bu tifli tundxo'yung sadqasi.

Qaddu raftoring Navoiy ko'rgali bo'lmoq tilar
Ko'ngli raftoring fidosi, joni bo'yung sadqasi.

615

Ishq aro tish bag'rima ursam, icharmen qon dog'i,
Bal chekarmen hajr o'qidin berkigan paykon dog'i.

Belu og'zidin nishon so'rmangki, zahram derga yo'q,
Bir sarimo' oshkoro zarrai pinhon dog'i.

Ishqidin qonim to'lub erdi, ani to'kmakka sa'y,
Dashnai furqat ham etti xanjari hijron dog'i.

Bo'ynuma zanjir taqib, jismima yog'durdung o'q,
Anglading, go'yoki majnun o'lmisham, uryon dog'i.

Yig'lamay holimg'a naylaykim, aning vasli manga
Uylakim, ummid yo'qtur, yo'qturur imkon dog'i.

Necha kun olamda chun mehmonsens, ichkil bodakim,
Mizbon qolmas bu foniy dayr aro, mehmon dog'i.

Ey Navoiy, chun alif yanglig‘ o‘qi joningdadur,
Qatlinga, tong yo‘qki, bir kun bois o‘lg‘ay jon dog‘i.

616

Nogah o‘ldum bir ko‘zi sohir giriftori, netay,
Kim agar sehr aylasam, boqmas mening sori, netay.

Men chu o‘ldum kirpikining zahrlig‘ paykonidin,
Gar o‘lukni tirguzur la‘li shakarbori, netay.

Tiyra zulfi subhi ayshimni chu qildi shomi g‘am,
O‘zgalarga sham‘i majlis bo‘lsa ruxsori, netay.

Mumkin ermas chun nazar ollida ko‘rmak suratin,
Safhai xotirg‘a naqsh etmay namudore, netay.

Eyki, dersen zulfi chun to‘lg‘andi urma tobu pech,
Har sarimo‘yung‘a bog‘liq bo‘lsa bir tori, netay.

May bila g‘am zangiga bersam jilo, ayb etmangiz,
Buyla, bo‘lsa iqtizoi charxi zangori, netay.

Dayrdin der qoch, Navoiy, jilva qilsa mug‘bacha,
Bo‘ynuma gar mahkam o‘lg‘an bo‘lsa zunnori, netay:

677

Ko‘rma sarig‘ bargu qil nazzora ruxsorim sari,
Qo‘y xazon bog‘in, guzar qil za‘faronzorim sari.

Boqma asfar barg uza, har yon qizarg‘an obkash,
Za‘faroni yuz uza boq, ashki xunborim sari.

Kim xazoni yel qurutqan shox holin ko‘rmamish,
Ayladik nazzora uryon jismi bemorim sari.

Sarvig‘a bo‘lmas xazonu lola ul mavsumda yo‘q,
Qilma mayl, ey oh, sarvi lola ruxsorim sari.

Angla boshimg‘a tutashqan shu‘lai hajr, ey rafiq,
Ko‘rma sanchilg‘an xazone barge dastorim sari.

Umr bargin to xazon to‘kmaydur, etsam kosh azm
Navbahori husn aro sarmast xummorim sari.

Ey Navoiy, chun bu fasl ichra qadah marg‘ub erur,
Tortay o‘zni majlisi shohi qadahxorim sari.

618

Kelgil, ey oromi jonimkim, tilaydur jon seni,
Chehra ochkim, ko‘rmak istar diydai giryon seni.

Ey g‘izoli mushkbo‘, kelkim, quyundek qolmadi
Vodie axtarmag‘an, istab bu sargardon seni.

Sen pariy pinhon uchun men ham kamoli za‘fdin,
G‘oyib o‘ldum el ko‘zidin, ko‘rgali pinhon seni.

Qon aro gar g‘arqasen, ey ko‘z, ne tongkim, bir boqib
Zor ko‘nglumni chu qatl etting, tutubtur qon seni.

Garchi mumkin yo‘q, vale, bir qatla kirsang ilgima,
Borsa bosh, eldin chiqarmoq o‘zga ne imkon seni.

Ko‘z yo‘lungdin olmasam, ayb etmagil, ey mug‘bacha,
Aylay olmon diydadin g‘oyib meni hayron seni.

Ey pariy, gar telbarab bo‘lmish Navoiy darbadar,
Bu anga maqsud erurkim, istagay har yon seni.

619

To parishon qoshlaring oshufta hol etmish meni,
Notavonlig‘ ichra andoqkim, hilol etmish meni.

Ko‘zda su, ko‘ngulda qayg‘u, tan zaifu jon nahif,
Ey musulmonlar, ko‘rung hijron ne hol etmish meni.

Pand ila zajring jununum daf‘i etmas, ey hakim
Kim, pariy ruxsorai Majnun misol etmish meni.

Jon berib, bir nofai zulfidin dedim savdo qilay,
Bu sifat savdoyi ul fikri muhol etmish meni.

Ichkali la‘li mayidin hushu aqlim qolmamish,
Boda mast erdi ajab bee‘tidol etmish meni.

To qadah chektim, qilurlar mendin el kasbi nashot,
Buyla sa‘d ul axtari farxundafol etmish meni.

Yoshurun may tarki etmon, garchi shayxi xonaqah,
Ey Navoiy, so‘fiyu zohid xayol etmish meni.

620

Zaxmima marham yoqib. g‘amgin ko‘ngul shod o‘lmadi,
Raxnag‘a balchig‘ suvab, vayroiim obod o‘lmadi.

Ul muvallih charxekim, sovurdi aqlim xirmanin,

Bu quyundin qaysi bir xirmanki, barbod o‘lmadi.

Lhli ishq ar men kebi majnun emaslar, ey rafiq,
Andin erkinkim, alar yori pariyyod o‘lmadi.

Ey ajal, qatl etmak ol ul g‘amzadin ta‘limkim,
Qilmag‘an shogirdlig‘ hech ishta ustod o‘lmadi.

Ko‘nglidin bo‘lmas muhabbat javharin qilmoq tama’,
Har nechakim, yumshasa, bir yo‘li po‘lod o‘lmadi.

Zohidi nodon g‘amim oshubidin har dam kular,
Xurram ulkim, ishq atvorida mu‘tod o‘lmadi.

Ey Navoiy, o‘lsam ul tarso uchun, ayb etmakim,
Dayr piridin manga juz bu fan irshod o‘lmadi.

621

Bo‘lmasam oshiq, fig‘onim zor bo‘lg‘aymu edi,
Kuymasam pinhon, ichim afgor bo‘lg‘aymu edi.

Zulfunga vobastayu ko‘zungga vola bo‘lmasam,
Jon parishonu ko‘ngul bemor bo‘lg‘aymu edi.

Bo‘lmasa kofir ko‘zung oshuftasi shaydo ko‘ngul,
Rishtai zulfung anga zunnor bo‘lg‘aymu edi.

Istabon vasling gulistonin havoyi bo‘lmasam,
Abri naysondek ko‘zum durbor bo‘lg‘aymu edi.

Bo‘lsa erdi, ey pariy, ishqing aro ko‘nglumda hush,
Guftu go‘yum muncha majnunvor bo‘lg‘aymu edi.

Bilsa erdi ishq aro sirrimni, har bir lafzida
Yordin juz e‘tiroz izhor bo‘lg‘aymu edi.

G‘uncha kulgusiga, ey bulbul, ko‘ngul gar bermasang,
Bag‘ringa har gul soyu yuz xor bo‘lg‘aymu edi.

Ey Navoiy, qilsang erdi ofiyat kunjin vatan,
Muncha munlug‘ joninga ozor bo‘lg‘aymu edi.

622

Ishq aro kim ko‘rdi, oyo, notavone men kebi,
Bekasi ovorae, bexonumone men kebi.

Yot ila o‘zdin shikasta xotiri andoqki men,
Yor ila ag‘yordin ozurdajone men kebi.

Ham vujud iqlimidin yuz g'am ko'rub bo'lg'an jilo,
Ham adam dashtida benomu nishone men kebi.

Tesha birla qozdi tog' Farhodu men tirnog' ila,
Ey ko'ngul, mehnat chekarda dema ani men kebi.

Zulm qilmoq ichra yo'q gar sen kebi ofoq aro,
Zulm chekmaklikda ham olamda qani men kebi.

Olam ahlidin vafo ko'z tutmakim, kim tutsa ko'z,
Dardu mehnatdin xalos o'lmas zamone men kebi.

Eyki, bir mulk ichra chekting javru vodiy topmading,
Tengri mulkidur, borur bo'lsang qayone men kebi.

Ey Navoiy, yetsa bir eldin baliyat boshinga,
Boshing olib chiqqil ul eldin ravone men kebi.

Men kebi yuz bo'lmasa, g'am yo'qki, qilg'ach iltifot,
Shoh G'oziy lutfi aylar har gadoni men kebi.

623

Xurdabinlar fahmi idrok aylamas yor og'zini,
Xurdayi ma'ni adosi qildi izhor og'zini.

Neshi no'sh olud sanchib bargi gul uzra ari,
Fosh etib shirin labin, qildi namudor og'zini.

Nuqtai mavhum aro qilsun tasavvur suqbai.
Kimki mafhum aylamak istar aning tor og'zini.

Chun o'libmen za'fdin, dam yo'qki, topman tiyralik,
Qo'yki, qo'ysun chehra ko'zgusiga bu zor og'zini.

Zarra xurshid ichra kirsas, uylakim, bo'lgay nihon,
Xalqdin yoshurdi ul xurshidi ruxsor og'zini.

Qo'yki, o'z og'zimni og'zingg'a qo'yay, ey mug'bacha,
Yo'qsa kup og'zig'a qo'y men zori bemor og'zini.

Ey Navoiy, hajr o'ti sharhida chun surdung hadis,
O'rtading takror etarda ahli guftor og'zini.

624

Haftaedur ko'rmamishmen ul buti cholokni,
Ne ajab, gar o'rtasa ohim yeti aflokni,

Soldi tig'i furqating bag'ring'a andoq chokkim,
Bag'ri bo'lg'ay chok-chok, ulkim ko'rar ul chokni.

Hajr o'ti jonimg'a ortuqdur, anga bas bir sharar,
O'rtamak do'zax bila ya'ni ne bir xoshokni.

Otlanibtur mast ko'nglokchan, chekib tig'i jafu,
To ne o't solg'ay jahong'a, ko'rgil ul bebokni.

Ishq o'ti birla ko'ngul su birla ko'zni qildi pok,
Pok manzillarda mehmon qilg'ali ul pokni.

Dayr aro davron g'amidin qochmisham, ey mug'bacha,
Bir mug'ona jom ila shod ayla bu g'amnokni.

Boda birla yung Navoiyni, xumor etsa halok,
Bog'langiz tobuti uzra naxli bargi tokni.

625

Ne o'qkim, jismi uryonimg'a otti,
Taning'a tortibon, jonimg'a otti.

Hadangekim, nihoni otti ul ko'z,
Hadafdek dog'i pinhonimg'a otti.

Tikan jonimg'a urdi gulshan ichra
Raqib, ul gulki, jononimg'a otti.

Ne ko'nglum qoldi, ne bag'rim yarasiz,
Falak toshiki, har yonimg'a otti.

Sarosar yog'di boshim uzra tufrog',
Qazo toshlarki, vayronimg'a otti.

Sipehr anjumni ul yanglig'ki, jola,
Xarob aylarga bo'stonimg'a otti.

Navoiy ko'ngli holin ko'rdi Majnun,
Junun ta'ni bu nodonimg'a otti.

626

Menkim itimen, bo'lsa meni yitkali ori,
Solsa rasanin bo'ynuma o'lturgali bori.

Har tong boshi mehrin yuzunga o'tru tutar charx,
Mashshota kebi bo'ldi yuzung oyinadori.

Yuz mil yiroq sursa otin, surma masallik

Oshiq ko‘zini ravshan etar tiyra g‘ubori.

Har kimki, yuzung mehrida jon bersa har aqshom,
Aflok nujumin yorutur sham‘i mazori.

Davron elidin kinna yetishkanga ne g‘amkim,
Ham gardishi davron bas aning kiyna guzori.

Zuhd ahli riyosidin o‘lubmen, agar, ey shayx,
Ihyo tilasang, boshla meni maykada sori.

Gar zorlig‘ o‘ltursa Navoiyni, dam urmas,
Chun qilmadi ko‘nglungga asar nolai zori.

627

O‘turub el, bazmidin ul sho‘x chiqmoq ne edi?
Sarxush o‘lmay ahli majlisdin toriqmoq ne edi?

Va‘da gar qilmaydur erdi o‘zga majlis ahlig‘a,
O‘z uyining yo‘lidin umdo oziqmoq ne edi?

Bo‘lsa erdi shammai parvoyi nangu nomdin,
Otlanib badmastlig‘ birla otiqmoq ne edi?

Bo‘lmasa erdi xayoli bir pariyvash vaslig‘a,
Telbadek vayronalar sari siriqmoq ne edi?

Istamas bo‘lsa edi obodi el vayronini,
Sabru hushum qasru ayvonini yiqmoq ne edi?

May isin gar soqiyi davron ravo ko‘rsa manga,
Sa‘yilar birla sabu og‘zini tiqmoq ne edi?

Istamas bo‘lsa Navoiy joni chiqmoq, ey rafiq,
O‘turub el, bazmdin ul sho‘x chiqmoq ne edi?

628

Demang andin xo‘b ko‘ptur, sevma ul xudroyni,
Zuhrag‘a vola netar xurshid birla oyni.

Chun erur parvona sham‘i majlis aro volihi,
Naylasun ul mash‘ali mehri jahonoroyini.

Chun Skandar o‘ldi hayvon suyi shavqidin, ne sud,
Yeti bahr olmoq, surub raxshi jahon paymoyni.

Husn aro one bo‘lurkim, go‘yiyo andin solur,
Ishq aro kuygan ko‘ngullarga fng‘onu voyni.

Qomati ra'no aro gar e'tidoli bo'lsa, bas,
Hojat ermas istamak sarvi falak farsoyni.

Lu'bati chin gar tilar xoqon, ne tong, gar royi xind,
Sevdi ersa bir malohat shevalik garroyni.

Ey Navoiy, qilmag'il parvo, ulus ko'p so'z desa,
Mug'tanam tut holiyo ul sho'xi beparvoyni.

629

Ne gulshanidin atr dimogimg'a yetishti,
Ne g'unchasidin nuqta qulog'img'a yetishti.

Bor erdi malomat toshi, zanjiri junun ham,
Hajrinda nekim boshtin ayog'img'a yetishti.

Qon lolasiton ayladi jismimni sarosar,
Har nishtari g'amkim yangi dog'img'a yetishti.

Ohimdin agar tiyradurur ko'nglum, emas ayb,
Ne ta'nalar andin bu charog'img'a yetishti.

Desam — ne uchun sog'ari maydnpn topar el jon?
Der: bazmda bir qatla dudog'nmg'a yetishti.

Mumkin emas andin guli ishrat yana butmak,
Toroji xazon bo'ylaki, bog'img'a yetishti.

Jam'iyat agar topmasa yo'q ayb, Navoiy,
Bu tafriqakim, ganji farog'img'a yetishti.

630

Ko'zumdur tiyra, ko'nglum noshikib, ey xotirim komi,
Dame bo'lg'il ko'zum ravshanlig'i, ko'nglumning oromi.

Jamoling subhidin kulbamni ravshan qilki, boshimg'a
Falak g'amxonasi yemrulgudektur furqating shomi.

Shabistoni visol ichra ne jonon qadrini bilgay,
Meningdek ulki, jonin o'rtamaydur furqat ayyomi.

Nazarni bog'u sarvu guldin ar yopsa, ajab ermas,
Nazar bog'ida ulkim, bo'lmag'ay sarvi gulandomi.

Abad umricha gar ko'rmas, ani o'lturmak avlodur,
Agar xud qatl uchun oshiqqa yetsa yor payg'omi.

Xusho mayxonakim, Jamshid ila jomidin afzundur,
Malomat dayrining har qaysi rindi durd oshomi.

Mening dinimni soldi dayr tufrog‘ig‘a bir tarso
Ki, yo‘q tufrog‘cha ollida taqvo ahli islomi.

Skandar ko‘zgunisi jomi Jam ichra ko‘r, ey shahkim,
Seni go‘r og‘zig‘a tortar kamandi sayd Bahromi.

Navoiy bir quyosh hajrida o‘zni barqrav kilmish,
Ne tong, gar sayr vaqti olami sayr etsa har gomi.

631

Har o‘qi kelsa meni zor sari,
Yuz duom o‘qi borur yor sari.

Chun ko‘ngul yoradur, jonim ham,
Kosh azm aylasa dildor sari.

Sitamidin qocha olmonki, borur
Ko‘nglum ul sho‘xi sitamgor sari.

Ey Masihim, o‘ladurmen, bir dam
Qadam et ranja bu bemor sari.

Bodai hajrdin ar yetsa xumor,
Azm qil kulbai xammor sarn.

Ko‘zunga istamasang gardi alam,
Boqma bu gunbadi davvor sari.

Zaxmlarning asari qonidin
Boqa olmon tani afgor sari.

Qo‘rgali dayrda ul mug‘bachani,
Bo‘lmisham shifta zunnor sari.

Jonni jonong‘a, Navoiy, topshur,
Yorni yetkurako‘r yor sari.

632

Aningdek buzmamish gardun meni majnuni shaydoni
Ki ming davr o‘ziga evrulsa, topqay to‘zimak imkoni.

Falak a‘zam, dog‘i men ahqar o‘ldum ofarinishdin,
Mening qaddimg‘a zolim ishq paydo aylamish oni.

Erur bu turfakim, ishq baloangiz har soat

Bu a'zamliq bila aylar muallaq charxi miynoni.

Iki bu nav' g'olib xasm o'lumtuk mo'r qatlig'a,
Chu jozim bo'lsalar, hayhot, miskin mo'rning qoni.

Men andoq mo'rdurmenkim, ayoq ostida qolmishmen,
Ko'ngul mulkini buzg'anda sipohi ishq tug'yoni.

Chu tufrog' ichra bo'ldi muzmahil mo'ri zaif, o'lmas
Ani topmoqu gar topilsakim, topqay Masihoni.

Kel, ey soqiyu bu andishalardin bizni qutqarg'il,
Vafo jomini tutkim, bevafodur charx davroni.

Ilikdin bermagil may zavraqin bu davr aro, eykim,
G'ariq aylarga yetkurmish seni g'am bahri to'foni.

Navoiy ishqdin ne kelsa, dam urmaki, oshiqqa
Keraktur ishq pinhoniyu dog'i ishq pinhoni.

633

Bir yo'li bizni unutqung bori,
Iltifot etmayin o'ttung bori.

Va'dalar vaslg'akim, aylab eding,
Bejihat borin unuttung bori.

Shu'lai vaslni bizdin o'churub,
O'zgalalar birla yoruttung bori.

Jurmsiz tortib ilikni bizdin,
Muddai jonibi tuttung bori.

Do'stlar haqqig'a tuhmat qilibon,
Har ne dushman dedi, buttung bori.

Ey ko'ngul, hajr aro dedingki o'lay,
O'zni may birla ovuttung bori.

Zahri g'amxasta Navoiyg'a berib,
Xalq komini chuchuttung bori.

634

Ne pok Majnunki, bir pariy chehra pok husnig'a zor bo'lg'ay,
Bu pok ishq ichra pok jon tarki etsa, ne ixtiyor bo'lg'ay.

Sirishku ohim natijasidin uzori ko'nglumni chekti go'yo
Ki, ishq obi havosi birla bu nav' dilkash bahor bo'lg'ay.

Yuzida ter fitnasidin bo'lsam ajab emasturki, marqadimda
Ushoq tosh o'rnida xayli anjum, oy anda sham'i mazor bo'lg'ay.

Ko'ngul chu kirpiklaring xayolig'a tushti, resh o'ldi barcha juzvi
Tikan aro tushsa bir yalang telba, yo'q ajab, gar figor o'lg'ay.

Men ul quyoshsizki za'faron rishtasidek o'ldum, ajab ermastur
Dalili ishq ulki, rangi asfar dog'i badan ham nazor bo'lg'ay.

Chu jonni bekaslik ichra g'am oldi mendin, ey ishq ahli, g'am yo'q
Xush ulki, muhlik g'ami yetishsa yonida bir g'amgusor bo'lg'ay.

Xumor hijron sudo'idin mayl qildi mayxona sari ko'nglum
Magarki, ul sari moyil o'lg'ay angaki, ranji xumor bo'lg'ay.

Zamonu ahli zamonni zinhor ko'rma xoshok birla xascha
Ki, olamda olam ahli dono qoshinda bee'tibor bo'lg'ay.

Vafo yo'linda Navoiy o'ldiyu ko'rmedi g'ayri bevafofig',
Vafo shiori bilurki, yorig'a bevafofig' shior bo'lg'ay.

635

Ko'rmadim jononni o'tgan kun hayotim yo'q edi,
Yuz hayotafzo yo'luqsa, iltifotim yo'q edi.

Ko'ngluma kirganda poyandoz edi jon pardasi,
Jismu jondin o'zga sadqa yo zakotim yo'q edi.

Xoki poyi xosiyatda surmadur deb yozg'ali,
Ko'z savodidek, qora ko'zdek davotim yo'q edi.

Ashk to'kmakdin qurug'ach ikki ko'z, kuydi ko'ngul,
Daf'ig'a o'tning bu Jayhunu Firotim yo'q edi.

Rindliqdin osru shokirmenki, taqvo daftarin
Qildilar chun sharh, ul xayl ichra otim yo'q edi.

Yorni ko'rgach, ne tong, gar elni ko'zga ilmadim,
Ul zamon parvoyi kulli koinotim yo'q edi.

Ey Navoiy, ne ajab, hajr etsa xasdek poymol,
Ishq aro chun tog'dek vaznu sabotim yo'q edi.

636

Ey hayotim naqdi la'li xurdaqning sadqasi,
Javhari jonim aqiqi durfishoning sadqasi.

Ko‘zlaring gar notavondur, sadqa vojibdur anga,
Yuz meningdek notavon har notavonning sadqasi.

Qomatu qoshing alif, nunikim, ul husn anidur,
Har malohat ahlikim, bor bo‘lsun aning sadqasi.

Qo‘zlarimning mardumi xoling savodig‘a fido,
Bog‘i umrum gulbuni sarvi ravoning sadqasi.

Qulni boshtin evurub ozod etarlar, vah, meni,
Boshtin evur, lek ozod etma, joning sadqasi.

Ting‘asen sargashtalnkdin, ey ko‘ngul, gar bo‘lg‘asen,
Mehrnbonlig‘ bobida nomehriboning sadqasi.

Bo‘lub ul gul sadqasi, holingni arz etmish sabo,
Ey Navoiy, bo‘lsa yuz joning, saboning sadqasi.

637

Tunu kun istama ohimki, mukofot chog‘i
Dam ila tiyra bo‘lur sham‘ dog‘i, ko‘zgu dog‘i.

Rost bir sham‘i kebidurki, to‘bi ol o‘lgay,
Ul sahi qad, yuzi tobiyu xinolig‘ ayog‘i.

Qosh uza xol biyik yerda bo‘lubtur qorovul,
Aqlu his xaylini urmoqqa qoroqchi qarog‘i.

Dudog‘ ustida aningdekki, ko‘rungay nuqta,
Xoli ostida hamul nav‘ ko‘runmish dudog‘i.

Xatti jon naqdig‘a arzir, anga, vah, ne nisbat,
Sabzakim, bir diram ermastur aning bir quchog‘i.

Rishta tobi sanga qayd o‘lsa, ne sud, ey zohid,
Gar Masih ignasi birla esa xirqang yamog‘i.

Telbarab dedi Navoiyki, qilib erdi halok,
Ishq asrorini ko‘nglida nihon asramog‘i.

638

Borg‘il, ey hamdam, har yoni,
Ko‘ngluma itmish, topqil oni.

Holin so‘rg‘il, ul ham so‘rsa,
Dekim, yo‘qtur sensiz joni.

Istid‘o aylab yondurg‘il,

Kelmas bo'lsa, de pinhoni.

Kim, ul dilbar qilmish va'da,
Bu tun bo'lmoqqa mehmoni.

Chin deb kelsa, ani emdi
Aylay ko'ksumda zindoni.

Soqiy bizni g'amdin qutqar,
Kelturgil rohi rayhoni.

Ul oysiz un cheksa Navoiy,
O'tgay gardundin afg'oni.

639

Falak yetkurmasa yonimg'a ani,
Ne g'am, chun chekmisham jonimg'a ani.

Sabo ham loladin qonlig' kafan qil,
Chu yopting jismi uryonimg'a ani.

Chu g'unchang shavqi pinhondur ko'ngulda,
Davo qil dardi pinhonimg'a ani.

Pisand etmas chu jannat qasril ul hur,
Falak solg'aymu vayronimg'a ani.

Tushar bag'rim bila ko'ngluma yuz rashk,
Qazo yetkursa har yonimg'a ani.

Chu qilding naqdi dinim g'orat, ey ishq,
Yeturgil nomusulmonimg'a ani.

Ne sud, o'lmoq labing yoquti serob,
Chu aylabsen susiz qonimg'a ani.

Tarab vasl ahlig'a mayl etti, ey ishq,
Yevutma baytul-ahzonimg'a ani.

O'lar holin Navoiy ayladi nazm,
Yozing albatta devonimg'a ani.

640

Labing chashmai hayvon, qading ruhi insoni,
Bu obu havo birla birining yo'q imkoni.

Qading jilvasi boshlarg'a yuz ming havo soldi,
Havodin agar jilva qilur sarvi bo'stoni.

Latofatda bir ondur sangakim, ulus andin
Xarob o'ldilar, lekin kishi bilmadi oni.

Labing nor yong'oq uzra topar parvarish, tong yo'q,
Agar javhari aytur ani la'li rummoni.

Tanim o'tig'a taskin magarkim, samum o'lg'ay,
Tana'um bila kiygan necha lavn kattoni.

Netar shohning qasrinkim, ul zarnigor o'lg'ay,
Gadoyiki, ohidin topar shu'lai vayroni.

Dedi jomi hajr ichgil, mening bo'ynuma jurmung,
Birovni kim o'ltursa, erur bo'ynig'a qoni.

Vafo ishq ahlig'a qilur chog'da ta'jil et,
Ki, ta'jil bila asru o'tar husn davroni.

Navoiy, agar ko'nglung baqoyi abad istar,
Bu dayri fano ichra kerak bo'lg'asen foniy.

641

Ajab emastur, agar bo'lsa dardim ogohi,
Mening shahimkim, erur dardmandlar shohi.

Ko'ngulda o'qlaridin oq uy aylasam, ne ajab
Ki, ko'nglum ichra vatan qildi mohi xirgohi.

Xayoli ko'ngluma kiringach, tirildim, anglamadim
Muniki, jonim ekandur xayoli hamrohi.

Masihu Xizr hayoti abad gadolig'ida,
Labingg'a har birining erdi shayalillohi.

Ko'ngulki, istar edi vaslini bihamdillah
Ki, uylakim, tilar erdi, yetishti dilxohi.

Bukim, bahori hayotim xazong'a yuzlanmish,
Erur dalili sovug'ohu chehrai kohi.

Meni ushatting, ayo sarv, bo'lmag'il g'ofil
Ki, ko'p shajarni ushatur shikastalar ohi.

G'urur husn ila johingg'a qilmakim, qolmas
Jamoli olamiyu olam ahlining johi.

Zamona zulmn Navoiy boshidin o‘lmasa raf’,
Aning boshi druru shohi zamona dargohi.

642

Nazar ahlig‘a garav xayli keldi, surma bil bore,
Ne ravshan surma, ey ko‘z, topmishang, nazzora qil bore.

Junundin anglamassen, har nekim der ul pariy paykar,
Ne deydurmen sanga, ey telba ko‘nglum, anglag‘il bore.

Agarchi qon ila tufrog‘ aro og‘ushtadur ko‘nglum,
Ko‘rub ko‘rmasga solib o‘tma, ani ko‘zga il bore.

Qo‘ngul, bilmon, kamoli husnini naylab xayol etkay,
Muqassirdur jamoli vasfini aylarda til bore.

Sening sarvu gulung yoxud, mening sarvu gulandomim
Muloyimroq ekin, ey bog‘bon, bir so‘z degil bore.

Ne hol erkin qizil, sarig‘ libosidin guli ra‘no
Qo‘runur el ko‘ziga, chehrasi sarig‘, qizil bore.

Necha dersenki, soqiy bizni bir may birla mast etsun,
G‘ururu jahl ichinda mastlig‘din bir ayil bore.

Demakim, aqlu ilmu zuhd ila maqsadqa yetkumdur,
Fano yo‘linda qil o‘zni bu yuklardin yengil bore.

Navoiy faqir oyinida insof ilgari tutsang,
O‘zungni bil yomon, lekin bu so‘zni yaxshi bil bore.

643

Zori ko‘nglumda nihon, uylaki, jon deymu seni?!
Yo‘q esa shiftai jon ichra nihon deymu seni?!

Sarvdin jilvada ortuqsenu guldin toza,
Toza gul deymu seni, sarviravon deymu seni?!

Barchadin ko‘zda nihon bo‘ldingu jon ichra ayon.
Vah, nihon deymu seni, yo‘qsa ayon deymu seni?!

Yaxshiliq yoki yomonliq bila jonim olding,
Aylading yaxshi bular birla yomon deymu seni?!

Husn mir‘oti senu nozu latofat sham‘i.
Soddadil deymu seni, charbzabon deymu seni?!

Fitna olamg‘a, zamon ahlig‘a solding oshub,

Fitnai olamu oshubi zamon deymu seni?!

Ey ko'ngul, ishq aro bir yerga yetibsenki, degil,
Ibrati dahrimu rasvoyi jahon deymu seni?!

O'lturub erdi xumor, aylading, ey may, ani daf',
Quti jon deymu seni, naqdi ravon deymu seni?!

Qo'y fano lofi, Navoiyki, so'zung tutti jahon,
Bu taayun bila benomu nishon deymu seni?!

644

Jon ola kelganda, sa'yu iztirobingg'a o'lay.
Olmasang ham, qaytqan chog'da shitobingg'a o'lay.

Gul uza shabnam sochibsen, ko'rguzub sunbulda pech,
Husn aro bu lutf birla obu tobingga o'lay.

Kelganingga qahr ila qatlimga, jon aylay fido,
Rahm etib, qatlim qilurdin ijtinobingg'a o'lay.

La'li may yetkach dudog'ingg'a bo'lur obi hayot,
Olloh-olloh, ul iki la'li muzobingg'a o'lay.

Deb emishsen bog'lag'um boshin kesib fitrokima,
To tirikmen jon fido aylab, rikobingg'a o'lay.

Chun tirik sendin qutulmoq bo'lmas, ey umrum xushi.
Goh lutfungg'a beray jon, gah itobingg'a o'lay.

Chun deding o'lsa Navoiy, jon berur la'lim anga,
Ey Masihim, ruhparvar la'li nobingga o'lay.

645

Shabistonlarni, tong yuq, gulsiton etsa ko'zum qoni,
Erur chun mahvashim har tun birov sham'i shabistoni.

Ne tong, gar anjuman ahli nishon ko'rguzsa anjumdin,
Chu bo'lsa mohi bazm ul chehraning xurshidi raxshoni.

Netay, el qasrini qilsa munavvar, chunki ul yuzdin
Buzulg'an tiyra kulbam bo'lmadi bir shom nuroni.

O'tub oylarki, bir kulbamg'a mayl etkay, kirib chiqqay.
Quyoshdek yo'q anga bir lahza taskin tutmoq imkoni.

Bu oqshom yordin ayru menga voqif bo'l, ey hamdam
Ki, ko'ksumni teshib, jon qasdi qilmish dog'i hijroni.

Quyosh yuz yoshurub, ermas shafaqkim, yana bu oqshom
Sipehr ayvonig‘a bosh chekti shavqum o‘ti tug‘yoni.

Mening men tashnalabg‘a, soqiyo, ne kayfiyat bergay,
Bu yanglig‘kim, yog‘ar ustiga ashkim sayli to‘foni.

Guli ahdu vafo davr ahlidin ko‘z tutmakim, hargiz
Muzayyan bo‘lmamish mundoq chechakdin dahr bo‘stoni.

Navoiy ul pariy bazmida gar devonaliq qilsa,
Erur ham mast, tong yo‘q, bazmdin sudratsalar oni.

646

Baski nohamvor bedod ul jafokor ayladi.
Men jafokash paykarin yer birla hamvor anladi.

Tig‘i bedodi agar ko‘nglumnn nokor etti, lek
Elga urg‘an tig‘i behad ko‘ngluma kor ayladi.

Bodadin ruxsorida gullar magar qilgay iloj,
Ulki, ko‘nglumni tikanlar birla afgor ayladi.

Obi hayvon yonida yuz Xizr aylar parvarish,
Lab uza to xatti zangori padidor ayladi.

Qatl dog‘i hayf angakim, ishq da‘vo aylabon,
Biymi qatl o‘lg‘ach, bu da‘vosidin inkor ayladi.

Dayrdin chiqmon meni majnunki, ahli hush ham,
Charx zulm etkanga, azmi ko‘yi xammor ayladi.

Gar Navoiyg‘a yetar ming sa‘b hol andin durur
Kim, xabarsizlarni holidin xabardor ayladi.

647

Ko‘nglum harimi ichra qilur jilva ul pariy,
Andoqki, Ka‘ba ichra haramning kabutari.

Gulgun yuzunda xollari go‘yiyo erur,
Har yon shafaqda ishq elining tiyra axtari.

Ko‘nglum takallufi erur ul zulfu ko‘z bila,
Zindoning o‘ldi bandu balo zebu zevari.

Majnun ishq shohduru tog‘ — taxt anga,
Qush oshyoni hay‘ati boshida afsari.

Ohimdin uchti, sabrim agar chu qattiq edi,
G'am tog'ini qo'ngarur emish ishq sarsari.

Tonglog'i huru ravza netar kimsakim, bu kun
Mayxona ichra bor esa bir huri paykari.

Gar dil shikasta bo'lsa Navoiy ajab emas,
Nechunki, dilshikan eruru shayx dilbari.

648

Bazmdin chun chiqti yoru anjumang'a kirmadi,
Tandin andoq chiqdi jonimkim, badang'a kirmadi.

Barcha huzn ahlin musharraf aylabon shod etti yor,
Ne osig', chunkim bizing baytul-hazang'a kirmadi.

Ul xino yoqtiyu qon yutti hasaddin nastaran,
Rang aning tirnog'laridek nastarang'a kirmadi.

Loladek qonliq libosim birla dafn aylang meni
Kim, shahidi ishq ma'HUDI kafang'a kirmadi.

Bo'ldi gum, og'zi sari moyil bo'lub ko'nglum qushi,
Vah, qayon bordikim, ul chohi zaqang'a kirmadi.

Dahr bog'ida vafosizlig' ne qushkim, qildi fahm,
Chekti mahzun nola, ammo bu chamang'a kirmadi.

Ey Navoiy, zulfidin ko'nglung chiqarkim, ul ko'ngul,
Ozmadi yo'lnikim, ul chinu shikang'a kirmadi.

649

Shohning munglug' mushavvashlar bila ne nisbati,
Komronlarg'a balokashlarga qaydin ulfati.

Ulki qahr etsa, qilichidin damo-dam qon tomar,
Bag'ridin qon tomguchilar birla ne jinsiyati.

Vasl no'shi birla jon topqong'a, vah, andin ne g'am
Kim, to'ladur zahri qotil birla jomi furqati.

Dahr qilg'andin yalang boshini teng tufrog' ila,
Ne xabar ulkim, yetar gardung'a toji rif'ati.

Mo'r ayog' ostida o'lgandin qachon topqay vuquf,
Arslonkim, ko'kka chirmashg'ay g'irevi shavkati.

Bir kecha tong otqucha hijron o'tig'a kuymagan

Qayda bilsunkim, nedur majruh ko'nglum holati.

Qo'y bu so'zlarniyu bo'l holimdin ogoh, ey rafiq
Kim, bu aqshom asru sa'b o'lmish firoqim shiddati.

Ey ko'ngul, ishq ichra shohu gadog'a imtiyoz,
Ut aro tengdur quruq yo o'l yig'ochning hirqati.

Ishq jomin, ey Navoiy, tovba qilmoq sa'b erur,
Xossakim, yo'q zuhdu taqvo birla ko'nglum rag'batl.

650

Zihi yo'lungda bir aftoda odami xokiy,
Havoyi ishqingda sargashta mehri aflokiy.

Uruj shomi chu bot qaytting bu armondin
Magarki, har tong o'lur subh jaybining choki.

Falak navardinga ham shoxi sidra, ham tubo,
Bu bir ayog'ida xas, ul yo'linda xoshoki.

Madinang ahlig'a har yilki, azm etar hujjoj,
Katabtu qissata shavqiyu madma'i bokiy.

Ne bo'ldi Yasribu Batho aro o'qusamkim,
Ayo manozilu salmo faayna salmoki.

Sening madoyihi na'tingda, yo Rasululloh,
Tamom bo'ldi Navoiy takallumi poki.

Bu to'rt daftarida hamdu na't aro xalali,
Gar etmish o'lsa ayon tab'u kilki beboki.

Vale shafloating imkoni qo'ngliga kirgach,
Umid ila sezunur yana tab'i g'amnoki.

Yetur anga karaming bahridin payopay fayz
Ki, na'ting ichra durafshonlig' etsun idroki.

MUSTAZOD

Bordim bu sahar dayri fano sari urub gom,
maxmuri shabona,
Tortar edi har lahza sabuh ahli ichib jom,
noqusi mug'ona.
Kim, dayri harobot arokim, bor esa maxmur,
qo'ptung dog'i bo'ldik
Ichmakka sabuh ahli bila bodai gulfom,
bu sari ravona.
Bazm o'rtasida piri xarobotqa maskan,
lekin anga soqiy,
Bir mug'bacha, ne mug'bachakim, ofati islom,
oshubi zamona.
Har yonki, boqib, xalqqa hasrat o'ti yoqib,
otashkadai ishq.
Jonlardin urub, chunki qilib jomi mayoshom
yuz shu'la zabona.
Bazm ichra nekim turfa, mug'anniy bori dilkash,
lekin bori tarso,
Ham nag'malari olibon el ko'nglidin orom,
ham changu chag'ona.
Men telbani bir jom bila ayladilar mast,
ne mastki, behush,
Andin beri bo'ldum bu kuhan dayrda badnom,
ishq ichra fasona.
Ish yetti chu bu yerga, Navoiy, yana zinhor
dam urma vara'din,
Oshiq desalar, un beru may tutsalar ol kom,
ko'p qilma bahona.

MUXAMMASLAR

1

Jilva qildi dahr aro ko'p husni bexamto yigit,
Gul kebi nozik badanlik, sarvdek ra'no yigit,
Ushbu majma'dinki, bo'lg'ay erdi ming zebo yigit,
Qo'nglum oldi bir pariypaykar malak siymo yigit
Kim, bani odamda andoq bo'lmamish paydo yigit.

Sarkashi ablaq sekretib, davrondek ul xurshidvash,
Egnida zarkash libosi dog'i andoqkim quyosh,
Xulqi ham xush, husni ham dilkash, o'zi ham jur'akash,
Oti sarkash, to'ni zarkash, husni dilkash, xulqi xush,
Qo'rmaduk bu nav' mahvashi chobuku ra'no yigit.

Ishq oshubi balosin to qilibmen ixtiyor,
Qo'z, yuzin ko'rgan zamonu ko'nglum aro qolmas qaror,
Qo'nglum o'lsa vaslig'a moyil bo'lur ko'z ashkbor,
Ishqida ko'zu ko'ngulning bir-biridin rashki bor,
Olloh-olloh bo'lur ermish muncha ham zebo yigit.

O'tti umr ul xo'blar shohidin ayru mohu sol,
Men qari qulg'a visoli xud erur amri mahol.
Der: seni zor o'ltururmen gar visol etsang xayol,
Zorlig'lar birla o'lmay topmag'umdur xud visol,
Ne uchunkim, men qari quldurmen, ul mirzo yigit.

Ul pariyyashkim, qilur sayri xiyoboni Hirot,
Qo'zga istig'nosi husnidin ko'runmas koinot,
Ollig'a yuz qo'ysa ming zohid qilur qat'i hayot,
Yo'lida yuz ming kuhan pir o'lsa qilmas iltifot,
Kimsa ko'rganmu ekin bu nav' beparvo yigit.

Ham ko'zungdin ko'ngluma har lahza ortib yuz malol,
Ham xatingdin xotirim ichra parishon yuz xayol,
Qo'yung ichra dardu ranju mehnatim bee'tidol,
Yo'lung uzra ham gadomen, ham qari, ham xasta chol,
Bir boqib o't holima husnung zakoti, o yigit!

Necha shayxi xonaqoh avrodida faryod etay,
Dermen emdi bosh olib dayri fano sari ketay,
Kofiri ishq o'lg'an el pobo'sig'a dog'i yetay,
Dayr piri mazhabin tutmay, musulmonlar, netay,
Olg'an o'lsa naqdi imonimni bir tarso yigit.

Ishqni afsurda jonimdin sovutsam yaxshiroq,
Zuxdu taqvo birla ko'nglumni ovutsam yaxshiroq,

Qad egildi, sarvqadlarni unutsam yaxshiroq.
Bosh oqardi, sabzaxatlar tarki tutsam yaxshiroq,
Kim, xush ermastur yigitlar bazmida alo yigit.

Ohkim, o'tkardi umrum xushlug'in charxi daniy,
Sovug' ohim birla sarg'ardi hayotim gulshani,
Garchi may ichmak emas umrin kechirgan el fani,
Ey Navoiy, qarib o'zni solmakim, aylar seni,
Bir qadah may birla ul sho'xi qadah paymo yigit.

2

Ko'rguzub yuz, ko'ngluma yuz ming jafomu qilmading!
Jism uyidin xasta jonimni jalomu qilmading!
Xotirimni ishq o'tig'a mubtalomu qilmading!
Ishq o'tidin qismatim dardu balomu qilmading!
Dudi birla xonumonimni qoromu qilmading!

Toki ko'rdum yo'l ozib, ko'y pchra sen dilxohni,
Qaysi o'tqa solmading har dam meni gumrohni,
Etmadingmu jonima qotil g'ami jonkohni,
Kuymakinga barqi ofat qilmadingmu ohni,
O'lmakinga ashkni sayli balomu qilmading!

Qilmadingmu past jismim yerga, ey sarvi baland,
Achchiq-achchiq yig'laring'a etmadingmu no'shxand,
Tig' tortib surmadingmu boshima har yon samand,
Javr tig'ridin tanimni qilmadingmu band-band,
Furqatingdin band-bandimni judomu qilmading!

Yuz tazallum ayladim, ul sho'xi mavzun qildi zulm
Mehnatu dardim kebi har dam digargun qildi zulm,
Arzi holim ko'ngluma qildim bayon, chun qildi zulm,
Ey ko'ngul, holimni qilding arzu afzun qildi zulm,
Bilmadingmu yo bilib yaxshi adomu qilmading!

Dahr elidin jong'a har dam yuz balo ermas dema,
Ulki mahvash bo'lsa, bemehru vafo ermas dema,
Shevasi gardun kebi javru jafu ermas dema,
Shikva qilsaq sendin, ey gardun, ravo ermas dema,
Bizni bekom aylab, el komin ravomu qilmading!

Ey ko'ngul, to dardi ko'yida gadolig' topmading,
Bilki, ahli dard ichinda podsholig' topmading,
Qo'rmading hargiz navo, to bonavolig' topmading,
Bahrn ishq ichra, Navoiy, oshnolig' topmading,
To bu bir ko'zni Aras, ul birni Omu qilmading.

MUSADDAS

Zulfu siymin jisming af'i ganji Qorun ustina,
Ganj uza sohir ko'zung af'ig'a afsun ustina,
Dardi ishqing ulki, qo'ydi joni mahzun ustina,
Dedi ko'rgach orazing ul qaddi mavzun ustina,
Ey qading to'biyu jannat xaddi gulgun ustina,
Ko'rmadi davron seningdek oy gardun ustina.

Topti jon har dam o'lar holatda bu jismi zaif,
La'lidin jonbaxsh so'z ayturda ul sho'xi zarif,
Qoldi ko'zum tiyra, jismim xastayu jonim nahif,
Zulfu ko'zu la'li hajrig'a bo'la olmay harif,
Bo'ldi so'zum nozuku ko'nglum xushu tab'im latif,
Har qachon soldim nazar ul shakli mavzun ustina.

Kelsa chin suratgari bir dam jamoling qoshiga,
Jon fido qilgay hamul dam surating naqqoshig'a,
Loladur shirin labing, Farhodekim, qon yoshig'a
G'arq o'lub, tushmish guzori hajr tog'u toshig'a,
Sarv aningdek qomating hayronedurkim, boshig'a
Qildi qushlar oshiyon, andoqki Majnun ustina.

Ko'z yo'lin, ey ishq, har soat to'la yosh aylama,
Ey ko'ngul, yoshing'a pargolangni yo'ldosh aylama,
Ey ko'z, ashkimni sarig' yuzumga durposh aylama,
Yoshurun ishqim so'zin mashhuri avbosh aylama,
Har dam, ey ko'z yoshi, yuz ko'rmay, meni fosh aylama,
Davlatimdin og'nading yillar chu oltun ustina.

Jubbai sinjobing ichra vasla-vasla qoqumi,
Tug'di hijron shomida bir-bir saodat anjumi,
Bor qamar, aqrabda, ey, ishqing malomat qulzumi,
Orazing kofurida ul zulfi mushkin gajdumi,
Anbarin qoshing xamida xoldek ko'z mardumi,
Mushki tardin nuqtai sulsidurur nun ustina.

To ko'ngul saydig'a qo'ydi ul g'azoli chin ko'ngul,
Bo'ldi sherafkanlar a'zosi aro xunin ko'ngul,
Baski tortar har sanamdin bir jafo g'amgin ko'ngul,
Qildi javridin alarning tarki aqlu din ko'ngul,
Necha cheksun xo'blar ilgidin jafo miskin ko'ngul,
Munchamu ofat kelur bir qatrai xun ustina!

Chun Navoiy ashki bahr o'ldi, chekib ranju taab,
Kemalikdin ko'zlari ul bahr aro topti laqab,
Ko'zida, tong yo'q, agar tuttung maqom, ey no'shlab,
Chun kirar el kemaga qilmoq uchun ayshu tarab,

Gar vatan Lutfiy ko‘zida tutmading, yo‘qtur ajab,
Uy qo‘pormog‘liq erur dushvor Jayhun ustina.

MUSAMMAN

Har taraf azm aylab ul sho'xi sitamgor, ey ko'ngul,
Tig'i hajridin necha bo'lg'aybiz afgor, ey ko'ngul,
Chun safar aylab edi bir qatla dildor, ey ko'ngul,
Dardi hajrig'a bo'lub erduk giriftor, ey ko'ngul,
Buylakim, ta'rif etib g'urbatni bisyor, ey ko'ngul,
Shahru kishvardin malolat aylab izhor, ey ko'ngul,
Anglading yo yo'qmukim, aylar safar yor, ey ko'ngul,
Vahki, bo'lduq yana hajri ilgidin zor, ey ko'ngul.

Ahli ishq ichra manga dardi firoq o'lmish nasib,
Bu emas dardiki, ani daf' eta olg'ay tabib,
Yorni g'urbat sari targ'ib etar har dam raqib,
Vahki, ul gul furqatidin o'lgusi bu andalib,
Chun safar asbobini omoda aylabtur habib,
Bir taraf go'yo azimat qilg'udektur anqarib,
Ul xud aylar azm, men ham xastadurmen, ham g'arib,
Goh-gohi bo'lg'asen mendin xabardor, ey ko'ngul.

Ey ko'ngul, sen sevdung ul oyniyu bo'ldi ulfatim
Kim, tamoshosig'a kundin-kunga oshti hayratim,
Ul borur emdiyu o'rtar jonni dog'i hasratim,
Shu'la gardung'a chekar har lahza so'zi furqatim,
Gar desam hamrah boray, za'f ichra ko'ptur shiddatim,
Yo'q turarg'a toqatu muhliktur onsiz mehnatim,
Ne borurg'a quvvatim bor, ne turarg'a toqatim,
Bizni bu holatqa sen qilding giriftor, ey ko'ngul.

Yor chun aylab safar, paymonu ahdin snndurur,
Ming alam yuz zaxmliq jonimg'a har dam yetkurur,
Gar desam hamrah boray, tab'ida shiddat bilgurur,
Bormasam, hajri balo o'qi tanimg'a yog'durur,
Har birida bir suubatdurki, jonni kuydurur,
Bormog'im yo'q mumkinu tursam, firoqi o'lturur,
Bora xud olmon, turub ham, chun tirilgum yo'qturur,
Bas vido'ing qildim, andin qolma zinhor, ey ko'ngul.

Har qayon borsa, rafiqu hamqadamkim bo'lg'asen,
Shodmoni aysh yo ranjuri g'amkim bo'lg'asen,
Noumid o'lma, giriftori alamkim bo'lg'asen,
O'zni gum qilma, azizu muhtaramkim bo'lg'asen,
Bil g'animat, itlaridin necha kamkim bo'lg'asen
Sen bo'lurg'a mahrami rozi haramkim bo'lg'asen,
Mahrame gar bo'lmasang, xushtur bu hamkim, bo'lg'asen
Itlariga rozdoruh sohib, asror, ey ko'ngul.

Ul musofir xaylini itdek erishsang xoru zor,

Ranjdin joning nahifu toshdin jisming figor,
Qaysi mavzu'niki manzil aylasa ul shahsuvor,
Kecha tong otquncha qilsang posbonliq ixtiyor,
Solsang o'zni ichkari, gar g'oyib o'lsa pardador,
Qovsa, chiqsang — qovmasa, dargah aro tutsang qaror,
Nogahoni gar bo'lub toli' musoid baxtiyor,
Topsang ul oy birla so'zlashguncha miqdor, ey ko'ngul.

Hajru furqat anduhidin telbalardek chekma un,
Mastlardek so'z adosin qilma, ko'p aytib uzun,
Avlo ulkim, oh o'tidin qilmasang zohir tutun,
Etmasang sargashtalik dasht uzra andoqkim, quyun,
Borgohi ayshida bir go'shada tutsang o'run,
Jannat oyin bazmig'a el mast bo'lmastin burun,
Iltimosim budururkim, barcha eldin yoshurun,
Qilg'asen miskin Navoiy dardin izhor, ey ko'ngul.

TARJI'BAND

1

To xarobot aromen durdioshom,
Mastlig' birla ishim aysh mudom.

Kim agar soqiyi mahvash tutsa
May quyoshini, to'la aylab jom.

Meni bu kufr tariqida bilib,
Keldilar boshima ahli islom.

Qildilar shayxi riyoyig'a zalil,
Beribon savmaa kunjida maqom.

Shayxdin yetmadi nofi' irshod,
Xilvat ichra dog'i yuzlanmadi kom.

Rindlar xidmatidin komim bu
Ki, fano kasbig'a qilsam iqdom.

Solsa may ko'zqusida orazi aks,
Ko'zguni aks ila qilsam oshom.

Kuch bila tavba berib maykadadin
Chekdilar, zohir etib zulm tamom.

Muddate ranju riyozat chektim,
Qilib o'zumga tana'umni harom.

Xonaqahda yoshurun boda ichib,
Ayladim dayr sari masti xirom.

Yana mug' dayrig'a kirdim sarmast,
May tut, ey mug'bachae bodaparast!

II

Kuydum ul husnn jahonorodin,
Uldum ul nuktai ruhafzodin.

Ruhuma hol tag'ayyur topti,
Ko'rub ul naxli qadi ra'nodin.

Bo'ldi oshufta dimog'img'a futur,
Har dam ul turrai anbarsodin.

Jong‘a xunobi halok o‘ldi nasib,
Ul iki la‘li qadah paymodin.

Vaslini har nechakim, tuttum umid,
Bo‘lmadi na‘ravu vovaylodin.

Toatu taqvo ila bo‘lmadi kam
Ishq oshubi meni shaydodin.

Hushsiz bo‘ldi ko‘ngul jilva chog‘i
Ul iki orazi mahi siymodin.

Dinu imonima ofat yetdi
Ul buti ishvagari tarsodin.

Zuhd tuttumki, unutqaymen ani,
Kecha-kunduz qilibon haq yodin.

Emdikim, zuhd ila ochilmadi ish,
Chiqibon savmaai taqvodin.

Yana mug‘ dayrig‘a kirdim sarmast,
May tut, ey mug‘bachai bodaparast!

III

Ishqdin ko‘nglum erur dard olud,
Hajrdin jonim erur g‘am farsud.

Ul buti hur sifat shavqidin
Bo‘ldi nobud manga budu nobud.

Olam ahli aro maqbul o‘lmoq
Ne osig‘, gar sanga bo‘lsam mardud.

Kofiri ishq o‘lubon, dayr sari
Ayladim azmu bu erdi behbud.

Bog‘labon rust belimga zunnor,
Ayladim mast but ollinda sujud.

Boda, ey mug‘bachakim, dayr ichra
Budurur bazmim aro emdi surud.

Charx emasturki, ul oy ishqidin
Chiqibon evruladur boshima dud.

Vasling iqbolini taqvo yo'ldin
Tiladim, tutmadi ul chunki vujud.

Muni bilgach, yetibon mug'bacha mast,
Boda tuttiyu bu erdi maqsud.

Chun shuhud o'ldi muyassar maydin,
Yor ham shohid edi, ham mashhud.

Yana mug' dayrig'a kirdim sarmast,
May tut, ey mug'bachai bodaparast!

IV

Menki, mug' dayri aro erdim shod,
Xotirim dag'dag'alardin ozod.

Dayr piri karamidin xushnud,
Mug'bacha ishvalarig'a mu'tod.

Kim, sanga bu kelishu ketmakdin
Ayshu ishrat xud emas erdi murod.

Sayr bo'ldi bari olamda ishim,
Ayog'im ostida tay bo'ldi bilod.

Har tariq ahli sari yuz qo'ydim,
Bas, parishonvashu oshufta nihod.

Oqibat buyla parishonlig'da,
May bila mug'bachani aylab yod.

Bu tana'umlar aro xotirima
Tushti andishai mabda'yu muod.

Ma'rifat erdi g'araz xilqatinga,
Manga ko'nglum bu so'z etkach irshod.

Kimgakim, hol dedim, bor ermish
Anga ham ushbu alamdin faryod.

Har necha sa'yni ko'praq qildim,
Topmadi hech ishim oyini kushod.

Yana mug' dayrig'a kirdim sarmast,
May tut, ey mug'bachai bodaparast!

V

Oy yuzung bog‘i bahori olam,
Araq ul yuzda gul uzra shabnam.

Guldek ul chehrag‘a qul bog‘da ko‘p,
Qoshlaringdek yangi oy charxda kam.

Ul og‘iz keldi chu ma‘dum, ne kom,
Jong‘a andin agar o‘lmasa adam.

Zuhdu taqvo elidin ko‘p yetti
Har dam ul telbaga bedodu sitam.

Ul haramdin dedi, men butkadadin,
Bir-biriga so‘z ulandi mahkam.

Chun chiqishmay orada suhbatimiz,
Ul haramg‘a qadam urdi, men ham.

Yetar ul yuzga furug‘ ohimdin,
O‘tni andoqki, yoruq aylar dam.

Chunki bu dayri fano ichra ko‘ngul,
Olami ishqing aro bo‘ldi alam.

Tuno kun chiqmish edim maykadadin
Ki, yo‘luqti manga bir shayxi dajam.

Mustami‘ past ediyu nukta biyik,
Tund o‘lub, urdi haram sari qadam

Yana mug‘ dayrig‘a kirdim sarmast,
May tut, ey mug‘bachai bodaparast!

VI

Ey buti sarv, qadi gulruxsor,
G‘unchang aytur chog‘i shirin guftor,

Mayi gulgun yuzunga shu‘la solib,
Ul gulungni bu gul aylab gulnor.

Orazing ko‘ngluma ochti yuz gul,
Kirpiking bag‘rima tikti ming xor.

Xar nafas la‘li labing nukta bila
Iso e‘jozini aylab izhor.

Dayr tomi uza to ko'rdum ani,
Nola noqus kebi tortib zor-zor.

Shayx San'on kebi din tarki qilib,
Zuhdu taqvodin etib istig'for.

Tobi zulfingda kamand ichra shikast,
Xoli xattingda tun ichra ayyor.

Ul ne tarsoki, Masihog'a erur
Ollida dam ura olmoq dushvor.

Gabrki, shol solib egnimga,
Bo'lubon hushu xiraddin bezor.

Butu tarso qoshida sajda qilib,
Kuydurub mushafu bog'lab zunnor.

Yana mug' dayrig'a kirdim sarmast,
May tut, ey mug'bachai bodaparast!

VII

Ulki, bor oy kebi ruxsora anga,
Bo'lmisham bedilu bechora anga.

Ko'yiga bordi ko'ngul, to, netkay
Yana ul sho'xi sitamkora anga.

Tig'i hajringdin erur yuz pora,
Yuz tuman ming yara har pora anga.

Xoraning daf'i uchun bo'ldi nasib,
G'arqaliq bahri fano ora anga.

Dardu bechoralig' o'tti haddin,
Ya's zo'r ayladi yakbora anga.

Dudi ohim g'amidin bo'ldi sipehr,
Ashk erur kavkabi sayyora anga.

Qaysi zaxmini ko'ngulning tikayin,
Chun adaddin ko'p erur yara anga.

Bosh chiqarmon ko'zum ashki suyidin
Ki, falakdin yog'adur xora anga.

Topmadi yor sari yo'l nechakim,

Bo'ldi sargashta bu ovora anga.

Chunki fahm o'ldiki, mutlaq yo'q emish
Juz mayu dayri fano chora anga.

Yana mug' dayrig'a kirdim sarmast,
May tut, ey mug'bachai bodaparast!

VIII

Yana mug' dayrida mastu bebok
Kezaram, bosh yalangu xirqam chok.

Boda girdobi aro zor tanim,
Uyladurkim, tengiz ichra xoshok.

Vah, ne ko'lokdur ul bahrg'akim,
Mavjg'a tushsa, yuyulg'ay aflok.

Menki, ul bahr aro jon topmishmen,
Zahrdur, og'zima olsam taryok.

Topmasam jomi mayi nob dame,
Dahr aylar meni behad g'amnok.

Tunu kun ul sifat usrukmenkim,
Shomdin subhni qilmon idrok.

Qo'rqaram, tashlamag'ay tashqari, gar
Charx solsa bu tengizga ko'lok.

Buyla may bahrini indurdi ekin,
Suda shoxi uza chirmashqan tok.

Maykada bahriy dog'i mast nahang,
Xonaqah ichra ne topqay juz xok.

Yaqin erdiki, yana savmaada
Bo'lg'amen ranji xumor ichra halok.

Yana mug' dayrig'a kirdim sarmast,
May tut, ey mug'bachan bodaparast!

IX

Manga dayr o'ldi chu baytul-ma'mur,
Dayr pirig'a bo'lubmen ma'mur.

Qilma, yo rab, anikim, bo'lg'aymen

Ul makonu bu makindin mahjur.

Dayr aro men ne sabohu ne maso,
Masti mayimen ne saninu ne shuhur.

Anglamonkim, iega gardun soldi
Ayshim avzoig'a bu nav' futur.

Dam-badam tutmoq ila mug'bacha may
Yetkurur erdi zamiring'a surur.

Emdikim, har yon etib kasbi havo,
Bo'lg'udek ko'rdum o'zumni maxmur.

Chun azalda bu may erdi qasamim,
Boda ichmakda erurmen ma'zur.

Necha kun dayri fanodin chiqibon,
Ko'ngul ozurdayu jondur ranjur.

Menki, mug' dayrida erdim sokin,
Bor edi aysh manga nomaqdur.

Dayrdin mast chiqib, may tiladim,
Kimsadin yetmadi bir jomi huzur.

Yana mug' dayrig'a kirdim sarmast,
May tut, ey mug'bachai bodaparast!

X

Bu kecha ko'zlarim erdi bexob,
Jonima ranji xumor ichra azob.

Yor nargislaridek jonda xumor,
Tan aro sunbulidek pech ila tob.

Dayr eshigida edi bazmi g'arib,
Rindlar barchasi masti mayi nob.

Bazmi ma'ni bila daryoyi fano,
May tag'ori bu tengizga girdob.

Ko'zi tushkach manga ham lutf bila
Chorlob o'lturtub, etib buyla xitob.

Tutubon uylaki, garduni sog'ar,
Men bo'lub ul may ila mastu xarob.

Subhi dam jomi sabuhi tilabon,
Ayladim maykada azmig‘a shitob.

Dayr piri bo‘lubon xoknishin,
Lek himmat yo‘lidin arshi janob.

Har kishigaki, tutub bir sog‘ar,
To abad hushi bo‘lubon noyob.

K-ey xumor ilgida rindi ojiz,
Seni maxmurlug‘ etmish betob.

Yana mug‘ dayrig‘a kirdim sarmast,
May tut, ey mug‘bachai bodaparast!

SOQIYNOMA

1

Soqiyo, tut qadahi shohona,
Qatrasi la'l vale yakdona.

La'l koni kebn xumdin chiqibon,
La'li yakdona o'zumdin chiqibon.

Rangi o'tda qizig'an na'l kebi,
Tobi shoh afsarida la'l kebi.

Ruhg'a lam'asidin nuru safo,
Tobidin hurg'a yo'q satru xafo.

Jom darxo'r anga ka'si xurshid,
Dema xurshidki, jomi Jamshid.

Bo'lsa chun bazmda xud Jamshid zamon,
Taxti zarkor uza xurshid makon.

Shohlar ollida chovush yanglig',
Aql aning darkida behush yanglig'.

Tobi'i roy ila hukmi xonlar,
Amri ma'muri bo'lub sultonlar.

Taxti oliy bu biyik toramdin,
Xayli ko'prak bu qalin anjumdin.

Tutsa anda chu shafaqgun mayi nob,
Jomi miynoyi aro la'li muzob.

Ushbu maykim, ani ta'rif ettim,
Zikrin aylarda-o'q o'zdin kettim.

Shah ani Xizr suyidek yutsa,
Menga ham durdi jomin tutsa.

Bodano'sh o'ldi chu hamdastona,
Arz qilsam necha so'z mastona.

Q-ey ulus xoni, shahi charx janob,
Xotiring bahru kafing misli sahob.

Bevafodur falaki buqalamun,
Sozu ohangiga yo'q bir qonun.

Yo‘q baqo joh ila shavkatga dog‘i,
Yo‘q vafo umr ila davlatqa dog‘i.

Shukr angakim, qilibon shoh seni,
Qildi har nuktadin ogoh seni.

Ko‘rki, har shahki, yurub oldi jahon,
Barcha bordumu qora yerda nixon.

Ham Kayumars ila Hushang qaii,
Ikkiga toj ila avrang qani!

Qani Jamshidu Faridun oxir,
Birini qo‘ydimu gardun oxir!

Ne Kayoni boru ne Sosoniy,
Ne Skandar dog‘i ne Ashkoniy.

Qolmadi Rustam ila Som dog‘i,
Yazdi jurd o‘tتيyu Bahrom dog‘i.

Qani xonlar xoni Chingizxon,
O‘kdoy qaniki, erdi qoon.

Qani Temur — shahi islompanoh
Ki, jahon oldi, chekib xayli sipoh.

Jaddu obo sanga avlodi qani,
Og‘a-ini sanga ahfodi qani.

To falak bildi taaddi fanini,
Qaysidin olmadi o‘z berganini!

Kimga berdi quyosh avjida nashas!
Kim yana qilmadi tufroqqa past.

Kimga bir no‘sh ila yetkurdi bahr,
Kim yana tutmadi yuz sog‘ari zahr.

Yo‘q, bu ish johilu donog‘a borur,
Bahs bal Xizru Masihog‘a borur.

Chun bu ma‘ni bu sifat topti ravo
Kim, ne shah qolg‘usi boqiy, ne gado.

Tengri yodini unutma bir dam,
O‘zni g‘ayridin ovutma bir dam.

Rahmatidin dog‘i bo‘lma novmid,
G‘azabidin dog‘i vahm et jovid.

Mulku kishvar eliga dod ayla,
Adl ila ikkisin obod ayla.

Tengri yodi chu sanga bo‘ldi hisor,
Dod ila adl ulus birla shior.

Chu bular bo‘ldi, o‘zingni xush tut,
Har bahona bila ko‘nglungni ovut.

Bir nafas ayshdin o‘lma g‘ofil
Ki, jahon mulki erur behosil.

Bo‘lmag‘il hech nafas g‘aflat ila,
Adl qil, yo‘q esa bo‘l ishrat ila.

Xar nafas vasfini etmak bo‘lmas,
Chun o‘tar, gardig‘a yetmak bo‘lmas.

Chu falak boisi g‘amdur, xush bo‘l,
Siym poshandiyu sog‘arkash bo‘l.

Elga sendin chu yetar osoyish
Tengridnn ayla tama’ baxshoyish.

Ki, qilib lutf etgay hayyi g‘afur
Duniyu oxiratingni ma’mur.

II

Soqiyo, tut manga jomi mayi nob,
Jomi may demaki, la’li serob.

Rangi yoqut suyidin timsol,
Qaysi yoqutki, la’li sayyol.

Dami Iso kebi kayfiyat anga,
Obi hayvon kebi xosiyat anga.

Ki, manga bersang ani, sipqarayin,
To dame mast o‘lub o‘zdin borayin.

Ki, meni shohi zamon hijroni
Uyla qilmishkn, deyoimon oni.

Shohi Jam qadr zamon ichra badi',
Har badi' ishta makon ichra rafi'.

«Xamsa» ichraki, anga har bir harf
Bahr erur, zimmida yuz durri shigarf.

Dostonlarki, nigorish qildim,
Aning otig'a guzorish qildim.

Ayladim pand tariqida g'ulu,
Yuz tuman foydalarin mamlu.

Yed tutmish edi shahzoda barin,
Bilib erdi shahi ozoda barin.

Onsizin pand anga hojat emas,
Aqli kull ollida el pand demas.

Qaydakim, bo'lsa xudo yori aning,
Poklar ruhi madadkori aning.

Kosh ayyomi visolin ko'rsam,
Yana bir qatla jamolin ko'rsam.

III

Soqiyo bodai mastona ketur,
Dayrdin bodaparastona ketur.

Uyla maykim, chu ko'rub bodaparast,
Ichkucha atridin o'lg'ay sarmast.

Nash'ai baxsh uylaki ohangi «Iroq»,
Talx ul nav'ki, xunobi firoq.

Mutribo, sen dog'i ohange tuz
Lahnida rangi Husayni ko'rguz.

Ham Husayni so'zidin rangi g'arib,
Ham g'aribi damidin bayti ajib.

Soz aylab, meni ham shod aylang,
Bir nafas qayg'udin ozod aylang.

Shohlar nodiri atvor ichra,
Nuktayu diqqatu ash'or ichra.

Qildi chun tengri muloyim ani,

Asradik hifzida doim ani.

Ruhparvar so‘zi bo‘lsun o‘zidek,
Ruhgustar o‘zi bo‘lsun so‘zidek.

IV

Soqiyo, tut qadahi molomol,
Rangi xunob sirishkimdek ol.

Poklar ishqı kebi nash‘asi tez,
Sho‘xlar husni kebi sho‘rangez.

Qatrasi la‘l vale rummoni,
Qaysn rummon, degil ardistoni.

Manga berkim, chu ani qilsam no‘sh,
Zoyil o‘lsun xiradu donishu hush.

So‘ngra ul koni latofatqa tutay,
Qurratul-ayn xilofatqa tutay.

Ul dog‘i ichtiku hushxol o‘ldik,
G‘amu mehnat anga pomol o‘ldik.

Tokim ul boda bila topqach kom,
Har taraf azm etibon qilsa xirom.

Har nekim komi muyassar bo‘lsun,
Barcha a‘dog‘a muzaffar bo‘lsun.

V

Soqiyo boda ketur yoquti,
Ruhning quvvati, jonning quti.

Ta‘m anga sharbati hijron yanglig‘,
Lavn anga la‘li Badaxshon yanglig‘.

Lojuvardi qadah ichra ani sol,
Charxi miynoda shafaq ayla xayol.

Boqibon qubbatul islom sari,
Ichusun ushbu g‘am oshom sari.

Ulki Haydar otidur, xulqi hasan,
Har nekim qilsa, bari mustahsan.

To abad hashmatidin topsun kom,
Mulki islomda ahli islom.

VI

Soqiyo, jomi labo-lab tutqil,
Adab asrayu muaddab tutqil.

Bodaekim, necha yetkursa tarab,
Ortqay tab'ig'a ta'zimu adab.

To boqib Marv sari bosh urayin,
Boshni ko'k manzaridin oshurayin.

Sanjari mulkiga bo'lg'an voris,
Sanjari soniyu balkim solis.

Yodi birla tutay o'zni bir dam,
Bu g'amobod jahonda xurram.

Shohi Abulmuhsin, farrux diydor,
Umr ila davlatidin barxurdor.

VII

Soqiyo, bodai gulfom ketur,
Mayi gulrang solib, jom ketur.

Bodakim, ruh dedi ani hakim,
Ruh quti atadi tab'i salim.

Xovaron lolasidek oltun jom
Kim, anga tushsa bu rohi gulfom.

Hay'at ichra guli ra'no bo'lg'ay,
Ichsa Shahzoda, muhayyo bo'lg'ay.

Jomi to hashr labo-lab bo'lsun,
Necha sipqarsa, yana ham to'lsun.

VIII

Soqiyo, tut qadahi shavqangez,
Su kebi sofiyu o't yanglig' tez.

Suyi kavsar suyidek jon afruz,
O'ti do'zax yolidek purso'z.

To ichib, arbada bobin ochayin,

Hayrmand arig'idek kaf sochayin.

No'sh etay charxning imdodi bila,
Nimro'z ahli shahi yodi bila.

Ta'big'a barcha nihonlar ma'lum,
Garchi may no'sh va lekin ma'sum.

Kishvari Zobil anga arzoni,
Rustami Zol taqi darboni.

IX

Soqiyo, jomi hiloli tutqil,
Boda xurshid misoli tutqil.

Lavn anga la'li Badaxshon yanglig',
Lam'ai xurshidi duraxshon yanglig.

Qatrasi axtari raxshanda kebi,
Chun tomib barqi duraxshonda kebi.

Ham o'shul jomi hiloli bila tut,
Boxtar shohi xayoli bila tut.

Aqli har ishta raso, tab'i salim
Kim, erur naqdi Husayn Ibrohim.

Mulk aning adlidan o'lsun bo'ston,
Bar hadi kishvarining Hindiston.

X

Soqiyo, tut mayi farxunda asar,
Farrux oyin qilib oltun sog'ar.

Ani ichkan kishi tark aylab hush,
Nukta surgay, nechakim bo'lsa xamu

Kamsuxan elni suxanvar qilg'ay,
Har so'zin uylaki, gavhar qilg'ay.

Ichsa, bo'lg'ay shahi farxunda maosh
Ilg'i zarposhu tili gavharposh.

Komi andoqki, keraktur hosil,
Shoh iqbolidin o'lsun yuz yil.

XI

Soqiyo, jomi diloru xushtur,
Ichida rohi guvoro xushtur.

Jomi poku mayi nob andin pok,
Quyoshu chashmai hayvondin pok.

To ani ichgali ko'rguzsa havas,
Saltanat bog'ida sarvi navras.

Ham aning bazmig'a loyiq bo'lg'ay,
Pok tab'ig'a muvofiq bo'lg'ay.

Shahg'a maqbul dog'i mulkga zayn,
So'zi matbu' o'zidek ibn Husayn.

XII

Soqiyo, tut manga gulbo'y qadah,
Xalq ko'nglidin alamsho'y qadah.

Uylakim solsa ko'ngul uyiga nur,
Tiyralikni itirur sham'i surur.

To beray, ko'nglum o'lub gulshanvor,
Ko'zga shahzoda yuzidin anvor.

Anga bersun, yo rab, to bo abad,
Ruh ila Qosim Anvar madad.

Chun so'zi xushtur, o'zi xushharakot,
To abad bo'lsun anga umru hayot.

XIII

Soqiyo, jomi g'aribona ketur,
Men g'arib ichsam ani, yona ketur

Kim, kelur ko'ngluma ul ikki g'arib
Kim, ul ikkini jalo qildi nasib.

Ayru shah yanglig' atodin ham alar,
Yuz tuman komravodin ham alar.

Ne ekin hollari g'urbat aro,
Boshqa g'urbatda kelur shiddat aro.

Axtari toli' o'lub bargashta,
Bul-ajab qavm aro sargashta.

O'zga mulk, o'zga diyor, o'zga daman,
O'zga xalq, o'zga makon, o'zga vatan.

Tush ko'rarlarmu ekin shohni hech,
Vatanu maskanu bunkohni hech.

Ikkisi yodi bila bir qo'sh tut
Ki, ko'nguldin manga bo'lmaslar unut.

Himmatin kosh baron tutqay shoh,
Kelgali ul ikov inshoolloh.

XIV

Soqiyo, qil to'la jomi zarkor,
Bir g'azal boshla Faridun osor.

Komning bodasi dog'i rangin,
Nazmning nuktasi dog'i shirin.

Nazm adosida muvofiq yasab un,
Jomi may nazmi nigorandag'a sun.

Ul ikov yodi bila ichsun qo'sh,
So'ngra qoru sanga qildirsun no'sh.

Sen dog'i durdi joming manga tut,
Qo'shdin ul dog'i bersun sarqut.

XV

Soqiyo, tut qadahi miynoyi
Ki, ulus aqlin etar shaydoyi.

Angla miyno qadah ichra mayi nob,
Jomi firuzada yoquti muzob.

Bo'lsun chun boda uchun bazm aro
Sulton Vays ibni Boyqaro.

Anga hangomai shavqimni ayt,
Dog'i she'rimdin o'qug'il bir bayt.

Kim, jahon bo'lg'ucha komin bo'lsun,
Aysh bazmida maqoming bo'lsun.

Bo'lsun uchmoq aro haqdin mag'fur,
Otasi Boyqaro ibn Mansur.

XVI

Soqiyo, jomi jahonbin olg'il,
Ichiga bodai rangin solg'il.

Jomi Jam hay'atining mazhari o'l,
Balki oyinai Iskandari o'l.

Kishiga qayg'udin o'lsa zulmot,
Jur'asi bo'lg'ay aning obi hayot.

Sa'y qil, Xizr suyi to'lsun anga,
Chun ichar, obi hayot o'lsun anga.

Otoyu og'osig'a hayyi mubin,
Ravzai xuld aro bersun taskin.

XVII

Soqiyo, tut qadahi aqlzado,
Kim anga yuz xiradu aql fido.

Qatrai qilsa kuhan pir ani no'sh,
Navjuvon o'lg'ay, etib jo'shu xurush.

Tut angakim, erur ish ogohi,
Mafxari dudai Mironshohi.

Deyki, ey xisravi gardun rif'at,
Ne qolur saltanatu ne shavkat.

Shahri Xay, mulku hashamni ko'rdung,
Sen dog'i mulku hasham ko'p surdung.

Anglading shoxlig' ahvolini ham,
Kuragon taxtiyu iqbolini ham.

Barcha shahlarg'a ato o'ring'asen,
Yo jadi komravo o'rnig'asen.

Sanga oliy boridin martaba ham,
Yana ko'prak baridin tajriba ham.

Ayta olmon sanga, ey donishvar
Kim, bor erdi shah ila har kishvar.

Ayt, ul shohi falak joh qani?!
Yo'qsa Bahmonu falon shoh qani?!

Lek dermen qani ul ko'zunga nur,
Jismnnga quvvatu ko'nglungga surur.

Saltanat bog'ida sarvi gulchehr,
Makramat avji uza raxshon mehr.

Ilm aflokida bir jis mahal,
Barcha ashkol o'lum olida hal.

Nazmu nasrig'a Utorud maftun,
Har savol etsa, javobida zabun.

Shahlig'u ilmu yigitlik chog'i,
Foniyu so'fiyu solik dog'i.

Vasfi te'dod ila sondin ortuq,
Har nekim, aytsam, andin ortuq.

Buyla ofoq ahli nodirasin,
Ilmu faqr ahli sharifu sarasin.

Ko'rki, afloki taaddi pesha,
Charxi badmehr, xilof andisha.

Qora tufroqqa nachuk qildi nihon
Ki, qorardi manga hajrida jahon.

Qani ul mehri jahontob oxir!
Qani ul gavhari noyob oxir!

Charxdin ko'p kishi ko'rdi bedod,
Buyla bedod kishi ko'rmas yod.

Har necha davr vafo etgusidur,
Anga nettiki, sanga etgusidur.

Chun budur davr, necha kun xush bo'l,
Bebaqa davrda foniyvash bo'l.

O'zgalar pandig'a bergil payvand,
Yo'qsa bastur sanga bu voqia pand.

XVIII

Soqiyo, may tutu qo‘yg‘il so‘zni,
Xon qurultoyig‘a yetkur o‘zni.

Sof may jom aro gar dilkashdur,
To‘stug‘on ichra qimiz ham xushdur.

Ey yirov, sen ham ishingni ko‘rguz,
Yoto‘g‘on birla ulug‘ yirni tuz.

Yoto‘g‘onchiyu yirov tuzgach un,
Sen qadah olu to‘quz qotla yukun.

To‘ra birla bosh urub tut xong‘a,
Sarqutin ber meni besomong‘a.

O‘zni ul sarqut ila mast qilay,
So‘zni xon bazmida payvast qilay.

Kim ayo to‘rt ulusqa voris,
Faxr etib zotinga ruhi Yofas.

Aslu gavhar bila xonlar xoni,
Javhari zot ila jonlar joni.

Shahg‘a mehmonu, azizu dilband,
Ham qarindosh, yana ham farzand.

Ko‘rki, sen kimsenu qaydin kelasen,
Qaysi mulk ichrasenu kim bilasen.

Hech shah topmadi bir xon sendek,
Bu ulus ko‘rmadi mehmon sendek.

Budur ummidki, shah davlatidin,
Ehtimomiyu biyik himmatidin.

Ulcha maqsuding erur, yetkaysen,
Komron mulkunga azm etkaysen.

Ota taxtida topib istiqlol,
Qilg‘asen xasmlaringni pomol.

Lek mehmonga kerak uyla maosh,
Kim agar mulkiga azm aylasa fosh.

Mizbonlarg‘a malolat yetkay,
Xayr birla el ani yod etkay.

Shukrkim, behad erur yaxshilig'ing,
Andin ortuq dog'i yaxshi qilig'ing.

Hojat ermas sanga bu yanglig' pand
Kim, sanga pand elidur hojatmand.

Ham bu yanglig'kn, shior aylabsen,
Xalqnn xulqungga zor aylabsen.

Tengri qilsun senga tavfiq rafiq,
Ham qilur ishta rafiqing tavfiq.

Shahg'a sensen chu rafiqi joni,
Bir-biringizga bo'lung arzoni.

XIX

Soqiyo, tut qadahi sultoniy,
Ichida rohi aning rayhoni.

Kim, ani ichsa gadoyi muhtoj,
Bo'lg'ay ollida gado sohibi toj.

Masti ollida gar aflok o'lg'ay
Past ul naviki, xoshok o'lg'ay.

Tut angakim, ishi bo'ldi tamkin,
Oti sulton, o'zi darvish oyin.

Himmati rif'ati aflok sifat,
Nafsining pastlig'i xok sifat.

Rif'at ahlig'a zabardast kelib,
Xokvashlar qoshida past kelib.

Chun aning komig'a yetkay bu qadah,
Nash'asidinki, ayon bo'lsa farah.

Aytkim, shukrg'a bo'lg'il moyil,
Tengridin bir nafas o'lma g'ofil.

Kim, seni faqrg'a moyil qildi,
Faqr atvorig'a qobil qildi.

Shoh darveshvasn ersa, shahdur,
Shohu darvesh ishidin ogahdur.

Ulki, bu qoida mumtozi erur,
Shohlar shohi Abulgʻozi erur.

Qildi bu shohni taqdir sanga,
Ham shahu ham ato, ham pir sanga.

Atoyu piring erur shohi zamon,
Ogʻoyu qardoshu maxduming xon.

Ikkisi xidmatidin xushhol oʻl,
Tengriga ahliyat bu xidmat bila yoʻl.

XX

Soqiyo, jomi Kayoniy keltur,
Quti arbobi maoniy keltur.

Bodai lamʻasi andoq ravshan
Ki, koʻngul hujrasida qilsa vatan.

Necha yoshunsa xayol abkori,
Zohir oʻlgʻay barining ruxsori.

Qayda ul shohvashi ravshan roy
Ki, boʻlub davlat ila bazmoroy.

Ani tut xidmatida hurmat ila,
Soʻngra arz ayla bu soʻz xidmat ila.

K-ey sharaf avjida mehri iqbol,
Bogʻi davlat aro farxunda nihol.

Shahligʻ Odamgʻacha zotinggʻa nasab,
Odam avlodida yoʻq senga hasab.

Tengri onchaki sanga berdi kamol,
Ayla loyiq bu kamolinggʻa xisol.

Fazl kasbigʻa koʻp oʻlgʻil mashgʻul,
Topmasun yoʻl vale olingda fuzul.

Seni haq ayladi chun gavhari pok,
Poklar suhbatidin aylama bok.

Poklar hodiya rohing boʻlsun,
Qodiri pok panohing boʻlsun.

Boda kufri sari bo'lma mudmin,
Haqdin o'ldi laqabing chun Mu'min.

XXI

Soqiyo, bazmda tut jomi visol,
Kim kelur yodima ayyomi visol.

O'tti bir qariki, hijron aromen,
Vasl ayyomig'a armon aromen.

Mehribonlar qani, ahbob dog'i!
Hamnishinlar qani, ashob dog'i!

Barcha g'urbatqa xirom ayladilar,
Xuld bog'ini maqom ayladilar.

Har biri hajrida ko'p o'rtandim,
Kupga chun chekti firoq o'rgandim.

Birikim qoldi, base ko'p qolsun,
Umr komini jahondin olsun.

Chun vafoyi bila bo'ldi mashhur,
Aylasun umri vafo birla zuhur.

Ko'ngli chun topti vafo ichra safo,
Deki, mundoq dedilar ahli vafo.

Kim, vafo sog'aridin olsang kom,
Ich, vafo ahlini yod aylab, jom.

Andakim, hajr kamiyatin so'rdum,
Bir-iki yor sanga topshurdum.

Biri ham yor manga, ham farzand,
Jong'a oromu yurakka payvand.

Biri hamsuhbatu, hamdardu rafiq,
Tuqqanimdin dog'i yuz qatla shafiq.

Ul biri gulshani umrumda tazarv,
Bu biri bog'i hayotim aro sarv.

Ul yigitlar safining zebosi,
Bu yigitlik fanining donosi.

Ul jahon nodirasi har fanda,

Bu qilib har fan elin sharmanda.

Ul biri oti chu mazkur bo'lub,
Mirzobek ila mashhur bo'lub.

Bu biri ismini aylarda xitob,
Mir Darvesh debon shayx ila shob.

Ham aning furqati kuydurdi meni,
Ham muning hasrati o'lturdi meni.

Jong'a hijronlaridin tushmish pech,
Bu ikavning xabarin topmay hech.

Sanga zohir esa, payg'om etgil,
Har ne ma'lumdur, e'lom etgil.

Xuld aro bor esalar bazmoroy,
Voy hijronlaridin, yuz ming voy!

Haq seni dahrda boqiy tutsun,
Shodlig' sog'ari soqiy tutsun.

Sen qilib no'sh tiriklik jomin,
Mug'tanam angla hayot ayyomin.

Ko'rki, umr elga vafo ayladimu,
Charx juz javru jafo ayladimu?!

Bilki, olamda ne shah qoldi, ne bek,
Shohi mag'furdegu beklaridek.

Qani sulton shahidu xayli,
Barchasin yopti ajalning zayli.

Qani Qanbar Aliyu, qani Mazid?!
Qani Sulton, qani Nuri Said?!

Har biri o'zni tutub oliy shon,
Biridin qolmadi olamda nishon.

Barcha gar ketti, sen o'lg'il jovid,
To abad umrdin o'lma novmid.

Mayi maqsud ila joming to'lsun,
Tengridin ofiyating xayr o'lsun.

XXII

Soqiyo, jomg‘a quy maydin sayl,
Mayi xurshidu aning jomi Suhayl.

Yo‘q Suhayliki, bo‘yar xoroni,
Ulki gulrang qilur siymoni.

Kim, Suhayli saridur zor ko‘ngul,
Qo‘p tilar suhbatin afgor ko‘ngul.

Topmasam o‘zni visoli birla,
No‘sh etay ani xayoli birla.

Ochmasam sham‘i jamoli bila ko‘z,
Ham xayoli bila aytay necha so‘z.

K-ey jahon xalqi aro zoti nafis,
Zotinga fazlu adab ikki anis.

Durri nazming suyi ul nav‘ ravon
Ki, oqib suftidin obi hayvon.

Sensen ulkim, yana yo‘q sen kebi zot,
Naqdi ma‘ni bila farxunda sifot.

Seni qildi falaki gardanda
Dahr aro bir garavi arzanda.

Sen edingkim, manga damsoz erding,
Har nihon nuktada hamroz erding.

Zulmlarkim, manga bu charxi dani
Qildi, qaydin topay ayturg‘a sani.

Kim biri bu edikim, soldi yiroq
Seni, bag‘ring‘a qo‘yub dog‘i firoq.

Manga gar dardu g‘am anbu o‘ldi,
Qismatim g‘ussayu anduh o‘ldi.

Sen falak mehnatidin shod o‘lg‘il,
Dahr bedodidin ozod o‘lg‘il.

Olami huzn aro bo‘lma g‘amda,
O‘zni xush tut necha kun olamda.

Kimki, nazm ichra guharrez o‘ldi,
Nuktasi mu‘jiza angez o‘ldi.

Lafzi jonbaxshi nafis anfosi,
Xosiyat anda o'luk ehyosi.

Sa'diyu Xusravu Salmonu Kamol
Kim, edi har biri beshibhu misol.

Garchi charx etti barin mutavori,
Sen alar o'rnidadursen bori.

Qaysining ma'razidakim, kirding,
Jonin olding demayin, jon berding.

Har nekim aylading o'truda savod,
Aylading har birining ruhin shod.

Shodlig' tarkini tutma oxir,
Ham bu g'amingni unutma oxir.

Kimki kelsa bu taraf, yod ayla,
Tarab oyin so'z ila shod ayla.

XXIII

Soqiyo, tut qadahi ruhoso,
Mavj suhoni bila g'amfarso.

Kim, kishi aylasa ul sari mayl,
Aylagay ruhini soqiyg'a tufayl.

To tufayli bila majlis qurayin,
Bir necha nukta anga yetkurayin.

Aytay, ey nazm elida nodir,
Raqaming sihru xayoling sohir.

She'r bahri aro g'avvosi shigarf,
Durri maknun so'zidin har bir harf.

Toki surdung varaq uzra xoma,
Nazmga tezdurur hangoma.

Anvariy bo'lsinu yo Xoqoniy,
Foryobiy yo Isfahoniy.

Chunki so'z obi hayotin suzdung,
Ruhini barchasining turguzdung.

Madh uslubi edi beravnaq,
Bal chiqib erdi arodin mutlaq.

Har qasidaki, tuzatti raqaming,
Yo savodin raqam etti qalaming.

Bo'ldi ma'ni yuzidin bir olam,
Ul savod anda savodi a'zam.

Angakim, xoma guharbor o'lg'ay,
Hayfkim, buxl ila bekor o'lg'ay.

Kam demak so'zni hunar keldi mudom,
Sanga lekin bu erur aybi tamom.

XXIV

Soqiyo, tut qadahi oyinarang
Ki, ko'ngul ko'zgidin ochqay zang.

Boda gulrangu qadah oyinafom,
Suyu may mazjini fahm etkay kom.

Tokim, ul jomi maoniy birla
Surayin harf bayoni birla.

Ey Bayoniy, bil o'z ollingda ayon,
Nuktakim, aylagum ollingda bayon.

Muni anglaki, azalda ma'bud
Hech shay qilmag'anida mavjud.

Ruhdin tang'a xabar yo'q erdi,
Ofarinisdin asar yo'q erdi.

Yetti iqlim ila to'qquz gardun,
Balki bu dabdabai kunfayakun,

Bo'lg'anidin sen eding barcha g'araz
Kim, yaratilmadi zotingg'a evaz.

Ul amonatki, yeru ko'k bila tog'
Hamlig'a to'zmadi arz etkan chog'.

Bu og'ir yukka sen erding homil,
Sirru rozig'a aminu komil.

Mungavu buyla base diqqat aro,

Mushkil ahvolu ajab holat aro.

Yor sendek nechalar bor edilar,
Suhbatimda kechalar bor edilar.

Falaku anjum aro solib ko‘z,
Vasfida ko‘p uzalur erdi so‘z.

Falaku anjumi bemehru dani,
Barchasiz qildi seni, dog‘i meni.

Da‘vii mug‘tanam o‘zni qilmon,
Seni xud g‘ayri g‘animat bilmon.

Meni xush tut demak ermas dilkash,
Bir nafas bori o‘zungni tut xush.

XXV

Soqiyo, jom ketur daryovash
Ki, zamone bo‘layin daryokash.

Ki, tiriklik nafasi pesh ermas,
Xizr umri havasi besh ermas.

Kim sumurgan nafas ul daryoni,
Sochayin yuz durri behamtoni.

Bahrkim, qatrasini bo‘lg‘ay duri pok,
Dema dur, la‘l — bori otashnok.

Otashin la‘lni axtar yanglig‘,
Uran el jonig‘a axgar yanglig‘.

Chekayin motamiyona oshub,
Xasta ko‘nglumni qilay xoroko‘b.

Telbalar tavri alolo aylay,
Telba itlar kebi g‘avg‘o aylay.

Chekayin oh yurakdinki, sipehr
Pardag‘a chirmasun oyinai mehr.

Ayb emas, gar bu sifat majnunmen,
Ko‘rki, kimning g‘amidin mahzunmen.

Qani ulkim, falaki dahr navard,
To erur sa‘y bila davron gard.

Bir aningdekni tilab olam aro,
Topmadi jinsi bani odam aro.

Balki to bo'lg'usidur davroni,
Ham emas topmog'ining imkoni.

Ma'ni ahlig'a imomi barhaq,
Haqdin islom aro qutbi mutlaq.

Tobiyu xayli tariqat ahli,
Soliki amri haqiqat ahli.

Ko'ksining vus'ati yuz ming olam,
Ko'nglining onchaki, arshi a'zam.

Rutbasi andaki, yuz payki xayol,
Ursa yuz ming qadami barqmisol.

Rif'ati qat'ida topmay voya,
Balki yuz poyasidin bir poya.

Vasfida desa xirad fazlu funun,
Aql kul vasfi degay sar'u junun.

Arsh urfonida bir past maqom,
Mast jomi azali orifi Jom.

Men kebi zarrani ul yanglig' mehr,
Buyla tufrog'ni ul andoza sipehr.

Yuz o'zum haddicha e'zoz aylab,
Vasflar birla sarafroz aylab.

Sihr tasnif aro surmay qalami
Ki, mening otima chekmay raqami.

Xomasin qayda qilib nuktafishon,
Qo'yibon mendin ham anda nishon.

Xoslig' na'tini zotimg'a chekib,
Yerlig' vasfini oting'a chekib.

Charx bu mehrin aylab g'orib,
Mehrsizlig'din ichimni yorib.

Sabru toqat nechakim ko'rguzayin,
Buyla furqatqa ne yanglig' tuzayin.

Ham magar hushni daf' aylar jom,
Bergay oshubima bir dam orom.

XXVI

Soqiyo, tut quyubon jomi fano,
To ko'raykim, nedur anjomi fano.

Ul fano jomini chun sipqarayin,
Mast o'lub, dayri fanog'a borayin.

Rindlar bazmig'acha kom chekay,
Ul xarobot elidin jom chekay.

Bo'lubon jomi fanodin bebok,
Foniyona qilayin xirqani chok.

Ul fano ahli aro bolodast
Kim, fano tufrog'ida erdi past.

Garchi bor erdi tani xoknishin,
Ruhig'a manzil edi illayin.

Foniyi mutlaq, ozoda ham ul,
Garmro', soliki aftoda ham ul.

Yo'q fano dayrida o'zdin xabare,
Qolmayin o'zluqidin ham asare.

Manga zohirda atovu ustod,
Lek ma'ni aro piri irshod.

Men aning bandalig'ig'a xursand,
Ul debon lek rafiqu farzand.

Har g'amekim, yetibon davrondin,
Men topib barcha najotin ondin.

Daf' aylab, chu ko'rub menda malol,
Mushkili yetsa, dog'i ul hallol.

Laqabi Sayid o'lub, oti Hasan,
Laqabi yanglig' oti mustahsan.

Ani ham charxi muxolif pesha,
Gardishi davri xilof andesha.

Berdi yo'l ravzai jannat sari,
Men tushub do'zaxi furqat sari.

So'gvor o'lmisham ofoq ichra,
Motami charxi ko'han toq ichra.

Kinga bu nav' kishilar ketgay,
Ul qolib, noladin o'zga netkay.

Bo'lmag'ay mehnatu dardimig'a adad,
Bo'lmasa ruhidin ummidn madad.

Topa olmon meni oshufta mnzoz
Bodadin o'zga bu dardimg'a iloj.

XXVII

Soqiyo, pahlaviy oyin may tut,
Pahlaviy lahn ila ko'nglumni ovut.

Pahlavonona ketur sog'ari jarf,
Quyubon maydin anga bahri shigarf.

Berki, tarki xiradu hush qilay,
Pahlavon yodi bila no'sh qilay.

Ul tariq ahlig'a shohu sarxayl,
Bal tariqatda mute'i har xayl.

Mehrvash toram tafrid ichra,
Isaviy martaba tajrid ichra.

Quvvat ichra anga o'n pilcha zo'r,
Xokvashlig' aro yuz onchaki mo'r.

Xonida charxvash afrod g'ulu,
Barchag'a havsala andin mamlu.

Rizq uchun da'bi gadolarg'a navo,
Tutubon barchag'a lek o'zni gado.

Ne'matobod chu bunyod qilib,
Xalqni ne'mati obod qilib.

Har gado ilgida bir qursi fatir,
Isig' ul nav'ki, bir mehri munir.

Tavri har fanda kelib mustahsan,

Balki har fan aro tab'i yakfan.

Fan advorda sehr aylab fosh,
Bahri ash'orda xud gavharposh.

Quvvat ahlig'a hamovard kelib,
Lek dard ahlig'a hamdard kelib.

Har bag'ir yarasinnng marhami ul,
Qirq yilliq bu gado hamdami ul.

Maxfiy asrorda damsoz manga,
Har nihon rozda hamroz manga.

Bori hamdamlar ichinda fardim,
Yorimu, hamnafasu hamdardim.

Ani ham charxi taaddi oyin,
Mendin oyirdn, qilib qasdima kin

Hajrida sabru qarorim yo'qtur,
G'amda juz nolai zorim yo'qtur.

Dardu g'am boisidur hushu xirad,
Qani maykim, qilay o'zni bexud.

XXVIII

Soqiyo, kel menga tut bodai ishq
Kim, erur xilqatim aftodai ishq.

Bodakim, og'zig'a har kim olg'ay,
Paykari xirmanig'a o't solg'ay.

Tokim, ul o'tqa o'zumni tashlay,
Dardi ishqim o'tidin so'z boshlay.

Kim, nelar qildi meni zorg'a ishq,
Joni zoru tani bemorg'a ishq.

Ko'nglum oldi buti sho'xe nogah,
Qolmadim ishqida o'zdin ogah.

Ul pariy vasli chu bo'ldi matlub,
Telbalik qildi ko'ngulni mag'lub.

Chun junun ishq ila bo'ldi damsoz,
Asray olg'aymu kishi ko'nglida roz.

Anikim, mahrami asror dedim,
Darddin ko'ngli xabardor dedim.

Chiday olmay qatiq ahvolimdin,
Ollida shammai o'z holimdin.

Dedimu, vah, demagay erdim kosh
Kim, demas so'znn o'zum qildim fosh.

Zor jismimg'a anolar keldi,
Telba boshimg'a balolar keldi.

Charx yog'durdi manga tig'i sitam,
Balki davron hamu davron eli ham.

Kimki, yorim edi tavri ahsan,
Bo'ldi jonimg'a qatiroq dushman.

Uzu yot neshi malolat urdi,
Yeru ko'k boshima tosh yog'durdi.

Aqrabo tang'a urub tig'i jafo,
Ko'zuma ignalar urdi zuafo.

Kechibon boshtin ayog'din tushtum,
O'lgali za'f ichida yovushtum.

Dardu ranjim haddu g'oyatdin ko'p,
Marazim bo'ldi nahoyatdin ko'p.

Tanda yuz dardu suubat ko'rdum,
Jonda yuz oncha uqubat ko'rdum.

To ishim o'lmak ila tutti qaror,
Bo'ldi boshimdin atibbog'a firor.

Men bo'lub umr ila jondin novmid,
Shah berib vasl ummidig'a navid.

Yana bu so'z bila jone topibon,
Bir dam o'lmakdin amone topibon.

Meni badro'zg'a, vah, qaysi visol
Kim, xayolimda visol erdi muhol.

Mingdin ortuq manga tobi' bila xayl,
Biri imdodima ko'rguzmadi mayl.

Ulki, ishqida malolim bu bo‘lub,
Shiddati hajrida holim bu bo‘lub.

Demayin bir dog‘ekim, bemore,
Ishqim o‘ti aro kuygan zore.

Bir buzug‘ kunjida afgor o‘ladur,
Dardi hijronim aro zor o‘ladur.

Boribon shefta ko‘nglin so‘rayin,
Lutf ila jismig‘a jon yetkurayin.

O‘tti bu zorlig‘img‘a ikki yil,
Har zamonin ikki yil chog‘lig‘ bil.

Emdikim, yuzida xat bosh urmish,
Gulig‘a sabza sipah kelturmish.

Gah-gahe holima parvo aylar,
Sa‘b holimni tamosho aylar.

Lek bilmon anga kimdur ashob,
Kim bila har dam ichar bodai nob?

Kim bila kunduz ekin behudu mast,
Kecha qay bazmda erkin pobast?

Kimga bu nav‘ balo bo‘lsa nasib,
Mast xushroqdurur ul zori g‘arib.

XXIX

Soqiyo, ko‘nglum etar boda havas,
Lutf qilg‘ilki, erurman bekas.

Tut g‘arib un bila paymona manga,
Ko‘rguzub xulqi g‘aribona manga.

Yig‘lamoq holima bir dam fan etay,
Zoru bekasligima shevan etay.

Kim, jahon ichra base sayr ettim,
Dayru masjidqa dog‘i ko‘p yettim.

Gah tushub xayli munojot ichra,
Gah qolib ahli xarobot ichra.

Qavmi-qavm ichra ko‘rub mehnatlar,
Xayli-xayl ichra chekib shiddatlar.

Yuzlanib shavkatu, johu iqbol,
Qismatim bo‘ldi base mansabu mol.

Har ne el qildi talab, men toptim,
Barchadin silkib etak, ko‘z yoptim.

Ulcha men topqali bor erdi havas
Kim, topilmadi vafo erdiyu bas.

Bir vafo kimgaki, men qildim fosh,
Yuz jafo o‘truda erdi podosh.

Ko‘z aning yo‘lig‘akim, yetkurdum,
Ko‘zda yuz nesh balosin ko‘rdum.

Qaysining ollidakim, qo‘ydum bosh,
Yog‘di boshing‘a jafosidin tosh.

Kimki madhini dedi necha tilim,
Tiladi qilg‘ay ani necha tilim.

Ulki, avsofi manga o‘ldi raqam,
Istadi aylamak ilgimni qalam.

Ko‘rguzub mehr, jafo yetti manga,
Jon berib, dardu balo yetti manga.

Olam ahlida chu yo‘q ahli vafo,
Aylaram men dog‘i jonimg‘a jafo.

Chun bir ish mumkin emas olamda,
Yo‘q emish jinsi bani odamda.

Garchi men dard chekib, g‘ussa yutay,
O‘zni ne nav’ ul ish ahli tutay.

Da’vii kizb qilib o‘z so‘zuma,
Qiladurmen tuhmat o‘z-o‘zuma.

Bir vafo ahli agar dahrda yo‘q,
Dashtu vodi eliyu shahrda yo‘q.

Bu sifat sohibi men basdurmen,
Bevafolar kebi ermasdurmen.

Avlo uldurki, bu so‘zdin kechsam,
May o‘zum tutsam, o‘zum-o‘q ichsam.

Yo‘q vafo ahliki, bir jomi vafo,
Tutsa, qilmay manga bedodu jafu.

Shomi aysh o‘zni o‘zum mast qilay,
Subhi mahsharg‘acha bexud yiqilay.

XXX

Soqiyo, do‘stlug‘e ko‘rguzgil,
Do‘stga ne qadahe yetkuzgil.

Kim, kirar do‘stlarim yoding‘a,
O‘t solur xotiri noshoding‘a.

Chektilar barcha jamol uzra niqob,
Uylakim, mehr jamolig‘a sahob.

Birisi piri Muammoyi edi
Kim, haram bodiyapaymoyi edi.

Yana biri nag‘mazani sohibi hol,
Ham aning hamqadami Xoja Kamol.

Mir Sadr o‘zni tutub ahli vifoq,
Lek ko‘p erdi badi’nda nifoq.

Yor Tanbal edi sofu beg‘ash,
Zoti xush, hayoti xush, nuktasi xush.

Yana bir olimi Sabzoriy edi
Kim, maoniy durri guftori edi.

Har biri o‘z tavridda beshibhu nazir
Bordilar barcha — ne aylay tadbir.

Bo‘layin yodlari birlan mast,
Yana to kimsaga bo‘lmay pobast.

XXXI

Soqiyo, ayla to‘la paymona,
Manga tutqil qadahi shukrona.

Bodakim, shikvani qilg‘ay zoyil,
Tilni haq shukriga etkay qoyil.

Nutqning garchi shikoyat deri bor,
Shukrdin dog‘i hikoyat yeri bor.

Kim, agar bordilar andoq ashob,
Yana jam‘i ham erurlar ahbob.

Birisi Mir Atoyi yanglig‘,
Biri darvish Fanoyi yanglig‘.

Ul biri ilm sipehri uza mehr,
Bu biri fazl quyoshig‘a sipehr.

Ixtiyor ulki, erur nozuk tab‘,
Lutf maydoni aro chobuk tab‘.

Osafiy ulki, ne nazm etsa raqam,
Qiymati mulki Sulaymondur kam.

Yana bir keldi Binoiyki funun,
Kasbida aylamadi man‘i junun.

Yana bir dardu g‘amim ogohi,
Hamdamim, yor ziyoratgohi.

Yana bir Mashhadiy — ul dahrda toq,
Pok tahriru karimul axloq.

Bir shafi‘duru ul pok sifot
Kim, muammoda chiqarmishdur ot.

Birisi shoribi jomi tahqiq,
Munisu rahbaru g‘amxoru rafiq.

Yana devonai Kotibi, xayol
Tushsa, har g‘amg‘a qilur daf‘i malol.

Yana ham bir nechadurlarki, olloh
Lutf ila barchadin o‘lsun ogoh.

O‘zgasin qilmadim andin mazkur,
Ki, «Majolis»da erurlar mastur.

Gar alar tutti esa dashti adam,
Shukr, bu xayl erurlar hamdam.

Shukr, ne‘matqa chu hamdast bo‘lay,
Jomi shukrona ichib mast bo‘lay.

Dardi hijron esa yo sofi visol,
Har sabab birla bo'layin behol.

XXXII

Soqiyo, bazm ishidin bo'ldi farog',
Tutqil emdi manga otlanur ayog'.

Boda gulgunini sol maydong'a,
Meni mastona ketur javlong'a.

To tutay dayri fano jonibi,
Yo'l yo'lda gah yeng solayin, gohi qo'l.

To fano dayri fazosig'a kiray,
Rindlar bazmi arosig'a kiray.

Barchaning xidmatida yer o'payin,
Ichurub jomi mug'ona, qo'payin.

Men dog'i jom chekib molomol,
Aylabon o'zni alardek xushhol.

To bo'lub dayri fano ahli mast,
Menu mendek yana yuz bodaparast.

Shohlar shohu sarafrozi uchun,
Rindlar shohi Abulg'ozu uchun.

Ul ko'han dayr gadoyi boshlig',
Ya'ni oshufta Navoiy boshlig'.

Masti ohangi navoyi qiloli,
Be riyo barcha duoi qiloli.

Kim, falak jomig'a to bo'lg'ay sayr,
Jom davrin tilagay zumrai dayr.

Umri shaqliq aro boqiy bo'lsun,
Shohlar bazmida soqiy bo'lsun.

Avji xurshidi maqom o'lsun anga,
Jomi Jamshid mudom o'lsun anga.

Toki insong'a hayot imkoni
Bo'lg'usi, bo'lsun aning davroni.

Ham duogo‘yi aning ahli yaqin,
Ham maloyika degaylar omin.

QIT'ALAR

FAVOYID UL-QIBAR MUQATTAOTINING SARSUXANLARI RAZZOQ ALAL-ITLOQ BANDA RO'ZISIN MUQADDAR QILIBTUR SA'Y BILA ORTMASIDA AYTUR

1

Haq taolo bandasinng qismatin
Chun azal devonida qilmish raqam.

Chun aning tag'yirining imkoni yo'q,
Negakim, qilmish o'zi jafful qalam.

Kimki, andin ortuq o'ksuk istagay,
Bordur aning jahli ortuq, aqli kam.

Tengri ehsonig'a shod o'lg'an, qilur
O'zni shodu mehnatidin elni ham.

Shokir o'lmay ulki, ozu hirsdin,
Doim etgay o'zni g'amgin, kimga g'am.

2

HAZRAT RISOLATNING MO'JIZANAMOY BARMOG'I TA'RIFIDAKIM, QAMAR SHAQIYDA YADI BAYZO KO'RGUZDI

Muhammad arabiy barmog'i ishorat ila
Sipehr xonida oy qursin ul sifat oson.

Ikki oyirdiki, bir nonni xoni ichra xalil,
Aningdek ikki ushatmoq emasturur oson.

3

SHOH BILA BYeKLAR VASFIYU TA'RIFIDA, AGARCHI VASFQA SIG'MASLAR

Bizing shah birla beklar majma'i bor,
Agar jolistururlar, yo'qsa rokib.

Uzidur oyu ravshanroy beklar —
Qamar davrida andoqkim kavokib.

4

**O‘ZIGA BU MULK DIN TYeKKAN BALOLAR TOSH I OZORIY u BOSH OLIB
O‘ZGA MULKKA BORURNING IZHORI**

Bu mulk ichinda yaxshi-yomon ta’ni toshidin,
Oncha yetishti bandai bechorag‘a jafo.

Kim, shoh mulki bandasig‘a chora qilmasa,
Yo‘q chora emdi mulki xudo bandai xudo.

**5
MAJOZDIN MAKSUDI HAQIQAT EKANNI IZHOR QILMOQ VA SURATDIN G‘ARAZ
MA’NI
EKANIN PADIDOR QILMOQ**

Majozdin manga maqsud erur haqiqiy ishq,
Nedinki, ahli haqiqatqa bu tariqat erur.

Majozdin chu haqiqatqa yo‘l topar oshiq,
Qilur majozni nafyi ulki, behaqiqat erur.

**6
MAJOZI ISHK DIN MURODI HAQIQAT EKANLARNING MONI‘LARIG‘A MONI‘
BO‘LMOQ VA NOSIHLARIG‘A NOSIH**

Ko‘rmasa husni majozni ichra juz haq sun‘ini,
Oshiqekim, bo‘lsa ishq atvori ichra pokboz.

Zohido, bu ishqdin man‘ aylama oshiqnikim,
Gar sen idrok aylasang, ayni haqiqatdur majoz.

**7
BURDBORU KO‘H VIQORLARINING MALAKVASHLIG‘IN KO‘RGUZMAK VA SHO‘X
AYYOR SIFATLAR SHAITONLIG‘I SO‘ZIN DYE MAK**

Burdboru malakivashqa itoatdur ish,
Sho‘x, shayton sifat eshitsu ne so‘z, bosh chekar.

Uy aro shayxi zamon amrida ermas sichqon,
Teva afsorini uch-to‘rt yashar yosh chekar.

**8
FARDLIG‘ BOBIDAKIM, FARDNING AGARCHI HARFI ZAVJDUR, AMMO BARISI
FARDDURU
BU MA’NINI BILGAN AHLI DARD**

Ey Navoiy, anglakim, xush olamedur fardliq,

Gar quyosh vaslin tilarsen, fard bo‘l zarrotdin.

Ul emastur fardliqkim, juftdin fard o‘lg‘asen,
Fard uldurkim, mujarrad bo‘lg‘ay ul har zotdin.

9

O‘Z NAFSI KOMLARIDIN KYeChKANIN VA NOKOMLIG‘ ZAHRU XUNOBIN IChKANIN BAYoN QILUR

Har ne elga kom erur, kechti Navoiy baridin,
Qilmadi nekim, buyurdi nafsi xorijroy anga.

Bu jahonda barcha nafsi voyasidin chekti el,
Ul jahonning voyasi gar muzd yetmas, voy anga!

10

YaRAQON BO‘LG‘ANIDA O‘ZINING ZA‘FARONI RANGINU PARIi XAYoLINING O‘Z KO‘ZIDA DARANGIN AYTUR

Yaraqon bo‘ldimu dehqoni qazo,
Za‘faron ekti yoshim arig‘ig‘a.

Ul pariy qildi ko‘zum sari vatan,
Boqmang, ahhob, ko‘zum sarig‘ig‘a.

11

UL BOBDAKIM, G‘ALAT QILUR ULKI, HUSN AHLIDIN VAFO TAMA’ ETKAYKI, JINSI BASHARDA VAFO YO‘QTUR, TO XO‘BLARG‘A NYe YeTKAY

Zamonda husn eliga jon fido qilib, ne nav’
Vafoni men kebi bir benavo tama’ tutqay.

Zamona ahlida yo‘qtur vafo — ne yetkay anga
Ki, kimsa xo‘blaridin vafo tama’ tutqay.

12

SAXO SO‘ZIKIM, SAXIYG‘A MUJIBI ZABARDASTLIK VA SOYIL ILGIGA MUJIBI ZYERDASTLIKDUR

Kishiki, ilgini ustun tilar, saxo qildik,
Qo‘lida zahri halohilu gar Xizr suyidur.

Ki, berguchi agar o‘lsun gadoyu olg‘uchi shoh,
Berur ilik yuqoriyu olur ilik quyidur.

13

**YoMON YoMONLIG‘INI QILMASA, YaXShILIG‘ChA BOR VA BIR YaXShILYG‘ QILSA
O‘N YaXShI QILIQChA**

Har kishikim topsa davron ichra johu e‘tibor
Kim, aning zotida bedodu sitam bo‘lg‘ay qilig‘.

Yaxshilig‘ gar qilmasa, bori yomonlig‘ qilmasa
Kim, yomonlig‘ qilmasa, qilg‘ancha bordur yaxshilig‘.

14

**QANOAT SINUQ SAFOLISI JOMI JAMDIN VA FAQR QURUQ NONIN XOTAM
ChYeKKAN NIA‘MDIN YaXShIROQ KO‘RAR MUNTAHI**

Sinuq safolki, may durdin ichkali topsang,
Qabul aylamagil jomi saltanat Jamdin.

Ilikka kirs quruq non, maosh uchun chekma
Nashot ne‘matining minnatini Hotamdin.

15

**NOMAI A‘MOLINING QORALIG‘IN DYeRKIM, DARYo SUYI BILA OQARMAS, MAGAR
KARAM
DARYoSI BILA Yo AFU TIG‘I SUHULAT ZADOSI BILA BAYoN ETAR**

Nomai a‘molim ul yanglig‘ qoradur jurmdin
Kim, nadomat ashkidin ani oritmaq o‘lmag‘ay.

Balki gar Bahri muhit ichra solib, yillar yusang,
Ul qora bo‘lg‘ay sarosar, lek bu oq o‘lmag‘ay.

16

**HAMUL MA‘NIDAKIM QALAMNI SAFHAI FARSO DYeBTUR VA KUZIGA YoRUG‘
OLAMNI
HAMUL NOMADYeK QORA DYeBTUR**

Nomai ma‘siyatim chashmai xurshid ichra
Yusalar, ko‘rmagay el o‘zga yorug‘luq yuzini.

Harfini bir-bir etib sochsa falak javfi aro,
Shibhigun qilg‘ay har nuqtasi bir yulduzini.

17

SIYO'SATLIG' HOKIMNING IHTISOBIDA VA KO'P QONIN TO'KARDIN QATLI BYEHISOBIDA

Dovari jam qadri Sulton Ahmad ulkim, mulkdin
Har qayon shoh aylasa azm, uldurur qoyim maqom.

Chun siyosat birla ko'p to'kti haromi qonini,
Ihtisob aylab to'kar bu lahza ko'p qonin harom.

18

UCH KISHINING SO'ZI NASH'A VA MA'NISIDIN O'Z SO'ZIDA CHOSHNI ISBOT QILMOQ VA BU MA'NIDIN MUBOHOT QILMOQ

G'azalda uch kishi tavriddur ul nav'
Kim, andin yaxshi yo'q nazm ehtimoli.

Biri mu'jiz bayonlig' sohiri hind
Ki, ishq ahlini o'rtar so'zu holi.

Biri Iso nafaslik rindi Sheroz,
Fano dayrida mastu louboli.

Biri qudsi asarlik orifi Jom
Ki, jomi Jamdurur sing'an safoli.

Navoiy nazmig'a boqsang, emastur,
Bu uchning holidin har bayti xoli.

Hamono ko'zgudurkim, aks solmish,
Anga uch sho'x mahvashning jamoli.

19

OSHNOLIG' BOBIDAKIM, AVVALI VA OXIRI ALAM VA OFAT IBTIDOSIDURUR VA SHIN VA NUNI SHAYN IBTIDO VA INTIHOSI

Ko'rubmen ancha g'amu dard oshnolardin,
Chekibmen ancha alardin alam, ano birla.

Ki, tushsa jonim ajal saylig'a, erur xo'shroq
G'ariqliqi, xalos o'lmoq oshno birla.

20

DAHR ELIGA BYEGONAVASH OSHNOLAR BOBIDAKIM, OSHNOLIG'LARIDIN BYEGONALAR HAVASDUR VA YIROG'LIG' MULTAMAS

Menki, o'ldum dahr eliga oshnolig' ranjidin,
Qilmag'aymen oshnolig', gar Masih o'lsun yano.

Oshnolardin, tilarmen, aylasam begonalig',
Qayda mumkin bo'lmag'im begonalarga oshno.

21

**IMOMNING RAVZAI PUR ANVORI IZTIHORIDUR VA SHAM'LARI ANVORIKIM,
KAVKABU SOBITOT NAMUDORI**

Sekkizinchi imom ravzasida,
Kechalar oncha sham' sobitdur.

Ki, degaysenkn, sekkizinchi spehr
Sahnida kavkab savobitdur.

22

SIFLAI DUNNING BUQALAMUNLUG'IDAKIM, NAMUDORI ERUR GUNOGUN

Dur anga na so'z siflai naxs deb,
Qilur turku hindug'a zohir nifoq.

Biaynih aningdekki, sichqay chibin,
Oq uzra qorayu qora uzra oq.

23

**HUNAR AHLIKIM, HUNARLARIN KO'RGUZMAK AYBDURUR VA EL AYBIN YO'PMOQ
HUNAR**

Erur ahli hunar qoshinda hunar
Ayb yopmoq, dog'i hunar topmoq.

Hunar in elning oshkor etmak,
Yo'q esa bari aybini yopmoq.

24

**CHYEHRASI SOF YIGIT BOBIDAKIM, SAFO UCHUN TAROSH QILUR VA UL MAHZ
KUDURATDUR**

Sof chehrang ko'zgu yanglig' pok edi,
To anga poki bila berding tarosh.

Ko'zguni go'yoki suhon aylading,
Topqali oshiqclaring ko'ngli xarosh.

25

**HUSN AHLINING HAR UZVINING VASFIDAKIM, KULLI SHAYIN MIN AZ-ZARIF
ZARIFDIN XABAR BYeRUR**

Yuzungda chashmai hayvon kebi labing uzra
Solur chu soya soching, la'linga yetar voya.

Sahob soyasidin ham qachon ibo qilg'ay,
Agarchi bo'lsa Masiho quyoshqa hamsoya.

26

**O'Z XILQATI DYeVNIXODLIG'IN TAVZIH QILMOQ VA GABRLAR FISQIN O'Z
TOATIG'A
TARJIH QILMOQ**

Xilqatimni devlar birla agar qilsam qiyos,
Lof bo'lg'ay, gar desamkim, ul hamondur, bu hamon.

Toatimni gabrlar fisqig'a yondashtursalar,
Ne bu andin yaxshiroq bo'lg'ay, ne ul mundin yomon.

27

**NAZMINING BAYTLARIN G'ARIB MA'NILAR BILA G'ARIBXONA DYeBTUR, Ya'NI
DOR
USh-ShIFOKI, MUJIBI ShIFO BO'LG'AY**

Nazmim ichra g'arib ma'nilar
G'urabo xaylidin nishonadurur.

Anda har bayt necha ma'ni ila
Bayt emaskim, g'aribxonadur.

28

**SIYahPO'Sh AZIZNING JURJONG'A BORG'ANIG'A TAAJJUB QILURKIM, ANDA
SIYahPO'Sh KO'PTUR**

Ne deb Jurjong'a bordi ul siyahbaxt,
Qora to'n birla solib ko'ngliga jo'sh.

Ki bor ul pasha ahlidin aningdek,
Qayonkim ko'z solurlar, yuz siyahpo'sh.

29

OG‘ZIGA KIRGAN SO‘ZNI AYTMOQ MA’NIDAKIM, MUJIBI BYeE’TIBORLIKDUR BALKI NIGUNSORLIQ

Og‘zinga kirgan takallum rishtasin chekma uzun
Kim, bu ishtin sarnigunluq yuzlanib, nuqson kelur.

Ko‘rki, chun og‘zig‘a kirgan rishtasig‘a berdi tul,
Ankabut ul rishtadin har dam nigunsor osilur.

30

XATNI QIRQMAQ BILA KAM BO‘LMASIN TANBIH QILMOQ BALKI ORTMASIN YuRUNChQAG‘A TASHBIH QILMOQ

Xatingki, har necha ko‘prak tarosh qilsa, chiqib
Jamolu xo‘blug‘ung qasrini yiqar ko‘prak.

Yana ani dema sabzakim, ul yurunchqadurur
Ki, necha yaxshiroq o‘rg‘an sayi chiqar ko‘prak.

31

BU QIT‘A O‘Z QIT‘ALARI TA’RIFIDADURKIM, BU HAM ALARDIN BIRDUR VA TA’RIF MUNGA HAM SODIQ KYeLUR

Mundoq muqattaotkim, men yig‘misham, erur
Har bir hadiqai xirad aylar uchun farog‘.

Majmuin uyla kishvari anglaki, sathini,
Hikmat suyidin aylamisham qit‘a-qit‘a bog‘.

32

ULUG‘ ZARFDA SUG‘A SOLG‘AN JOLALAR TA’RIFIDAKIM, BAHR IChINDAGI DURLAR NAZIRIDUR VA MAHRURLAR DILNAVOZI

Jolalarkim, muz o‘rnida sudadur,
Lutfi qilmish hayot suyini gum.

Manga bu lutf ila ayon bo‘lmas
Falaki obgun aro anjum.

33

HAVONING MUFRIT HARORATI VA O‘TDIN AYRILG‘AN SHARORALARDIN HAR BIRINING BARQChA SHARORATI

Bir nav’ mufrit o‘ldi harorat havodakim,
Tebransa yel, tomug‘ o‘tidindur zabonae.

Gar xishtxona xisht ila sovug‘lug‘ etsa kasb,
Bas, doshxona dog‘i erur xishtxonae.

34

**BU DUNYO'DA UMRIN RIYOZAT BILA O‘TKARGANNING TAVBA
VA UL DUNYO'DA JAZO TALABI**

Navoiy umrin o‘tkardn mashaqqat birla olamda,
Umidi ulki, ul olamda topqay komronlig‘lar.

Agarchi kofiri muflis masallik topmadi kome
Va lekin nafsi chun kofir edi, qildi yomonlig‘lar.

Gar ul olamda haq fazl etmasayu adl ila so‘rsa,
Anga bas bo‘ldi zoyi’ muncha chekkan notavonlig‘lar.

35

**O‘Z TOATI SAFHASI TA‘RIFIDAKIM, KOFIR KO‘NGLIDIN QORAROK VA
NOPOKROQDUR VA BU JIHATDIN O‘ZI DO‘ZAXI KOFIRDIN G‘AMNOKRAK**

Mangaki, safhai toat qoradur, nopok
Yuzum kebi ani ohim qora qilibtur chum.

Agar sug‘a yusalar yoxud o‘tqa tashlasalar,
Sudin orig‘lig‘u o‘tdin yoruglug‘ o‘lg‘ay gum.

36

**MAJOZIY ISHQ KO‘NGLIN MALOLG‘A SOLG‘ANI VA HAQIKIY ISHQ ORZUSIDA
TAFAKKUR BAHRIDA QOLG‘ANI**

Ey Navoiy, ko‘p majoziy ishq ila mash‘ufsen,
O‘tkin andin, dog‘i yon, ishq haqiqiy sari bot.

Ikkisidin garchi oshiq o‘lmaki lozim kelur,
Bari ul o‘lmakki, bo‘lg‘ay zimmida yuz ming hayot.

37

**HAYDAR QALANDARNING BOZORNI DAVRON URG‘ONIKI, FALAK DAVRONIDA
MUNDOQ
SAVDO KISHIGA DAST BYeRMAYDUR**

Erur davron urarda Mirhaydar
Jahon sargashtasi, gardun misoli.

Yopibon egniga qoplon terisi,
Tutubtur ilgiga kishti hiloli.

38

**NABAVI HADIS TARJIMASIDAKI
AS-SUHBATU MUASSIR YaXSHI SUHBAT TILAMAK AVLOKIM, TUSHKAY MUASSIR**

Pok rahravlar bila har kimki, bo'ldi muxtalit,
Shak emasturkim, natija topmas illo poklik.

Har necha bo'lsa arig'siz chun arig'lig' su aro
Xilt bo'ldi, mumkin ermas qolmog' ul nopoklik.

39

**YIGITLARGA DILBASTALIG' YIGITLIKDA DILPISANDDUR VA QARILIG'DA BU ISH
MUJIBI RISHXANDDUR**

Kishi yigitlar ila ishqibozlig' qilsa,
Yigitligida erur xo'bu munda ermas shak.

Qarig'a tavbavu taqvo kerak va gar bu harf
O'zini yig'masa, xushtur saqolig'a kulmak.

Ki, po'ya qilsa nazar solg'ali yigitlarga,
Valek jismi aso istasa, ko'zi aynak.

40

**UY RAVNAQI MULOYIM XAMZONUDINDUR VA RO'ZGOR TURFALIG'I
TURFAGO' BONUDIN**

Uyda ravnaqdurur, agar kishiga
Yaxshi hamxona bo'lsa hamzonu.

Zeb ila turfa hargiz o'lmas uy,
Bo'lmasa anda turfa kadbonu.

41

**O'Z PARISHON KO'NGLI JAM'IYATIN MUMKIN ERMASLIGI VA BU JAM'IYATNI
HYeCh KIM NISHON BYeRMASLIGI BOBIDA**

Yuz tuman ming pora ko'nglum diqqati har necha bor,
Lekin ermastur ani jam' aylamak mumkin bu kun.

Tog'ni qum aylamaklik sa'y ila bo'lg'ay, valek
Shishai soat qumining rishtasi bo'lmas tugun.

42

**MASNAVIY XOJAI NAQShBAND QUDDUSA
SURRUHU KALOMI TARJIMASIDAKIM, AVVAL BOZGASH T XOTIRI XASTA VA BA'D
AZ ON TAVAJUHI DILI ShIKASTA**

Xastaniig boshig'a chu qo'ydi qadam,
Piri shikastadile Masiho dam.

Bozgasht ayladi chu xasta ko'ngul,
Neki istar, topar shikasta ko'ngul.

Ko'nglida chun havo qilur tug'yon,
Umri sham'ig'a yetkurur nuqson.

43

**PAHLAVON NYe'MATNING SULTONIY
XONAKOHDA XODIMLIQ TAMANNOSI VA OSh HAVOSIDA PIShURGAN XOM
SAVDOSI**

Qilibtur Pahlavon Ne'mat tamanno
Ki, beklik xonaqahda qilsa xidmat.

Va lekin el so'zi bukim, kerakmas
Munungdek xonaqahda uyla ne'mat.

44

**MASNAVIY MAShOYIX KALOMI
TARJIMASIDAKIM, NAF'I VUJUD VA BAZLI MAVJUD DYeBTURLAR**

Vujudung naf'yu mavjudungni bazl et,
Chu mavjud o'ldi bu ish, kominga yet.

Ki, faqr ichra nimakim yetkurur sud,
Erur naf'i vujudu bazli mavjud.

45

**BA'ZINING NYeShU JAFOSIDIN NOLA KILG'ANI VA KYeLSALAR, QOVA OLMASA,
MUXLISNI O'Z QOChARIG'A HAVOLA QILG'ANI**

Manga yetsa ming zulm neshi falondin,
Ilojida holimg'a hayron qolurmen.

Jafo qilg'ali qo'ysa vayronima yuz,
Agar qavlay olmon, qocha xud olurmen.

46

**IKKI TOZI BOBIDAKIM, PO‘YADA BIR-BIRISIDIN QOLISHMAS ERDI OXIR
BIRI ADAM DASHTIG‘A TYeZTAK KILDI VA BIRI QOLDI**

Ikki tozi bor erdi biyiklikda
Har biri sayd vaqti shershikor.

Birisi ittiyu biri qoldi,
Itkani sur‘at aylabon izhor.

Bot yetib, saydni qopar erdi,
Bu biri ham anga yeta qopa bor.

47

**BIROV BOBIDAKIM, BU SAROYIN SOTIB, FISQ ASBOBI TUZDI VA
BU FISQ ASBOBI BILA UL SAROYIN BUZDI**

Faloni mardak ar sotti saroyin,
Demakim, ul saroyin yaxshi tuzdi.

Qilib ikki saroyig‘a ajab ish,
Bu birni sottiyu ul birni buzdi.

48

**HAZRAT NABAVII HADISI TARJIMASIDAKIM, KUN FI-D-DUNYO
KA-ANA-KA G‘ARIB AV OBIRU SABIL**

Dedi hazrati muftiz koinot,
Anga kim edi huznin o‘ksitguchi.

Ki, dunyoda bo‘lg‘il nechukkim, g‘arib
Va yoxud aningdekki, yo‘l o‘tkuchi.

49

**POKBOZLARNING POK HUSNI VA ILOHII BO‘LMOQ BILA RUHLARIG‘A ShoIBAI
OLOYISH
VA NAFSLARIG‘A TASAVVUR OSOYISH YUQLUG‘IDA**

Poklar chinu chigil husni aro bo‘lg‘an ila,
Kimsa oloyish alar jonibig‘a yo‘l bermas.

Kim necha rang rayohin uza eskan birla,
Yel hariri, qolagay bo‘lmag‘i mumkin ermas.

50

**O‘Z HOLINING YIGITLIGIDA FISQ BILA TABOHLIG‘I VA QARILIQDA
ShARMANDALIG‘DIN RUSIYOHLIG‘I AYTUR**

Yigitligimdaki, taqvoyu zuhd vaqti edi,
Fujuru fisq bila zoe’ ayladim avqot.

O‘tub yigitlik, uyla menga keldi chun qarilig‘,
Maosh odati ma’hud ila kechursam, uyot.

Desamki, toat etib, sajdadin ko‘tarmay bosh,
Boshinga urg‘ali loyiq, ko‘runub ul toot.

Qazodin ulcha manga keldi, zikri hojat emas,
Bilur chu shiddati holimni qoziyul-hojot.

FARDLAR

JAVOHIRI MUFRADAH

1

Ulki, haq borinda maqsud istagay har zotdin,
Mehr borinda yorug‘lug‘ ko‘z tutar zarrotadin.

2

Nabi shar‘ig‘a topmoq istiqomat
Erur solikka mushkilrok karomat.

3

Tama‘ etma, ko‘p o‘lsa el moli,
Ko‘rmayin haq xazinasin holi.

4

Yetar chu rizqing, agar xoradur va gar yoqut,
O‘zungga yuklama anduh tog‘in, istab qut.

5

Muruvvat barcha bermakdur, yemak yo‘q,
Futuvvat barcha qilmoqdur, demak yo‘q.

6

Takalluf erur tang‘a farsudaliq,
Aning tarkidur jong‘a osudaliq.

7

Muzavvir makri bo‘ldi mujibi qayd,
Nechukkim, tulku la‘bi boisi sayd.

8

Qotiq el jismidin anbarlar olmay naqd emas vosil
Ki, tog‘ni pora-pora qilmayin, la‘l o‘lmadi hosil.

9

Ko‘k bahridin yana tama‘ kom tutmayin
Qim, qatra su tomizmas, el og‘zin qurutmayin.

10

Tindurur boyu jig‘oyini hokimi ravshan zamir,
Yorutur obod ila vayronani mehri munir.

11

Ne safo lofiya urar hindui otashdoni,
Uy yorutmas ko‘sov, o‘n qatla yorutsang oni.

12

Mast mug‘ dayri riyoyi xilvatimdin yaxshiroq,
Yoshurun isyoni zohir toatimdin yaxshiroq.

13

Ranjcash bo‘lkim, chu tortar chug‘z vayron ichra ranj,
Ajdahodin biymi yo‘q, ammo erur ummidi ganj.

14

El ichra, ey hasud, seni qildi haq zalil
Kim, nohaq elga zidsenu haq molig‘a baxil.

15

Xoliq o‘lg‘on saxiydin elga bo‘ldi ikki baxshoyish,
Ham ehsonidin oroyish, ham axloqidin osoyish.

16

Yolg‘on demakda tajriba avvalg‘i subh bas,
Yolg‘on nafas chu urdi, qorardi hamul nafas.

17

Avliyo poyasig‘a dur yetmak,
Topmasa shukru topsa bazl etmak.

18

Bazl hayvonvashlar ilgidin agar istar ko‘ngul,
Uyladurkim, orzu qilg‘ay bo‘g‘u shoxida gul.

19

Elni xor aylagan tama‘ bilgil,
Doimo azza manqana‘ bilgil.

20

Ko'ngulga futur o'lmayin, roz ochilmas,
Sadaf gar butun bo'lsa, gavhar sochilmas.

21

G'ofil o'lma, nazardin itsa adu,
Sham' o'churganda, yel ko'rinurmu.

22

Yuqar yomonlig' angakim, kirar yomon el aro,
Ko'mur aro ilik urg'an qilur ilkini qaro.

23

Forig' eldur anda bori qondadur,
Kim bu davrondadurur, darmondadur.

24

Dunyovu uqbo ikkisi jam' o'lmas, ey rafiq,
Kimki ikki kema uchini tutsa, bo'lur g'ariq.

25

Ablah ani bilki, olamdin baqo qilg'ay tama',
Ahmoq ulkim, olam ahlidin vafo qilg'ay tama'.

26

Istasangkim, ko'rmagaysen bevafolig', ey rafiq,
Qilma olam ahli birla oshnolig', ey rafiq.

27

Jahon arusi uchun, eyki, asru tolpinding,
Qachon aning boshidin kechting, ul zamon tinding.

28

Ulki, sanga eldin erur aybgo',
Elga dog'i sendin o'lur aybjo'.

29

Kishi aybing desa, dam urmag'ilkim, ul erur ko'zgu,
Chu ko'zgu tiyra bo'ldi, o'zga aybing zohir aylarmu.

30

Kishi aybin yuziga qilma izhor,
Taammul ayla o'z aybingg'a zinhor.

31

Qotiq ko'nglungdin oqti xalq yoshi,
Kim, yomg'ur boisidur joda toshi.

32

Bu kun nasimi firoqi mening sari esti
Ki, jonni yelga berib, vasl rishtasin kesti.

33

Qizil to'nung bila yuz xasta jong'a ofatsen,
Hadisi muxtasar aylay, qizil qiyomatsen.

34

Noz ila avval meni firifta qilding,
Emdiki, toptim firib, shifta qilding.

35

Chu sen yoru jahon bir dushmanimdur,
Mening uchun jahon turg'uncha sen tur.

36

Manga emdi go'shai mehrob ila toat yetar,
Ey ko'z, ul mehrob qoshni ko'rmakinm, ofat yetar.

37

Labingni so'zga to go'yo qilibsen,
Masiho mu'jizin ihyo qilibsen.

38

Andoq ko'rundi sabza arosinda lolalar
Kim, sabz xatlar ilgida oltun piyolalar.

39

Yor vaslin toptimu mehr oshkoro qilmadi,
Uylakim, hijroni o'rtar chog'da parvo qilmadi.

40

Voqif ermas yor, jon bersam buzug' koshonada,
Shah ne ogah, xasta Majnun o'lsa bir vayronada.

41

Yuz ochib, yog'lig' bila la'lingni maktum aylading,
Gul chog'i gulrang maydin bizni mahrum aylading.

42

Men sinuq, ko'nglum sinuq, sabrim uyi xud yerga past,
Bilmagay holim shikastin ko'rmagan muncha shikast.

43

Bo'lg'anim aqlu havosu umru jondin noumid,
Yaxshiroqkim, bo'lsam ul jonu jahondin noumid.

44

Bordingu kelgum deding, ey sho'xi ra'no kelmading,
Angladingkim, kelmasang — o'lgumdur, ammo kelmading.

45

Ko'rmasam ul oyni, o'lgudek malolim bordur,
O'turur ko'rgach, ajoyib sa'b holim bordur.

46

Ko'nglum aro falakdin yuz xanjari navoib,
Holim bilib so'rarsen, sendin dog'i ajoyib.

47

O'lsam, ey yor itlari, har dam g'irev g'am tutung,
Yorlig' zohir qilib, ahvolima motam tutung.

48

Oshiqekim, ko'rgay ul bir qatla har kun yorini,
Tengrisiga ayladik yuz qatla shukr izhorini.

49

Ey falak, zulm etkali yo'qtur meningdek bir kishing,
Tut g'animatkim, bu dam tushmish mening birla ishing.

50

Ulki, aylarmen g‘ami hajrida jon birla vido’,
Kosh jondek aylasa bu notavon birla vido’.

51

Ul pariy men telbaga jon yo baloyi jonmudur,
Goh muhlik iltifoti vasl yo hijronmudur.

52

Aqlu xushum qolmadi, ko‘rgach ul oyni bodano‘sh,
Iztirobimdin hamonokim, to‘kuldi aqlu xush.

53

Uyoqti ersa oy, xurshidi raxshon barkamol o‘lsun,
To‘kulsa gar guli, sarvi sahiga e‘tidol o‘lsun.

54

Xush ul kunlarki, bir guldin ichimda xor-xor erdi,
Har aqshom itlari tnrnog‘idin ko‘ksun figor erdi.

55

Agarchi ishq aro bo‘ldi mubaddal kufr ila dinim,
Ne g‘am, chun poklik rasmidurur bu ishta oyinim.

56

Ayog‘ing tufrog‘ig‘a ko‘zlarimdur shishai soat
Ki, har soat biri ravshan bo‘lurg‘a tuzdilar navbat.

57

Za‘fdin berahm yoring‘a yetib ermish gazand,
Shoyad etkay rahm darding‘a, chu bo‘lmish dardmand.

58

Pok husn ahliki, xushtur zulmi ham, ehsoni ham,
Sa‘b emish pok elga aning vasli ham, hijroni ham.

59

Bo‘lmasang ollimda, yo ko‘nglumda bo‘l, yo jonda bo‘l,
Manzilingdur bori, ko‘nglung qanda istar — anda bo‘l.

60

Tarki ishq ettim vale ko‘nglum emastur muttafiq,
Gar haqing‘a yuz tuman bedod etar, uldur muhiq.

61

Chunki soldi ishq ko‘yidin meni davron yiroq,
Tengdurur ollimda no‘shi vasl ila neshi firoq.

62

Ishq avji quyoshin ko‘rkim, tushta bo‘lur g‘orib,
Ham shomi erur muhlik, ham subhi erur kozib.

63

Agarchi ishq dardidin manga yuz ming uqubatdur,
Vale hamdardsizlig‘ andin ortug‘roq suubatdur.

64

Emastur, gar meni zoyi qilur hajr intiqomi, hayf
Va lekin zoyi’ o‘lmoq shoh sa‘yu ehtimomi hayf.

65

Kishikim, yorini har kun ko‘rarga o‘rganur ermish,
Chu bir kun ko‘rmas ermish, benihoyat emganur ermish.

66

Bo‘lmag‘andur husnu ishq oyinida, ey sarvi noz,
To abad bir yondin istig‘novu bir yondin niyoz.

67

Ne bilgay hajrni gulshanda bulbul oshiyon aylab,
Birov bilgayki, mendek itti, tarki xonumon aylab.

68

Ohdinkim, har biri bir aresai motamcha bor,
Uksudi umrum, nedinkim, har biri yuz damcha bor.

69

Bu kun yo‘q kimsa mendek ishq dardi ani zor etkan,
Diyoru mulkidin ovorilig‘ni ixtiyor etkan.

70

Menki chektim yig‘lamoqlar birla jonondin ilik,
Ashk selobn bila oxir yudum jondin ilik.

71

Ham meni ul toza naxli nozparvard o‘lturur,
Ham bukim, yo‘q dardini ayturg‘a hamdard, o‘lturur.

72

Andin o‘zga garchi sham‘i topmadi kulbamg‘a yo‘l,
Mendin o‘zga barchaning sham‘i shabistonidur ul.

73

Ul pariykim, ani demishmen yor,
Odamlig‘din o‘zga barchasi bor.

74

Manga andin nekim Chin mulkida sham‘i tirozidur,
Vayo Kashmir aro bir fitna ko‘zluk sehr sozidur.

75

Chirmabon ilgiga umdo yog‘lig‘ ul qoshi qora,
Men qora baxtim bila uryon tanimda yuz yara.

76

Baloyidur, buki mendin hamisha yor judodur,
Dame bu dardu balodin xalos emon, ne balodur.

77

Elga bo‘lmish ruhparvar bog‘u ruhafzo bahor,
Yer hajridin manga, bilmon, xazondur yo bahor.

78

Deding sog‘indim, erur ashkdin yuzung gulgun,
Begim uzun yasha, sog‘ing‘aning sarig‘ oltun.

79

Netay elning bahorinkim, manga oshubi hijrondur,
Ko‘zumda sarv o‘qdur, ko‘nglum ichra g‘uncha paykondur.

80

Istaram — sho‘xe chiqib, jonimg‘a bedod aylagay,
Sabru hushu aqlu imonimni barbod aylagay.

81

Necha bo‘lg‘ay, ey ko‘ngul, oshiqliqu aftodaliq,
Necha kun ham xushturur forig‘liqu ozodaliq.

82

Ikki ko‘zungu labing g‘amidin
Men xasta o‘lub-o‘lub tirildim.

83

O‘q eding, ey tongki, otting jonima vuslat—tuni,
Bu jihatdin yoruma dermen seni har subhdam.

84

Belu og‘zidin, dedilarkim, degil afsonae,
Boshladim filholkim, «Bir bor edi, bir yo‘q edi».

85

Ko‘nglum harimi ichra qilur jilva ul pariy,
Andoqki, Ka‘ba ichra haramning kabutari.

86

Sayl yo‘lida fano dashtida mujgonim emas,
Ko‘z olochug‘larining dud yegan ug‘laridur.

KO'RSATKICHLAR

TARIXIY, ADABIY VA MIFIK SHAXSLAR KO'RSATKICHI

Abdulmuhsin — soqiynoma VI, 6.

Ayyub — g'azal 452, 3.

Atoyi — soqiynoma XXXI, 5.

Ashkoniy—soqiynoma I, 21.

Afridun (Faridun)—g'azal 383, 6; soqiynoma I, 20; XIV, 1.

Bahrom — g'azal 140, 6; soqiynoma I, 22.

Bahmon — soqiynoma XVII, 10.

Binoiy — soqiynoma XXXI, 9.

Boyqaro ibn Mansur — soqiynoma XV, 6.

Vomiq — g'azal 234, 5.

Dovud —g'azal 63, 2; 304, 7.

Jabrail (Jibril) — g'azal 33, 8.

Jamshid (Jam) — g'azal 27, 6; 57, 8; 82, 8; 140, 6, 568, 7, 581, 8; 630, 6, 8; soqiynoma I, 5, 6, 20; XVI, 2; XXXII, 13; qit'a 14, 1.

Zardusht— g'azal 230, 4.

Zol — soqiynoma VIII, 6.

Zulqarnayn — g'azal 120, 5.

Iskandar (Skandar)—g'azal 88, 4; 236, 6; 628, 3; soqiynoma I 21 29 XVI 2

Iso —g'azal 28, 5; 76, 3; 81, 7; 108, 3; 304, 6; 313, 6, 321, 4; 459, 6; 575, 6; tarji'band VI, 4; soqiynoma II, 3; qit'a 13, 3.

Kayon — soqiynoma 1, 21; XX, 1.

Kayvon — g'azal 575, 4 Kamol — soqiynoma XXII, 18. Kayumars — soqiynoma I, 19.

Layli (Laylo) — gazal 45, 4; 83, 3; 119, 2, 231, 6; 245, 4; 295, 7; 302, 3; 316, 7; 358, 2; 605, 6; 611, 4.

Lutfiy—musaddas 7 band.

Majnun —g'azal 15, 7; 25, 6; 59, 7; 65, 1; 74, 5; 83, 3; 90, 2; 91,2; 119,1,2; 120,8; 130,4; 131,2,6; 168,9; 178,4; 179, 7; 184, 3; 187, 5; 191, 2, 3; 212, 4; 217, 4; 233, 3; 234, 6; 245. 4; 273, 5; 288, 5; 316, 7; 318, 5; 324, 1; 325,4; 341, 5; 348, 4; 351, 8; 358, 2; 364, 7; 366, 2; 369, 5; 378, 7; 379, 7; 392, 7; 398, 5; 403, 2; 426, 2; 448, 6; 459, 4; 463, 3; 466, 3; 482, 4; 490, 6; 491, 3; 509, 5; 516, 5; 537, 2; 545, 6; 549, 1; 558, 2; 581, 5; 590, 3; 591, 2; 605, 3, 6; 619 3;625, 7; 634, 1; musaddas 3; fard 40.

Mazid — sokiynoma XXI, 7.

Maryam —g'azal 28. 5; 321, 4; 421, 6, 447, 5

Mir Sadr — soqiynoma XXX, 6.

Mir Darvesh —soqiynoma XXI, 17.

Mironshoh — soqiynomaXVII, 3.

Mirzobek — soqiynoma XXI, 16.

Muammoyi — soqiynoma XXX, 4.

Muhammad— qit'a 2, 1.

Namrud — g'azal 31, 6.

Nur Said —soqiynoma XXI, 27.

Nuh — g'azal 326, 6; 462, 2; 463, 5.

Orif — qit'a 18, 4.

Parvez —g'azal 134, 7; 167, 2; 203, 4, 6; 392, 7; 467, 6.

Pahlavon Ne'mat—qit'a 43, 1.

Rasul — g'azal 293, 6, 338, 6.

Rustam — gʻazal 61, 6; soqiynoma I, 22; VII, 6.

Ruxulloh (Masix, Iso) gʻazal 6, 4; 11, 4; 33, 8; 57, 6; 63, 2; 94, 2; 103, I, 2, 3, 4, 5, 6, 7; 108, 6; 131, 1; 135, 2; 159, 4; 176, 1; 178, 6. 192, 4; 198, 4; 211, 4; 219, 2, 4; 224, 2; 235, 1; 243, 3; 249, 2; 278, 2; 286, 5; 323, 2; 324, 7; 334, 5; 370, 3, 6; 371, 4; 387, 7; 421, 6; 439, 5; 447, 5; 455, 5; 469, 7; 483, 1; 493, 5; 503, 5; 520, 5, 8; 542, 5; 546, 3; 1 558, 3; 575, 6; 581, 4; 589, 2; 592, 5; 612, 12; 631, 4; 632, 6; 637, 6; 641, 4; tarjiʻband VI, 8; soqiynoma XII, 4; qitʻa 20. 1; 25, 2; 42, 1; fard 37.

Salmon — soqiynoma XXII, 18.

Saʻdiy — soqiynoma XXII, 18.

Som — soqiynoma I, 22.

Somir — gʻazal 352, 2.

Soson — soqiynoma 1,21.

Sulaymon — soqiynoma XXXI, 8.

Sulton Ahmad — qitʻa 17, 1.

Sulton Vays ibn Boyqoro — soqiynoma XV, 3.

Sulton Husayn — gʻazal 444, 7.

Temur — soqiynoma I, 24.

Fanoyi — soqiynoma XXXI, 5.

Farhod — gʻazal 15, 7; 31, 5; 90, 3; 119, 1, 2; 120, 8; 122, 3; 13), 2; 167, 2; 168, 9; 178, 4; 179, 7; 191, 4; 196, 6; 203, 6 212, 4; 233, 3; 243, 6; 316, 7; 341, 5; 351, 8; 352, 3; 364, 6 369, 5; 391, 4; 398, 5; 403, 2; 426, 2; 448, 6; 467, 6; 481, 5 490, 6; 491, 3; 516, 5; 558, 2; 581, 5; 599, 7; 605, 3; 606, 2 611, 4; 622, 4.

Foryobiy — soqiynoma XXIII, 7.

Xizr — gʻazal 74. 4: 103. 1. 2, 3, 4, 5, 6, 7; 108, 6; 118, 8; 120, 5; 171, 1; 176, 1; 192, 6; 249, 1; 264, 2; 275, 5; 278, 2; 312, 3; 323, 2; 370, 3; 447, 3; 462, 3; 539, 5; 542, 5; 589, 2, 641, 4; 646, 4 soqiynoma I, 29; XXV, 2; qitʻa 12, 1.

Xusrav — gʻazal 385, 7. soqiynoma XXII, 18.

Xoji Kamol — soqiynoma XXX, 5.

Hotam — qitʻa 14, 2.

Xusayn Ibrohim — soqiynoma IX, 5.

Husayniy — soqiynoma III, 5; XI, 5.

Xushang — soqiynoma I, 19.

Chingizxon — soqiynoma I, 23.

Shayx Sanʻon — tarjiʻband VI, 6.

Shirin — gʻazal 45, 4; 105. 5; 119, 2; 196, 6; 231. 6; 295. 7; 316, 7; 352. 3; 383. 5; 563, 6.

Shoh Gʻoziy — gʻazal 155, 7; 301, 7; 444, 7; 505, 7; 622, 9; soqiynoma XIX, II; XXXII. 8.

Yusuf — gʻazal 65. 3: 91. I; 111. 5; 368, 7; 539, 6; 560, 6. Yaʻjuj — gʻazal 120, 5.

Qambar Ali — soqiynoma XXI, 27.

Qorun — gʻazal 31. 6; 184, 6.

Qosim Anvar — soqiynoma XII, 4.

Habibulo — gazal 280. 5.

Xaydar (Mir Haydar) — soqiynoma V, 5; qitʻa 37, I. Hasan (Sayid) — soqiynoma V, 5; XXVI, 13.

GYeOGRAFIK NOMLAR KOʻRSATKICHI

Adam — gazzl 99. 9: 435, 3; 46?, 4.

Ajam — gʻazal 45. 4.

- Arab** — gʻazal 45, 4.
Aras — gazal 198. 5; mudammas 6 band.
Afranji — gazal 230, 6.
Batho — gʻazal 650. 5.
Bagʻdod — gʻazal 406. 7.
Dajla — gʻazal 90, 6: 198. 5.
Jayhun — gazal 90. 6; 635, 4, iusaddas 7.
Jom — gʻazal 630, 6; qitʻa 18, 4.
Jurjon — qita 28. I
Isfahon (Spaxon) — gʻazal 251.9; soqiynoma XXIII. 7.
Iroq — gʻazaq 228, 7: 462. 9; soqiynoma III, 3.
Kanʻon — gʻazal 91, 1; III, 5.
Kashmir — fard 74.
Kaʻba — gʻazal 5, 7; 92, 8; 93, 2; 149, 7; 216, 3; 329, 7, 7; 402, 9; 435, 4.
Madina — gʻalal 650. 4.
Marv — soqiynoma VI, 3.
Mashhad — soqiynoma XXXI, 11.
Musallo — gʻazal 456, 6.
Nemruz — soqiynoma VIII, 4.
Omu - muxammas 2, 6.
Sabzavor — gʻazal 572, 1.
Tabriz — gʻazal 251, 9.
Torum — gʻazal 406, 7.
Ummon — gʻazal 510, I.
Utorud — soqiynoma XVII, 14.
Firot (Efrot) — gʻazal 635, 4.
Xallux — gʻazal 113, 4.
Xijoz — gʻazal 209, 7; 228, 7; 251, 9.
Xitoy — gʻazal 224, 6.
Xuroson — gʻazal 209, 7; 228, 7; 462, 9.
Xoʻtan — gazal 604, 10.
Chin — fard 74.
Chim — gʻazal 143, 1.
Sheroz — qitʻa 18, 3.
Yazd — soqiynoma I, 22.
Yaman — gʻazal 604, 3.
Yasrib — gʻazal 650, 5.
Qof — gʻazal 492, 1, 2.
Qulzum — gʻazal 406, 6.
Hiri (Hirot) — gʻazal 301, 7; 520, 9; 572, 1.
Hindiston — soqiynoma IX, 6.

ETNIK NOMLAR KOʻRSATKICHI

- arab** — gʻazal 93, 7; qitʻa 2, 1.
arman — gʻazal 110, 4.
barlos — gazal 406, 7; 466, 7.
gabr — gʻazal 236, 6; qitʻa 26, 2.

juhud — gʻazal 263, 6.

joʻji— gʻazal 594, 7.

loʻli — gʻazal 73, 9; 86, 7; 234, 8; 406, 7.

tarso — mustazod 5.

tarxon— gʻazal 144, 7; 466, 7.

tibat — gʻazal 131, 4.

totor — gʻazal 113, 4.

turkman — gʻazal 93, 7.

turk— gʻazal 100, 2; 110, 4; 243, 9; 594, 7; qitʻa 22, 1. xitoy — gʻazal 536, 4.

charkas— gʻazal 224, 6.

chigʻatoy — gʻazal 93, 7; 594, 7.

qiyot — gʻazal 73, 9.

qoʻngʻirot— gʻazal 73, 9.

hindu — gʻazal 101, 5; 108, 4; 183, 4; 357, 3; 517, 1; 536, 4; 623, 6 ; qitʻa 18, 2; 22, 1; fard 11.